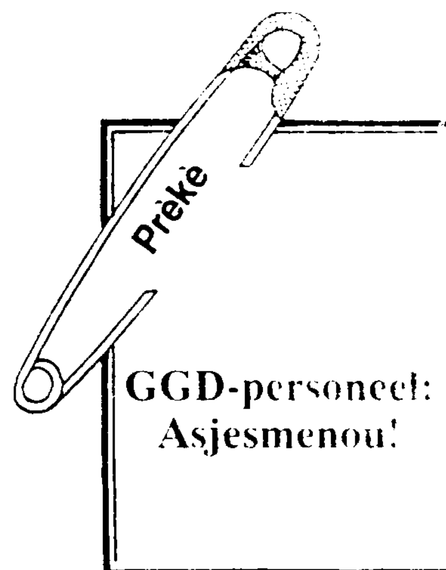
VANDAAG

- Gouverneur laakt intolerantie tussen partners p.2
- GGD-werknemers vergaderen onder werktijd p.3
- Aruba World Trade Centre op Eagle p.5
- Duits elftal overklast Uruguay p.7
- Rumoer rond ontslag Ewald Abdul p.15
- Britse rechter kraakt beleid mijnsluitingen p.17

SALEH ...egoïsme...

AMIGOE

GGD-personeel: Asjesmenou!

Meeste gewonden spoedig terug naar Nederland

Martinair: 53 doden bij ramp in Portugal

FARO/SCHIPHOL - Martinair-directeur M. Schröder heeft dinsdagochtend verklaard dat het dodental van de rampvlucht MP 495, maandag met de DC-10 Anthony Ruys, op 53 is vastgesteld. Van 44 slachtoffers is de naam inmiddels vastgesteld. Onder hen zijn zes kinderen. Op een persconferentie in Faro heeft de gouverneur van de Algarve, Cabrita Neto, dinsdagochtend volgehouden dat er sprake is van 54 slachtoffers. Van hen is nog niemand geïdentificeerd. Ter plaatse heeft een woordvoerder van het Rampen identificatie team dat laatste bevestigd. Hij zei dat het RIT de stoffelijke resten het liefst naar Nederland wil overbrengen om de identificatie daar te laten plaatsvinden.

Zes leden van het Nederlandse traumateam zijn inmiddels aangekomen in Lissabon. In een ziekenhuis daar liggen 26 patiënten, van wie er twee in levensgevaar verkeren. De meeste slachtoffers hebben zware brandwonden. De eerste gewonden hebben dinsdagochtend rond kwart over elf het ziekenhuis in Faro verlaten. Volgens een woordvoerder van het ziekenhuis zal slechts één Nederlander moeten achterblijven, een man die maandag is geopereerd aan zijn lever. Het transport van de gewonden kwam overigens moeizaam op gang.

GEWONDEN

Dinsdagmiddag zal, behalve de vlucht vanuit Faro met een Airbus, in ieder geval een tweede vliegtuig met gewonden en andere overlevenden van de rampvlucht naar Nederland vertrekken. Er is prake van een derde vlucht, maar die staat nog niet vast. De teruggekeerde gewonden worden ondergebracht in het AMC in Amsterdam, het VU-ziekenhuis, ook in Amsterdam" alsmede in het Brandwondencentrum in Beverwijk. Na

Vervolg op pag. 13

DC-10 Martinair in Faro

■*FARO - De wrakstukken van de DC-10 van Martinair welke op de landingsbaan van het vliegveld van Faro, Portugal, verongelukte, waarbij het toestel in tweeën brak en in brand vloog. Zo gezien is het een wonder dat er mensen levend uit het toestel konden komen.*

Amigoe Kerstkrant '92

HET DERDE deel van de Amigoe Kerstkrant '92 dat de abonnees van de Amigoe vandaag met de dagelijkse krant in de bus ontvangen, bevat o.m. artikelen over modern bouwen op Curaçao, wat er op de plantage Blaauw zo allemaal gebeurt, de noodzaak van een wettelijke basis voor milieubescherming, een interview met de Arubaanse auteur Denis Henriquez, wat Weightwatchers doen en laten en tal van andere lezenswaardige artikelen. Mocht u deze speciale editie niet ontvangen, bel dan Districo op telno. 370503 of 370504.

Tijdens binnenlandse vlucht

157 Doden bij vliegramp Libië

TUNIS - Alle 157 passagiers van een Libisch verkeersvliegtuig zijn dinsdag omgekomen nadat het vliegtuig is neergestort. Dit heeft het officiële Libische persbureau Jana meegedeeld.

Volgens Jana zou het gaan om een toestel van de Libische luchtvaartmaatschappij Libyan Airlines dat verongelukte tijdens de vlucht tussen Benghazi, in het noordoosten van het land, en Tripoli. Volgens een communiqué van het Libische bureau voor de Burgerluchtvaart is een onderzoek geopend naar de omstandigheden van het ongeluk. **In Libië worden alleen binnenlandse vluchten uitgevoerd, daar het land sinds 15 april onderworpen is aan een internationaal vliegembargo.**

Het gaat om het op een na ergste vliegtuigongeluk dit jaar. Op 28 september stortte een Airbus van Pakistan Airlines neer bij het vliegveld van Kathmandu in Nepal, waarbij 167 mensen de dood vonden, onder wie een aantal Nederlanders. Het ongeluk in Libië gebeurde een dag nadat een DC-10 van Martinair in het Portugese Faro bij de landing in brand raakte, waarbij 53 van 340 mensen aan boord om het leven zijn gekomen.

Levenreddende pauze

FARO - "Wij hoorden een harde knal en ik zag een grote vlam, de explosie was achterin het vliegtuig" aldus een van de overlevenden van de vliegramp in Faro die al uit het vliegtuig was gekomen voor de explosie.

Coby Dijlstra uit Amsterdam zat achterin het toestel en slaagde erin door een deur naar buiten te komen. Samen met een jong meisje maakte zij zich wankelend uit de voeten en pas na vijftig meter keek zij om en zag hoe even later het vliegtuig in vlammen opging en een explosie weerklonk. "Ik zei, Kom op, rennen, want grote stukken van het vliegtuig kwamen aan onze kant naar beneden. Ik zag veel verbrande passagiers. De huid rond hun handen en hun rug was wit".

Ook Fred Vulsing slaagde er in op tijd weg te komen uit zijn vliegtuigstoel. Toen het vliegtuig de landingsbaan naderde was er turbulentie, vertelt Vulsing . "De piloot probeerde de turbulentie het hoofd te bieden door snelheid te maken en dat gebeurde ongeveer drie keer, toen was er een harde knal. Het verongelukte, het landde niet". "Het vliegtuig helde naar links, toen brak er kennelijk een vleugel en er waren door de ramen een heleboel vlammen te zien", zegt Vulsing terwijl hij met trillende handen een sigaret vasthoudt.

Zijn vrouw Anita kreeg eerst haar veiligheidsriem niet los, toen bleven haar tas en haar jas vastzitten in de deur, maar uiteindelijk kon zij springen. Ook Vulsing maakte dat hij weg kwam. "Toen ik sprong was een brandslang al schuim aan het spuiten en wij renden, maar de explosie kwam pas toen we al vijftig of 75 meter hadden gerend".

Hun verklaringen duiden erop dat er enige tijd verstreek tussen het moment dat het vliegtuig de grond raakte en de explosie. Dankzij die tussenpoze van ongeveer anderhalve minuut, konden tientallen passagiers zich nog redden.

Een van hen was Chris Nieuwenhoven uit Tilburg, die achterin het vliegtuig zat. De bagagerekken boven de stoelen sprongen open en de inhoud ervan viel naar beneden, zo vertelt zij. "Opeens was er buiten brand, toen was er binnen brand. Daarna stortten het dak en de wand van de cabine in, er was paniek", aldus Nieuwenhoven die vol lof was voor de bemanning die kalm bleef en de evacuatie van de passagiers organiseerde. "Een paar mensen waren gevallen in de gang, dus die hielpen we op omdat zij de doorgang blokkeerden...Er waren kleine kinderen bij, die tilden wij op. Iedereen werd de weg naar buiten gewezen door de stewardessen die zelf bloedden maar heel flink waren en strikt in het naar buiten helpen van de mensen".

Vijf mille op hoofd van Kenny Rampenburg

WILLEMSTAD — De politie heeft een prijs van vijfduizend gulden op het hoofd van Kenny Rampenburg gezet. De beloning is voor degene die de tip geeft die leidt tot opsporing van de gezochte man.

Deze gedetineerde onsnapte schietend tijdens een kort verlof vanwege de begravenis van zijn moeder en is sindsdien voortvluchtig.

De politie heeft vorige week al het vermoeden geuit dat Rampenburg niet meer op het eiland is, maar wil niet uitsluiten dat hij zich nog schuilhoudt op het eiland. De politie maakte jacht op de voortvluchtige en deed verscheidene invallen op het eiland. Later werd de inlichtingendienst met zijn internationale contacten ingeschakeld. Informatie duidde erop dat Rampenburg per boot naar Venezuela is gevaren. De politie gaat ervanuit dat er mensen zijn die weten waarheen Rampenburg gevlucht is.

Libanon weigert hulp door te laten naar niemandsland

VS dringen aan bij Israël om ballingen terug te nemen

BAYRUT - De Libanese premier Rafik Al-Hariri heeft maandag hulpverleningsorganisaties meegedeeld dat ze niet langer noodhulp kunnen geven aan de 415 verbannen Palestijnen, die momenteel in het niemandsland tussen Israël en Libanon verblijven. Washington heeft bij de Israëlische regering aangedrongen deze Palestijnen te helpen en hen weer op te nemen.

Franke de Jonge, coördinator van de Hulporganisatie van de Verenigde Naties (VN), UNWRA, zei na afloop van een gesprek met Hariri dat de premier had gezegd dat "de regering heeft besloten geen enkele organisatie, nationaal noch internationaal, de UNWRA noch het Internationale Rode Kruis, de gelegenheid te geven deze mensen enige steun vanuit Libanese kant te geven." Washington (Rtr) - de verenigde staten hebben er maandag bij Jeruzalem op aangedrongen de 415 verbannen Palestijnen weer op te nemen die nu al vier dagen doorbrengen in het niemandsland tussen Libanon en Israël.

De Verenigde Staten hebben er maandag bij Jeruzalem op aangedrongen de 415 verbannen Palestijnen weer op te nemen die nu al vier dagen doorbrengen in het niemandsland tussen Libanon en Israël. "Ik vind dat Israël ze (de Palestijnen) zou moeten terugnemen of een andere manier moet vinden om dit probleem op te lossen", aldus minister van Buitenlandse Zaken, Lawrence Eagleburger voor de Amerikaanse televisie. "Ik kan niet geloven dat zij (de Israëli's) naar deze mensen kunnen kijken die nergens naar toe kunnen en van alle kanten worden beschoten, en geloven dat dit op den duur de manier is het probleem op te lossen".

Vanuit Israëlische militaire bron is echter vernomen dat militairen gewapend met knuppels klaar staan om de 415 gedeporteerde Palestijnen terug te drijven als zij proberen de Israëlische grens te overschrijden. Helicopters zouden deze speciale eenheid onmiddellijk naar het gebied kunnen brengen. "Dit is om te voorkomen dat het Zuidlibanese leger op de mensen gaat schieten", aldus een anonieme zegsman.

Een militaire woordvoerder in Jeruzalem heeft inmiddels toegegeven dat het pro-Israëlische Zuidlibanese leger (SLA) op de Palestijnen heeft geschoten. "Het SLA heeft een klein aantal granaten afgevuurd op enkele honderden meters afstand van het konvooi gedeporteerden." Drie Palestijnen zijn bij deze beschieting gewond geraakt, van wie één ernstig.

De Israëlische minister van Buitenlandse Zaken, Shimon Peres, nam maandag enige afstand tot het besluit van de regering na de moord op een Israëlische militair de Palestijnen uit te wijzen. Peres was de dag dat het besluit werd genomen in het buitenland en zei dat hij het verleden niet kan veranderen. Ook zei hij dat het niet zijn taak is kritiek te leveren op het kabinet. Als minister van Buitenlandse Zaken is het zijn opgave zich om het vredesproces te bekommeren, zei hij.

Een hoge functionaris van de PLO, Yasir Abed Rabbo, zei in Tunis dat Israëls premier Yitzhak Rabin een 'open confrontatie' met de Palestijnen zoekt. Leiders van de radicale islamitische verzetsbeweging Hamas zullen woensdag met de PLO in de Tunesische hoofdstad Tunis overleg voeren.

In de door Israël bezette Gazastrook is maandag een jongen van tien jaar dodelijk getroffen door een Israëlische kogel. In Khan Younis, waar de jongen werd gedood, vonden eerder botsingen plaats tussen jonge Palestijnen en het leger, zo is uit Palestijnse bron vernomen.

HOOGGERECHTSHOF

Het Israëlische Hooggerechtshof heeft opnieuw zijn uitspraak over het verzoek om de uitwijzing ongedaan te maken uitgesteld. Dit heeft het ministerie van Justitie dinsdag meegedeeld. "Het Hof zou vanmorgen zijn beraadslagingen [illegible] zetten", aldus woordvoerster Etty Eshed. Het Hooggerechtshof kwam zondag al bijeen om zich te buigen over het verzoek van twee advocaten de uitwijzing illegaal te verklaren. Het tweetal, Rene Rosenthal en Avigdor Feldman, meent dat Israël onrechtmatig handelt. Zij betogen dat - omdat Libanon geen asiel aan de Palestijnen wenst te verlenen - Israël de plicht heeft een ander land voor hen te zoeken. Aangezien het vrijwel ondenkbaar is dat dat lukt, is Israël volgens de wet verplicht de Palestijnen terug te nemen.

Maandagochtend diende de advocaat van het Arabisch parlementslid Abdul Wahab Darawshe een verzoek in bij de zeven rechters om Israël te verplichten 'wettige bescherming te bieden en in te staan voor de veiligheid van de degenen die zijn uitgezet'. Het Hof heeft nog niet op zijn verzoek gereageerd.

Premier Yitzhak Rabin zei maandag geen medelijden te hebben met de 415 verbannen Palestijnen. In een toespraak voor het parlement zei hij dat de omstandigheden voor hen zwaar zijn. Zij hebben slechts een jas, een deken en vijftig dollar per persoon. Maar hij verdedigde de uitzetting van de vermeende islamitische activisten en verwierp de kritiek uit het buitenland. Rabin zei dat Libanon de 415 mannen moet opnemen. Hij zag de confrontatie van maandag als een propagandastrijd. "Dit alles is erop gericht de wereld en het Israëlische Hof ervan te overtuigen dat deze terroristen onbeschermd en zielig zijn. Maar onze positie is duidelijk. We zullen niet toestaan dat ze terugkeren", aldus Rabin.

■*BETHLEHEM - De viering van Kerstmis zal dit jaar in Bethlehem een sober karakter hebben. Dit in verband met de huidige gespannen situatie na de uitzetting van ruim vierhonderd Palestijnen door Israël. Onder meer in Bethlehem werd hiertegen geageerd met onder meer het in brandsteken van autobanden, zoals deze foto aantoont.*

(AFP-satellietfoto)

Bethlehem klaar voor kerstviering

'Wanhoop en pessimisme niet nodig'

Gouverneur laakt intolerantie en wantrouwen tussen partners

WILLEMSTAD —Door hun intolerante en egoïstische houding schaden de sociale partners de wil tot samenwerken, verlammen ze de inspanningen en zaaien ze verwarring. De strijd voor sociale rechtvaardigheid moet een èchte zijn waarbij sociale rechtvaardiggheid de inzet is en het niet een strijd wordt om eliminatie of beschadiging van de ander. Een van de grootste boosdoeners: gebrek aan onderling vertrouwen.

Zo luidt de kern van de kerst- en nieuwjaarsboodschap van gouverneur Jaime Saleh. Deze aan de media verzonden boodschap liegt er niet om: mr Saleh blijkt ernstig bezorgd om de situatie waarin de Antillen anno 1992 verkeren - zeker voor wat betreft de onderlinge verhoudingen. "Helaas schieten we maar al te vaak tekort (om een wending ten goede te brengen) omdat wij te druk bezig zijn met ons zelf, met onze eigen belangen. Negatieve zaken krijgen erg veel aandacht; het positieve wordt uit het oog verloren."

Volgens Saleh zijn velen door dit alles niet alleen bezorgd, maar ook pessimistsch. Dat laatste is zijns inziens niet nodig. "De bezorgdheid is terecht, maar wanhoop, pessimisme en lijdzaamheid zijn niet te rechtvaardigen. Er zijn immers", vervolgt hij, "in onze mensen voldoende kwaliteiten en energieën om goede en rechtvaardige oplossingen aan te dragen voor deze problemen. Daarbij is ieder van ons geroepen zijn eigen plaats in te nemen."

Hij heeft het in zijn boodschap over de 'persoonlijke verantwoordelijkheid' om uitvoering te geven aan de noodzakelijke maatregelen die het algemeen belang vereist. "Dat behoren we op positieve wijze te doen door onze persoonlijke levensstijl, door ons gezin, door de participatie als burger, werkgever, werknemer en door onze eventuele bijdrage aan economische en politieke beslissingen."

GIDS

Bestuurders moeten het goede voorbeeld geven en 'de goede gids' zijn. Die voorbeeldfunctie kunnen overheden en bestuurders niet naar behoren uitvoeren indien er geen vertrouwensrelatie aanwezig is. "Dat gebrek aan vertrouwen verlamt de overheid niet alleen in haar activiteiten die noodzakelijk zijn tot oplossing van problemen, maar leidt eveneens tot antipathie tegen alles wat overheid en politiek is en bijgevolg ook tot ondermijning van het democratisch staatsbestel."

Maar ook andere leidinggevende personen in de gemeenschap, vervolgt Saleh, hebben een voorbeeldfunctie te vervullen. Hij noemt ouders, sociale en geestelijke leiders, ondernemers, vakbondsleiders, priesters, leerkrachten en communicatiemedia. "Zij hebben allen binnen ieders verantwoordelijkheid een opvoedende taak die belangrijk is omdat zij de voorwaarde is voor het welslagen van de andere taken. Alhoewel het vanzelfspekend lijkt dat de invulling van ieders taak langs min of meer gelijke wegen verloopt, blijken de tegenstellingen in de praktijk erg groot. Dit komt met name tot uitdrukking in de relatie tussen werknemers en werkgevers (inclusief de overheid) die al te vaak zodanig blijkt te zijn verstoord dat dialogen die beogen mensen tot elkaar brengen, vrij snel overgaan tot zinloze confrontaties."

De gouverneur wijst er op dat elk maatschappelijk handelen de gemeenschap ten goede moet komen. "Daarbij zal moeten worden vermeden dat onze handelingen en gedragingen slechts gericht zijn op meer persoonlijk voordeel en ingegeven zijn door dorst naar macht met de bedoeling aan anderen een persoonlijke wil op te leggen. Dergelijke intolerante en egoïstische houdingen schaden veeleer de wil tot samenwerken, verlammen de inspanningen en zaaien verwarring onder het volk."

Hij spreekt ten slotte de hoop uit dat Kerstmis hoop en warmte brengt om de gevoelens van wantrouwen, onenigheid en onverschilligheid te laten varen. "Er is in dit land een goede toekomst voor ons weggelegd; er zijn voldoende mogelijkheden om onze problemen op te lossen. Laten wij in het licht van Kerstmis omwille van de vrede en rust onze gevoelens van intolerantie en onenigheid opzij zetten en met een gevoel van saamhorigheid onze aandacht richten op positieve dingen. Op deze wijze gaan we met moed en vertrouwen eensgezind het nieuwe jaar in."

Hond opgehangen

WILLEMSTAD — Te Muizenberg ter hoogte van de Kaya Havanna hebben onbekenden een hond opgehangen tegen een boom. Dit heeft en passant gemeld.

Bij Curinta vergadering in werktijd

WILLEMSTAD — De Curinta-directie heeft van het personeel vernomen dat er morgen onder werktijd wordt vergaderd over het c.a.o.-voorstel van de Rechthaven. De directie begrijpt dat dit voorstel verworpen zal worden.

Volgens ABVO-voorzitter Bebè Rojer wacht de vakbond vandaag op uitsluitsel van de directie, maar directeur E. Chirino weet niet wat hij bedoelt. Hij vindt het wat voorbarig dat de vakbond nu al naar de pers is gelopen. In tegenstelling tot Rojer denkt hij dat de onderhandelingen nog niet vast zijn gelopen.

Curaçao welkom in natuurpark

WILLEMSTAD — Op zondag 27 november wordt het Christoffelpark gratis opengesteld voor alle inwoners van Curaçao. Toeristen betalen het normale tarief.

Het Christoffelpark is rond deze tijd altijd op zijn mooist. Door de regens is de natuur groener en staan de witte orchideeën in bloei. Het Christoffelpark heeft drie wandelingen uitgezet.

■ *WILLEMSTAD — Een groep van achttien Amerikanen (zie foto), eigenaars van grote warenhuizen van duik- en andere onderwaterattributen, bezocht onlangs Curaçao. Dit vond plaats op uitnodiging van Princess Beach Resort & Casino en Peter Hughes Diving. Gedurende vijf dagen konden ze de lokale onderwaterwereld, verkoop-lokaties van duik- en onderwaterartikelen en andere toeristische bezienswaardigheden op het eiland bezichtigen. De groep verliet voldaan en sterk onder de indruk van wat er te zien is op Curaçao.*

Chata en toeristenbureau:

Duizenden extra toeristen moeten hotelkamers vullen

WILLEMSTAD — Curaçao heeft per jaar veertigduizend extra toeristen nodig om alle nieuwe hotelkamers te vullen. Dat is de mening van de huidige directeur van het toeristenbureau, Pieter Sampson. Volgens Chata-voorzitter Nick Moller hoeven er slechts twintigduizend extra vakantievierders naar Curaçao te komen.

De beide heren zeiden dit 16 december in hun toespraken voor de Algemene Vergadering van de hotelorganisatie Chata. Beiden zijn het over een ding wel eens: er moeten meer rechtstreekse vluchten naar Curaçao komen, en dan het liefst uit het noordoosten van de Verenigde Staten. Sampson heeft goede hoop op een vlucht van United Airlines naar Caracas, die naar Curaçao doorgetrokken zou kunnen worden. Voorts deelde hij mee dat het toeristenbureau ook de mogelijkheid van American Airlines nog niet heeft laten vallen.

Rechtstreekse vluchten zijn ook nodig, als Curaçao een thuishaven zou worden voor sommige cruiselijnen. In de havens van Miami en San Juan (Puerto Rico) wordt het zo druk, dat de maatschappijen uitkijken naar een basis in het zuiden van het Caribisch gebied. Zowel Curaçao als Aruba zijn in dit kader specifiek genoemd, zo kondigde Sampson aan.

Van de Amerikaanse toeristen komt 0,3 procent naar Curaçao. Het toeristenbureau stelt zich ten doel daar in 1993 0,4 procent van te maken. Dit ondanks de recessie die daar heerst.

Om dit doel te bereiken werken de twee organisaties aan een gemeenschappelijk marketing-programma. De bestemming Curaçao moet agressief verkocht worden in zowel de Verenigde Staten, Europa, het Caribisch gebied als Zuid-Amerika.

Het toeristenbureau wil in 1993 minder afhankelijk zijn van de Nederlandse markt. Samen met de nadere *Dutch Caribbean Islands* wordt gekeken naar de mogelijkheid van een gemeenschappelijk vertegenwoordiger in Europa, die reclame voor de meervoudige Caribische bestemming in dat deel van de wereld moet maken. Dit gebeurt vermoedelijk met steun van de EG.

De Chata heeft in haar actieplan 1993 als een van de prioriteiten opgenomen de schoonheid en veiligheid van het eiland. Ook het amusement van de toerist is een aandachtspunt van deze associatie. Zij denkt aan een hotel revue programma en een training van sociale gastvrouwen.

Møller waarschuwde eerder dit jaar voor de sociale onlusten. Deze dagen werden toeristen tot zijn verdriet geconfronteerd met een afgesloten binnenstad. De Chata hoopt dat de sociale partners de dialoog voortzetten en tot een acceptabele oplossing komen.

SKO tevreden met klanten

WILLEMSTAD — De ondernemers van Otrobanda die verenigd zijn in de Sosiedat di Komersiantenan di Otrobanda (SKO) blijken tot nu toe tevreden met het aantal consumenten dat in de maand december inkopen deed in Otrobanda. De grote opkomst van het publiek vorige week op de kerst-en eindejaarsactiviteiten van SKO is tevens bron van grote tevredenheid bij de ondernemers in Otrobnda.

Alhoewel de pr-afdeling van de SKO niet over de exacte verkoopcijfers en het aantal bezoekers beschikt, kon Reyna Joe van Communication Consultants Bright Ideas & Services wel melden dat in ieder geval veel consumenten inkopen deden in Otrobanda. De ondernemingen van Otrobanda hebben vorige week vrijdag een speciale verkoopactie gehouden, waarop de consumenten konden meedingen voor twee vliegtickets naar Aruba die beschikbaar werden gesteld door Mau Asam Travel. Die tickets werden gewonnen door Baby Bautisma van Soto

Op het moment loopt nog een actie van SKO waar consumenten bij het besteden vn 25 gulden in een SKO-winkel kans maken op het winnen van een hoofdprijs van tienduizend gulden. De volgende activiteiten van SKO vinden plaats op woensdag en op 31 december. Tussen 16 en 20 uur is er live-muziek in Otrobanda op woensdag, terwijl op 31 december tussen 10 en 15 uur naast tambú-muziek ook brassband-muziek te beluisteren valt.

Seru Fortuna schoongemaakt

WILLEMSTAD — Een groep van vijftien jongeren in leeftijd variërend van acht tot 28 jaar, heeft in de wijk Seru Fortuna en met name in de omgeving rond de Kaya Strena een grote schoonmaakactie gehouden. De jongeren hebben voor de komende feestdagen die buurt ook met kerstlichten gedecoreerd. De groep wil het echter niet daarbij laten, en doet een dringend beroep aan buurtbewoners om te helpen de wijk schoon te maken en houden.

De jongeren willen af van de negatieve naam die Seru Fortuna op Curaçao heeft. Dit trachten ze te bewerkstelligen door met activiteiten voor jongeren te komen, maar dan moeten de verwaarloosde velden in Seru Fortuna eerst grondig worden schoongemaakt. Een probleem is echter dat de jongeren de middelen niet hebben om dat zware werk te doen. Vandaar dat ze buurtbewoners en instanties die kunnen helpen benaderen voor hulp. Op de schoon te maken velden wil de groep jongeren voetbal-, volleybal- en basketbaltoernooien organiseren voor de jongeren van Seru Fortuna.

Bedrijven streven naar ISO-9000

WILLEMSTAD — Een groep lokale bedrijven heeft besloten om met ingang van het nieuwe jaar aan ISO-9000 certificering te werken. Het zal ruim veertig weken duren voordat de bedrijven het certificaat kunnen behalen. Voor de internationale handel is het zeer belangrijk dat een bedrijf aan internationaal erkende kwaliteitseisen voldoet.

Misdrijven in het weekeinde

WILLEMSTAD — Van vrijdag tot en met zondag heeft de politie te maken gekregen met 27 (8) diefstallen en inbraken, vier (3) pogingen tot doodslag, vijf (1) overvallen, een geval van openlijke geweldpleging, drie (2) mishandelingen en vier (1) gevallen van vernieling. Tussen haakjes staan de aantallen opgeloste zaken.

WILLEMSTAD — De vakbond CADMU dient vandaag haar cao-voorstel in bij het management van de Curaçaose Dokmaatschappij CDM. Het kersverse voorzitter Ronald Sluis vanochtend.

Het bericht dat de vakbond naar de rechter stapt - zoals in de media bericht werd - is niet juist. Die mogelijkheid wordt wel onderzocht met de advocaat van de vakbond.

De CDM-directie trok vorige week háár cao-voorstel in. Dat betekende meteen dat een daaraan verbonden winstbonus van een maand salaris in december niet doorgaat. De belasting op die bonus was al wel ingehouden op de salarissen van de werknemers.

De relaties tussen de bond en de directie zijn niet optimaal. In een bemiddelingspoging werd al een commissie van goede diensten in het leven geroepen. Maar ook over haar aanbevelingen is verschil van mening tussen de cao-onderhandelaars.

Kerst bij Surinaamse Vereniging

WILLEMSTAD —De traditionele kerstviering van de Algemene Surinaamse Vereniging vindt plaats op woensdag 23 december om 20:00 uur in de Club. Voorzitter de heer A. Huizing zal de avond openen en sluiten. De schriftlezing wordt verzorgd door ds. Berggraaf. Daarnaast is er samenzang en treedt een koor op onder leiding van de heer R.L. Williams en ook de dames van J.P.F. zullen liederen ten gehore brengen.

Op vrijdag 1 januari vanaf 20:00 uur organiseert de vereniging haar traditionele nieuwjaarsbal. Optreden zal de J.P.F.-Houseband, bestaande uit Hein Menig, dr. Wezer, Rein Reer (mr. Saxo), Miguel Richardson en Patrick Breeveld. Er zullen tevens twee gastzangers optreden, waaronder Heliante Redan. Naast de Houseband treedt de groep G.A.S. op en D.J. Grauwde.

WILLEMSTAD — De regeerders geven blijk van een zeer beperkte aandacht voor de waarde van culturele uitingen. Dat zegt de Asosiashon Kultural Uní die daarmee de stellingname van de Asosiashon di Músiko onderschrijft. De AKU spreekt van een anti-culturele houding.

Het stoort de AKU dat de gezaghebber beperkingen gesteld heeft aan tambú-optredens. Het argument dat de politie niet voldoende veiligheidscontrole kan uitvoeren op plaatsen waar optredens zijn, gaat volgens de AKU voorbij aan het recht van het volk op culturele expresie.

De beperking van hogerhand is nadelig voor tambú-groepen en voor instanties die activiteiten hadden willen organiseren. Volgens de AKU laat dit zich helemaal niet rijmen met de positieve houding die de overheid heeft ten opzichte van de Komishon Pro Tambú die een voorstel indiende voor een beter beleid op het gebied van de tambú-cultuur.

Overval is echt, pistool namaak

WILLEMSTAD — Een 29-jarige rover is zondagnacht aangehouden in de Langestraat. Op Plaza Brion had hij een man overvallen en hem zijn ketting en geld afhandig gemaakt. Het vuurwapen dat hij gebruikte bleek later een speelgoedpistool te zijn geweest.

Politie onderzoekt toename geweld rond The Cube

WILLEMSTAD — De politie onderzoekt op welke wijze de vergunninghouder die The Cube exploiteert op zijn verantwoordelijkheid gewezen moet worden. In en rond de discotheek hebben zich regelmatig incidenten voorgedaan waaronder een steekpartij en twee schietpartijen. Bij politiecontroles zijn drugs gevonden in de danstent.

Al eerder is er een causaal verband gezocht tussen de muziek die in discotheken als The Cube gedraaid wordt en geweld. The Cube kiest voor veel rubbadup-muziek (Rap op een ritme dat afgeleid is van reggae).

In Nederland zijn in anderhalf jaar tijd minstens twee Caribische discotheken gesloten nadat tijdens of na rubbadup-feesten in of buiten de danstent op geschoten was door Antillianen.

Politiewoordvoerder Mando Davelaar is kort in zijn reactie: "Goed gedrag in het uitgaansleven mag niet afhangen van een muzieksoort."

Dit weekeinde werden bij een schotenwisseling twee discobezoekers van zeventien geraakt die vermoedelijk niets met de ruzie te maken hadden. Er zijn nog geen aanhoudingen verricht.

Stop rijbewijstoerisme: Kort geding in Den Haag

DEN HAAG/WILLEMSTAD — Een groep rijschool- en hotelhouders uit Nederland, Aruba en de Nederlandse Antillen wil dat het voor Nederlanders nog anderhalf jaar mogelijk moet zijn hun rijbewijs op de Nederlandse Antillen en Aruba te halen. Dit eisten zij maandag in kort geding bij de rechtbank in Den Haag.

De minister van Verkeer en Waterstaat heeft door een wijziging in het Wegenverkeersregelment het zogeheten rijbewijstoerisme onmogelijk gemaakt. Per 1 januari 1993 kunnen alleen rijbewijzen die gehaald zijn op de Nederlandse Antillen en Aruba nog worden ingewisseld als de aanvrager ten minste een half jaar in het gebied heeft gewoond.

Oorspronkelijk zou de wetswijziging ingaan per 1 juli 1996 maar door de groei van het aantal op de Antillen en Aruba afgegeven rijbewijzen besloot het ministerie eerder in te grijpen. In de periode oktober 1986-1987 wisselden 2495 mensen hun rijbewijs in, vijf jaar later was hun aantal gestegen tot 4640.

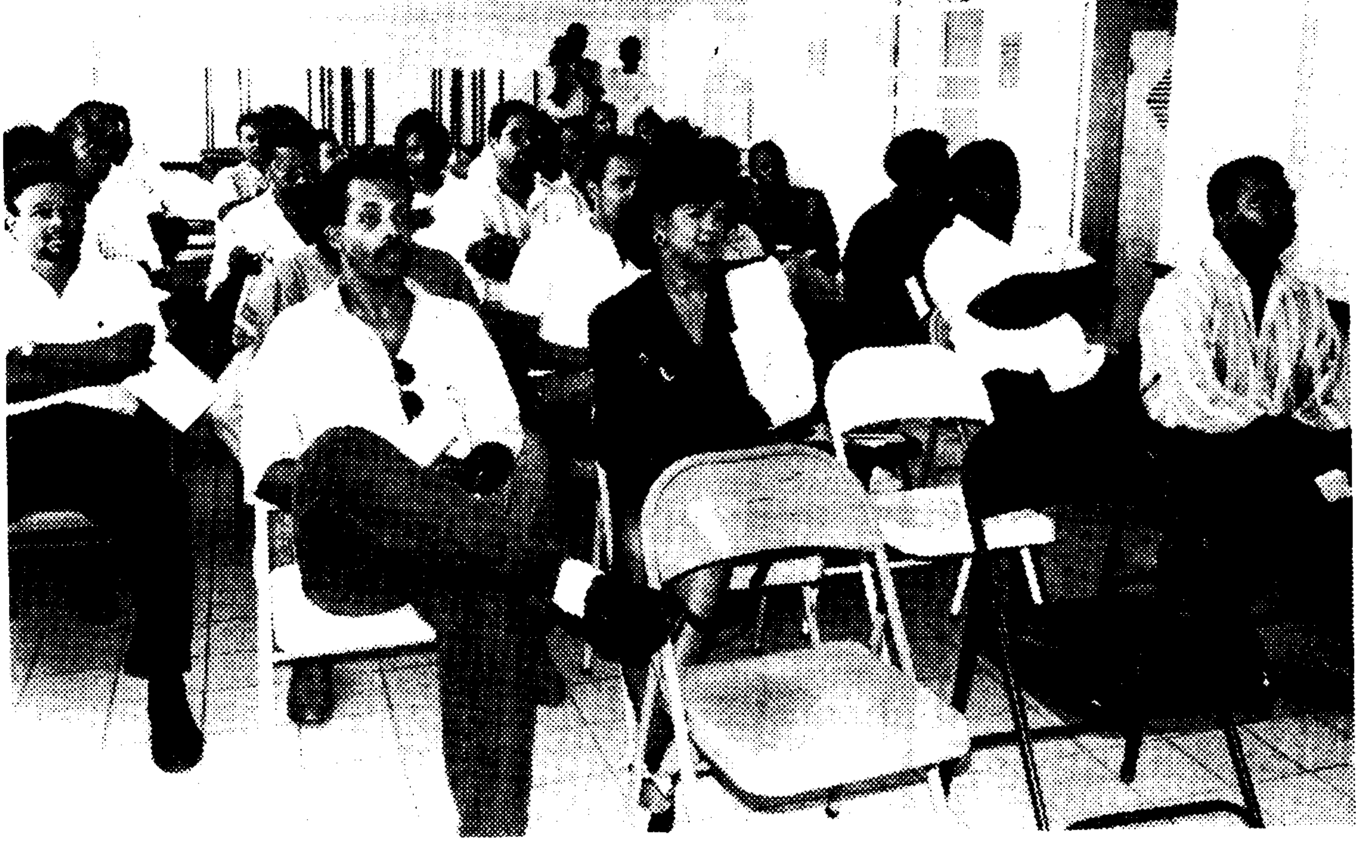
De Nederlandse staat heeft, zo vinden de gedupeerde hotel- en rijschoolhouders, onvoldoende alternatieven geboden voor de wegvallende bron voor inkomsten (op vooral Saba en St. Eustatius.) Door de korte termijn waarop de maatregel wordt doorgevoerd, zou bovendien sprake zijn van een onevenredig groot nadeel. Begin november maakte de minister van Verkeer en Waterstaat de wijziging bekend.

Volgens landsadvocaat mr J. de Wijkerslooth is met de nieuwe regeling de verkeersveiligheid in Nederland gediend. "De verkeersomstandigheden op de eilanden zijn niet te vergelijken met die in Nederland. Op de Waddeneilanden kan ook geen rijexamen worden afgelegd omdat het wegennet daarvoor onvoldoende geschikt is", zegt De Wijkerslooth. "Met het oog op de verkeersveiligheid is het onverantwoord kandidaten van wie de rijvaardigheid getoetst is op de Nederlandse Antillen of Aruba toe te laten op het Nederlandse wegennet."

Volgens de advocaat van de hotelhouders, mr G. Spong, berust het veiligheidsargument op los zand. "Er is nooit aangetoond dat mensen die hun rijbewijs op de Nederlandse Antillen en Aruba hebben gehaald, meer dan gemiddeld verkeersongevallen veroorzaken."

Spong verwijt het ministerie dat er onvoldoende overleg is het geweest over de wetswijziging. "De gevolgde procedure verdient daarom de kwalificatie 'koloniaal': Ikke, ikke, ikke en de mensen op de Antillen kunnen stikken", zei Spong.

Uitspraak 29 december.

■ Het GGD-personeel vanochtend in vergadering bijeen.

Wegens "onbeschofte" brief

Wilsoe onderneemt 'actie' tegen politievakbond NAPB

WILLEMSTAD — Gezaghebber Elmer Wilsoe gaat 'actie' ondernemen tegen de politievakbond NAPB vanwege de 'onbeschofte' en 'gezagsondermijnende' brief die deze vakbond onlangs aan hem gestuurd heeft. De inhoud daarvan is daarnaast, volgens de gezaghebber, 'bezijden de waarheid'.

Zo verklaarde Wilsoe vandaag aan de Amigoe.

Hij wilde in dit stadium niet meedelen wat hij bedoelt met 'actie', maar liet doorschemeren dat daarvoor binnen de overheid voldoende mogelijkheden zijn. Deze krant begreep dat juridische stappen overwogen worden en dat advocaten nagaan in hoeverre ze de vakbond kunnen aanklagen. Wilsoe wilde dat ontkennen noch bevestigen. "We bewandelen de weg die nodig is en dat betekent onder meer dat de brief nog geanalyseerd wordt. Zodra we hiermee klaar zijn horen ze van ons. Ik kan ze in elk geval wel verzekeren dat ik het niet hierbij zal laten. Deze zaak is nog niet rond."

'Ze' is de Antilliaanse politievakbond, die op vrijdag een zeer felle brief stuurde aan Wilsoe als plaatselijk hoofd van politie. Die had te maken met de actie, op donderdagavond, van politie en VKC in Punda. Toen werd de binnenstad ontruimd vanwege vermeende illegale vakondsactiviteiten. De vakbond noemde Wilsoe dictatoriaal, verweet hem van het begaan van 'flagrante fouten' en het aanrichten van 'onherstelbare schade' aan onder meer de economie. Volgens de vakbond heeft Wilsoe met diens falende beleid aangetoond geen beschermer van de democratie te zijn.

De gezaghebber is nijdig om deze brief en is vast van plan de vakbond dat te laten weten ook. Hoe, wil hij alleen nog niet zeggen. De brief van de bond kwam hard aan omdat Wilsoe er bij blijft dat de stappen die vorige week genomen werden - van het sluiten van de stad tot de de ontruiming - de juiste waren. "Ik sta nog steeds volledig achter de actie van de politie (op donderdagavond). Alles liep zoals gepland en exact volgens schema. Het had niet beter of anders kunnen lopen."

Wilsoe verklaarde desgevraagd dat hij, als plaatselijk hoofd van politie, het uiteindelijke fiat heeft gegeven voor de politieactie, een optreden waarvan velen menen dat die te hard en vooral ook te hardhandig was. Wilsoe is het daar duidelijk niet mee eens. "Wat je ook doet of laat wordt bekritiseerd. Ik meen dat deze stap nodig was en niet bruut of hardhandig was. De mensen waar het om ging waren gewaarschuwd. Ze wisten wat zou komen en hebben er dus bewust voor gekozen. Het is allemaal goed gegaan, een 200 procent succes."

Wilsoe heeft er geen problemen mee dat de fractieleiders van de oppositie in de Staten een onderzoek hebben verzocht rond de gang van zaken, vorige week, in de binnenstad. "We leven in een democratie en het is hun goed recht een onderzoek te vragen." De vier leden in kwestie willen zoals de Amigoe reeds berichtte een 'onpartijdig en ter zake kundig' onderzoek waarvan de resultaten binnen tien dagen binnen moeten zijn. Aan de hand daarvan zal men een openbare Statenvergadering aanvragen.

Minister van Justitie, Römer, een van de personen aan wie de brief gericht is, was vandaag wederom onbereikbaar voor commentaar. Premier Liberia evenmin. Zij is, anders dan gisteren de RVD berichtte, niet naar het buitenland op vakantie, zo rectificeerde een woordvoerder van de RVD.

WILLEMSTAD — Een 32-jarige man heeft zondag bij een kleuterschool te Boca Sami een 22-jarige vrouw neergesabeld met een 'chapi'. Het kapmes verwondde haar aan voeten, handen en hoofd.

Lening 35 miljoen dollar niet bindend

Julianaluchthaven wint in hoger beroep tegen ICLE-bank

WILLEMSTAD — De Prinses Juliana International Airport (PJIA) op Sint Maarten heeft de hoger beroepzaak tegen de Italiaanse bank ICLE (Instituto Nazionale di Credito per il Lavoro Italiano all' Estero SPA) gewonnen. Het Hof oordeelde vanmorgen, dat de leningsovereenkomst van 35 miljoen dollar, die op 18 juni 1989 tussen de PJIA en de ICLE was gesloten, jegens de PJIA niet van kracht is en de luchthaven niet bindt, wegens het ontbreken van de vereiste goedkeuring van aandeelhouders van de PJIA. Overigens concludeert het Hof dat de algemeen direkteur zijn bevoegdheid heeft overschreden. Dat wil niet zeggen dat de ICLE daaruit kan afleiden dat de aandeelhouder de lening had goedgekeurd.

Algemeen directeur van de luchthaven, Frank Arnell, en een vertegenwoordiger van ICLE tekenden op 18 juni 1989 een overeenkomst waarbij de PJIA 35 miljoen dollar van de ICLE leende voor uitbreiding van de luchthaven. Een formele vergadering van de enige aandeelhouder, het Eilandgebied Sint Maarten, die zijn goedkeuring moet hechten aan rechtshandelingen van meer dan 50.000 gulden, had niet plaatsgevonden. De eilandsraadsleden kenden de inhoud van de leningsvoorwaarden ook nog steeds niet in januari 1990, zo bleek tijdens een eilandsraadsvergadering.

De Italiaanse overheidsverzekeraar van exportkredieten, de S.A.C.E. verzekerde de lening. De ICLE keerde in totaal 13,5 miljoen dollar uit aan de (Italiaanse) aannemer, die daarvoor geen werk van enige betekenis heeft geleverd.

Nadat het toenmalige bestuur was ontslagen, spande het nieuwe luchthavenbestuur een rechtszaak aan om de geldigheid van de lening aan te vechten. De rechter in eerste aanleg oordeelde 19 mei j.l., dat uit een brief van de toenmalige voorzitter van het luchthavenbestuur, Al Wathey, de ICLE terecht de indruk mocht krijgen dat aan alle goedkeuringen voor de lening was voldaan, zodat de overeenkomst geldig en bindend was. Daardoor zou in elk geval de 13,5 miljoen dollar, plus rente, aan de ICLE moeten worden terugbetaald. De PJIA ging hiertegen in beroep.

Dat de brieven waarop de ICLE zich beroept de schijn van goedkeuring door de aandeelhouder hadden, wordt door het Hof niet gedeeld. Ook de *legal opinion* van mr. Richardson-Nicolaas (de echtgenote van de toenmalige gezaghebber), de ondertekening van de *loan agreement*, de registratie bij de Centrale Bank en het opnemen van 13,5 miljoen dollar zijn geen stukken en gedragingen van de algemene vergadering van aandeelhouders.

Een uitzondering maakt het Hof voor "het stilzitten van de aandeelhouders gedurende lange tijd na de ondertekening en de gedeeltelijke uitvoering van de overeenkomst. Maar daaraan komt niet de betekenis toe van een bekrachtiging, want het hoogste orgaan van de aandeelhouders, de Eilandsraad, kende de inhoud van de *loan agreement* nu eenmaal niet en kon dus ook moeilijk van haar instemming laten blijken. Ook is niet gebleken dat de Eilandsraad ervan op de hoogte was dat in oktober '89 en mei '90 bedragen onder de leningsovereenkomst werden opgenomen. De opnamen kunnen dus niet de strekking hebben van een bekrachtiging," aldus het Hof. Volgens de ICLE hoefde zij de beperkingen van een lening door een overheids-n.v. niet te kennen. Het Hof bestrijdt dit. "Ervaringsregelen leren dat de direkteur van een overheids-n.v. niet zonder een goedkeuringsbesluit van de enige aandeelhouder een lening van 35 miljoen dollar mag afsluiten." Het gezond verstand dicteert dat niet alleen aan de direkteur maar ook aan de tegenpartij, vindt het Hof. "De ICLE is in gebreke gebleven aan de normale zorgvuldigheid." Dat blijkt ook uit het feit dat de ICLE de luchthaven voor 35 miljoen als haar debiteur heeft aanvaard, zonder eerst na te gaan of de gebouwen en de terreinen aan de PJIA toebehoren (hetgeen niet het geval is). Ook is er nog nooit een goedgekeurde accountantsverklaring afgegeven ten aanzien van de luchthaven.

Een van de punten die de ICLE-bank in hoger beroep aanvoerde was of het hoger beroep ontvankelijk moest worden verklaard. De ICLE vond van niet. Het Hof is daarmee eveneens niet eens. "De opdracht om hoger beroep in te stellen is weliswaar gegeven door de Raad van Commissarissen en niet, zoals de statuten voorschrijven, door het Bestuur, maar evenzeer staat vast dat sprake is van een tegenstrijdig belang tussen Bestuur en vennootschap. In zo'n geval wordt de vennootschap vertegenwoordigd door Commissarissen. Al met al komt het Hof tot de slotsom dat de leningsovereenkomst niet van kracht is. De ICLE is veroordeeld in de kosten, tesamen zo'n 50.000 gulden.

Vragen over belangenverstrengeling

Personeel wil inspraak bij reorganisatie GGD

WILLEMSTAD — Het personeel van de GGD wil dat het Bestuurscollege (BC) zich bij de reorganisatie van de GGD houdt aan het protocol '81. Dat bepaalt dat de vakbond ABVO betrokken wordt bij elke reorganisatie van overheidsdiensten. Dit standpunt zullen de personeelsleden vanmiddag naar voren brengen tijdens een bijeenkomst met gedeputeerde R. Bentoera.

Op de bijeenkomst van vanmiddag wil de gedeputeerde het personeel inlichten over het interim managementteam, dat hij ruim een week geleden benoemde. De interim-manager is Ivan Asjes. Zijn benoeming is omstreden vanwege zijn belangen bij onder meer een hamburgerbedrijf en een particulier laboratorium. Het GGD-personeel vraagt zich af of zo iemand als manager bij de GGD benoemd kan worden.

De GGD-werknemers vergaderden de hele ochtend onder werktijd over de het nieuwe management-team. Volgens hen zijn zij nooit betrokken geweest bij de reorganisatie van de GGD. Vakbondsleider Wim van Lamoen vertelt dat Bentoera de bond van de op handen zijnde reorganisatie en de benoeming van de nieuwe GGD-leiding alleen ter kennisgeving op de hoogte heeft gesteld. Dat terwijl het BC regelmatig publiekelijk heeft aangekondigd dat het zich aan het Protocol '81 zal houden.

De vakbond en het GGD-personeel vinden het zeer bedenkelijk dat er ineens zomaar iemand komt binnenvallen bij de GGD zonder dat er een openbare aanbesteding is geweest. Van Lamoen: "Er zijn misschien wel anderen die ook heel geschikt zijn".

Daarnaast vragen de werknemers zich af waarom er iemand van buiten moet komen. "We hebben geen externe deskundigen nodig. We hebben ze in huis".

Na de bijeenkomst van vanmiddag in het ITC zal het personeel op het ABVO-gebouw verder vergaderen over de ontstane situatie. Dan zal ook de belangenverstrengeling van Asjes nader aan de orde komen. Volgens Van Lamoen heeft de nieuwe manager nog meer belangen die niet met zijn functie als GGD-hoofd stroken.

Skal-man van het jaar Halabi keurt acties af

WILLEMSTAD — De toeristenorganisatie SKAL heeft Eduardo Halabi uitgeroepen tot haar 'man van het jaar'. Halabi is samen met Lio Capriles en Luis Santine de grote initiatiefnemer van zowel het ITC als het Sonesta-hotel. Halabi keurde in zijn toespraak de vakbondsacties van vorige week af.

In zijn toespraak voor de SKAL-clubleden maandag hield Halabi zijn publiek voor dat we vooral niet de kip met de gouden eieren, zijnde het toerisme, moeten slachten. Hij doelde daarmee op de recente acties van de vakbondsleden in Punda. Halabi meent dat de werknemers het volste recht hebben om op te komen voor een hogere levensstandaard. "Maar zij brengen daarmee tegelijkertijd de economische toekomst van ons eiland in gevaar. Niet vanwege hun streven, maar omdat ze de grenzen niet kennen".

Halabi erkent dat de overheid op korte termijn onplezierige maatregelen moet treffen, maar hij zegt dat dit alleen maar gebeurt om op de lange termijn meer te kunnen produceren, zodat het inkomensniveau van de bevolking stijgt.

"De tijd is gekomen dat de zwijgende meerderheid haar stem verheft en eist dat we teruggaan naar een goed werkend democratisch systeem", aldus Halabi, die verder meent dat de vraag naar meer democratie automatisch een roep om een sterkere regering inhoudt.

IGLESIA CATOLICA ARUBA
ORANAN DI SACRIFICIO DI MISA
NA DIANAN DI FIESTA

For di dia 16 di December ta cuminsa e Misanan di Aurora como novena pa Pascu, esta 5.00 or' di marduga den tur parokia cu excepcion di San Nicolas caminda nan ta 5.30 or' di marduga.

24 di December 7.00 or anochi: Oranjestad i Noord.

PASCU 12.00 or' MEI ANOCHI: Oranjestad - Noord - Dakota - Paradera - Santa Cruz - Savaneta - Brasil - San Nicolas.

PASCU PARTI MAINTA:
6.00 or' Santa Cruz.
7.00 or' Pos Chiquito.
8.00 or' Oranjestad - Tanki Leendert - Dakota - Santa Cruz - Pos Chiquito.
9.00 or' Brasil - Kapel Emanuel.
10.00 or' Oranjestad - Noord - Dakota - Paradera - Santa Cruz - Savaneta - San Nicolas.

PASCU ATARDI I ANOCHI:
5.00 or' Oranjestad.
5.30 or' Paradera.
6.00 or' Noord.
6.30 or' San Nicolas.
7.00 or' Oranjestad - Brasil.

DI DOS DIA DI PASCU MAINTA:
8.00 or' Dakota - Brasil.
9.00 or' Paradera - Santa Cruz.
10.00 or' Oranjestad - Maria Stella.

ANOCHI: 7.00 or' Oranjestad - Noord - Dakota - Paradera - Santa Cruz - Savaneta.

BISPU DI ANJA NOBO ANOCHI:
7.00 or' Oranjestad - Noord - Dakota - Savaneta.
10.30 or' San Nicolas.
11.00 or' Oranjestad - Paradera - Santa Cruz - Brasil.

DIA DI ANJA NOBO MAINTA:
8.00 or' Santa Cruz.
9.00 or' Noord - Dakota - Pos Chiquito - Brasil.
10.00 or' Oranjestad - Paradera.

ATARDI I ANOCHI:
5.30 or' Paradera.
6.30 or' San Nicolas.
7.00 or' Savaneta - Brasil.

Kantoor gesloten

Het kantoor van Amigoe di Aruba is woensdag 23 december na 12 uur gesloten. Advertenties voor de editie van donderdag 24 december moeten uiterlijk woensdag 23 december voor 12 uur worden ingeleverd. Het kantoor is maandag 28 december weer geopend. Wij wensen alle Amigoe-lezers prettige feestdagen toe.

De directie.

Investering van 20 miljoen florin

Bouw van Aruba World Trade Center op Eagle

ORANJESTAD — Het Aruba World Trade Center (WTC) komt te liggen op Eagle, tegenover The Dutch Village en naast het in aanbouw zijnde Fatum-kantoor. Dit project van twintig miljoen florin wordt gefinancierd uit het Nederlandse Ontwikkelingsfonds en door uitgifte van aandelen, obligaties en leningen bij de commerciële banken. Op het vijfduizend vierkante meter grote terrein wordt ook het nieuwe kantoor van de Kamer van Koophandel (K.v.K.) gebouwd. Zo deelde K.v.K.-voorzitter Alex Solagnier maandag mee.

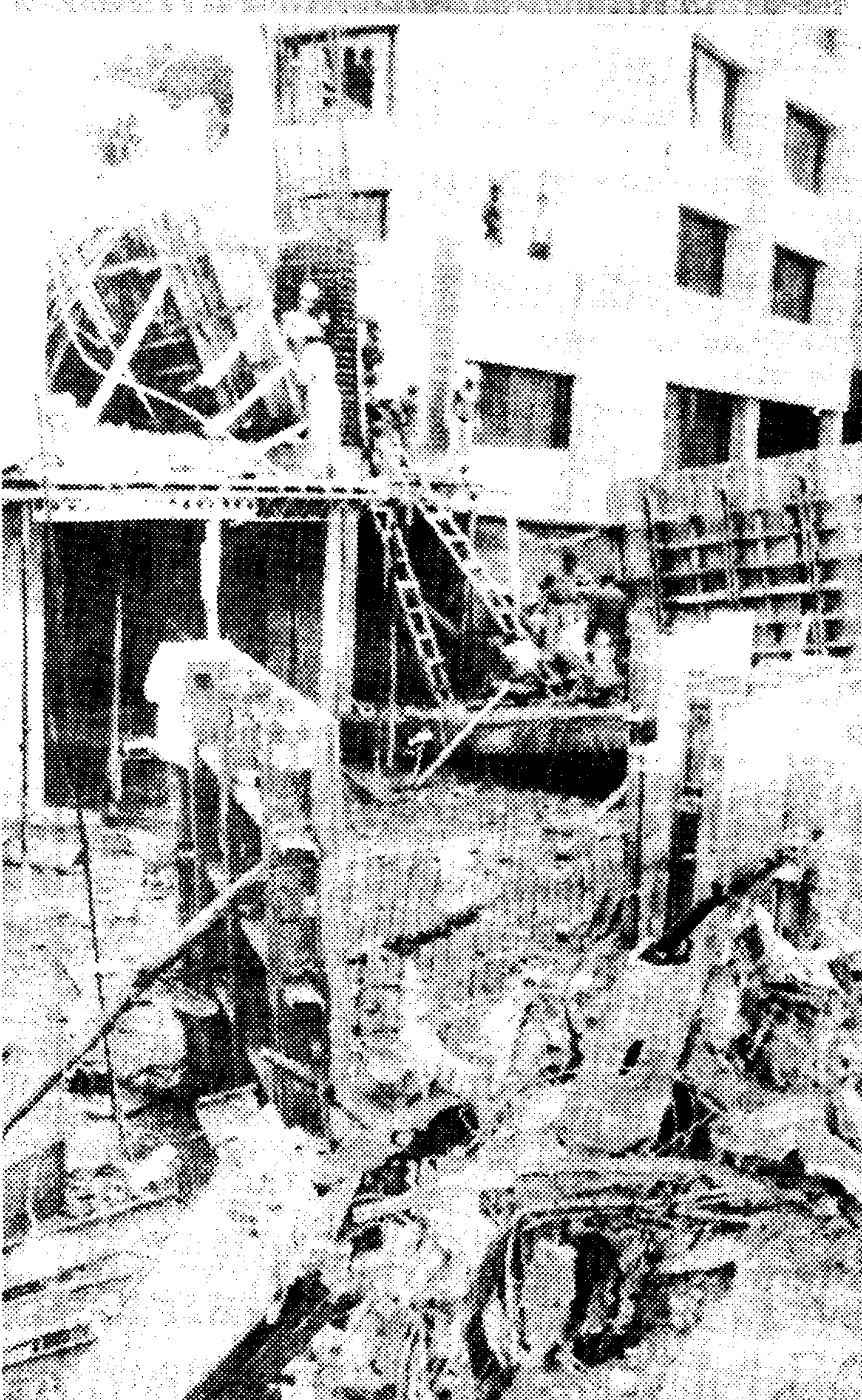
De Kamer heeft geen haast met realisatie van dit World Trade Center. Zo moeten niet dezelfde fouten worden gemaakt zoals met het ITC op Curaçao, waar men diverse faciliteiten bouwde, zoals het entertainmentgebouw, dat niet functioneert. Solagnier wil dan ook geen datum noemen voor het van start gaan van het Arubaans project. Aruba heeft volgens hem behoefte aan een WTC dat in handen is van lokale mensen. De voorbereidingen zijn al gestart met het bezoeken aan conventies van de World Trade Centers Association te Montreal en dit jaar te New York, waarbij Aruba toegelaten werd tot het WTCA als het 250e lid. Het WTCA heeft leden in zestig landen.

Volgens Solagnier zal een WTC de Arubaanse economie ten goede komen, zowel financieel als commercieel. De Aruba Investment Bank heeft een pre-feasibility study laten maken van een WTC voor Aruba. Deze studie is afgerond en zal binnenkort worden ingediend bij het departement Economische Zaken. De Kamer zal hierna overgaan tot het voorbereiden van een feasibility-study.

Het WTC komt met faciliteiten voor grote conventies, een auditorium en kantoren voor dienstverleningen. Met Setar wordt onderhandeld voor een goede telecommunicatie voor het WTC. Het is de bedoeling dat dit project van twintig miljoen florin gefinancierd wordt uit het Nederlandse Ontwikkelingsfonds en door uitgifte van aandelen, obligaties en leningen bij de commerciële banken. Het WTC zal gebouwd worden op een stuk terrein van vijfduizend vierkante meter, waarvan 2500 vierkante meter aan kantoorruimtes en 1250 vierkante meter aan exhibitieruimte. De conventiezaal zal aan 1500 mensen plaats bieden, terwijl het auditorium een capaciteit voor 350 personen heeft. Uitbreiding van het WTC zal geen probleem opleveren, omdat er nog veertig- tot vijftig duizend vierkante meter grond beschikbaar is.

De Kamer van Koophandel is zeer ingenomen met het terrein voor het WTC, mede gezien de centrale ligging en het gemakkelijk kunnen bereiken van het commerciële centrum en de hotels.

Tegen flat gevlogen

■ QUITO - *De Ecuadoraanse minister van Informatie, Pedro Zambrano, zijn vrouw en ten minste drie andere mensen zijn maandag om het leven gekomen toen het kleine vliegtuig waarin zij zaten, neergestortte op een drie verdiepingen hoog gebouw in aanbouw in het centrum van Quito. Het vliegtuigje probeerde te landen terwijl er zware mist was. Reddingswerkers vermoeden dat onder de puinhopen nog meer slachtoffers zijn. Twee weken geleden was in dezelfde buurt ook al een vliegtuig neergestort. Toen kwamen tien mensen om het leven.*

(AFP-satellietfoto)

Deelnemings telegram van Nel Oduber

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber heeft gisteren een deelnemingstelegram gestuurd aan premier Ruud Lubbers naar aanleiding van de ramp met het Martinair-vliegtuig in Portugal. Een telegram met dezelfde inhoud ging eveneens naar Martinair-directeur Martin Schröder.

"Met droefheid namen wij kennis van het vliegtuigongeluk op het vliegveld Faro, in Portugal, waar volgens de eerste berichten verschillende doden en honderden gewonden zijn gevallen. Namens de regering en het volk van Aruba betuig ik mijn medeleven aan de familieleden en het Neder ·ds volk en wens u veel ··erkte gedu··nde deze moeilijke periode", zo luidt het telegram.

Groot deel van Aruba zonder stroom

ORANJESTAD — Een groot deel van Aruba kwam gistermiddag zonder stroom te zitten. Oorzaak hiervan was dat in een van de ketels van het Water en Energie Bedrijf (WEB) een lek was ontstaan.

Dit terwijl twee andere ketels en twee turbines buiten gebruik zijn in verband met inspectie door de KEMA. Ondanks dat het WEB 18 megawatt van Coastal ontvangt, was dit onvoldoende om San Nicolas, Santa Cruz en een gedeelte van Playa van stroom te voorzien. Intussen werd de gasturbine opgestart, waardoor de stroomlevering aan Elmar kon worden hervat.

Op de vraag aan WEB-directeur ing. Jossy Laclé of dergelijke stroom onderbrekingen de komende dagen verwacht kunnen worden, stelde deze dat het moeilijk is te voorspellen wat er gaat gebeuren. Hij denkt dat WEB voldoende capaciteit heeft om aan de grote stroomaanvraag tijdens de feestdagen te voldoen.

Nieuw boek van Mansur over geschiedenis Aruba

ORANJESTAD — Het goed verzorgde en in de Verenigde Staten bij Hallmark Press Inc. gedrukte veertiende Papiamentstalige boek 'Historia di Aruba 1499-1824' van Jossy Mansur werd gisteren ten doop gehouden. In de loop der jaren schreef Mansur boeken en verhalen over de geschiedenis van Aruba en recentelijk nog een Engels/Papiaments woordenboek.

Uit de uiteenzetting van Mansur blijkt dat het geen gemakkelijke opgave was om dit boek te schrijven. Er ontbraken nogal wat documenten en gegevens over de geschiedenis van Aruba. Aan de publicatie van dit boek door Edicionnan Clasico Diario ging een lange en diepgaande studie vooraf onder meer in Caracas, Coro, Puerto Cabello, Valencia Madrid, Sevilla, Amsterdam, Miami en op Aruba zelf. Mansur gebruikte foto's van Alfredo Pichardo en vele kleuren illustraties van artiesten, waaronder Ron Wever.

Het is dan ook een boek geworden met vele gegevens over een periode, waarover op Aruba weinig of niets bekend was. In dit verband merkt Mansur op, dat hoe klein Aruba ook is, de geschiedenis des te rijker en fascinerender is. Uitvoerig staat hij stil bij de komst van de Spanjaarden op 9 augustus 1499, gevolgd in 1636 door de komst van de Hollanders. Uitvoerig beantwoordt Mansur de vragen hoe Aruba was onder de Hollanders in 1636, waar de bevolking van leefde en wat voor effect de aanwezigheid van de Engelse piraten had.

Mansur hoopt met dit boekwerk een bijdrage te hebben geleverd aan de bevolking van Aruba en daarbuiten over meer bizonderheden en kennis van de geschiedenis. De schrijver levert met dit boekwerk wederom een positieve bijdrage aan de kennis over de geschiedenis van Aruba. Het boek is in alle boekhandels verkrijgbaar.

Voorzitter tijdens installatie AZV-bestuur:

'Arubaanse gezondheidszorg lijdt aan aantal kwalen'

ORANJESTAD — Ter gelegenheid van de installatie van het bestuur van de uitvoeringsorganisatie van de AZV, zei voorzitter A. Ringeling dat de Arubaanse gezondheidszorg aan een aantal kwalen lijdt. "We moeten voorkomen dat we in een situatie terechtkomen waarin een 'painful prescription' de enige uitweg is en dat pijnlijke operaties met blijvend letsel onvermijdelijk worden", aldus de voorzitter van de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV).

Met de installatie van het bestuur is volgens Ringeling een eerste stap gezet op weg naar het operationeel worden van de AZV. Er moeten nog belangrijke besluiten worden genomen, zoals het opzetten van een bureau, waaronder het werven van personeel, de inrichting van de administratieve organisatie en het ontwerpen van het automatiseringsplan. Daarnaast moet een aantal uitvoeringsbesluiten worden vastgesteld.

Binnenkort zal er een begroting komen met het budget dat noodzakelijk is voor de voorbereidende werkzaamheden om de eerste groep verzekerden onder de AVZ te brengen. Zonder dit startkapitaal kan het bestuur volgens Ringeling niet veel ondernemen.

Leden van het bestuur zijn: drs J. Fernandez-Perna, mr A. Flanegin, drs A. Ringeling, tevens voorzitter, G. Croes en J. Linker. Plaatsvervangende leden zijn F. Arends en J. Ho-Kang-You-Arends. Uit de kring van de werknemers als leden: drs A. Dowers en drs J. Pietersz. Als plaatsvervangende leden: U. Ponson en mr E. Fowler. Uit de kring van de beroepsbeoefenaren als leden: arts C. Zaandam en dr J. Falconi en als plaatsvervangende leden tandarts R. Samuels en dr F. Moreta.

Alle benoemingen hebben plaats gevonden voor een periode van drie jaar met ingang van de datum van de inwerktreding van het Landsbesluit van 13 november 1992.

***

De HBG-ondernemingen Hollandsche beton- en waterbouw, Societe de travaux Galere en Sodranord zijn betrokken bij de bouw van een station op de nieuwe METROLIJN Meteor van Saint-Lazare naar het zuiden van Parijs. De HBG-bedrijven hebben aan aandeel tweederde in de aanneemsom van Nf 50 miljoen. Het werk is al begonnen en zal tot mei 1995 duren.

***

Kamer pleit voor verhoging van AOV

ORANJESTAD — Voorzitter Alex Solagnier van de Kamer van Koophandel (K.v.K.) gaf gisteren desgevraagd te kennen, dat de regering in mei al een brief heeft ontvangen waarin gepleit wordt voor een verhoging van de Algemene Ouderdoms Voorziening (AOV), gelijk aan het minimumloon.

De Kamer is tegen het verlagen van de pensioengerechtigde leeftijd van 62 jaar naar 60 jaar, omdat dit een zeer kostbare aangelegenheid zal worden. Solognier verklaarde, dat de K.v.K. voorstander is van een algemeen pensioenfonds. Hij betreurt het dat AHATA met een eigen pensioenfonds is gekomen.

"Was dit niet gebeurd, dan zou de groep voor een algemeen pensioenfonds groter en de kosten lager zijn geweest. Daarom zijn we nu bezig met een studie van de kosten en de oprichting van een algemeen pensioenfonds", aldus de voorzitter. Hij zei te verwachten dat begin volgend jaar de oprichting van het fonds kan plaats vinden.

De Kamer is ook tegen wijziging in de cesantia-wet omdat dit niet het verwachte resultaat zal opleveren. In dit verband werd gewezen op de ambtenaren die met de VUT zijn gegaan en nu geen geld meer hebben voor zij hun pensioengerichtigde leeftijd bereikt hebben. De K.v.K. denkt juist aan een verhoging van de pensioenleeftijd naar 65 jaar, waardoor men van een hoger pensioen zal kunnen genieten.

Benzine goedkoper

ORANJESTAD — Voor het eerst in ruim twee jaar tijd is de benzineprijs onder de 1 florin gedaald. Ingaande vandaag bedragen de prijzen voor gasoline unleaded 101,2 cent en voor gasoline extra 98,3 cent per liter.

De benzineprijs werd gedurende vijf jaar, van januari 1986 tot oktober 1990, constant op 99 cent per liter gehandhaafd. Sinds het nieuwe systeem in oktober 1990, waarbij de prijs gekoppeld werd aan de stijging en daling van de olieprijs, op de wereldmarkt, heeft de prijs voor de verbruiker boven de 1 florin geschommeld.

Ultimatum voor Arugas

ORANJESTAD — Vier jaar hebben de werknemers van Arugas moeten wachten op het resultaat van een proces dat tegen de toenmalige eigenaren werd aangespannen over bepaalde eisen.

Hoewel de werknemers het proces wonnen, hebben zij nog steeds geen betaling ontvangen. Te samen met vakbond FTA besloten de werknemers Arugas tot 31 december aanstaande de gelegenheid te geven om aan het vonnis te voldoen. Indien Arugas niet aan deze eis voldoet, worden wettelijke maatregelen genomen. De kwestie wordt ter kennis van de Landsbemiddelaar gebracht.

Simar hoopt op een coalitie met meer lef

ORANJESTAD — Onderwijzersvakbond Simar hoopt dat de partijen die straks de regering gaan vormen, een regeerprogramma zullen formuleren van een hoger niveau dan de meeste partijprogramma's. "Hoewel wij ernstige kritiek hebben op de huidige minister van Onderwijs, de relatie was acceptabel te noemen, zijn wij van mening dat Refunjol lijdt aan dezelfde ziekte als al zijn voorgangers: gebrek aan durf om belangrijke beslissingen te nemen", aldus voorzitter H.Oplaat.

Hij geeft als voorbeeld de invoering van het Papiaments op de basisschool. "Ofschoon de huidige regering deze invoering in haar regeerprogramma vermeldde, had ze geen lef om de principebeslissing te nemen om te starten met de voorbereidingen voor de invoering van het Papiaments". Bij voorbaat verkondigt Simar dat als de volgende regering de taalproblematiek niet als prioriteit nummer één in haar programma opneemt, ze elke soort medewerking van de vakbond kan vergeten.

Een ander belangrijk punt is een samenhangend totaalbeleid voor het onderwijs. Teveel beslissingen vielen, vele plannen zijn gemaakt, cursussen zijn en worden gegeven en zeer veel initiatieven werden genomen en in de kiem gesmoord, die allemaal op rekening komen van het gebrek aan een samenhangend beleid.

Simar vindt dat vele ontwikkelingen zonder enige coördinatie langs en naast elkaar heen lopen. Hoe goed bepaalde onwtikkelingen op zich zelf ook moge zijn: op den duur zal Aruba de negatieve effecten van dit gebrek aan een integraal beleid voelen. Het is daarom dat de Simar er bij de politici op aan dringt hierover goed na te denken en deze wens van de onderwijswereld op te nemen in het regeerprogramma voor 1993.

De Simar heeft nog veel meer wensen op onderwijsgebied en ook ten aanzien van het algemene beleid voor Aruba. Zij hoopt de gelegenheid te krijgen om ze tot in de details te uiten, voordat de nieuwe regering aan het werk gaat. Oplaat: "We hebben begrip getoond voor de economische situatie van Aruba in de periode van 1983 tot 1990 maar nu is ons geduld op.

Ongeacht welke regering aan de macht is in de periode 1993 tot 1997: zij moet een substantiële verbetering brengen in de rechtspositie van de leerkrachten. Zij behoren een rechtvaardige salarisaanpassing te krijgen. Het is hoog tijd om een aanvang te maken met een complete en fundamentele herziening van de salarisschalen. De leerkracht vormt de basis van het onderwijs. Zonder zijn of haar goede wil en toewijding zal elke ontwikkeling op onderwijsgebied op den duur tot een mislukking gedoemd zijn".

Premier Oduber bekritiseert nieuwsmedia in kerstboodschap

ORANJESTAD — Minister president Nelson Oduber uit in zijn kerstboodschap aan het Arubaanse volk kritiek op de nieuwsmedia. Hij schrijft dat het hem spijt dat de levensvorm, opvoeding en tradities van vroeger verloren gaan en dat dit voor het grootste deel de schuld is van degenen die het goede voorbeeld moeten kunnen geven, in het bijzonder enkele nieuwsmedia.

"Als leider en tevens minister-president, kan ik constateren dat bepaalde journalisten, de voornaamste voorlichters van het volk, voor wrok en persoonlijke haat kiezen. Dit, juist in een zo betekenisvolle tijd, waarin harmonie en het goede voorbeeld moeten kunnen stralen", aldus Oduber.

Volgens de bewindsman hebben bejaarde mensen de gewoonte te zeggen, dat journalisten het goede voorbeeld moeten geven en dat dit niet getoond wordt door degenen die dagelijks moeten helpen in de gezonde mentale ontwikkeling van Aruba.

"Als een journalist en voorlichter het respect voor een gezagdrager niet reflecteert, maar ervoor zorgt dat de gezagdrager op zeer lage wijze door het slijk wordt gehaald, wat kan u dan van het volk verwachten? Ik ben er trots op, dat het Arubaanse volk goed is opgevoed en intelligent is en zich niet laat domineren door emotie, haat en wrok, maar haar eigen mening vormt", aldus Oduber.

De gedachte van de premier gaat in zijn boodschap ook naar de minderbedeelden, familieden van personen die ziek of gestorven zijn, de gedetineerden en degenen die familieproblemen hebben. Hij stelt, het gezinsverband altijd centraal te stellen en trots te zijn om nog steeds als leider en minister president en met Gods hulp zijn belofte te kunnen nakomen om aan het volk de beste voorbeelden te kunnen geven.

Nelson Oduber spreekt mede namens zijn vrouw, kinderen en de MEP zijn beste kerstwensen uit aan de gemeenschap en doet het verzoek om haat achterwege te laten en Aruba de vrede te schenken die het als *pueblo orguyoso* verdient.

Palestijnen zoeken dekking

■ ZEMRAYYA - *De door Israël uitgezette en door Libanon geweigerde Palestijnen moesten maandagmorgen dekking zoeken toen zij bij het naderen van de Israëlische grenspost Zemrayya werden onthaald op mortieren. Deze zouden zijn afgevuurd door de SLA-militie, een verlengstuk van het Israëlische leger in het zuiden van Libanon. Bij deze actie raakten drie Palestijnen gewond.*

Taartverkoop

ORANJESTAD — De Rotaract Club houdt ook ditmaal haar jaarlijkse taartverkoop. Dit is op woensdag 23 december van 18.00 tot 20.00 uur in La Terraza Café, achter het Sonesta Hotel.

Gezagvoerder: Eén nadering uitgevoerd

Onderzoek Faro-ramp richt zich op weer

AMSTERDAM - Martinair-gezagvoerder H. W. van Staveren heeft maandagochtend met de DC-10 Anthony Ruys niet meer dan één nadering uitgevoerd op de luchthaven van het Portugese Faro. Dat zegt de voorzitter van de Vereniging van Nederlandse verkeersvliegers, B. Baksteen, die maandagavond met Van Staveren heeft gesproken.

Dat het vliegtuig tijdens de eerste nadering is verongelukt ondersteunt de veronderstelling, aldus Baksteen, dat de bemanning is verrast door een plotseling veranderende weerssituatie. Maandag is meermalen in de media het bericht verspreid dat het vliegtuig al meerdere pogingen had ondernomen om te landen voordat het verongelukte. Volgens Baksteen is dat onjuist.

STAPSGEWIJS

Bovendien, zegt Baksteen, hoeft ook de waarneming van passagiers dat het vliegtuig tijdens de nadering van de landingsbaan afwisselend steeg en daalde geenszins te wijzen op problemen met de daling. Volgens de ter plaatse voorgeschreven naderingsprocedure moeten vliegtuigen stapsgewijs dalen. Er wordt dan afwisselend gedaald en weer een stuk horizontaal gevlogen. Passagiers voelen dat als dalen en stijgen.

De voorzitter van de VNV verwerpt het in mediaberichten geopperde verwijt dat verkeersvliegers opgewassen behoren te zijn tegen dit soort situaties. "Er kan zich toch altijd nog een situatie voordoen waarin er voor een verkeersvlieger geen redden meer aan is", aldus Baksteen. Zo'n situatie is de zogenoemde "downburst" of "microburst" een zeer plaatselijke en sterke valwind die zich plotseling kan ontwikkelen en die met de gebruikelijke meteorologische hulpmiddelen op en rond een vliegveld vaak niet of te laat wordt ontdekt.

Het onderzoek naar de oorzaak van de vliegramp in Faro richt zich voor een belangrijk deel op het weer bij de luchthaven van Faro op maandagmorgen. Meteoroloog P.J. van Haren van Meteoconsult noemt het weer dat toen heerste "typisch bij een ongeluk als dit behorend". Het weer bij Faro werd rond de tijd van de ramp bepaald door een uit het zuidwesten afkomstig buiensysteem. Aan de oostgrens van het systeem, vlakbij Faro, ontwikkelde zich rond 08.00 uur Greenwich mean time (GMT) een zogenoemd "gustfront" waaruit koude lucht naar beneden stroomde. Uit een "gustfront" gutst vaak koude lucht naar beneden in een zogenaamde "downburst" of "microburst". Het front was volgens Van Haren nog volop in ontwikkeling.

Winterkou eist hoge tol in Sarajevo

Panic: Wegens fraude opnieuw verkiezingen

BELGRADO - De premier van Joegoslavië (Servië en Montenegro), Milan Panic, heeft maandag bevestigd dat hij annulering van de presidentsverkiezingen van zondag zal eisen. Binnen negentig dagen zouden de burgers opnieuw naar de stembus moeten.

De luchtbrug op Sarajevo werd maandag na 21 dagen hervat. In de al maanden door Serviërs belegerde stad beginnen intussen, oude, zieke of gewonde dan wel door honger uitgeputte mensen nu bij bosjes te sterven als gevolg van de winterkou. EG-gezant Lord Owen zei dat er een plan is opgesteld voor de demilitarisering van de Bosnische hoofdstad, maar dit zal de stervende bevolking van Sarajevo voorlopig weinig helpen.

Panic zei in een interview met het onafhankelijke tv-station Studio B dat er 'nieuwe verkiezingen moeten komen onder absoluut internationaal toezicht en met een vrije televisie'. Dit, naar een medewerker van de premier eerder zei, wegens 'georganiseerde fraude door de socialisten', de vroegere communisten, die in Servië aan de macht zijn, onder leiding van Panic' voornaamste rivaal in de verkiezingen, president Slobodan Milosevic van Servië.

Medewerkers van Panic schatten het fraudepercentage tussen de vijf en tien. Daarmee zou volgens hen 'drie tot vijf procent van de uitslag' zijn beïnvloed. De 119 waarnemers van de CVSE (de Conferentie over Veiligheid en Samenwerking in Europa) verwachten dat door de fraude een afwijking van 5 tot 10 procent in de einduitslag sluipt.

Het is opvallend hoe traag het tellen der stemmen gebeurt. Waarnemers achten dit inderdaad een verdacht teken. De Servische verkiezingscommissie deelde maandagavond mee dat, toen 19 procent van de stemmen was geteld, Milosevic op 56,9 procent van de stemmen stond en Panic op 33,1 procent. Maar een woordvoerder van Panic zei: "Er bestaat een duidelijk verschil tussen onze gegevens en die van de socialisten. Wij neigen tot de mening dat er gefraudeerd wordt en er stemmen worden gestolen".

Guy Tozzoli gastspreker bij zakenlunch

ORANJESTAD — De Kamer van Koophandel van Aruba houdt op 28 januari 1993 haar tweede jaarlijkse zakenlunch, waar de leden elkaar ontmoeten en van gedachten kunnen wisselen.

Deze lunch is van 12 tot 14 uur in de ballroom van Americana Aruba hotel en hiervoor zijn ook uitgenodigd de Kamers van Curaçao, Venezuela en Nederland. Gastspreker tijdens de lunch is Guy F. Tozzoli, president van The World Trade Centers Association (WTCA). Tozzoli heeft verschillende functies bekleed.

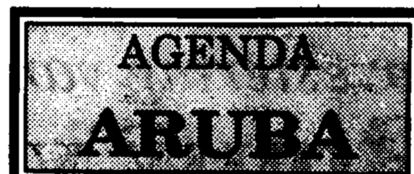
In 1962 werd hij benoemd tot director van World Trade Department en was verantwoordelijk voor de planning, bouw, verhuur en beheer van het World Trade Center in New York. Hij was bovendien verantwoordelijk voor de algemene leiding van de World Trade-activiteiten van de Port Authority; meegerekend het beheer van Port Authority-kantoren te Londen, Zürich en Tokio. Guy Tozzoli werd in 1970 gekozen tot president van de WTCA, welke functie hij tot op heden bekleedt. Over deze zakenlunch volgen binnenkort meer gegevens.

Boekpresentatie pastoor Lampe en Charuba

ORANJESTAD — In de Nationale Bibliotheek presenteerde pastoor dr Rudy Lampe zijn boek 'La descolonizacion interrumpida', uitgegeven door Charuba.

Drs Pancho Geerman opende de avond met een introduktie van dr Rudy Lampe en zijn boek. Hierna overhandigde Lampe het eerste exemplaar aan gouverneur mr Olindo Koolman, die zijn waardering uitte voor het werk en Charuba die voor de uitgave zorgde. Ook de Nationale Bibliotheek en Unoca kregen een boek aangeboden.

Pastoor Lampe gaf tot slot een interessante uiteenzetting over de politiek van Aruba en de Nederlandse Antillen. Uit de vragen die werden gesteld, bleek voor dit onderwerp grote belangstelling te bestaan. Het boek is verkrijgbaar bij de boekhandels.

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-0379.

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

Schoonmaakactie Aruba uniek initiatief

ORANJESTAD — Stichting Aruba Limpi zegt in een communiqué dat het schoonmaakplan 1992 op Aruba een uniek initiatief is geweest. Binnen een tijdsbestek van vijf maanden werden de hoofdwegen van alle vuil ontdaan. De stichting is nu bezig met het schoonmaken van de secundaire wegen.

Zelfs andere eilanden hebben om advies van deze succesvolle stichting gevraagd. Zonder de hulp van schoonmaakbedrijven, regering, Serlimar, nieuwsmedia, de bevolking en de vijf bier-importeurs, was dit succes niet mogelijk. Voor 1993 heeft de stichting op het programma: de schooljeugd verder motiveren en in het bedrijfsleven sponsors zoeken voor vuilniscontainers, met daarop de naam van de sponsors.

***

De OOSTENRIJKSE luchtvaartmaatschappij Austrian Airlines verwacht over 1992 een verlies van 224,2 miljoen schilling (Nf 36 miljoen), het eerste negatieve resultaat in 21 jaar. De maatschappij denkt volgend jaar quitte te spelen. De omzet groeit dit jaar van 13,6 tot 16 miljard schilling (Nf 2,55 miljard) en zal in 1993 volgens de prognoses verder toenemen tot 18 miljard schilling. Het aantal vervoerde passagiers steeg met 18,8 procent tot ruim drie miljoen en het vrachttransport nam toe met 21,8 procent.

***

Formosa Stars koploper in zaalvoetbal

ORANJESTAD — Formosa Stars gaat in de eerste divisie met 6 punten uit 3 wedstrijden aan kop van de zaalvoetbalcompetitie; 14 doelpunten voor en 4 tegen. Topscorer is Mario Rasmijn (Estrella) met 10 doelpunten. In de tweede divisie is Marcial 'Chai' (Toolboys) de topscorer met 6 treffers.

Achter Formosa Stars volgen: Fermin's Boys/Puma met 2 punten uit 2 wedstrijden en 5-5 doelpunten; Volvox/Hedwina's Car Rental 2 punten uit 2 wedstrijden en 9-11 doelpunten; Estrella/Lee Tai Trading 2 punten uit 3 wedstrijden en 14-17 doelpunten; en Dakota/Sharky's geen punten uit 2 wedstrijden, en 7-12 doelpunten.

De stand in de tweede divisie is als volgt: Sporting Manuelito's 4 punten uit 2 wedstrijden, 13-1 doelpunten; Caiquetio/Geerman Autoparts 4 punten uit 3 wedstrijden, 7-9 doelpunten; N.W.K./Italo Arubano 2 punten uit 2 wedstrijden, 7-12 doelpunten; Toolboys/Bols 2 punten uit 3 wedstrijden, 12-14 doelpunten; en Tanki Leendert Barak Boys geen punten uit 2 wedstrijden, 3-6 doelpunten.

ZOEKERTJES verschijnen op di[...] vrijdag en kunnen iedere dag tuss[...] 12.00/14.00-17.00 uur worden op[...] behalve op zaterdag. Alleen zoek[...] op maandag en donderdag vóór [...] binnen zijn, kunnen de dag d[...] dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur)
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noo[...] Leendert, Paradera en Sta. Cruz[...] Alvarez via Dr. Horacio Oduber [...] (tel.: 24300) of via Alarmcentrum [...] Pos Chiquito, Savaneta en San [...] dokter C.E. Zaandam via Centro [...] San Nicolas (tel.: 48833) of via Al[...]trum (115).

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Pabao brug: Santa Cruz, Macu[...] B. Tel.: 28028.
Pariba di brug: San Lucas, B. [...] Zeppenveldtstraat (San Nicolas), [...]

****

VOOR BRANDGEVALLEN, o[...] of een of ander ongeluk gelieve A[...]trale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra L.G. Beke-[...] tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.0[...] 17.00 uur; maandag te Parad[...] 25543) van 08.00-11.00 uur; din[...] Nicolas (45906)/Noord (23425) v[...] 11.00 uur; woensdag: Santa Cru[...] van 08.00-11.00 uur; donderdag [...] (29008), Oranjestad (23168), [...] (47020) en Brazil (48301) van 08[...] uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA [...]matie en brengt u in contact met [...] zwangerschapsbegeleiding, verlo[...] hulp en kraamzorg bieden. Bel 37[...]

****

INFORMATIECENTRUM KONIN[...] HELMINA FONDS (voor de kan[...]ding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vr[...] 08.30-11.30 uur - J.E. Irausq[...] (juist achter de pastorie van Oran[...]

****

NARCOTICS ANONYMOU[...]PLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag[...]

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 2304[...] tussen 07.30-12.00/13.00-16[...]

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 329[...]
Open van maandag tot en met v[...] 08.00-16.00 uur voor inlichtingen [...] preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL A[...]
P.O. Box 1029, tel.: 27808/4812[...]

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, [...] Voor spoedgevallen buiten ka[...] tel.: 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA

(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur sp[...] Voor opgave/informatie tel.: 2495[...]

****

TELEARUBA
DINSDAG: 18.00 Xmas Special: [...] Drummer Boy'; 18.23 Xmas Sp[...] 'Yes, Punky There's a Santa'; [...] Videorama; 19.40 Political Prog[...] 20.00 Telenoticias; 20.30 Gover[...] Program; 21.00 CNN Intern[...] News; 21.30 Political Progeam: [...] 22.00 Xmas Special; 23.00 Xma[...]cial; 23.55 Sluiting.

****

WOENSDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op [...]kdag van 10.00-12.00 uur en zo[...] 11.00-12.00 uur in de protestan[...]

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: [...]tijden maandag t/m vrijdag van 09.0[...] 16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.[...] uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- E[...]LIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex [...] Wilhelminastraat 19): iedere we[...] 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (o[...] afspraak te maken via tel.: [...] 25111).

STICHTING TOT BEVORDERIN[...] ANTWOORD OUDERSCHA[...] Planea): dagelijks van 08.00-12.[...] 16.00 uur - Medical Centre, Be[...] 75, San Nicolas, tel.: 48833 [...] 225.
Bij de praktijken in het Wit [...] gebouw: dinsdag van 10.00-12.[...] Noord 66, tel.: 23425; dinsdag v[...] 14.00 uur te Oranjestad, Ko[...] Emmastraat, tel.: 23168;; di[...] 08.00-10.00 uur in Club Caique[...]dera 47-A, tel.: 24280; woen[...] 13.00-15.00 uur te Santa Cruz [...] 28288 en donderdag van 10.00-1[...] te Pampoenastraat 15, Dakota, [...]

BIBLIOTECA NACIONAL (openin[...] Antilliaanse Sectie, Studiezaal, [...] Krant- en Tijdschriften: maa[...] vrijdag vanaf 07.30 uur.
Uitleningsafdeling: maandag, w[...] en vrijdag van 09.00-11.55/13[...] uur; dinsdag van 09.00-12.00/13[...] uur; donderdag van 13.30-17.30 [...]

FILIAAL SAN NICOLAS (openin[...] maandag, woensdag en vrijdag v[...] 12.00/13.30-17.00 uur; dinsdag v[...] 12.00/13.30-20.00 uur en donde[...] 13.30-20.00 uur.

****

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU (zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO (Gouverneur Van Slobbeweg z/n. Rif)
open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00/20.00-22.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE (dammen)
elke donderdag van 15.00-18.00 uur damles en -training voor de jeugd vanaf acht tot achttien jaar.
(Schaakvereniging Janwé)
elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf zeven tot 23 jaar.

DAMACOR BOWLING C... (Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

RUST & BURGH (Schaakvereniging Curaçao)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

****

MONTEVIDEO - Het Duitse nationale elftal heeft gisteren in Montevideo in een vriendschappelijke wedstrijd een 4 - 1 overwinning behaald op de ploeg van Uruguay. Op de foto: doelman Roberto Siboldi van de thuisclub weet met een zweefsprong te voorkomen dat een kopbal van Andreas Moller (op de grond liggend) de vrijstaande Jurgen Klinsmann te bereiken.

Ruime overwinning op Uruguay

Duitsland neemt wraak op zichzelf met winst

MONTEVIDEO - Het Duitse voetbalelftal heeft tijdens de toernee door Zuid-Amerika een beetje revanche op zichzelf genomen.

Na de bittere nederlaag van de wereldkampioen woensdag in Porto Alegre tegen Brazilië (1-3) volgde in Montevideo een ruime zege op Uruguay: 4-1.

Het duurde enige tijd voordat het technisch duidelijk betere Duitsland op toeren kwam. In de 41ste minuut zorgde Buchwald er in zijn zestigste interland voor dat zijn ploeg met een voorsprong kon rusten.

In de tweede helft drukten uitblinker Moller (60ste minuut), Hassler (70ste) en Klinsmann (76ste) met het hoofd het overwicht van de Duitsers in doelpunten uit voordat Moran zes minuten voor het einde tegen kon scoren.

"We hebben van tijd tot tijd heel goed gespeeld", loofde coach Berti Vogts zijn spelers. "Thon en Moller hebben laten zien regelrechte aanwinsten te zijn." Moller, in Italië voor AC Torino actief, deed tegen Brazilië niet mee omdat hij bij zijn reis naar Zuid-Amerika vertraging ondervond. Vogts had voorts Kopke in het doel opgesteld in plaats van Illgner en Effenberg naar de bank verwezen.

Aanvoerder Lothar Matthaus speelde zijn 96ste interland en kwam op gelijke hoogte met Vogts. Matthaus ligt nog zeven wedstrijden achter bij recordhouder Franz Beckenbauer.

Coventry brengt Liverpool zwaarste nederlaag in twintig jaar toe: 1-5

LONDEN - Liverpool heeft zijn zwaarste nederlaag in ruim twintig jaar leaguevoetbal geleden. Coventry City vernederde de vermaarde bezoekers met een zege van 5-1. De in Liverpool geboren verdediger Brian Borrows maakte de eerste twee doelpunten voor Coventry, dat de laatste elf wedstrijden zonder winst was gebleven.

Lijstaanvoerder Norwich City verloor bij streekgenoot Ipswich Town. Nummer twee Aston Villa liet door een gelijkspel bij Manchester City (1-1) twee punten liggen en ook de subtoppers Chelsea en Manchester United hielden elkaar met dezelfde uitslag in evenwicht.

Blackburn Rovers profiteerde van het puntverlies van de concurrentie. Dankzij een overwinning op eigen veld met 1-0 op het laag geklasseerde Sheffield United steeg Blackburn naar de derde plaats.

Liverpool werd voor de achtste keer deze competitie met een nederlaag geconfronteerd. Oud-Evertonspeler Borrows scoorde in de 37ste minuut voor Coventry uit een strafschop en voegde daar negen minuten na rust nog een treffer aan toe. Nadat Gallagher er 3-0 van had gemaakt scoorde Redknapp tegen. Vier minuten later werd Redknapp na zijn tweede gele kaart uit het veld gestuurd.

Mick Quinn mikte daarna nog twee keer raak voor de thuisclub en bracht zijn totaal in de vijf wedstrijden, die hij voor Coventry heeft gespeeld, op acht doelpunten.

Quinn tekende eerder in de week een contract nadat hij een maand door Newcastle United was uitgeleend.

MANCHESTER UNITED

Manchester United leek op een nederlaag af te gaan toen David Lee in de 67ste minuut van zeker 25 meter voor Chelsea zijn eerste treffer van dit seizoen maakte. Maar binnen drie minuten had de van Leeds afkomstige Franse international Eric Cantona de gelijkmaker geproduceerd.

Aston Villa nam bij Manchester City elf minuten voor rust de leiding door Parker, die een spectaculaire schaarbeweging besloot met een daverend schot. Garry Flitcroft redde in de 58ste minuut een punt voor City, dat de laatste drie wedstrijden had verloren.

Verdediger Kevin Moran was de grote man bij Blackburn. Hij maakte in de 27ste minuut de winnende treffer tegen Sheffield United. Arsenal speelde 1-1 tegen Middlesbrough en maakte daardoor een einde aan een rij van vier nederlagen. Negen minuten voor tijd beantwoordde Wright pas het doelpunt, dat Wilkinson na ruim een half uur had gemaakt.

Maradona speelt beste wedstrijd ooit voor Sevilla

Vijftiende speelronde Spanje brengt tumult en spektakel

MADRID - Rode kaarten voor de vedetten Koeman, Stoitsjkov, Rocha, Prosinecki en Michel. De beste wedstrijd van Diego Maradona voor Sevilla. Min of meer verrassende nederlagen van de Madrileense clubs Real en Atletico. De vijftiende speelronde van de Spaanse competitie was tumultueus en spectaculair.

De opvliegende Bulgaar Stoitsjkov, tweede achter Van Basten in de Europese verkiezing, kreeg al na zes minuten in de uitwedstrijd tegen Rayo Vallecano de rode kaart, na twee keer geel. Scheidsrechter Lopez Nieto was een vaste klant in zijn eigen borstzak, want hij gaf liefst dertien gele kaarten.

Een kwartier na Stoitsjkovs uitsluiting stond Barcelona op 0-2, de Oostenrijker Polster scoorde twee keer. Nadat Koeman nog voor rust uit een strafschop had verkleind, kon ook de Groninger na 71 minuten vertrekken toen hij in een duel met Miguel in het strafschopgebied hands had gemaakt. Dat betekende zijn tweede gele kaart.

Barcelona moest verder met negen spelers en Vallecano kwam op 3-1 omdat Polster de strafschop benutte. Het was knap dat Barcelona, waarbij Richard Witschge na een half uur goed inviel voor Beguiristain, in de laatste tien minuten gelijk kwam door Bakero en Salinas.

Door het puntverlies nam La Coruna, dat wel een duel meer heeft afgewerkt, een punt voorsprong op Barcelona. De sensatie van het seizoen won in Zaragoza met 2-0 van de plaatselijke club. De doelpunten waren van Claudio en Bebeto, de laatste uit een strafschop. Afgelopen woensdag speelde Bebeto nog met Brazilië tegen Duitsland.

Real Madrid, gezakt naar het niveau van iets beter dan Vitesse, beëindigde de met 0-2 verloren wedstrijd bij Sevilla met het minimum-aantal van acht spelers. In de laatste 25 minuten gaf scheidsrechter Jimenez vier rode kaarten, waarvan drie voor Madrid.

KOPSTOOT

De eerste was voor de Braziliaan Rocha, die zijn tweede gele kaart kreeg. Vervolgens moesten Prieto van Sevilla en Michel vertrekken nadat ze elkaar een kopstoot gaven.

Tenslotte verdween de Joegoslaaf Prosinecki na protesteren bij de scheidsrechter. De rossige middenvelder was eerder dit seizoen uit het veld gestuurd in het vriendschappelijke duel met Ajax.

Op het moment dat Jimenez Rocha wegstuurde, stond Sevilla al met 1-0 voor door een doelpunt van de Kroaat Suker. In de slotminuut scoorde Marcos 2-0. Sevilla probeerde in de tweede helft vooral tijd te rekken voor 55.000 toeschouwers. Diego Maradona speelde zijn beste wedstrijd sinds zijn komst naar Zuid-Spanje in september.

Verrassend was de nederlaag op eigen veld van Atletico Madrid tegen nummer laatst Logrones. Een ontwikkeling die de positie van trainer Luis Aragones verder zal bemoeilijken.

Real heeft drie punten achterstand op La Coruna, Atletico en Valencia vier. Valencia, getraind door Guus Hiddink, won met 4-1 bij Athletic de Bilbao. Weer een punt verder achterop staan Sevilla en Sporting Gijon, de club van Bert Jacobs.

Gijon won met 3-2 bij Cadiz, met het winnende doelpunt in de laatste minuut van de Bulgaar Jordanov. Burgos presteerde in het eerste duel na het ontslag van trainer Vonk net zo slecht. Bij Oviedo werd met 3-0 verloren.

Hristo Stoitsjkov in Bulgarije de beste

SOFIA/MADRID - Als troost voor zijn tweede plaats achter Marco van Basten in de verkiezing van de Europese voetballer van het jaar 1992, is Hristo Stoitsjkov uitgeroepen tot de beste speler van Bulgarije.

Dat was voor de vierde keer op rij.

Stoitsjkov had na de verkiezing van Van Basten, die achttien stemmen meer kreeg, kritiek op de uitslag.

Voor KLM-wedstrijden

Zwemclub Sharks naar toernooi in Maastricht

WILLEMSTAD — Het bestuur van de jonge zwemvereniging The Sharks Swimming Team heeft een vooruitstrevend beleid uitgestippeld voor zijn pupillen. Dit bestuur wil talentvolle zwemmers de kans geven zich verder te ontwikkelen in het wedstrijdzwemmen. Vandaar dat vorige week drie Sharks-zwemmers en een trainer van de vereniging naar Nederland overvlogen om in Maastricht deel te nemen aan internationale zwemwedstrijden die gesponsord worden door de KLM. Deze wedstrijden van The Annual KLM Friendship Meet vinden plaats van 28 tot en met 30 december.

De jonge vereniging van de Sharks bestaat nog geen jaar. In de drie Open Zwemwedstrijden van de Curaçaose Zwembond bewezen de Sharks-zwemmers dat ze de concurrentie van de oudere clubs wel aankunnen. In de laatst gehouden sprintwedstrijden verrasten die zwemmers vriend en vijand door op de derde plaats te eindigen.

De drie zwemmers van de Sharks die op 17 december naar Maastricht overvlogen waren Harvey Hinds, Adlay Schoop en Bjorn Rodriguez. Ze worden begeleid door trainer Richard Leito. Deze drie gekozen Sharks-leden hebben onlangs goed gepresteerd tijdens de Caribbean Inter Island Swimming Championships (CISC). In de lokale wedstrijden eindigden ze ook telkens hoog in hun categorieën.

De KLM-wedstrijden worden jaarlijks in Maastricht gehouden. Het betreft een internationaal toernooi waaraan voornamelijk diverse Europese landen zwemmers naar toe afvaardigen. Het is de eerste keer dat de Sharks buiten de Caraïbische en Latijns-Amerikaanse grenzen aan een internationale competitie deelnemen.

Het bestuur van de Sharks wil dat zijn zwemmers zich op deze manier verder ontwikkelen in het zwemmen. Door deel te nemen aan internationale wedstrijden buiten de regionale grenzen, kunnen ze zien en leren dat ze hogerop kunnen als ze tenminste de juiste instelling en discipline vertonen. Bij voorbeeld is het bekend dat in Europa dezelfde zwemtechnieken worden gehanteerd, maar dat de mentaliteit en discipline van de Europese zwemmers door dezen serieus worden genomen.

Het is geen wonder dat Europa dan ook veel grote zwemmers heeft geproduceerd. Bovendien blijken de zwemcompetities in Europese landen van een hoger niveau vergeleken met wedstrijden in Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied. Vooral competities waar Duitse zemmers aan deelnemen, karakteriseren zich als wedstrijden van hoog niveau. Duitsland is namelijk een van de landen in Europa die de meeste grote zwemmers heeft.

In Maastricht krijgen dus Hinds, Schoop en Rodriguez hun kansen nu om zich te meten met de Europese zwemmers. Hinds komt uit in de wedstrijden op vijftig en honderd meter rugslag. Schoop staat ingeschreven voor competitie in drie categorieën, namelijk op de disciplines vijftig en honderd meter vlinderslag en de vijftig meter vrije slag. Rodriguez zwemt op diverse disciplines van lange afstanden. De Curaçaose delegatie keert op 3 januari 1993 terug naar het eiland.

Bond beperkt spelers in contracten

Internationals VS ergeren zich aan financieel beleid

LOS ANGELES - De internationals van de Verenigde Staten ergeren zich aan het financiële beleid van de nationale voetbalbond USSF.

De spelers vinden het onterecht dat de bond bij verkoop negentig procent van de transfersom opeist en dat ze te beperkt zijn in het zoeken naar reclamecontracten.

De Verenigde Staten houden in 1994 de wereldtitelstrijd. In Mission Viejo, bij Los Angeles, is een trainingscentrum voor de zestien huidige bonds-internationals. Bondscoach Bora Milutinovic moet een sterke nationale ploeg vormen in een land dat weinig vertrouwd is met voetbal. Zestien spelers hebben een contract voor negen maanden getekend, tegen een salaris tussen 4500 en bijna tienduizend gulden per maand.

"Men heeft ons in de handboeien geslagen", zei verdediger Desmond Armstrong over de bondsregels betreffende de financiën. "Ze weten dat je helemaal geen kans hebt om te voetballen als je niet in de nationale ploeg zit." In de Verenigde Staten is geen profcompetitie.

De Amerikanen beginnen in januari 1993 met een nieuwe fase in de voorbereiding op het WK. Naast de zestien die een contract is aangeboden, worden twintig voetballers in de gaten gehouden. Onder hen negen die in Europese competities uitkomen. Tot dat groepje behoren bijvoorbeeld Dooley (Kaiserslautern), Wynalda (Saarbrucken) en Stewart (Willem II). In september wil Milutinovic een schifting aanbrengen.

In aula van de UNA

CSF houdt symposium over sportbeoefening

WILLEMSTAD — De Curaçaose Sport Federatie (CSF) houdt in nauwe samenwerking met de eilandsdienst voor recreatie- en sportzaken SEDREKO een symposium over de lokale sportbeoefening. Deze bijeenkomst wordt gehouden in het kader van het 25-jarig bestaan van CSF die het overkoepelende sportorgaan is op Curaçao. "Onze sport op weg naar 2000" is de titel van dit symposium, dat op 16 en 17 januari in de aula van de UNA zal plaatsvinden.

Dit informatieve evenement is de tweede activiteit van CSF in 1993. Op 8 januari vindt namelijk de eerste plaats. Deze is de bekendmaking van de verkiezingsuitslag van de sportvrouw, -man en bestuurder van het jaar 1992. De federatie is ook hevig in de weer met de werkzaamheden voor de organisatie van die avond. Met deze huldiging wil CSF de succesvolle sporters en bestuurders een erkenning geven voor hun prestaties op sportgebied in 1992.

Het organiserend comité van dit symposium wordt gevormd door Jules Marchena, Humphrey Leue, Ludwig Leitoe, Cecil Garcia, Franklin Mathilda en Geoffrey Goede. Deze groep heeft al de uitnodigingen de deur uit laten gaan. Zowel aangesloten leden van de CSF als niet-aangesloten bonden, kunnen vertegenwoordigers afvaardigen naar het symposium.

De lokale federatie heeft ook leden van de eilandsraad, de Staten en andere overheidsinstanties die onder meer werkzaam zijn op sportgebied uitgenodigd. Een grote stap, nadat zowel minister Sixto Wallé (Onderwijs) als gedeputeerde Mendes de Gouveia (Sport) onlangs nog interessante uitspraken deden over de lokale sport. Deze twee bewindslieden willen namelijk de sport als instrument gaan gebruiken om de jongeren op het eiland te kunnen bereiken.

Het organiserend comité heeft een uitgebreid programma samengesteld en een groot aantal sprekers benaderd voor dit symposium. Een van de sprekers is dan ook minister Wallé op zondag (17 januari) die juist over het onderwerp Sport en Onderwijs gaat praten. In een interview van de Amigoe-sport met tafeltennisster Edith MacLeod-Koster kwam onlangs naar voren dat veel basisscholen geen gymnastieklokaal hebben en dat het vak 'lichamelijke opvoeding' eigenlijk verwaarloosd wordt op diverse scholen.

Een andere interessante lezing op zaterdag is die van Maduro & Curiel's Bankdirecteur Lionel Capriles. Hij zal de aanwezigen toespreken over het thema 'De verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven ofwel commercie voor de lokale sport'. De laatste tijd klagen namelijk sommige sportclubs dat ze moeilijk aan geld komen voor zowel lokale als internationale sportprojecten voor de leden. Radio-directeur van Z-86 en Z-FM (95,5 MHz) Orlando Cuales zal een toespraak houden getiteld 'Sport en Economie'.

UITSLAG AMIGOE TOTO 16

1 2 3 3 1 2 1 3 3 1 2 2

1e Prijs – 12 goed:
Diner voor 2 personen bij Rum Runners/Rumours
(geen winnaar)

2e Prijs – 11 goed:
Weekpas Sundance Health & Fitness Centre
(geen winnaar)

3e Prijs – 10 goed:
Fles Johnnie Walker Black Label (MECS)
(geen winnaar)

4e Prijs – 9 goed:
Een Heineken prijs naar keuze (Mensing & Co)
1 goede inzender: **J. Beckers**

5e Prijs – 8 goed:
Fles Campari (Licores Maduro)
(geen winnaar)

6e Prijs –7 goed:
Waardebon Inter Photo, t.w.v: Nafl 30,-
5 goede inzenders, na loting: **C. van Wolfswinkel**

Extra prijs:-gelijke spelen:
Krat Amstel Bier/Malta Amstel
6 goede inzenders, na loting: **K. Hooten**

****

HOOFDPRIJZEN

Tulip Notebook Computer
De meest compleet uitgevoerde computer, ten tijde van de prijsuitreiking voorzien van de meest relevante Tulip hard- en Exact software.
t.w.v. Nafl 10.000,-
(beschikbaar gesteld door Info'Track NV)

Vliegtickets Air Aruba
2 pers. Curacao/Aruba - Amsterdam 2 pers. Cur/Aru - Miami
2 pers. Cur/Aru - Caracas

Assortiment Dranken (Licores Maduro)
Electronische apparatuur (Wimco NV)
Assortiment Dranken (Morris E. Curiel & Sons)
*"Goldcard " Sundance Health & Fitness Center**
(Koredor tel: 627740)
Assortiment Amstel Bier/Malta Amstel
Assortiment Heineken (Mensing & Co)
Sportuitrusting twv Nafl 250,- (Salas Sport Shop)

Lichtketens symbool vreedzaam samenleven

Honderdduizenden Duitsers manifesteren tegen racisme

HAMBURG - Zo'n half miljoen mensen hebben zondagavond opnieuw in verscheidene steden in het noorden en zuiden van Duitsland gedemonstreerd tegen racisme. De betogers droegen kaarsen, fakkels en zaklampen.

De honderdduizenden lichtjes in steden als Stuttgart, Karlsruhe, Hannover en Bremen moesten een oproep symboliseren voor een vreedzaam samenleven van alle bevolkingsgroepen. In Stuttgart, waar de politie meer dan honderdduizend demonstranten telde, verklaarde burgemeester Manfred Rommel dat de activiteiten zich niet alleen tot een menselijke lichtketen moeten beperken. "Als ieder zich afvraagt wat hij of zij kan doen om het samenleven tussen buitenlanders en Duitsers te verbeteren, is er al veel bereikt."

Op een joodse begraafplaats in Leipzig zijn zaterdagnacht enkele grafzerken beklad met nazi-symbolen. Op de muur van het kerkhof waren leuzen als "Sieg Heil" en "Adolf leeft" te lezen.

***

De Centrale bank van NIGERIA (CBN) heeft alle wisseltransacties verboden wegens een onderzoek naar verdachte speculatieve transacties. Handelaren zouden volgens de CBN aan commerciele banken dollars hebben verkocht tegen een hogere koers dan de officiele. Daarmee viel de transactie niet onder de reguliere controle. De CBN wil de herkomst van de dollars achterhalen.

Botfragementen operatief verwijderd

Van Basten voor minstens drie maanden uitgeschakeld

SANKT MORITZ - Marco van Basten is zeker drie maanden uitgeschakeld voor het bedrijven van topvoetbal. Dat is de prognose van dokter Marti, die de Nederlandse spits maandag in Klinik Gut in Sankt Moritz opereerde aan de rechterenkel.

In een twee uur durende operatie haalde Marti tien stukjes bot uit de enkel en het onderste sprongegewricht. "Een flesje vol", aldus de dokter. Volgens de vaste chirurg van de 28-jarige spits is de enkel weer schoon en kan Van Basten straks weer een tijd zonder problemen voetballen. Het onderbeen is voor vier dagen in het gips gezet, ter bestrijding van de pijn. Marti hoopt de aanvaller voor de jaarwisseling naar Amsterdam te sturen.

Als het gips is verwijderd mag de drievoudig Europees voetballer van het jaar het gewricht oefenen door het te bewegen. Voorlopig dient hij te lopen met behulp van krukken en krijgt hij een afneembare spalk. "Hij mag de enkel vier tot zes weken helemaal niet belasten", zegt Marti.

"Na zes weken kan hij beginnen met looptraining en voorzichtig voetballen. Als ik het optimistisch bekijk en ervan uit ga dat hij nog vier of vijf jaar wil voetballen, denk ik dat hij over een week of twaalf toe is aan een echte wedstrijd."

Dat betekent dat Van Basten, die te beginnen met de confrontatie tegen Sampdoria van komende woensdag een aantal competitieduels van AC Milan mist, zal ontbreken in de wedstrijd van Oranje tegen Turkije op 24 februari. Het is de vraag of hij meespeelt met AC Milan tegen Porto (3 en 17 maart) en de interland tegen San Marino (24 maart). Milan heeft met Papin, Van Bastens voorganger als Europees voetballer van het jaar, een eveneens gerenommeerde vervanger in huis.

AAN ZIEN KOMEN

Marti, die Van Basten voor de derde keer aan een enkel opereerde, omschreef de operatie als zwaar en voorspelbaar. "Het is een optelsom, je kon het zien aankomen. Er waren, zoals wij dat noemen, botwoekeringen opgetreden sinds de eerdere ingreep in 1987. De functie van de enkel was steeds achteruit gegaan. Marco had na iedere wedstrijd pijn. Zelfs normaal lopen was moeilijk."

Van Basten belde Marti vorige week vanuit Istanbul, waar het Nederlands elftal zich voorbereidde op de interland tegen Turkije. "Hij kon nauwelijks lopen en heeft terecht gezegd dat hij geholpen wilde worden op dit moment. De enkel was mechanisch belemmerd.

Met fysiotherapie is weinig te doen als stukjes bot steeds over elkaar schuren. Een half jaar geleden vertelde hij al dat het niet goed ging. Onlangs tegen PSV had hij problemen en in de rust tegen Ancona viel hij uit. Ik heb geen enkele invloed op hem uitgeoefend. Hij wilde zelf. Milan toonde begrip."

Volgens Marti is de rechterenkel van Van Basten in feite versleten en zijn met een operatie alleen de symptomen op te heffen. "Ik ken de enkel al lang." In de Ajax-tijd van de voetballer opereerde Marti al eens de linkerenkel. In 1987, tijdens zijn eerste seizoen bij Milan, volgde chirurgie in het rechtergewricht, aan de enkelbanden.

Toen al constateerde Marti dat het kraakbeen was beschadigd en dat met die enkel iets gebeurd moet zijn dat nooit onderkend is. "Marco heeft me toen verteld dat hij op 16- of 17-jarige leeftijd een keer fors gezwikt is." De laatste jaren kwam steeds meer "vuil" in hiel, onderste sprongegewricht en enkel, zodat een operatie in feite een kwestie was van tijd.

Interesse Keegan in Eric Viscaal

NEWCASTLE - Kevin Keegan, de trainer van Newcastle United, is bereid de 700.000 pond sterling (1,8 miljoen gulden) te betalen, die AA Gent vraagt voor het vrijlaten van Eric Viscaal.

De oud-PSV-er maakte afgelopen woensdag deel uit van het Nederlands elftal in het met 3-1 gewonnen WK-kwalificatieduel tegen Turkije. Het was zijn vijfde interland en zijn eerste in de basis.

Bij AA Gent lag de spelbepaler de laatste tijd overhoop met trainer Rene Vandereycken en kon hij niet rekenen op een basisplaats, alhoewel zijn invalbeurt tegen Standard Luik zo succesvol was, dat Vandereycken in de uitwedstrijd tegen Boom niet meer om hem heen kon.

Viscaal liet weten dat hij weg wilde. Oud-international Keegan was de eerste, die zich meldde. Hij hoopt binnen 24 uur rond te komen met AA Gent.

Newcastle staat bovenaan de Engelse eerste divisie (de vroegere tweede divisie) en heeft een voorsprong van twaalf punten na zestien overwinningen in twintig wedstrijden.

Verdiende overwinning voor Club Brugge

Anderlecht ziet concurrentie weer meer punten verliezen

BRUSSEL - De Anderlecht-selectie kan met een gelukzalig gevoel aanschuiven aan het kerstdiner, omdat daar ongetwijfeld de dikste kalkoen wordt opgedist en omdat nu al een nieuwe landstitel - elk jaar de dwingende opdracht - gloort.

De club uit Brussel zag op de laatste speeldag voor de winterpauze de voorsprong op Standard Luik groeien tot vier punten. Zelf won Anderlecht moeiteloos van Charleroi (2-0), zondag liet de enig overgebleven concurrent een punt achter in Ekeren bij Germinal. Standard-trainer Arie Haan treurde niet alleen daarom, maar zag ook nog eens geen doelpunt.

Achter de koplopers schoof het veld, dat zich volgend jaar druk gaat maken om een plaatsje in het UEFA-bekertoernooi, verder ineen. KV Mechelen, Waregem en AA Gent kregen op de derde plaats gezelschap van Club Brugge en RWD Molenbeek. Dit vijftal heeft na zeventien duels al wel negen punten minder dan Anderlecht.

Club Brugge deed in de grote middenmoot het best zaken. De zege in en op Gent (3-2) was verdiend, alleen al door de energiekere en speelsere aanpak. Brugge, met Foeke Booy in de basis, zocht zijn kans in de diepte, Gent noodgedwongen in de breedte. Booy had al binnen een kwartier succes. Met de Gentse verdediger De Roover dook de Nederlandse spits op een voorzet van Borkelmans af. Booy won.

MEER DOELPUNTEN

Hoewel het duel bleef boeien, was het lang wachten op meer doelpunten. Staelens, een van de Brugse uitblinkers, benutte in de 70ste minuut een strafschop na te zijn neergelegd door Herbots. Vandenbergh gaf Gent even later nog wel weer hoop. Die hield tien minuten aan en werd toen door Gert Verheyen aan flarden geschoten. De nieuwe aansluitingstreffer van Van der Linden kwam te laat.

RWDM trok zich in de ranglijst omhoog ten koste van Waregem dat niettemin aan een goed seizoen bezig is: 1-0. Edwin van Ankeren bracht de Molenbeekse punten binnen. KV Mechelen verloor opnieuw van Beveren, dat woensdag in het bekerduel met 5-2 zegevierde.

Spectaculair was het ditmaal niet en de produktie bleef ook ver achter. De Waaslanders lieten het bij een rake strafschop van N'Wanu. De scheidsrechter legde de bal op de stip, nadat de doorgebroken Maurice van Ham onderuit was gehaald.

Cercle Brugge kon niet imponeren tegen het laaggeklasseerde Lokeren: 1-1. De Brugse Kroaat Josip Weber liet met een rake strafschop zijn 20ste competitietreffer aantekenen.

Contractverlenging voor Van Vossen

BRUSSEL - Peter van Vossen kan voor drie jaar bijtekenen bij Anderlecht.

De Zeeuw heeft slechts zes maanden van zijn drie jaar geldende contract bij de Belgische topper uitgediend. Desondanks bood manager Verschueren aan de verbintenis open te breken en te verlengen.

Van Vossen tekende afgelopen zomer een contract van drie jaar bij Anderlecht. De international, die met twee doelpunten een groot aandeel had in de overwinning (3-1) van het Nederlands elftal in en tegen Turkije, werd weggeplukt bij SK Beveren.

Keuze voorzitter nog probleem

NOC en NSF fuseren volgend seizoen tot één sportbond

PAPENDAL - Na een luidruchtige vrijage vol kolse geluiden en een periode van stille voorbeurdeling hebben het inmiddels tachig jaar oude Nederlands Olympisch Comité (NOC) en de zevenenveertig jaar jongere Nederlandse sportfederatie (NSF) zich op Papendal officieel verloofd. Zelfs de trouwdatum is al vastgesteld: 3 juni 1993.

De vraag is alleen wie aan het hoofd van de nieuwe echtvereniging zal staan: NOC-voorzitter Wouter Huibregtsen of zijn NSF-collega Marten Kastermans. De een dynamisch in zijn aanpak, de ander behoudender van aard.

Het ledenberaad van beide organisaties, dat massaal akkoord ging met het globale plan voor samengaan, drong aan de besluitvorming over dit onderwerp naar voren te schuiven. Huibregtsen noch Kastermans vonden het tijdstip rijp zich daarover uit te laten.

Het is mogelijk dat een buitenstaander de nieuwe sportkoepel gaat leiden. Beide voorzitters staan open voor suggesties. Van het totale bestuur, dat maximaal uit twaalf mannen/vrouwen zal bestaan, zijn momenteel negen leden plus het IOC-lid (Anton Geesink) ingevuld.

ONDERSTEUNING

Huibregtsen maakte wel duidelijk dat hij alleen kandidaat-voorzitter van de nieuwe organisatie wil zijn, als hij de overtuiging heeft dat hij in de kring van sport en overheid op brede ondersteuning kan rekenen. "Als dat het geval is zal ik mij achter de oren moeten krabben of het enorme tijdsbeslag, dat hiervoor gevraagd is, wel is op te brengen."

Kastermans beperkte zich tot de opmerking, dat hij niet bij voorbaat niet beschikbaar is. Het leiden van de nieuwe sport-mammoet vraagt zoveel tijd en inzet, dat het op amateurbasis bijna niet is op te brengen. Daar zijn beiden het over eens.

De commissie van vijf, die de fusie begeleidt, gaat de komende weken de opmerkingen van het ledenberaad verwerken, waarna op 27 april het globale plan bij beide organisaties in stemming wordt gebracht. Volgens het scenario valt vervolgens op 3 juni het definitieve ja-woord en is de fusie tussen de twee belangrijkste Nederlandse sportorganisaties op 1 juli van het volgend jaar een feit.

Celtic raakt verder achterop bij Rangers

GLASGOW - Celtic heeft in de Schotse eredivisie voor het eerst in 24 wedstrijden een duel op vreemd terrein verloren.

Hearts bleef in eigen stadion Celtic de baas met 1-0 door een treffer van Ian Ferguson al na 40 seconden.

Daardoor raakte Celtic verder achterop bij lijstaanvoerder Glasgow Rangers en nummer twee Aberdeen, die beide wonnen. Rangers, dat uit 21 wedstrijden 36 punten haalde, won met 2-0 van St. Johnstone dank zij aanvoerder Richard Gough, die na een blessure zijn rentree maakte, en David Robertson.

Aberdeen won eveneens met 2-0 van Hibernian. Lee Richardson en Scott Booth scoorden in de tweede helft. Aberdeen staat vier punten achter op Rangers en heeft een wedstrijd meer gespeeld. De voorsprong op Celtic, dat nog een duel meer in actie kwam, bedraagt nu twee punten.

Half uur spelen met gebroken been

UTRECHT - Marcel Liesdek van FC Utrecht heeft zondag het laatste half uur van de competitiewedstrijd tegen Cambuur Leeuwarden met een gebroken linkerkuitbeen gespeeld.

Liesdek was in botsing gekomen met tegenstander Haatrecht.

De breuk werd na afloop geconstateerd in het Diakonessenziekenhuis van de Domstad. Het been is voor een week in het gips gezet. Daarna wordt bekeken hoelang de 33-jarige verdediger, die bekend staat als een geharde speler, zijn poot nog stijf moet houden.

Liesdek, die in de slotfase trok met het been, kon het duel uitspelen omdat het scheenbeen ongedeerd bleef en voldoende steun gaf.

BELANGRIJKE MEDEDELING VAN DE

BANKIERSVERENIGING CURACAO

I.v.m de feestdagen zullen:

ABN-AMRO BANK N.V.
BANCO DI CARIBE N.V.
BANCO INDUSTRIAL DE VENEZUELA C.A.
BANCO MERCANTIL SUCURSAL CURAZAO
CITCO BANK ANTILLES N.V.
ING BANK N.V.
MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
McLAUGHLIN BANK N.V.
ORCO BANK N.V.
PIERSON, HELDRING & PIERSON (N.A.) N.V.

op 24 december 1992 geopend zijn
TOT 12 UUR 'S MIDDAGS

en op 31 december 1992 zullen zij
DE GEHELE DAG GESLOTEN ZIJN.

De leden van de Bankiersvereniging Curaçao wensen de bevolking van Curaçao een Zalig Kerstfeest en een gelukk.., en voorspoedig 1993.

FEFFIK

Fundashon pa Edukashon i Formashon di Fishi i Kapasitashon

Aanbesteding met voorafgaande selektie tweede fase van het Projekt 'Renovatie en uitbreiding Prof. J. van Ginnekenschool t.b.v. het metaaltrainingscentrum en opleidingscentrum motorvoertuigentechniek'.

AANBESTEDER : FEFFIK, Abattoir 15 Curaçao N.A.

ARCHITECT : Architectenbureau [illegible] N.V. Fuikstraat 6 Curaçao N.A.

FINANCIERING : Nederlands Ontwikkelings Fonds

KORTE OMSCHRIJVING VAN HET WERK:

- **algemene informatie** : het gehele projekt bestaat uit het renoveren van een bestaand gebouw en het uitvoeren van enige interne verbouwingen en externe uitbreidinges
- **grootte van het werk** : het totale vloeroppervlak [illegible] bedraagt ± 1820 m²
- **plaats en uitvoering** : Brievengat
- **uitvoeringstermijn** : 8 kalendermaanden
- **aard van het werk** : het werk bestaat uit sloopwerken, renovaties, uitbreidingen t.b.v. leslokalen, kantoren en sanitaire ruimten kompleet met de bijbehorende loodgieterswerken, elektrische- en luchtbehandelingsinstallaties
- **konstruktie** : geschiedt nagenoeg geheel overeenkomstig de bestaande toestand; fundering op staal, thermisch verzinkte stalen spanten, gemetselde wanden, eternite daken, etc.
- **selektie procedure** : bij de selektie zal gelet worden op ervaring, organisatie, orderportefeuille, omzet en financiële positie; voor beoordeling hiervan zullen door gegadigden nadere gegevens moeten worden ingediend; na selektie zullen drie bedrijven uitgenodigd worden voor aanbesteding
- **vragenlijst voor opstellen nadere gegevens** : [illegible]
- **plaats en sluitingsdatum indiening van nadere gegevens** : kantoor aanbesteder, [illegible] januari 1993 [illegible]
- **nadere uitnodiging tot aanbesteding na selektie** : deze zal [illegible] begin februari 1993 plaats vinden.

A.J. Valentijn
Direkteur

Betaal tv: wachtlijst van 700

TDS breidt aantal kanalen uit tot 15

WILLEMSTAD — Betaal-tv-exploitant en ATM-dochter, TDS, heeft dezer dagen het aantal op Curaçao te ontvangen kanalen uitgebreid tot vijftien. Nieuw zijn Request/pay per view (op kanaal 97) waarbij abonnees op bestelling en tegen betaling van 7,50 per film heel nieuwe speelfilms kunnen ontvangen en het Cartoonnetwork (kanaal 87), met uitsluitend tekenfilms voor kinderen. Volgens TDS-directeur Roderich Pietersz zal het aantal kanalen voorlopig gehandhaafd blijven op vijftien; wel zullen bepaalde stations, al naar gelang de vraag en het aanbod, vervangen kunnen worden.

Met TDS gaat het goed. Financieel staat deze n.v. er momenteel sterk voor. Het aantal aanvragen voor aansluiting blijft stabiel en nam de laatste weken zelfs weer enorm toe. Hierdoor is de wachtlijst weer gegroeid tot circa 700. Pietersz zegt dat het TDS dit jaar voor het eerst gelukt is een record aantal van 1800 aanluitingen te verrichten. "Geen reden voor klagen dus" zegt Pietersz, die ook technisch directeur van ATM (TeleCuraçao) is. Hij erkent dat bewoners van Bandabou - die nog steeds tevergeefs wachten op aansluiting op TDS - wel reden tot klagen hebben. Daarin komt verandering, beloofde hij vandaag in gesprek met de Amigoe. Uitbreiding met dat deel van het eiland, benadrukte de TDS-baas, wordt de eerste prioriteit voor het nieuwe jaar. "Alle inspanningen en investeringen zullen gericht worden op Bandabou."

PIRATEN

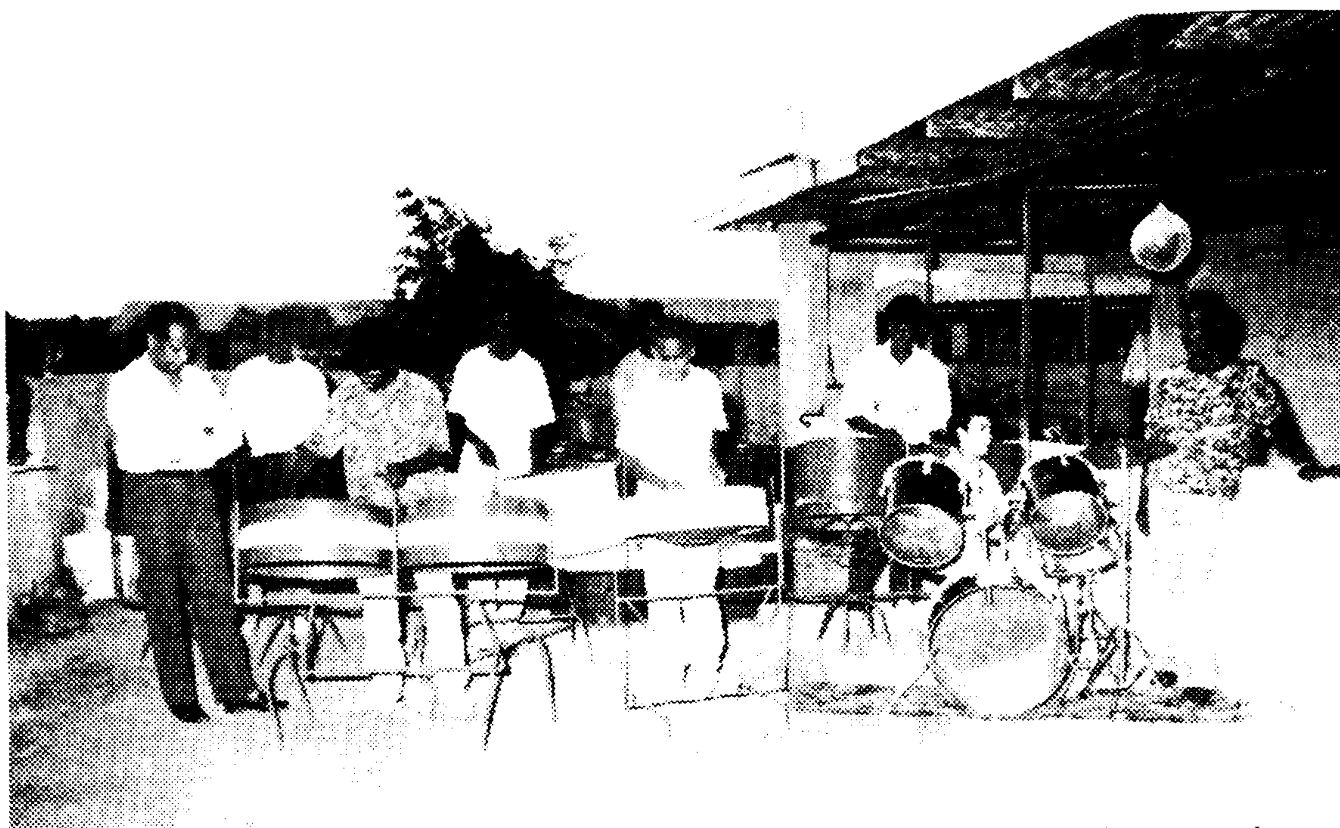
Inspanning van TDS vereist ook de problematiek van 'piraten': die spelen de betaal-tv-exploitant behoorlijk parten en hinderen de groei. Vandaag zou overigens vonnis worden gewezen in de hoger beroep zaak die 'piraat' Ralph Groeneveld heeft verloren. Hij ging in hoger beroep. Ingenieur Groeneveld had - al dan niet met gebruikmaking van computers van zijn werkgever Radio Holland - chips gekopieerd die in de TDS-ontvanger zit ingebouwd en het gestoorde TDS-signaal uit de ether oppikt en decodeert. Betalende TDS-abonnees krijgen een dergelijke ontvanger thuis. Groenveld werd er indertijd van beticht de structuur van de gebruikte microchips onrechtmatig afgekeken te hebben. Hij bouwde en verkocht eigen *decoders* die TDS-kanalen opvangen.

Vlak na de kerst zal TDS beginnen met een promotiecampagne om de twee nieuwste - en voorlopig laatste - kanalen aan het publiek te presenteren. Request/ppv is een betaalkanaal voor nieuwe speelfilms (die nog niet op HBO worden vertoond) en bijzondere evenementen. TDS kan, door individuele contracten met de studio's, over deze films beschikken. De abonnees kunnen dagelijks, na beëindiging van de films, op het scherm zien wat er "te koop" is: ze moeten TDS bellen voor bestelling van de film die ze graag willen zien. Dat kan steeds tot acht uur 's avonds. Bij de afrekening, eind van de maamd, worden deze bedragen afgerekend. 'Special events' zullen meer kosten dan de Nafl 7,50 die per speelfilm in rekening wordt gebracht. Er worden per dag twee tot drie verschillende films vertoond. Het aantal nieuwe films per maand bedraagt vijftien. Tussendoor zullen muziekvideoclips worden getoond.

Het andere nieuwe kanaal is de laatste creatie van CNN/TBS-baas Ted Turner: cartoons voor kinderen; de hele dag. TDS-abonnees worden automatisch op beide kanalen aangesloten.

Met deze kanalen ziet het 'TDS-menu' er nu als volgt uit:

71: Christian Broadcast Network, 73: A&E, 75: CBS, 77: PPV/Euro tv (wordt ABC), 79: CNN, 81:ESPN, 83:HBO, 85:NBC, 87:Cartoonnetwork, 89:TBS, 91:Lifetime, 93:TNT, 95:TeleSur (Spaanstalige nieuwszender), 97: Request/ppv en 99 (ABC (wordt PPV/Euro tv).

■ WILLEMSTAD — De dienst Cultuur tracht in samenwerking met OKSNA de lokale culturele en muzikale wereld te doen herleven. De twee instanties proberen dit te bewerkstelligen door het houden van muziekprojecten voor jongeren in een aantal Curaçaose wijken. Op het moment loopt dan ook een cursus van steelbandmuziek, verzorgd door Wilbert Richardson (uiterst rechts) in Muizenberg, Seru Fortuna, Suffisant en Buena Vista. Onlangs nog bracht het hoofd van de dienst Cultuur, Pacheco Domacasse (uiterst links), een bezoek aan de Curaçao Steelband die door jongeren die de cursus volgen is opgericht.

WILLEMSTAD — Hoofd van de dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting (DROV), Van der Horst, bestrijdt dat er zonder vergunning gebouwd mag worden, zoals van ABN/AMRO-zijde wordt gedacht. "De termijn van orde van drie maanden, waarbinnen de overheid moet reageren op een aanvraag bouwvergunning is geen fatale termijn. De overheid kan en mag er langer over doen te beslissen," aldus Van der Horst, onder verwijzing naar de bouwverordening, die bepaalt dat men geen gebouw mag oprichten of uitbreiden zonder bouwvergunning.

De ABN/AMRO-bank is kort geleden gestart met het oprichten van een filiaal aan de Jan Noorduynweg, maar beschikt - niet als enige op die lokatie - niet over een bouwvergunning. Volgens de DROV gaat de bank ten onrechte van uit dat als er geen antwoord is gegeven binnen drie maanden, men kan gaan bouwen.

Momenteel bereidt de DROV een advies voor aan gedeputeerde Page, die aankondigde "hard te zullen optreden als de verkeersafwikkeling aldaar niet wordt verbeterd." Dit advies zal medio januari gereed zijn. Tegelijkertijd wordt ook overleg gevoerd tussen een vertegenwoordiger van de grootste grondeigenaar bij de nieuwe winkelpanden aan de Jan Noorduynweg en de DROV.

Als niet wordt voldaan aan de eisen die de DROV heeft gesteld, zoals in dit geval het verbreden van de wegen en het aanbrengen van voorsorteerstroken, zal er, door de overheid wel degelijk worden opgetreden, aldus Van der Horst. Zonder te willen zeggen of die maatregelen ook worden overwogen, noemde hij het afsluiten van de wegen of het laten slopen van de panden als mogelijkheden. Dat in zo'n geval zeer veel mensen gedupeerd zullen raken, erkende Van der Horst. "Wat je ook doet, zal een vervelende situatie opleveren. Feit is, dat niet aan de voorwaarden voor toekenning van een bouwvergunning is voldaan en dat men een bouwvergunning nodig heeft."

***

De 1.954 SPAARBANKEN in de VS hebben hun gezamenlijke nettowinst in het derde kwartaal zien stijgen van 188 miljoen dollar tot 1,27 miljard dollar. In de eerste negen maanden van dit jaar was er een winst van 4,05 miljard dollar. Dat is meer dan de recordjaarwinst van 3,9 miljard dollar in 1978. De sterkere verbetering van de resultaten is vooral te danken aan de omvangrijke saneringsoperatie voor de VS-spaarbanken. Insolvente instellingen werden gesloten.

Arrindell blij met werknemers

WILLEMSTAD — Gedeputeerde Abel Arrindell is zeer te spreken over de werknemers van Kodela. Tijdens een speciale bijeenkomst voor gepensioneerden en jubilarissen in het Avila Beach Hotel, prees hij met name de loyale houding van deze werknemers jegens hun werkgever.

"Niet altijd gaan de zaken naar wens van iedereen, maar jullie - werknemers van Kodela - bewezen dat met volharding of doorzettingsvermogen alle barrières overwonnen kunnen worden", sprak Arrindell als president-commissaris van Kodela nv de werknemers toe.

Politie-onderzoek naar zeden delicten

WILLEMSTAD — De politie onderzoekt drie gevallen van seksueel contact met minderjarigen. Het gaat zeer waarschijnlijk om misbruik en incest. Het betreft in ieder geval kinderen beneden de 16 jaar.

Politiefunctionaris Pedro Attacho wil niet zeggen of het gaat om seksueel misbruik of contact met instemming van beiden. Voor de wet is ook seksueel contact tussen minderjarigen met instemming van beiden, een misdrijf en dus strafbaar.

In een van de drie gevallen gaat het om een stiefvader van het slachtoffer. De politie wil niet aangeven hoe zij de zaken op het spoor is gekomen, evenmin wordt bekend gemaakt of er aangifte is gedaan van een zedendelict en door wie. Incest en kindermisbruik liggen vaak in de taboesfeer. Men aarzelt vaak naar de politie te stappen. De kinderbescherming, artsen, en onderwijzers kunnen soms behulpzaam zijn bij het opvangen van misbruikte kinderen.

Attacho is uiterst terughoudend met informatie maar meldt dat er bij de politie bezorgdheid is over een toename van seksueel misbruik in familiekring en onder minderjarigen. Statistische gegevens zijn in dit verband niet verstrekt.

Messetrekker (20) opgepakt

WILLEMSTAD — De politie heeft een twintigjarige man opgepakt die donderdag een opponent wilde neersteken met een mes. Het incident deed zich voor op de luchthaven Hato.

Paul van Vliet niet naar Antillen

WILLEMSTAD/ORANJESTAD — Wegens ziekte van Paul van Vliet gaan de voorstellingen die hij op 9 januari op Aruba zou geven en 14, 15 en 16 januari op Curaçao niet door.

Nieuwe speeldata worden bekend als er meer duidelijkheid komt over het herstel van de cabaretier en ander kan even op zich laten wachten want Vliets bezoek aan de Antillen moet worden ingepast in het speelschema van zijn *tershow '92-'93*. de perskritieken Vliet met deze show een kroon op carrière.

Wie reeds kaarten gekocht voor de kan deze op het dres weer inleve

De investeringsma Canada Overseas inv corporation in Will **(Curacao)** neemt d maatschappijen van communicatiebedrij holding in Waddinx tegen betaling in nieu delen COIC en een Over enkele worden nadere mede gedaan.

***

De verkoop van de activiteiten van GOODYEAR aan de VS-tak van K Shell Groep. is veel de transactie leverd is niet be year gebruikt voor de vermin zijn schulden.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 26 januari 1993 des voormiddags om 10 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander of diens waarnemer, te zijnen kantore aan de Gaitoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

op een perceel grond, gelegen in het Stadsdistrict van Curaçao op MUNDO NOBO, ter grootte van 150m², nader omschreven in rooibrief nummer 50 van 28 mei 1927, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als Jan Otzenstraat 13.

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen vóór de dag van de veiling ter inzage op vermeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Mr. M.L. Alexander,
Gaitoweg 2
Curaçao
Telefoon: 37 11 11

Vervolg van pag. 1

aankomst worden de slachtoffers meteen geïsoleerd.

Volgens Martinair-directeur Schroder lagen dinsdagochtend in Faro en Lissabon nog respectievelijk 60 en 33 gewonden. Een aantal van hen komt dus in de loop van dinsdag naar Nederland. De 327 inzittenden van de rampvlucht zijn inmiddels allemaal gelokaliseerd. Aanvankelijk heerste verwarring over de juiste samenstelling van de passagierslijst, maar die is nu opgelost, zei Schroder.

Van de dertien Martinair-medewerkers die aan boord van het ramptoestel waren zijn de drie bemanningsleden van de cockpit in Portugal achtergebleven, evenals een stewardess, die te zwaar gewond was om te worden vervoerd. Dat heeft Martinair-directeur Schroder dinsdagochtend gezegd. Schroder zal vooralsnog in Nederland blijven, terwijl een collega-directeur de zaken in Portugal behartigt.

EMOTIONEEL

Maandagavond laat arriveerde een toestel van de Portugese luchtvaartmaatschappij Air Atlantis met ooggetuigen van de ramp in Faro. Later arriveerde op Schiphol een toestel met mensen die met het ramptoestel terug hadden moeten vliegen. De eerste overlevenden van rampvlucht MP 495 naar Faro keerden dinsdagochtend rond vier uur terug op Schiphol. Het gezelschap bestond uit vijf stewardessen, twee stewards en twee passagiers.

Bij aankomst ontstonden emotionele taferelen. De repatrianten werden afgeschermd voor de pers. De zeven Martinair-cabinemedewerkers werden in een aparte ruimte opgevangen, onder andere door familieleden. De twee passagiers verlieten Schiphol zo snel mogelijk.

PANIEK

Maandagmiddag, meer dan vijf uur nadat het vliegtuig was verongelukt, zijn nog twee kinderen levend uit de wrakstukken gehaald. Over het lot van veel passagiers bestaat nog onduidelijkheid. J. Mosselman van touroperator Sudtours zei maandag dat deze onduidelijkheid onder andere is ontstaan doordat sommige passagiers, zonder zich verder te melden, naar hun vakantieadres zijn gegaan.

In de loop van de maandag konden de eerste schokkende ervaringen van overlevenden worden opgetekend. Een van hen, Chris Nieuwenhuizen voelde hoe het toestel heftig schommelde tijdens de landing. "Opeens sprongen de bagageluiken open, scheurde het plafond open en zagen we een vuuurgloed boven de rechtervleugel. Ook omdat de inzittenden de plastic glijbanen niet allemaal konden gebruiken om naar buiten te komen, brak paniek uit.

"Iedereen probeerde tegelijk uit het toestel te komen. Vlak bij mij stond een jongen in de fik. Er was een stuk brandend plafond op hem gevallen. Hij trok zijn brandende trui uit en die probeerde ik te doven. Vandaar dit", zegt zij met een hoofdknik naar haar handen. Door het verband zijn de brandblaren duidelijk zichtbaar. "Dat gegil van die jongen vergeet ik nooit meer, dat was doodsangst."

TWEE NAMEN

Martinair heeft dinsdag aan het begin van de middag in tegenstelling tot eerdere berichten slechts twee namen bekendgemaakt van de 53 slachtoffers van de vliegramp in Faro. Het zijn de namen van twee stewardessen: Simone Straetemans (23) uit Rotterdam en Mireille Roelofs (24) uit Amsterdam.

"Er is nog niemand geïdentificeerd, daarvoor is nader onderzoek nodig. Het identificatieproces is nog niet eens begonnen. Wij willen het liefst de stoffelijke resten naar Nederland overbrengen om daar de identificatie te starten. Daarover zullen wij onderhandelen met de Portugese autoriteiten", zo gaf men bij het RIT te verstaan.

PROFESSIONEEL

De gouverneur van de Algarve in Portugal, Cabrita Neto, zei dinsdagochtend dat van een officiële dodenlijst nog geen sprake is. Hij houdt nadrukkelijk vol dat er sprake is van 54 slachtoffers. Cabrita Neto wil ook niets horen van kritiek uit Nederland over vermeende chaos en gebrekkige hulpverlening bij de ramp met de DC-10 van Martinair. Dat heeft hij dinsdagochtend gezegd op een persconferentie in Faro.

Volgens Cabrita Neto hebben de politie, ziekenhuizen, brandweer en het Rode Kruis eendrachtig samengewerkt en is nergens sprake geweest van problemen. "Er is op rustige, professionele manier gewerkt. Ik ben zeer tevreden over de gang van zaken. De slachtoffers willen vanzelfsprekend het liefst thuis in Nederland worden verzorgd, wat heel begrijpelijk is. Maar ze zouden in Nederland geen betere behandeling krijgen dan in Portugal."

Nadat de DC-10 Anthony Ruys van Martinair maandagochtend rond half negen Nederlandse tijd op het vliegveld van Faro verongelukte, waren volgens Cabrita Neto in zeer korte tijd de ambulances en brandweer ter plaatse. "In totaal zijn tachtig brandweerauto's en zestig ambulances ingezet. Binnen een uur was ook de eerste helicopter ter plaatse", zei Cabrito Neto. Kort na de ramp was ook de Portugese minister van Transport op de plaats des onheils. Later op de dag voegden de ministers van Justitie en Volksgezondheid zich bij hem. De directeur van de luchthaven in Faro verklaarde op de persconferentie dat het weer maandagochtend tijdens de ramp "niet van dien aard was dat het vliegveld had moeten worden gesloten". Hij erkende wel dat er sprake was van wind en regen.

Plutoniumschip bij Nieuw-Caledonië

SYDNEY - De Akatsuki Maru die met een ton uitgewerkt plutonium op weg is van Frankrijk naar Japan, is de Franse wateren rond Nieuw-Caledonie gepasseerd en zet koers naar Vanuatu en de Salomon-eilanden.

Dit heeft de milieubeweging Greenpeace dinsdag meegedeeld. Het Japanse schip, dat gelokaliseerd is door een observatievliegtuig, is maandagochtend voor het laatst gezien op vijftig mijl van het uiterste noordoosten van het eiland. En dat is binnen de exclusieve economische zone van tweehonderd mijl, aldus Greenpeace. Uit Franse militaire bron in Noumea, de hoofdstad van Nieuw-Caledonie, was maandag gemeld dat "het Japanse schip niet om toestemming heeft gevraagd om in de twaalf-mijlszone van de territoriale wateren te komen".

Verdriet in Sarajevo

■SARAJEVO - *De oorlog in Bosnië-Hercegovina gaat door in het zicht van Kerstmis. Dagelijks moeten er slachtoffers worden begraven. Soms wordt het de nabestaanden teveel en moeten zij worden weggedragen van het kerkhof, in dit geval het hoofdstedelijke stadion, dat al enige tijd als begraafplaats in gebruik is omdat de andere begraafplaatsen al vol zijn.*
(AFP-satellietfoto)

In januari opnieuw medisch onderzoek

Rechter: Honecker blijft in gevangenis

BERLIJN - De voormalige leider van de DDR, Erich Honecker, moet in de gevangenis blijven op beschuldiging van doodslag. Dit heeft een Duitse rechtbank maandag bepaald.

Honecker moet terechtstaan in verband met het doodschieten van mensen die probeerden Oost-Duitsland te ontvluchten. Een rechtbank in Berlijn verwierp een verzoek van de advocaten van Honecker om de aanklachten te laten vallen omdat de vroegere Oostduitse leider, die leverkanker heeft, te ziek zou zijn om een proces aan te kunnen.

Volgens rechter Hansgeorge Braeutigam is Honecker gezond genoeg om voorlopig in de Moabit gevangenis te blijven, ondanks een vorige week verschenen medisch rapport waarin stond dat hij binnen zes maanden zou kunnen sterven aan kanker. De rechter voegde daaraan toe dat Honecker in januari opnieuw door artsen zal worden onderzocht en tot die tijd onder medische begeleiding vastgehouden zal worden in het gevangenisziekenhuis.

Koningin betuigt deelneming aan Martin Air

DEN HAAG - Koningin Beatrix heeft maandag in een telegram aan Martinair-directeur Martin Schroder gemeld diep geschokt te zijn door de ramp met de DC 10 in Faro. Dat heeft de Rijksvoorlichtingsdienst maandag meegedeeld. "Diep geschokt door het bericht over het vliegtuigongeluk bij Faro betuigen wij U onze gevoelens van diep medeleven met de families van de slachtoffers en met hen die bij het ongeluk gewond zijn geraakt", zo luidt de tekst van het telegram.

Satelliet zoek na lancering door Chinese raket

BEIJING - China heeft voor de tweede keer met een raket een Australische communicatiesatelliet in een baan om de aarde gebracht. Dat heeft het officiële persbureau Nieuw China maandag bekendgemaakt.

De Lange mars-draagraket nam de Optus B2 satelliet mee de ruimte in vanaf het ruimtevaartcentrum Xichang, in de zuidwestelijke provincie Sichuan. China bracht op 14 augustus voor het eerst een Australische communicatiesatelliet in een baan om de aarde nadat een eerdere poging in maart mislukte.

De Australische telecommunicatiesatelliet blijkt echter zoek te zijn. De Australische maatschappij Optus Communications heeft dat dinsdag bekendgemaakt.

Het bedrijf deelde mee dat het er niet in is geslaagd contact te leggen met de 138 miljoen dollar kostende satelliet. "Niemand weet waar hij is. We beschouwen de satelliet als verloren", zo zei een woordvoerder van Optus Communications.

Major bezoekt troepen in Bosnië

LONDEN - De Britse premier John Major is dinsdag naar het voormalige Joegoslavie gevlogen om vlak voor de Kerst een verrassingsbezoek van enkele uren te brengen aan de Britse militairen die in Kroatië en in Bosnië deelnemen aan humanitaire hulpoperaties van de Verenigde Naties.

Major vliegt naar de Kroatische havenstad Split, waar hij een briefing zal houden, en reist dan door naar de Bosnische grens. Het bezoek was niet van tevoren aangekondigd. "Ik wilde hier vandaag zijn om zelf het enorme werk te zien dat door al onze mensen wordt gedaan", zo staat in de tekst die Major in Split zou uitspreken.

***

Het VS tv-station CNN heeft een belang van 27,5 procent genomen in de DUITSe tv-zender N-TV. Dit Duitse station kwam eind november in de lucht en geeft 24 uur per etmaal nieuws. Een andere grote aandeelhouder is het Amerikaanse media- en amusementsconcern Time Warner, dat een belang heeft van 19,6 procent.

Luchtbrug op Sarajevo hervat

Bush en Major eens over afdwingen van vliegverbod

SARAJEVO - De luchtbrug naar Sarajevo is maandag na een onderbreking van 21 dagen weer hervat. Een toestel van het Hoge commissariaat voor de vluchtelingen (UNHCR) landde rond 9.20 uur op het vliegveld van de Bosnische hoofdstad. Spoedig daarna werd een tweede vliegtuig met hulpgoederen verwacht. Ondertussen hebben de Amerikaanse president George Bush en de Britse premier John Major elkaar gevonden ten aanzien van het eventueel afdwingen van het vliegverbod boven Bosnië-Hercegovina.

Groot-Brittannie en de Verenigde Staten (VS) zullen gezamenlijk een resolutie voorleggen aan de Veiligheidsraad (V-raad) van de Verenigde Naties om het vliegverbod boven Bosnië-Hercegovina af te dwingen. Dat hebben president Bush en premier Major zondag gezegd in het Witte Huis in Washington. Ook beraadden zij zich over verdere sancties tegen Servië. Bush en Major spraken na twee dagen overleg in het presidentiele buitengoed Camp David af dat ze gezamenlijk zullen werken aan een resolutie in de V-raad over het vliegverbod. De motie zal komende week worden ingediend wanneer de raad zich over het vliegverbod buigt. De Amerikaanse minister van Buitenlandse zaken, Lawrence Eagleburger, zei zondag voor de Amerikaanse tv-omroep NBC er zeker van te zijn dat de V-raad op haar zitting volgende week zich voor het afdwingen van het vliegverbod zal uitspreken. Op de inhoud van een Brits-Amerikaanse motie wilde Bush noch Major ingaan. "We hebben wat beleidsdoelstellingen uitgezet, er zit niets in wat bijzonder nieuw is", aldus Bush.

GEVECHTSPATROUILLES

Beiden benadrukten dat een besluit van de raad niet de Britse en andere troepen in gevaar mag brengen, die in Bosnië de hulpleveranties beveiligen en het doelwit zouden kunnen worden van Servische vergeldingsacties. Evenmin mag de humanitaire hulp worden onderbroken.

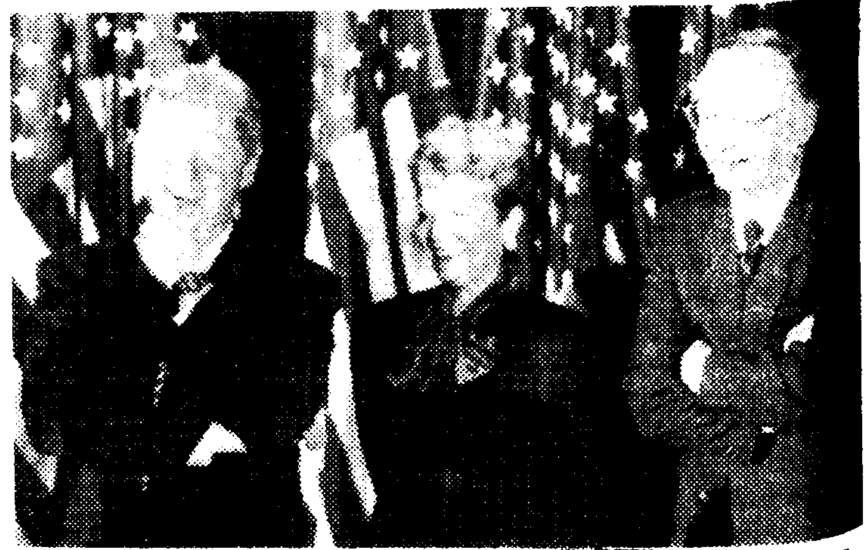
Minister van Defensie Dick Cheney noemde in een tv-vraaggesprek enkele wijzen waarop het vliegverbod kan worden uitgevoerd: Door "gevechtspatrouilles" waarbij vliegtuigen het Bosnische luchtruim controleren, of door aanvallen op vliegtuigen op de grond die het vliegverbod hebben overtreden. Dat laatste zou het makkelijkste zijn, maar "niet een beslissing die ik zou nemen", aldus Cheney. De Amerikanen kunnen toestellen inzetten van het vliegdekschip USS Kennedy, dat momenteel in de oostelijke Middellandse Zee koerst.

MEER SANCTIES

Bush en Major dreigden Servië met verdere sancties als dat niet "een snelle en radicale koerswijziging" doorvoert, aldus hun gezamenlijk communique. Londen en Washington overwegen dan het afkappen van telecommunicatie- en postverbindingen, het sluiten van grenzen en "zonodig het totale diplomatieke isolement van het regime in Belgrado gedurende de komende jaren". Tevens willen Bush en Major voorkomen dat de gevechten zich uitbreiden tot Macedonië en tot Kosovo, waar het aantal VN-waarnemers moet worden uitgebreid.

In verscheidene delen van Bosnië werd zondag zwaar gevochten, met name in het dal van de Sava, waarlangs de Bosnische Serviërs vanuit Servië worden bevoorraad. Berichten over het gebrek aan munitie en voorraden bij de Serviërs duiden erop dat de Moslims en Kroaten de corridor al enkele dagen in handen zouden hebben. In west-Bosnië vielen de Serviërs met tanks en artillerie de Moslim-stad Bihac aan.

Nieuwe benoemingen Clinton

■ *LITTLE ROCK - Gekozen president Bill Clinton (links) samen met twee door hem beoogde kabinetsleden: Hazel O'Leary (midden) die met Energiezaken zal worden belast en Richard Riley, gouverneur van South Carolina, die Onderwijs krijgt als het congres er zijn zegen aan geeft. O'Leary is de derde Afro-Amerikaan die een kabinetspost krijgt onder Clinton.*

Raad van Europa:

Martelpraktijken

STRAATSBURG - Arrestanten in Turkse politiecellen worden systematisch gemarteld, zo heeft het Europese comite ter voorkoming van marteling maandag gemeld.

Dat geldt zowel voor mensen die wegens "gewone" misdrijven zijn opgepakt, als voor mensen die zijn aangehouden op grond van antiterreurwetgeving, aldus het comite dat in het leven is geroepen door de Raad van Europa. Een delegatie van het comite heeft tussen september 1990 en november '1992 drie maal een bezoek gebracht aan Turkije. Tijdens die bezoeken kreeg het comite enorm veel klachten over mishandeling. Medische onderzoeken van tal van mensen door artsen van de delegatie leverden aanwijzingen op die strookten met die klachten, aldus het comite.

Khmers in offensief tegen VN-troepen in Cambodja

PHNOM PENH - De Rode Khmer zijn in het noordwesten van Cambodja een offensief begonnen tegen de daar gestationeerde VN-vredesmacht.

Met artillerie-aanvallen bedreigt de Maoïstische verzetsorganisatie de belangrijke provinciestad Battambang. Dat heeft een woordvoerder van de regering in Phnom Penh verklaard. De afgelopen twee weken hebben de Rode Khmer hun aanvallen opgevoerd op Phum Bavel, op circa 38 km ten noordwesten van Battambang. "De beschietingen vormen een testcase voor de VN-militairen in het gebied", zo verklaarde de bevelhebber van het Cambodjaanse leger, generaal Phan Thay.

Als gevolg van de gevechten zijn zeker tienduizend burgers op de vlucht geslagen, aldus zegslieden van de regering en de Verenigde Naties (VN). Velen waren juist teruggekeerd uit vluchtelingenkampen aan de Thais-Cambodjaanse grens. Het Cambodjaanse staatshoofd, prins Norodom Sihanouk, en het hoofd van de VN-vredesmissie, de Japanner Yasushi Akashi, veroordelen de gevechten. Ze hebben de strijdende partijen opgeroepen de strijd onmiddellijk te staken.

Busramp India

NEW DELHI - Zestien inzittenden van een Indiase bus zijn in de nacht van maandag op dinsdag om het leven gekomen.

Dit gebeurde toen de chauffeur de macht over het stuur verloor en het voertuig in een diepe sloot langs de weg stortte. Het ongeluk deed zich voor ten zuiden van de havenstad Calcutta bij het dorp Banagram, zo heeft het Indiase persbureau Uni meegedeeld. Acht passagiers verkeren in levensgevaar.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur, zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten

OPENBARE BIBLIOTHEEK (**openingstijden** voor het publiek) maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers) woensdag van 14.00-19.00 uur

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE (Bonaire Animal Shelter Foundation, Lagunweg 26 Tel.: 8080) **openingstijden** maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342)

****

Ontslag Ewald Abdul is niet volgens de regels

KRALENDIJK — Paboso-lid Rodger Gijsbertha vindt het niet-verlengen van het contract van Paboso-voorzitter Ewald Abdul 'onchristelijk en anti-democratisch'. Volgens Gijsbertha heeft de UPB met behulp van haar fractieleden een werknemer geliquideerd. Voor de Paboso is het vertrek van Ewald Abdul van Arbeidszaken een verlies. Hij was, aldus Gijsbertha, een van de meest ervaren ex-vakbondsleiders die in de gehele Antillen werd gerespecteerd.

Voor gedeputeerde Arthur Domacasse maakt Gijsbertha een uitzondering: "Een klap in het gezicht van het vakbondswezen is het feit dat ex-vakbondsleider Franklin Piekeur zonder scrupules en zonder reden heeft gekozen om Ewald Abdul te liquideren. We kunnen daaruit niets anders concluderen dan dat Piekeur vakbondsleider was vanuit persoonlijke motieven. Abdul moet vertrekken om op die manier plaats te maken voor Franklin Piekeur die dan op Arbeidszaken kan gaan werken."

Ook Cai Marsera vindt door zijn houding geen genade in de ogen van Gijsbertha. Hij herinnert Marsera eraan dat deze ook een periode heeft gekend waarin hij uit politieke overwegingen aan de kant werd gezet.

Volgens Rodger Gijsbertha moet elk nieuw bestuur beginnen met het opstellen van een beleidsplan. Dan kan worden bepaald hoeveel geld er beschikbaar is en hoeveel geld er geleend moet worden. Daarna kan het bestuur vaststellen hoeveel werknemers erin dienst kunnen worden genomen. Het is derhalve onbegrijpelijk voor Gijsbertha dat een Bestuurscollege mensen in dienst zou nemen, wanneer daar geen reden voor aanwezig zou zijn. Dat betekent dat de overheid aan degene die in dienst is genomen een duidelijke uitleg moet geven over de aard van de werkzaamheden en over haar verwachtingspatroon betreffende de werknemer. Nooit mag het voorkomen, zo zegt Gijsbertha, dat de overheid -met of zonder wet in de hand - een werknemer chanteert of met ontslag dreigt.

President ontslaat advocaten

Proces Collor de Mello in senaat uitgesteld

BRASILIA - De voorlopig afgezette Braziliaanse president Fernando Collor de Mello heeft maandag op het laatste moment een beslissing over zijn definitieve ontslag met een week kunnen vertragen door zijn advocaten te ontslaan. Het opperste gerechtshof heeft 29 december als nieuwe datum bepaald voor het proces tegen Collor wegens corruptie.

Vijftien uur voor aanvang van de zitting van de senaat, die moet bepalen of Collor zich schuldig heeft gemaakt aan fraude en die dinsdag zou beginnen, deelde de geschorste president mee dat hij en zijn raadslieden niet zullen verschijnen. In de senaat is een tweederde meerderheid vereist om Collor definief af te zetten als president als hij schuldig wordt bevonden.

De president van het opperste gerechtshof, die ook voorzitter van de onderzoekscommissie van de senaat is, zei een nieuwe advocaat te zullen benoemen. Hij zei verder dat de procedure tot 29 december wordt uitgesteld als Collor dinsdag inderdaad niet komt opdagen, zodat de nieuwe advocaat tijd heeft zich te verdiepen in de stukken.

Collor zei in een verklaring dat hij een eerlijk proces wil "dat niet is gecompromitteerd door de emoties van een spel van politieke belangen". Collor was er al eerder herhaaldelijk in geslaagd om langs juridische weg uitstel te bewerkstelligen van de senaatszitting. Volgens het reglement kan de zitting alleen uitgesteld worden als Collor en zijn verdedigers niet verschijnen aan het begin van het proces.

Piloot rampvliegtuig: Windvlaag en explosie

DEN HAAG/FARO - De piloot van het vliegtuig van Martinair dat in Faro, Portugal, verongelukte, die met een shock in het ziekenhuis werd opgenomen, heeft vanaf zijn ziekbed verklaard dat hij een hevige windvlaag had gevoeld en dat hij tegelijkertijd een explosie had gehoord in het achterste deel van het toestel. Toen verloor hij de controle over het vliegtuig. Hij houdt vol dat hij slechts één poging heeft gedaan om te landen.

Het toestel had 340 mensen aan boord, 13 bemanningsleden en 327 passagiers, onder wie twintig kinderen. Volgens de directeur van het vliegveld van Faro, Saruca Salgado, waren er 283 gewonden, van wie velen zijn overgebracht naar ziekenhuizen in Faro en omgeving. Anderen werden per helikopter vervoerd naar Lisabon en een speciaal brandwondencentrum in Coimbra in het midden van Portugal. Dertien mensen hebben ernstige brandwonden opgelopen. Bijna alle inzittenden waren Nederlanders, maar er waren ook twee Portugezen aan boord.

Wrakstukken van het toestel lagen verspreid over de landingsbaan. De romp was vlak voor de vleugels in tweeën gebroken en de neus van het toestel was tegen de landingsrichting in, naast de baan terechtgekomen en vormde een haakse bocht met de rest van het vliegtuig. De bagage van de passagiers vloog het toestel uit en koffers, boeken, kleding en toiletartikelen lagen, vertrapt door de reddingswerkers, op het vliegveld.

AL HALF UUR

Volgens een van de overlevende passagiers, mevrouw Schot, ging het al een half uur slecht met het toestel. "Het ging vreselijk te keer, het was hier noodweer. Hij probeerde te landen en ging ineens weer omhoog, probeerde weer te landen, kwam met zijn rechtervleugel op de grond en ontplofte", zo zei zij in een telefonisch gesprek met de EO.

De slechte weersomstandigheden en dan met name de harde wind wordt genoemd als een van de factoren die mogelijk een fatale rol hebben gespeeld, aldus de Portugese minister van Transport, Joaquim Ferreira do Amaral. Naar zijn zeggen had de piloot de verkeerstoren geen indicatie gegeven dat hij moeilijkheden had. De directeur van het vliegveld verklaarde ook dat op het moment dat het toestel naderde, alles normaal was. De zwarte dozen die inmiddels zijn gevonden, kunnen mogelijk uitsluitsel bieden.

***

De ZWITSERSE chartermaatschappijen Balair en CTA, dochterondernemingen van Swissair, gaan fuseren. De nieuwe onderneming gaat Balair CTA heten en krijgt elf vliegtuigen en 520 werknemers.

Bonaire zeilt in 'Regatas del Sol' mee

KRALENDIJK — Bonaire zal deel uitmaken van de internationale Las Regatas del Sol, dat door Venezuela wordt georganiseerd. De wedstrijden voor deze zeiljachten vinden plaats in de periode van april tot november.

Kortgeleden bracht gedeputeerde van Toerisme Ramoncito Booi een bezoek aan Caracas waar gesproken werd over dit nieuwe toeristische project voor Venezuela. In de genoemde periode zullen de zeilboten tweemaal per maand tegen elkaar strijden.

Elke wedstrijd duurt zeven dagen. De route die gevaren wordt heeft de naam gekregen van *Triangulo del Sol* en loopt van Carabelleda via Los Roques Islands en Bonaire, weer naar Carabelleda. Het ligt ook in de bedoeling op de Amerikaanse en Europese markt reclame te maken voor dit evenement.

WEB: nog steeds interesse voor RNWO en BOPEC

KRALENDIJK — Het Water- en Energiebedrijf Bonaire (WEB) is nog steeds geïnteresseerd in uitbreiding van het elektriciteitsnet. Al eerder liet WEB-directeur ing. Jopie Giskus weten dat dit een gunstige uitwerking zou hebben op de consumentenprijs. Potentieel grote afnemers zouden Radio Nederland Wereldomroep (RNWO), de Bonaire Petroleum Corporation (Bopec) en Trans World Radio (TWR) zijn.

Sedert de vestiging van deze bedrijven werd besloten dat zij in hun eigen energiebehoeften zouden voorzien. Dat was een bittere noodzaak ook, aangezien het WEB de twee potentieel sterke radiostations noch de Bopex een ongestoorde levering zou kunnen garanderen met het materiaal waarover het WEB in die tijd beschikte. Dat is inmiddels wel gewijzigd en al geruime tijd wordt er onderhandeld met RNWO, die echter stringente leveringsvoorwaarden stelt.

De situatie ziet er echter goed uit. Het probleem van het WEB op Bonaire is dat de vraag naar elektriciteit in het algemeen relatief laag is. Deze geringe vraag heeft onmiddellijke invloed op de produktie- en distributietarieven. De vraag kan wel verhoogd worden, maar dan zullen de RNWO, de TWR en de Bopec op het net van het WEB aangesloten moeten worden.

In principe is de TWR evenals RNWO wel geïnteresseerd. Onderhandelingen met het Amerikaanse religieuze radiostation zijn echter nog niet begonnen.

Collor blijft nog even aan

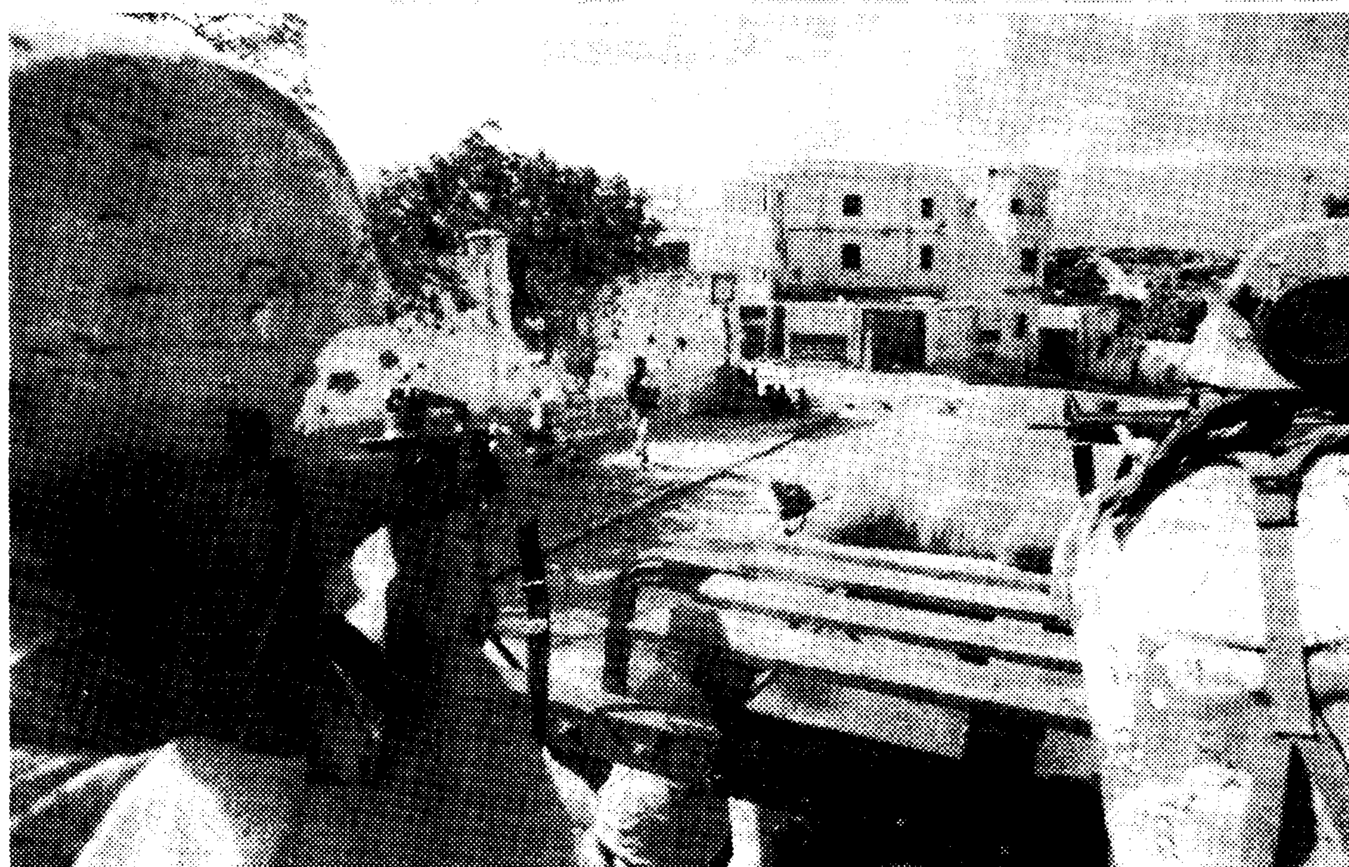
■ *BRASILIA - Fernando Collor de Mello blijft nog even aan als geschorste president van Brazilie. Hij mag de Kerstdagen en de jaarwisseling in deze positie uitzitten doordat hij zijn verdediging de laan heeft uitgestuurd. Dit deed hij aan de vooravond van de dag dat de beslissende zitting zou beginnen van de senaat over zijn vervallenverklaring als president of zijn aanblijven. Niet minder dan veertig klachten zijn tegen de geschorste president aangevoerd. De zitting zal nu in januari worden gehouden. Collor de Mello's officiële woordvoerder Etevaldo Dias maakte het aan de advocaten verleende ontslag bekend.*
(AFP-satellietfoto)

Tadzjiekse leider oppositie gedood

DOESJANBE - De leider van de islamitisch-democratische coalitie in het Tadzjiekse parlement, Saheb Nazarov, is zaterdag in de hoofdstad Doesjanbe vermoord.

Dit heeft het Democratische volksfront, lid van de oppositiecoalitie, zondag bekendgemaakt. Volgens het Volksfront is Nazarov omgebracht door een groep pro-communisten. De oppositieleider werd doodgeschoten in een woning waar hij enkele dagen geleden was ondergedoken. In een ander deel van Doesjanbe werd een twintigtal stoffelijke overschotten van jongeren van achttien tot twintig jaar gevonden, zo verklaarde het front.

Verzet in Somalië

■ *MUQDISHO - Na zich gedurende de eerste actieweek van de VN-vredesmacht gedeisd gehouden te hebben laten de strijdgroepen in de Somalische hoofdstad en daarbuiten weer van zich horen. De Franse troepen werden al aangevallen door zo'n bende en ook de Amerikanen (zie foto) moesten een verzetsnest van zo'n militie ongevaarlijk maken door hun wapens in te nemen. Ook worden voedseldistributie-centra weer geplunderd en komt het voedsel niet terecht bij degenen voor wie het bestemd is: de weerloze hongerende bevolking van Somalia.*
(AFP-satellietfoto)

In afwachting VN-macht met ruime bevoegdheden

Boutros-Ghali vraagt VS nog in Somalië te blijven

NEW YORK - De secretaris-generaal van de Verenigde Naties (VN), Boutros Boutros-Ghali, heeft de Verenigde Staten (VS) verzocht geen 'overhaaste beslissing' te nemen over een eventueel vertrek van hun troepen uit Somalië. Boutros-Ghali schreef dit een in rapport dat dinsdag in New York verschijnt en waarvan het Franse persbureau AFP een exemplaar in handen kreeg.

Het wordt een tragedie als de internationale strijdmacht zich vroegtijdig terugtrekt. Somalië zal dan terugvallen in een staat van anarchie en hongersnood, zo schrijft Boutros-Ghali, die eraan toevoegt dat tevens de 'kwetsbare politieke ontwikkelingen van de laatste weken zullen worden tenietgedaan'. Boutros-Ghali pleitte er maandag bij de Veiligheidsraad (V-raad) voor dat overwogen moet worden een VN-macht in te stellen die de taken van de door de VS geleide troepenmacht overneemt als die het land verlaat. Hij pleitte er opnieuw voor dat de nu in Somalië aanwezige buitenlandse troepen de gewapende bendes moeten ontwapenen voordat ze hun missie, om voedselkonvooien te beschermen, als beëindigd beschouwen. Washington is hier tegen en de bendes worden niet ontwapend.

AFDWINGEN

Boutros-Ghali acht het denkbaar dat de door de VS geleide troepenmacht geen veilige situatie zal creëren die gehandhaafd kan blijven door een gewapende VN-vredesmacht met een gewoon (beperkt) mandaat. De VN-chef stelde dat het daarom misschien nodig is dat de VN een troepenmacht opbouwen die meer taken moet krijgen dan de traditionele vredesbewarende functies. De VN zouden over een belangrijke capaciteit dienen te beschikken om vrede te kunnen afdwingen, aldus de secretaris-generaal. Hij benadrukte echter dat het nu nog te vroeg is om te bepalen wanneer de internationale troepenmacht vertrekt en om te voorspellen hoe de situatie dan zal zijn in het door honger geteisterde land.

Zevenhonderd Amerikaanse mariniers en driehonderd Franse troepen zijn dinsdagochtend een 'kerstoffensief' begonnen tegen de honger in Somalië. De militairen vertrokken 's ochtends in alle vroegte in lange colonnes van voertuigen naar Baidoa, 250 km ten westen van Muqdisho. Het is de grootste hulpactie tot dusver in het kader van de operatie *Herstel Hoop* in hongerend Somalië. Amerikaanse officieren zeiden dat de militairen vanuit Baidoa zullen uitwaaieren over het gebied rondom deze 'stad des doods'.

Een Franse legerwoordvoerder zei dat de troepen vrijdag, op eerste kerstdag, de steden Bardere en Hoddur zullen binnentrekken.

Franse troepen zijn voor het eerst na hun aankomst in Somalië aangevallen en wel bij de stad Baidoa. Leden van een ongeregelde militie reden met een pick-up-wagen in op een Franse waarnemerspost. Een woordvoerder van de Fransen heeft dat maandag verklaard. De woordvoerder deelde mee dat een Franse sluipschutter de auto tot stilstand wist te krijgen. Voorts werd de hulp van Amerikaanse soldaten ingeroepen. Amerikaanse helicopters ontdekten drie gewonde Somaliërs die kennelijk door hun metgezellen op de vlucht zijn achtergelaten. De drie waren bewapend met Kalasjnikov-machinegeweren. Ze zijn inmiddels naar het ziekenhuis overgebracht.

Generaal Mohamed Farah Aideed begon maandag met de terugtrekking van zijn zogenoemde *technicals* uit het zuiden van de hoofdstad Muqdisho. Aideeds rivaal Ali Mahdi Mohamed doet dinsdagmorgen hetzelfde. Ali Mahdi en Aideed kwamen 11 december overeen om 'al hun manschappen en *technicals* uit Muqdisho te halen. De terugtrekking maakt deel uit van een vredesakkoord dat beide partijen bereikten, twee dagen nadat een multinationale vredesmacht de VN-hulpoperatie in Somalië startte.

Huurauto's zorgen voor inkomsten TCB

KRALENDIJK — Van de 435 huurauto's die op Bonaire beschikbaar zijn, is bij de grote bedrijven de gemiddelde bezetting zestig procent en bij de kleinere bedrijven vijftig procent. De opbrengst van de huurautobelasting op jaarbasis zou dan 314.374.50 gulden bedragen. Gezien de groei van de laatste jaren, wordt de werkelijke opbrengst echter hoger geschat. Het geld komt ten goede aan de Tourism Coporation Bonaire (TCB).

Dat stelt het Bonaireaanse toeristenbureau dan in staat, samen met de opbrengsten van de zogenaamde logeergastenbelasting, Bonaire in het buitenland te promoten en de ontwikkeling van het toerisme te stimuleren.

Volgens het BC hebben de autoverhuurbedrijven zonder twijfel profijt van de werkzaamheden die de TCB verricht. Deze bedrijven zullen derhalve ook hun steentje moeten bijdragen door het innen van een autoverhuurverlasting ten behoeve van de TCB.

Salaris van secretaris

KRALENDIJK — De leden van de Bonaireaanse eilandsraad zijn akkoord gegaan met het voorstel tot aanpassing van het salaris van de secretaris van het eilandgebied. De regeling werd voor het eerst vastgesteld in 1956 en voor het laatst gewijzigd in 1969. Latere aanpassingen vonden plaats door het Bestuurscollege. Dat was echter in strijd met artikel 25 van de ERNA.

Het voorstel het loon van de secretaris te wijzigen, dient ook om de salariëring aan te passen aan de meest recente wijzigingen. De toetsing voor het zogenaamd optimaal functioneren en de inzet buiten de kantooruren, zal vervallen. Op dit niveau kan dat namelijk zonder meer worden verwacht. De secretaris zal dan worden bezoldigd in schaal 13.

Gedeputeerde Arthur Domacassé merkte op dat begin van het komende jaar verwacht wordt dat de functie van secretaris permanent vervuld zal worden. Die functie wordt momenteel vervuld door Rudi Thomas, die waarnemend eilandssecretaris is. Zoals bekend, wordt Thomas bijgestaan door mr Starreveld, een jurist die onlangs als tweede waarnemer van de eilandssecretaris is benoemd.

Volgens hoofd luchtvaartdienst

Portugal: Normale procedure bij onderzoek naar vliegramp

LISSABON - Onder toezicht van de Portugese luchtvaartautoriteiten is een speciaal comite gevormd dat de oorzaak van het ongeluk bij Faro onderzoekt. Ook de Nederlandse Rijksluchtvaartdienst is daarbij betrokken.

Volgens Garrido Figueredo, directeur-generaal van de Portugese rijksluchtvaartdienst, duurt het tenminste vier dagen voordat resultaten kunnen worden verwacht.

"De black-box is gevonden, maar zo lang die nog niet is vertaald, kan geen zinnig woord worden gezegd over de oorzaak. Dat zou gokwerk zijn. We werken de normale procedure af".

" Ook experts uit de Verenigde Staten, onder wie deskundigen van vliegtuigbouwer McDonell Douglas, zijn op weg naar Faro," aldus Garrido Figueredo die zelf maandag uitgebreid het Martinair-toestel heeft geïnspecteerd.

ZOEKERTJES

TE KOOP AANGEBODEN CURAÇAO

1 MAZDA BUS van 9 pers., bj. 1985, motor overhauled, p.n.o.t.k.; 1 Whirlpool wasmachine, nieuw, nog in doos, nieuwprijs f.1.350,-, nú voor f.1.000,-; 2 afzuigkappen met bijbehoren, goed voor snack of restaurant. Tel.: 692822 (10 am.m-10 p.m.).

WEGENS VERTREK: Chevrolette Chevette '86, automaat, airco, radiocassetterecorder f.3.750,-; Lada 1300'83, radio, recent gereviseerd f.2.000,-. Tel.: 694649.

TOYOTA CROWN, dec. '83, keuring nov. '94, vraagprijs f.9.500,-. Tel.: 373034.

LADA SAMARA f.4.000,-, bj. 1988. Tel.: 371338 (tussen 18.00-19.00uur).

OLDSMOBILE CUTLASS 1986, 70.000 km, i.z.g.s., f.16.500,-. Tel.: 371499 (na 18.00 uur).

KIAMASTER VAN, bestel, diesel, 1988, in zeer goede conditie, keuring tot december 1993, tegen elk aannemelijk bod. Tel.: 613196.

TWEEPERSOONSBED, bestaande uit twee bedden, t.e.a.b. Tel.: 686242.

MAZDA 929 St.w., bj. '83, autom. ac, NAf.f.6.950,-; 1 babyledikant f.125,-. Tel.: 687070.

PINGPONGTAFEL (NIEUW): sunfish compleet; houten porchset (2 banken, 2 stoelen); boekenkastje/bureau (Sauder); Weber verrijdbare barbecue; Avon rubberboot; Aiawa *sound equipment* incl. CD- en *recordplayer*, al of niet incl. wit inbouwmeubel. Voor informatie tel.: 674927.

SET DI sala: 2 tapeit: mesa di sala: 3 bijzettafel: sobrekama: staande fan. Tel.: 371888.

MERCURY MARQUIS, bj. '82; i.z.g.st., schadevrij, powersteering, airco, powerbrakes; electric windows, f.8.500,-, inruil voor pickup mogelijk; Philips IBM compatible Laptop, 6 maanden oud, 386, 40 MEG, inclusief printer + handleiding + window - sage, WP, Msdos, f.3.500,-. Tel.: 695506.

DAIHATSU CHARMANT, bouwjaar 1983,NAf.3.250,-. Tel.: 695285.

MITSUBISHI LANCER '84, f.5.500,-, i.z.g.s. Tel.: 375476.

TE KOOP AANGEBODEN ARUBA

VOLVO 340 GLE, '87, lichtgroen metallic, praktische wagen, grote kofferbak waarvan bank plat kan, gelijk aan stationwagon, pr. f.7.500,-. Bakval 14-A. Tel.: 66969.

NIEUWE YAMAHA fiberglass boot, 14 feet, inclusief 2 motoren en trailer, navigatielichten en diverse extra's, prijs Af.8.500,-. Tel.: 47321.

HONDA CRZ 1988, Af.1 5000,-. Tel.: 34950 (08.00-16.00 uur).

AUTO TOYOTA Landcruiser, motor i.g.s. Tel.: 29067.

TE KOOP GEVRAAGD CURAÇAO

MASSAGEBANK. TEL.: 624287 of 376943.

DIVERSEN CURAÇAO

OPPASHUIS GEZOCHT. Ruil met huis in Groningen evt. mogelijk. Tel.: 674922.

TE HUUR
Ruim gemeubileerd
Appartement
f. 550,- per maand
2 maanden borg
1 maand vooruitbetaling
Zeer rustige buurt
Tel.: 613804 / 658540
617306

TE KOOP
Inboedel en diverse kantoorartikelen
Tel: 613804 / 658540 / 617306
Te bezichtigen tussen 5.00 - 6.00 p.m.

Voorjaarsvakantie en Karnaval op Curaçao
Wij hebben **HUIS**
2 slaapkamers, voorzien van alle gemakken, en hulp in de huishouding.
Prijs per kamer zeer aantrekkelijk.
Speciale prijs voor langere periode.
Bellen iedere dag na 7 p.m.
tel. 675729

TE KOOP
DOBERMANN PUPS
ca. 7 weken oud
ontwormd en ingeënt
f. 450,-
Tel. 693381

Kerst en Nieuwjaarskado
Voor f 15,= bezorgen wij een pk kip van 5 lbs. (whole-legs) in Suriname
Dhan Trading N.V.
Rooseveltweg 122
Open: Uitsluitend 's middags 4 - 6 n.m.
Tel. 695711

TAP MAAR IN
Sta. Rosaweg 6 - Tel.: 377344
Open met de feestdagen...
donderdag 24 dec. vanaf 17.00
vrijdag 25 dec. vanaf 20.00
zaterdag 26 dec. vanaf 20.00
Let op: 31 december
vanaf 12.00 uur 's middags!!!
Oliebollen en live muziek.

16 en 20 dec. en 4 jan.
MOZART PLUS FESTIVAL
tel: 603215 - 375075

STEPS studio
APPARTMENT
Voor vakantiegangers
Voor meer info.:
Tel. 374987
na 5.00 uur n.m.

Penha Men's Boutique
heeft voor de komende feestdagen ontvangen de nieuwe collectie van
TOMMY HILFIGER
o.a. hemden, poloshirts en broeken.
En vraag bij aankoop vanaf Fls. 50.00 Uw kerstkado.
PENHA 1708
Men's Boutique
Heerenstraat en Caribbean Hotel

WANTED WAITRESS
Please contact
China Town Restaurant
Jan Noorduynweg near '77 General Store'
Tel. 69 48 88

De Limonade Tent te Zuikertuintje
Christmas Special package
1 krat Pepsi 10 oz (zonder emballage)
plus 1 André Champagne
vóór slechts fl. 18,=

TE KOOP
wegens omstandigheden te **SALIÑA** op eigendomsgrond (288m²) een nog volledig te restaureren pand
ZEER GOEDE LOKATIE
voor slechts Nafl. 150.000,- **(KOOPJE)**
Informatie: P.O. Box 3223, Curaçao
Fax: (599-9) : 658794

CLIMA CARS
AUTO AIRCONDITIONING
Herst 1A - Tel. 672059 Sta. Rosa

GEZOCHT:
kielbootzeilers die het in een Sunfish willen leren.
Bel Sail Curaçao:
676003.

FOR SALE
TOYOTA MR-2 1990
full equipped with C.D. player.
Fl.38.000,-
1 JEEP RENEGADE (CJ-5) 1983
Completely renovated. Fl.8300,-
Tel. 687330 (work) - 369468 (home)
602039 375967

Kerstgeschenk
Op Curaçao en Suriname.
1 fles Black Cat Rum.
Bezorgd aan huis of werkpl.
incl. in kadoverp. +kerstk.
Info: Dhan Trading
m-v 4-6 tel. 695711

Een zeilboottrip met de kerst?
Ja lekker uitwaaien na alle kalkoen!
Bel Sail Curaçao:
676003.

TE KOOP
wegens overkompleet
HONDA ACCORD '83
Tel.: 690528
Prijs n.o.t.k.

Kerstcadeau aangeboden:
Een leuke introductie-les zeilen.
Bel Sail Curaçao:
676003.

TE KOOP
Honda MT 50 S
bj. '86, met vele onderdelen.
As is where is fl.1500,=
Bezichtigen alleen op afspraak
Nintendo Game Boy-spelletjes
Tel: 617823

TE huur
voor vakantiegangers
Voll. gemeub. luxe Appartement
met airco, voor 2 pers.
Omgeving Rooi Catootje.
Incl. water, gas & electra.
Periode: 23 dec. t/m 2 jan. '93
Prijs: Afl. 600,- voor 10 dagen
Tel. 378596

WANTED per February 1993
House with a waterview, not on the water. Min. 3 bedrooms, furnished.
Preferably Bandariba.
Up to 2000,= monthly.
Call: 672704

NET VOOR KERST BINNEN:
Leuke forever friends artikelen:

pennen, schriften, blocnotes, paraplu's, mokken, borden, fotolijstjes
en niet te vergeten ook:
"forever friends" knuffelbeertjes bij:
DE DUIZENDPOOT
TIENER -EN KINDERSCHOENEN
Let op:
wo. 23 dec. 9.00 - 12.00 en 14.30 - 18.00
do. 24 dec. 9.00 - 13.00
Kaya drs. Oy Sprock 42, Toni Kunchi
Tel. 368661

ZIN IN ZEILEN?
- mooie boottrips
- leuke zeilles
- lekker zeezeilen

SAIL CURAÇAO
Spaanse Water
Bel nu 6760031

TE KOOP
Boston Whaler
17 voet met trailer, Johnson 90 PK.
Info: 602532

Visitors from abroad?
We take good care of them.

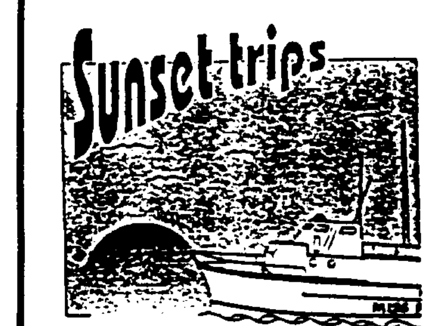
GUESTHOUSE VILLA LINDA
Mgr. Kieckenweg 44
Tel. 624038 Fax. 626273
$20 to $30 a day

Voor de komende feestdagen moet U zijn bij
La Nouveauté
Clombiaweg 19 (zijweg Argentinaweg en Venezuelaweg)
Tel 631851
Uw speciaalzaak voor exclusieve **pantyhoses, kousen, kniekousjes en lingerie.**
Openingstijden ma t/m vrij 9.00 - 19.30
zaterdag 9.00 - 8.00
KUNERT ESCORA
Wij wensen U allen Prettige Feestdagen toe!

LEREN aktetassen, o.a. A4 formaat, polstasjes, stewardesstassen, schooltassen.
Van het merk **"Castelijn & Beerens"**: toilettassen, etui's voor chequeboek, creditcard, paspoort, rijbewijs, AGENDA'S
BROKX-SHOES
10 % KORTING OP ALLE CASH-AANKOPEN
Winkelcentrum Colon - Rio Canario - Fokkerweg

SALAS SPORT SHOP
Een Tennis Paradijs
Twee generaties tennisspecialisten.
Net ontvangen
1993 modellen tennis rackets van Spalding - Prince - Donnay (de racket van Agassi)
Tennis shorts en shirts van Reebok - Adidas - Nike
Tennis rokjes van Natty - Adidas
Laatste modellen tennis tassen
ballen - sokken - panties.
Professioneel bespannen van tennis,squash, badminton rackets

Miss Ann Boattrips
organiseert
zaterdag 26 dec
om 18.00 uur een
SUNSETTRIP
door de haven.
Miss Ann BOATTRIPS AND RENTALS
Prijs Fl. 20,- p.p. incl. snack
Voor meer info. bel 671579 / 601367

TERRACE RESTAURANT
DOWN TOWN
GOMEZ PLAZA TEL. 616722
WOENSDAG 23 DECEMBER
EEN GEZELLIGE AVOND BIJ UW RESTAURANT.
Vanaf 7 p.m. tot 9 p.m.
LIVE MUZIEK
deze keer met
WALTER WOUT
Speciale Menu's en lekkere cocktails en meer.
Niet vergeten en tot ziens op donderdag

La Colline voor Klasse schoenen
De Rouvilleweg 9
623822
21 - 22 december
non-stop open van 10 - 9 uur.

Koersen Centrale Bank

NOTERINGEN BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) GELDIG OP DINSDAG 22 DECEMBER 1992 EN TOT NADER ORDER:

VALUTA		AANKOOP	VERKOOP AAN PUBLIEK
US DOLLAR	1.77	1.78	1.80
CAN DOLLAR	1.385	1.405	1.425
PND STERLING	2.680	2.735	2.795
NED GLD	99.48	100.20	101.00
ZW FRANCS	124.32	125.04	125.84
FR FRANCS	31.73	32.83	33.53
DUITSE MARK	112.05	112.77	113.57
IT LIRE	0.93	1.23	1.29
AR FLORIN	98.00	100.00	*100.20
			**100.00
JAPANSE YEN	143.72	144.58	145.38
ECU	-.-	220.67	221.47

*VOOR BANKPAPIER
**VOOR OVERBOEKINGEN EN BANKCHEQUES

INGEVOLGE ARTIKEL 12 VAN HET CENTRALE BANK-STATUUT STELT DE BANK VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN (CENTRALE BANK) DE KOERSEN VAST VOOR HET DEVIEZENVERKEER:

DISCONTO: 6%
BELENINGSRENTE: 7%

7,125% obl. 1991/1993 koers: 100,20% Eff. rendement 6,33 % Land
7,25 % obl. 1989/1994 koers: 99,58% Eff. rendement 7,50 % Land
8,625% obl. 1990/1995 koers: 101.99% Eff. rendement 7,875% Land
8,50 % obl. 1991/1996 koers: 99,58% Eff. rendement 8,625% Land
8,00 % obl. 1989/1999 koers: 96,24% Eff. rendement 8,75 % Land
8,25 % obl. 1989/2004 koers: 95,52% Eff. rendement 8,875% Land
7,00% obl. 1990/1993 koers: 100,20% Eff. rendement 6,33 % Eiland
8,50 % obl. 1991/1997 koers: 99,56% Eff. rendement 8,625% Eiland
8,625% obl. 1992/1997 koers 100.00% Eff. rendement 8,625% Eiland

Ahold levert kennis voor groothandel in Moskou

Zaandam - Op verzoek van de Nederlandse regering stelt het detailhandelsconcern Ahold zijn kennis en ervaring ter beschikking om in Moskou een levensmiddelengroothandel op te zetten. De groothandel zal waarschijnlijk aan het eind van 1993 worden geopend. Een team met Ahold-experts was begin deze maand in Moskou om de eerste voorbereidingen te treffen. Het project wordt gefinancierd door de overheid, zo blijkt uit het personeelsblad Ahold-flitsen.

Volgens een woordvoerder van Ahold is het nadrukkelijk niet de bedoeling dat Ahold zelf eigenaar van de groothandel wordt. "Wij stellen onze kennis beschikbaar om de gebrekkige logistiek ter plaatse goed op te zetten en zullen daarna weer vertrekken. Veel zullen we er niet aan verdienen, vermoedelijk het normale tarief voor adviserend werk, maar we zijn er wel trots op dat we zijn gevraagd onze kennis ter beschikking te stellen", aldus de woordvoerder dinsdag.

Het verzoek van de Nederlandse regering is een vervolg op het onderzoek naar de voedseldistributie in Rusland dat Ahold eerder dit jaar in opdracht van de Europese Gemeenschap verrichtte. In het onderzoeksrapport doen de Ahold-specialisten een aantal aanbevelingen ter verbetering van de distributie van levensmiddelen.

De conclusies en aanbevelingen uit het Ahold-rapport zijn zowel door de Europese Commissie als door de betrokken Russische partners positief ontvangen. Naar aanleiding daarvan heeft de Nederlandse regering Ahold gevraagd een levensmiddelengroothandel in het zuidelijk district van Moskou op te zetten. De groothandel krijgt als taak een vast basisassortiment van ongeveer vijfhonderd artikelen aan bestaande winkels in Moskou te leveren.

Toshiba en Samsung werken samen aan geheugenchips

Tokyo - De Japanse elektronicaproducent Toshiba gaat met aartsrivaal Samsung Electronics uit Zuid-Korea samenwerken op het gebied van 'flash'-geheugenchips. Dat heeft Toshiba, de grootste fabrikant van geheugenchips ter wereld, dinsdag bekendgemaakt. Samsung zit de Japanners in de geheugenchips-sector op de hielen.

Flash-chips kunnen in tegenstelling tot normale geheugenchips informatie vasthouden wanneer de apparatuur waarin deze techniek is toegepast, is uitgeschakeld. Over niet al te lange tijd kan de flash-chip de harde schijf en andere elektronica vervangen. Deskundigen gaan ervan uit dat voor de flash-chip een mooie toekomst is weggelegd en dat deze techniek tegen het eind van deze eeuw een grotere markt vormt dan de huidige geheugenchipmarkt van 6,6 miljard dollar.

Samsung krijgt toegang tot de chiptechnologie van Toshiba, zo is afgesproken. De Zuidkoreanen produceren op hun beurt voor Toshiba flash-chips op basis van een ontwerp van Toshiba. Momenteel brengt Samsung nog geen flash-chips op de markt.

De Japanse elektronicareus vond de flash-chip in het midden van de jaren tachtig uit, maar is bij dit produkt voorbijgestreefd door concurrent Intel. Dit Amerikaanse concern bedient nu 70 à 90 procent van de markt.

Financieel Nieuws

Beurs vastgestemd

Amsterdam - de Amsterdamse effectenbeurs was dinsdagochtend over een breed front vast gestemd. Met name de uitspraken van president Schlesinger van de Duitse Bundesbank dat de lange rente in Duitsland volgend jaar onder de 6 procent uitkomt en dat de inflatie 3 procent zal bedragen zorgden voor een positieve stemming op de beurs. Maar ook de bijna een cent hogere dollar leverde daaraan een bijdrage evenals vraag van de kant van de optiebeurs.

De stemmingsindex was onder deze omstandigheden tegen het eind van de ochtend 0,7 punt beter op 105,10 terwijl de EOE-index 2,09 punt hoger noteerde op 283,91. De omzet werd overigens bescheiden genoemd.

De financiële waarden lagen onder invloed van buitenlandse vraag goed in de markt. Zo kon AMEV acht dubbeltjes aantrekken op f 60,70, Aegon zeven dubbeltjes op f 74,20 en ING f 0,60 op f 54,80. Binnenlandse vraag deed ABN-AMRO twee kwartjes stijgen tot f 50,70.

Maar ook de uitgevers lagen er goed bij. Elsevier was twintig cent beter op f 121,40 evenals Wolters Kluwer op f 83,50 terwijl VNU twee kwartjes hoger noteerde op f 91,-.

Bij de internationale waarden moest Koninklijke Olie net als maandag terrein prijsgeven. Aan het eind van de ochtend was het fonds f 0,90 lager op f 146,70. Handelaren menen dat winstnemingen en het draaien van olies naar financiële waarden hieraan ten grondslag liggen. Philips was tien cent lager op f 18,90 en bereikte volgens handelaren hiermee een duidelijke bodemkoers. Aanbod uit de Verenigde Staten en onduidelijkheid over het HDTV-verhaal zijn hier de boosdoeners.

DSM lag f 1,80 beter in de markt op f 75,10 nadat dit fonds eerder fors terrein heeft moeten prijsgeven. De obligatiemarkt leefde door de uitlatingen van Schlesinger op. De laatste staatslening noteerde in de ochtenduren vier dubbeltjes beter.

Dollarkoers wat hoger

Amsterdam - de Amerikaanse dollar liet zich dinsdagmorgen op de Europese wisselmarkten van zijn goede kant zien. De koers lag in Amsterdam om 10 uur op f 1,7715 na een slotkoers van f 1,7680 op maandag. De hogere koers was op de markten in het Verre Oosten tot stand gekomen, waar enkele dollaraankopen in een dunne markt plaatsvonden.

De munteenheid werd gekocht in verband met het rechttrekken van dollarposities. De handel zag er zeer kalm uit, wat normaal is tegen het einde van het jaar. Steun voor de dollar leverde verder Helmut Schlesinger, president van de Duitse centrale bank. Deze verklaarde in een krante-interview te hopen dat de inflatie volgend jaar kan worden verminderd tot ongeveer 3 procent. Schlesinger acht het niet onmogelijk dat de langlopende kapitaalmarktrente kan dalen. Lagere rente in Duitsland is goed voor de dollar.

Het pond sterling stond om 10 uur op f 2,7550. De slotkoers van maandag bedroeg f 2,7555. Ook bij het pond was de handel rustig. De munteenheden die de laatste tijd niet erg stabiel waren, zoals de Franse frank en het Ierse pond, deden het ook kalm aan. De frank begon de dag op f 32,950 (per honderd) na maandag te zijn gesloten op f 32,895. Het Ierse pond was met een koers van f 2,9785 wat hoger dan het slot van f 2,9720 op de voorgaande dag.

De beurs van Tokyo beleefde een zeer saaie dag. De Nikkei-index van de 225 fondsen steeg met slechts 45,23 punten tot 17.690,67 punten. Woensdag is de beurs gesloten vanwege een nationale feestdag.

Ian Maxwell moet half miljoen pond betalen

Londen - Ian Maxwell, een van de zoons van de verdronken mediamagnaat Robert Maxwell, is door het hooggerechtshof in Londen veroordeeld tot het betalen van een half miljoen pond (Fl. 1,4 miljoen) aan de pensioenfondsen van de Mirror Group Newspapers. De diverse pensioenfondsen van die groep zijn voor enkele honderden miljoenen pond geplunderd, zoals kort na de dood van Robert Maxwell bleek. Het geld was gebruikt om de koers van de aandelen van enkele bedrijven van Robert Maxwell te steunen die dienden als onderpand bij banken.

De rechtbank oordeelde in een civiele procedure dat Ian (36) zijn verantwoordelijkheden als directeur van Bishopsgate Investment Management (BIM), de beheerder van de pensioenfondsen, had overschreden. Ian had documenten ondertekend waardoor enorme bedragen uit het pensioenfonds werden overgeheveld zonder dat hij daartoe gemachtigd was. De rechtbank verwierp het verweer van Ian dat hij meende tot ondertekening over te mogen gaan omdat zijn broer en mededirecteur Kevin (33) de betrokken documenten reeds had getekend.

Kevin werd al eerder failliet verklaard nadat hij was veroordeeld tot het betalen van 406,5 miljoen pond (Fl. 1,3 miljard). Daarmee liet hij de grootste schuld achter in Groot-Brittannië tot nu toe. Kevin had zich echter bij het vonnis van de rechtbank neergelegd, terwijl Ian besloot verweer aan te tekenen. De curatoren van BIM trachten de verdwenen miljoenen te achterhalen.

Beide zoons staat nog een strafrechtelijke vervolging te wachten wegens fraude en diefstal. Zij zijn op borgtocht vrijgelaten tot april.

Stockmarket-NEWS

NEW YORK	PREV.	21-12	FRANKFURT	PREV.	21-12	AMSTERDAM	PREV.	21-12
DOW JONES	3313	3312	DAX INDEX	1492	1515	EOE	279.26	281.82
AM.EXP.	24.63	24.63	ASKO	640.00	645.00	ABN-AMRO	49.80	50.20
ANHEUSER B	59.75	59.50	BASF	202.40	207.40	AEGON	73.10	73.50
ATT	49.63	50.25	BMW	466.00	472.50	AHOLD	86.20	87.00
BORDEN	28.63	29.25	COMMERZBANK	238.50	241.50	AMEV	59.30	59.90
CAMPBELL S	44.00	44.00	DAIMLER BENZ	509.50	524.00	AKZO	136.80	138.60
CHRYSLER	32.38	32.25	DEUTSCHE BANK	625.50	632.50	BOLS	41.90	42.50
CITICORP	19.75	19.88	HOECHST	238.00	242.90	BUHR.TET.	26.60	26.60
COASTAL CO	23.75	23.50	KAUFHOF	394.30	395.00	DAF	7.40	7.70
COCA COLA	43.25	43.50	MAN	252.00	258.50	DSM	70.50	73.30
DIGITAL	31.88	31.00	PREUSSAG	365.00	389.80	ELSEVIER	119.90	121.20
DUPONT	50.63	50.80	SIEMENS	584.50	591.80	FOKKER	13.90	13.90
EAST.KODAK	40.75	41.00	VW	237.90	244.30	GIST BROC.	31.20	32.10
EXXON	62.63	62.75				HAGEMEYER	119.80	120.25
FORD	40.50	40.88				HEINEKEN	171.80	173.80
GEN.ELECT.	86.50	87.13	LONDON			HOOGOVENS	21.90	22.10
GEN.MOTORS	33.12	32.75				HUNT.DOUGLAS	38.80	38.50
HEINZ	44.25	44.38	FT-100 INDEX	2789	2807	ING	83.60	54.20
HOMESTAKE	11.38	11.13				KLM	24.30	24.50
IBM	50.75	49.50	ARGYLL	4.09	4.23	KNP	26.60	26.70
KELLOGG	70.62	70.12	BARCLAYS BANK	3.77	3.72	NEDLLOYD	28.50	28.70
MC DONALDS	48.88	49.00	BASS	6.31	6.39	NUTRICIA	106.00	106.80
MERCK	46.63	47.38	BRITISH STEEL	0.56	0.59	PHILIPS	19.40	19.00
MINNES.MNG	101.75	103.63	BRITISH TEL	3.94	3.90	ROBECO	95.60	96.50
MOBIL CORP	63.50	63.00	BTR	5.38	5.39	ROLINCO	95.20	196.00
PFIZER	79.62	78.62	CADBURY	4.50	4.50	RORENTO	78.80	79.20
P.MORRIS	77.00	77.25	CABLE & WIRE	6.85	6.98	RODAMCO	44.90	44.60
QUAKER	66.88	66.25	GRAND MET	4.61	4.61	ROYAL DUTCH	148.50	147.60
SEARS	43.38	43.25	MARKS & SPENCER	3.21	3.21	UNILEVER	186.90	188.70
UP JOHN	33.25	33.12	REDLAND	3.70	3.92	VMF STORK	24.90	25.00
WOOLWORTH	32.25	32.00	TATE & LYLE	3.94	3.90	VNU	89.35	90.50
						WESSANEN	96.80	97.70
GOLD	337.40	334.10	TOKYO			TORONTO		
SILVER	3.76	3.73	NIKKEI DOW IND.	17680	17645	TSE 300	3317	3308
CRUDE OIL	19.59	19.98	BRIDGESTONE	1150	1160	ALCAN	17.25	17.12
			CANON	1370	1380	BELL	41.88	41.88
US$/Yen	123.25	123.04	DAI ICHI KANGYO	1780	1790	BANK OF NS	23.38	23.38
			DAIWA SEC.	898	905	CAN.PAC.	14.88	14.75
US$/DMARK	1.57	1.57	HITACHI	754	752	IMASCO	40.50	40.63
			HONDA MOT.	1380	1380	LAIDLAW	11.25	11.13
GBP/US$	156.85	156.45	JAPAN AIRLINES	603	600	MOORE	21.38	21.50
			NOMURA SEC.	1560	1550	NORANDA	17.88	17.75
US$/NLG	1.76	1.76	NIPPON STEEL	299	295	PLACER DOME	15.38	15.00
ECU/US$	124.90	124.60	MAZDA	432	425	POWER CORP.	15.00	15.25
CAN/US$	78.49	78.62	SONY	4200	4250	ROYAL BANK	23.75	23.88

Brits Hooggerechtshof tegen mijnsluitingen regering-Major

LONDEN - Het Britse hooggerechtshof heeft maandag de plannen van de Britse regering om 31 steenkoolmijnen te sluiten, onwettig verklaard. De sluiting van de mijnen werd in oktober door de regering aangekondigd. Hierbij zouden duizenden mijnwerkers hun baan kwijt raken.

Door de uitspraak van het juridische orgaan moet Major opnieuw bekijken of en hoe de mijnen gesloten worden.

Major kwam in oktober met een plan waarbij 31 mijnen hun poorten zouden moeten sluiten. De sluiting zorgde echter voor grote opschudding en tienduizenden mijnwerkers protesteerden. Major deed water bij de wijn en kwam met een aangepast sluitingsplan voor 'maar' tien mijnen. Of de andere 21 mijnen hun poorten zouden moeten sluiten, werd onderwerp van studie.

De vakbonden klaagden de regering aan omdat ze niet voldoende geïnformeeerd zouden zijn. Volgens de werknemers had de regering de wettelijke plicht tot consultatie geschonden.

Volgens de rechter zijn het oorspronkelijke plan en de aangepaste versie niet wettig. De sluiting van de tien mijnen moet worden stopgezet, zo oordeelde hij. Door de uitspraak wordt de reputatie van de toch al met zijn populariteit kampende premier John Major verder aangetast. Hij moet nu bekijken of de sluiting van de steenkoolmijnen nog wel door kan gaan. Het is ook mogelijk dat de eigenaar van de mijnen, British Coal, in beroep zal gaan bij een hogere rechterlijke instantie.

De Labouroppositie eiste maandag het vertrek van de minister voor Industrie, Michael Heseltine, die de sluiting had uitgewerkt, en minister voor Werkgelegenheid, Gillian Shephard. Volgens Labour hebben de twee bewindslieden de wet geschonden en moeten zij daarom aftreden.

Volgens de oorspronkelijke ideeën zouden bij de sluiting van de 31 steenkoolgroeven ongeveer dertigduizend mensen hun baan kwijtraken. De mijnenaffaire kwam net tevoorschijn nadat de populariteit van Major tot een dieptepunt was gedaald. Major stond onder zware kritiek door zijn beslissing om het Europese Monetair Systeem te verlaten.

***

De Duitse luchtvaartmaatschappij LUFTHANSA maakt dit jaar dank zij bezuinigingen 1,15 miljard mark minder kosten dan vorig jaar. In de eerste helft van dit jaar waren de kosten nog duidelijk hoger dan in dezelfde periode van vorig jaar. Niettemin zal het vliegbedrijf dit jaar een verlies lijden van 1,2 miljard mark. Het concernverlies na belastingen zal duidelijk onder dat van 444 miljoen mark van 1991 uitkomen.

***

PHILIPS ondertekende maandag met ICT automatisering een samenwerkingsovereenkomst op het gebied van industriele automatisering. Philips zal volgens deze overeenkomst ICT als partner bij zijn clienten introduceren, terwijl ICT Philips als voorkeur-leverancier zal beschouwen.

MENSEN

Cel voor actievoerende zwerfmonnik

Een rechtbank in Thailand heeft de buddhistische **'zwerfmonnik'** Phra Prachak tot een jaar gevangenisstraf veroordeeld omdat hij een protest leidde van Thaise boeren. Zij demonstreerden tegen een gedwongen verhuizing en het opdringen van de houtindustrie in hun woongebied. De boeren deden een aanval op een agrarisch proefstation van de regering.

Phra Prachak (54) stichtte in 1988 een basisbeweging tegen de milieuvervuiling. Om verdere ontbossing te voorkomen wijdde hij de overgebleven regenwouden tot beschermde buddhistische zones.

De zwerfmonnik en zijn aanhangers keren zich af van het comfortabele leven in een klooster. Als zogeheten 'ontwikkelingsmonniken' zoeken zij de mensen op om hen te helpen bij de oplossing van hun problemen.

■ *WASHINGTON — Na twee jaar in de armen van papa. Alejandro, de vijfjarige zoon van de Cubaanse militaire piloot Orestes Lorenzo Perez, vlijt zich tegen zijn vader aan, die hem, zijn moeder en zijn broertje op 19 december uit Cuba 'smokkelde'. De Cubaan - een vluchteling in de VS - parkeerde zijn vliegtuigje op een weg dichtbij Matanzas (Cuba), pikte zijn familie op en keerde terug naar de Verenigde Staten.*

Uit de dood herrezen

Donabel Martinez, een 34-jarige bootmonteur uit Florida en vader van twee kinderen, was al **jarenlang dood gewaand.** Hij verdween uit het zicht tijdens het snorkelen langs de kust bij South Dade en werd nooit teruggevonden.

Zijn familie hield een rouwdienst. Het volgende jaar werd op de belastingpapieren door vrouw Dania ingevuld dat haar man 'op zee verdween'. Ze tekende als de overlevende echtgenoot.

Vorige week stond dezelfde Martinez terecht in Miami, zichzelf verdedigend tegen de beschuldiging van drugssmokkel. Hij verloor. De aanklagers onthulden dat Martinez zijn verdwijning in scène zette.

Martinez ontkent. Hij houdt vol dat hij ging snorkelen met vrienden, maar dat hij door de stroom gegrepen werd en urenlang zich vastklampte aan een boei, eer hij de kust bereikte.

Bang vanwege beschuldigingen die hem ten laste waren gelegd wegens drugssmokkel, besloot hij uit het zicht te verdwijnen. Hij liet zijn baard staan, heette sindsdien Alberto Suarez en vond werk in Miami. Na een tip, werd hij in januari aangehouden.

Martinez' zo gevreesde lange gevangenisstraf hangt hem nu alsnog boven het hoofd. De rechter gaf hem dertig jaar.

PHILIPS levert KLM in maart volgend jaar persoonlijke-videosystemen voor haar intercontinentale luchtvloot. Het gaat om een order van Nf 75 miljoen. Het door Philips Air Vision ontwikkelde systeem biedt de reiziger gedurende de vlucht acht videokanalen met een continu gevarieerd programma. Alle Boeing 747's in de royal- en business class krijgen dit systeem. Of ook de tourist class-passagier deze service kan genieten wordt in september 1993 beslist.

Reclamedrukwerk voor filmmuseum

Het Nederlands Filmmuseum (NFM) in Amsterdam heeft de hand weten te leggen op een collectie **reclamedrukwerk**, waaronder veertig filmaffiches, van grafisch vormgever Frans Bosen (1891-1949). De verzameling geldt als tamelijk uniek. Van geen enkele andere Nederlandse reclame-ontwerper uit deze periode is zo'n omvangrijke collectie bewaard gebleven, zo meldt het NFM.

Bosen geldt als een van de pioniers op het gebied van het Nederlandse filmaffiche. Zijn affiches, die hij vooral in de jaren twintig maakte, verkeren in goede staat; alsof ze gisteren zijn gedrukt.

Sobere kerstviering in Bethlehem

De viering van **Kerstmis** zal dit jaar in Bethlehem, de geboorteplaats van Jezus, een bescheiden karakter hebben, zo heeft het Israëlische ministerie van Toerisme maandag meegedeeld.

In verband met de voortdurende spanningen tussen Israëli's en Palestijnen worden in de stad op de door Israël bezette westelijke oever van de Jordaan uitsluitend religieuze plechtigheden gehouden. Feesten zijn afgelast en muziekkorpsen laten zich niet horen bij de intocht van de patriarch van Jeruzalem, Michel Sabbah.

De winkels in Bethlehem zullen met kerst nagenoeg allemaal gesloten zijn. Er wordt een algemene staking gehouden, nadat vorige week ruim vierhonderd Palestijnen zijn uitgezet. Volgens de winkeliers zullen zij hun zaak pas openen, als de Israëlische regering de naar Libanon gedeporteerde Palestijnen toestaat terug te keren.

Aan de plechtigheden in verband met Kerstmis zullen naar schatting van het ministerie ongeveer vijfhonderd duizend pelgrims en toeristen deelnemen.

Directeur Time Warner overleden

Steven Ross, directeur en voorzitter van de bestuursraad van de mediagigant Time Warner is zondagmorgen in New York in zijn slaap overleden. Dat heeft Time Warner meegedeeld.

Ross (65) leed al enige tijd aan prostaatkanker en is overleden aan complicaties die hierbij optraden. In juni had Ross in verband met zijn ziekte al verlof opgenomen.

Gerald Levin, die samen met Ross uitvoerend directeur was, blijft over als enig directeur. Een nieuwe voorzitter van de bestuursraad zal later gekozen worden, aldus Time Warner.

Minder kosten, minder leed voor kankerpatiënten

Een nieuwe **testmethode** om de gevoeligheid van patiënten voor kankermedicijnen nauwkeuriger te voorspellen bespaart niet alleen kosten, maar de patiënt ook veel leed.

In zijn proefschrift stelt P.E. Pizao - die maandag in Nederland op het onderzoek promoveerde - dat bij de toepassing van de nieuwe SRB-test enkele honderden patiënten per nieuw geneesmiddel minder hoeven te worden blootgesteld aan behandelingen met medicijnen die geen resultaat opleveren. Voorts zullen er minder proefdieren nodig zijn voor het bestuderen van de werkzaamheid van de nieuwe medicijnen.

Wethouder vermist na ramp; tv-interview gaat niet door

De Nederlandse televisieomroep VPRO heeft maandagavond op het laatste moment het programma *Lolapaloeza* moeten wijzigen toen bekend werd dat een van de geïnterviewden - de wethouder van het plaatsje Loenen - tot de vermisten van de ramp in Faro behoort.

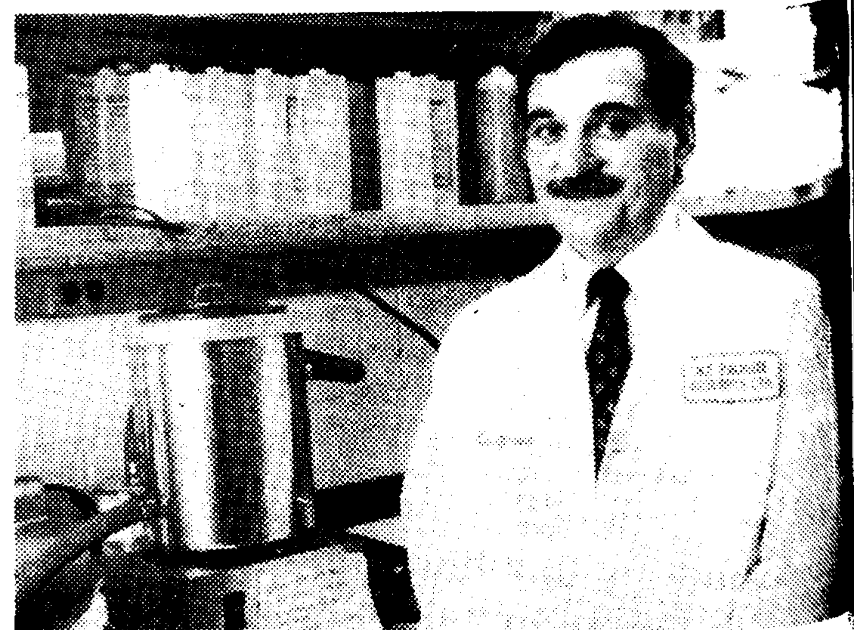
Vlak voor het begin van de uitzending werd de redactie gebeld door de vrouw van de burgemeester van Loenen. Zij had de aankondiging van het interview gezien en waarschuwde dat de betrokken wethouder tot de vermisten in Faro behoorde.

Een woordvoerder van de VPRO: "Omdat het begin van het item al liep en wij de burgemeestersvrouw nog niet hadden kunnen terugbellen om het verhaal te controleren, hebben wij direct het programma onderbroken. Het bleek inderdaad te gaan om dezelfde man. Zijn vrouw wordt eveneens vermist, hun zoon behoort tot de overlevenden."

Ex-koning Michaël naar Roemenië

De vroegere koning **Michael van Roemenië** heeft een visum gekregen voor een bezoek aan zijn geboorteland en zal daar van 24 tot 28 december verblijven, zo is vrijdag in kringen rond diens familie vernomen.

De 70-jarige Michael die in de Zwitserse stad **Genève** woont, bracht dit jaar met Pasen voor het eerst een bezoek aan zijn land. Hij werd in 1947 door de toenmalige communistische machthebbers afgezet en verbannen.

■ *Vol verwachting worden alle middelen in de strijd geworpen tegen de dodelijke ziekte aids. Dr Ronald C. Desrosiers van het Harvard New England Primate Research Center heeft nu een vaccin ontwikkeld dat is toegepast op apen. Zij werden tijdens een onderzoeksprogramma drie jaar lang succesvol beschermd tegen een vorm van aids die voorkomt bij apen.*

Overval in scène

Een **overval** op een postagentschap in het Nederlandse Zwolle op 25 september blijkt **in scène** gezet door een 21-jarige lokettiste. De vrouw had met een vriend (28) en vriendin (22) afgesproken dat zij hun geld zou overhandigen nadat de twee bij haar aan het loket kwamen en in een dreigbrief geld eisten. Het drietal maakte zo enkele duizenden guldens buit. Het geld ging op aan luxe uitgaven.

In de wolken en

Verloofd

Germaine N.F. Durand

en

Reginald R. Richie

22 - 12 - '92 te Curaçao

Amsterdam meest culturele en meest criminele stad

Amsterdam is onbetwist de **culturele hoofdstad** van Nederland. Er vonden in 1991 meer uitvoeringen plaats dan in de drie andere grote steden samen. Gemiddeld bezoeken dagelijks 6.750 mensen een voorstelling in Amsterdam. In totaal werden er 8.632 optredens verzorgd die in totaal werden bezocht door 2,4 miljoen bezoekers.

Amsterdam geniet echter ook de twijfelachtige reputatie de meest **criminele** stad te zijn. Het aantal bij de politie gemelde misdrijven is ruim 50 procent hoger dan in Rotterdam en ruim twee keer zo groot als in Den Haag en Utrecht. Dat blijkt uit 'Amsterdam in cijfers', het jaarboek van het bureau Onderzoek en Statistiek waarvan het eerste exemplaar vrijdag aan wethouder E. Bakker van Amsterdam werd uitgereikt.

Bij de theaters vestigde het Concertgebouw een nieuw record met de meeste bezoekers: 600.000. Carré was een goede tweede met 332.000 bezoekers, gevolgd door het Muziektheater met 216.000. Van de musea bleken het Rijks- en het Van-Goghmuseum het meest in trek met respectievelijk 1.000.000 en 800.000 bezoekers.

Feestboom in plaats van kerstboom

Op het befaamde Union Square in de Californische stad San Francisco reikt een reusachtige, versierde spar naar de hemel, natuurlijk omdat het deze week kerstmis is. Een **'holiday tree'** of feestboom, want het woord kerstboom komt niet meer voor in het vocabulaire van het gemeentebestuur.

De gemeente wil het woord kerstboom niet meer gebruiken om de gevoelens van diegenen te ontzien die geen kerstfeest vieren: joden, hindu's, moslims, maar ook atheïsten. Ook in steden als Oakland, Santa Clara en Berkeley mijdt het gemeentebestuur het woord 'kerstboom' voor de met ballen, strikken, denneappels, mini-kerstmannen en elektrische kaarsen versierde bomen op een openbaar terrein.

In San José kreeg de 'feestboom' het voorvoegsel 'stedelijk' om de religieuze neutraliteit van het stadsbestuur te onderstrepen en in het surfersparadijs Santa Cruz heet de zeven meter hoge, versierde ceder 'gemeenteboom'.

HENRY ® By Dick Hodgins

BARBER SHOP
UNDER NEW MANAGEMENT
THAT NEW BARBER DOES AWFUL HAIRCUTS!
LEARN THE ART OF PAPER HAT MAKING Call Henry

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

HE'S COMING!
LADIES AID PANCAKE FRY ALL YOU CAN EAT $1.50
AND THEY SAY THE LOOKOUT IS A GOOF-OFF!
LADIES AID PANCAKE FRY ALL YOU CAN EAT $2 1.50

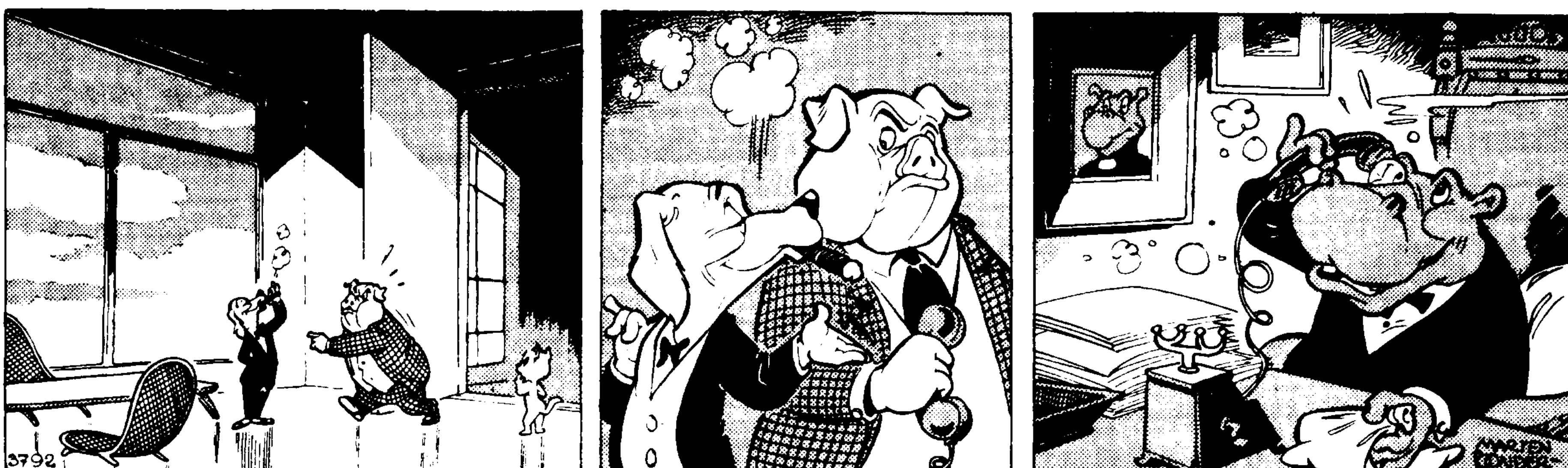
BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

WHAT'S WRONG, SARGE?
I NEED HELP, YOU @%#✕ IDIOT!
I'LL SAY HE NEEDS HELP!
NOW THEN, TELL ME ABOUT YOUR MOTHER

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

I'VE HAD A LOT OF COMPLAINTS ABOUT MY RECEPTIONIST FROM MY PATIENTS
WHY DON'T YOU SPEAK TO HER ABOUT IT?
I TRIED, BUT SHE WON'T GIVE ME AN APPOINTMENT UNTIL NEXT WEEK

Heer Bommel en de Windhandel
door Marten Toonder

3792 — "De huur is in dit pand bij vooruitbetaling!" riep de bezoeker uit. "En ik heb nog geen cent gehad. Hoe zit dat?"

"Ach, wat dom van mij", zei Hieper met een gemaakt lachje. "Ik moet het vergeten hebben. Ach ja, die drukte! Met al die zaken gaat zo'n kleinigheid zo gauw door je hoofd, hè? U kent dat wel."

"Niets kleinigheid!" riep de ander opzwellend. "Wie zijn huur niet betaalt, gaat de straat op. Nou, hoe zit het?"

Tom Poes begreep dat de zaken van Supers Droomlucht n.v. toch nog niet zo goed gingen als ze eruit zagen en hij wachtte in spanning wat Hieper zou gaan doen.

Deze tengere zakenman verloor echter zijn goede humeur niet.

"Het zit even moeilijk", gaf hij glimlachend toe. "We zijn een grote betaling wachtende. Maar weet u wat? Belt u even de burgemeester op! Die zal zeker willen bevestigen dat we goed zijn voor de huur."

Zo sprekende draaide hij het nummer van het stadhuis en vroeg de heer Dickerdack aan de telefoon. Daarop reikte hij de hoorn over aan de huisbaas.

Nu trof het zo dat de burgemeester juist peinzend met een ledige ballon in de hand zat, toen de telefoon rinkelde. De laatste droomlucht was uitgewerkt en nu grijnsden zijn onafgewerkte papieren hem weer dreigend aan.

Hij klaarde echter op, toen hij hoorde dat het over de n.v. Super ging.

"Een prima zaak!" riep hij uit. "Natuurlijk is die goed voor zijn centen, daar sta ik borg voor. Vraag of ze me nog een dozijntje luchtzakken sturen."

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (derde district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen en het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel: 624900/625100.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS WIJKVERPLEGING
Santa Maria 17. Tel: 682344, 682947, 682412 en 682574 Fax: 681000; geopend vanaf zeven uur 's morgens tot vijf uur 's middags; spreekuur wijkgebouw Bonam iedere dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: 371865; Suffisant tel. 687707; Montagne Abao: tel.: 673711; Kaya Fensu tel: 618577; Mamayaweg: tel. 657508; voor informatie omtrent zuigelingen- en peuterbureaus kan men terecht op consultatiebureau Brievengat. Tel. 373584.
Voor de **wachtzuster** gelieve **tel.: 603661** te bellen.

STICHTING VAN HET WIT GELE KRUIS VOOR GEZINSVERZORGING 'KWIDO PA FAMIA'
Sta Maria 17. Tel. 680222; spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 08.00-10.00 uur; dinsdag en donderdag van 14.00-16.00 uur.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING
Kantoor Gosieweg 15. Tel.: 692231/692232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Martis. Tel.: 626632 pageboy 669-0368 b.g.g. 691838.**
Kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141. Tel.: 642555, geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft **zuster Martis. Tel.: 626632 pageboy 669-0368.**

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel. 44510, 691343, 691683 en 691838; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO
Fontein 35, tel.: 648077/648387; open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: **zuster Mattheew. Tel.: 648827** b.g.g. 601760.
Consultatiebureau: iedere dinsdag van 09.00-11.00/18.00-20.00 uur.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU
Voor informatie tel.: 672289, 375023 of 375542.

APOTHEKEN

NACHTDIENST

Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon. Tel.: 625633-34-35.

Punda
Banda Riba, Herst 31. Tel.: 676822/676828.

DIVERSEN

HEEFT U hulp nodig, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur, woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken, dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa **(op zaterdag)**: voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is **op zaterdag** van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel. 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor **spoedgevallen tel.: 685917.**

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t.m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor **spoedgevallen** gelieve te bellen **614000** (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

WOENSDAG

TOERISTENSCHEPEN
08.00-17.00 uur *Nordic Prince* (MIA)
08.00-18.00 uur *Amerikanis* (SJU)
08.00-23.00 uur *Nieuw Amsterdam*

Wega di Number Kòrsou
6073
2520
7323

HBO (kanaal 83)

DINSDAG
15.30 Movie: 'The Last of His Tribe' (1992; Jon Voight/Graham Greene)
17.00 Movie: 'Some Kind of Miracle' (1979; David Dukes/Andrea Marcovicci)
18.45 Movie: 'Greystoke: The Legend of Tarzan, Lord of the Apes' (1984; Christopher Lambert/Ralph Richardson)
21.00 Movie: 'My Girl' (1991; Anna Chlumsky/Macaulay Culkin)
23.00 Movie: 'The Addams Family' (1991; Anjelica Huston/Raul Julia)
24.45 15th Annual Comedians Show
01.45 Movie: 'Ambition' (1991; Lou Diamond Philips/Clancy Brown)
03.25 Movie: 'Wild Orchid' (1990; Mickey Rourke/Carre Otis)
05.15 To Be Announced.

ABC (kanaal 99)

DINSDAG
21.00 Full House
21.30 Hangin' With Mr. Cooper
22.00 Roseanne
22.30 Jackie Thomas
23.00 Going to Extremes.

AE (kanaal 73)

DINSDAG
15.00 Movie: 'Saskatchewan' (1954; Alan Ladd)
17.00 The Fugutive
18.00 O'Hara U.S. Treasury
19.00 Rockford Files
20.00 In Search Of...
20.30 In Search Of...
21.00 Charlton Heston Presents the Bible
22.00 Messiah
24.30 Improv Tonite
01.00 Charlton Heston Presents the Bible
02.00 Messiah
04.30 Improv Tonite
04.00 Movie: 'Ali Baba and the Forty Thieves' (1942; Jon Hall).

CBS (kanaal 85)

DINSDAG
21.00 Rescue: 911
22.00 CBS Tuesday Movie.

NBC (kanaal 85)

DINSDAG
21.00 Quantum Leap
22.00 Reasonable Doubts
23.00 Dateline NBC.

TBS (kanaal 89

DINSDAG
16.05 Tom and Jerry's Funhouse
16.35 Flintstones
17.05 The Jetsons
17.35 Brady Bunch
18.05 Saved by the Bell
18.35 Happy Days
19.05 Three's Company
19.35 Andy Griffith
20.05 Beverly Hillbillies
20.35 Sanford & Son
21.05 Movie: 'Cat Ballou' (1965; Jane Fonda/Lee Marvin)
23.05 Movie: 'Loose Cannons' (1990; Gene Hackman/Dan Aykroyd)
01.05 Movie: 'The Three Stooges Meet Hercules' (1962; Larry Fine)
02.50 Movie: 'The Three Stooges in Orbit' (1962; Moe Howard)
04.35 Movie: 'The Three Stooges Go Around the World in a Daze' (1963; Moe Howard)
06.35 CNN News.

EURO-TV (kanaal 76/77)

DINSDAG
19.00 Telearchief
19.30 NOS Journaal
19.40 Top 40
20.10 Studio Sport
20.57 TV Dokter
21.00 Sluiting.
(woensdag van 09.00-11.00 uur herhaling)

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

DINSDAG
17.00 Ora pa Mucha
17.30 Obra di Man met Loupe
18.00 Mira i Skucha
18.30 Xmas Special: *Natalie Cole*
18.57 Tempu pa Dios
19.00 Kushina di Oro met Saida Hernandez
19.30 Caribscope
20.00 Telenotisia
20.30 Telenovela: *Ti Ti Ti*
21.00 Kontakto (presentator Chacho de Castro): *Abusu Seksual di Menor di Edat*
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Special: *Christmas Songs met Mel Torré en Maureen McGovern*
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

Vakbondsleider begraven

■ *LIMA - De Peruaanse vakbondsleider Pedro Huilca die door onbekenden om het leven is gebracht kreeg een heldenbegrafenis in Lima. Huilca, die ook lid was van de Communistische partij, was de grote man van het Algemeen verbond van arbeiders in Peru. Bij het uitdragen van de kist uit het centrum van deze vakbeweging dwarrelden duizenden snippers papier omlaag als stil huldebetoon. De aanslag op Huilca wordt ervaren in Peru als een zware aanslag ook op de vrije vakbeweging.*

(AFP-satellietfoto)

Na teleurstellend verkiezingsresultaat

Kuomintang-regering van Taiwan treedt af

TAIPEH - De regering van Taiwan van premier Hau Pei-Tsun zal aftreden, zo heeft vice-premier Shih Chi-Yang maandag verklaard.

Het aftreden houdt verband met een gevoelige klap die de regerende Kuomintang-partij (KMT) zaterdag bij parlementsverkiezingen moest incasseren. Volgens Shin staat het nog niet precies vast wanneer de regering zal vertrekken, hoewel het aftreden van het kabinet zeker is. "De regerende partij moet zijn beleid (na de verkiezingen) herzien", zo haalde het persbureau CNA de bewindsman aan. Hau liet in een verklaring weten dat stabiliteit in het land voorop staat en niet of hij premier van Taiwan is.

Hoewel de nationalistische KMT zaterdag de eerste algemene verkiezingen in meer dan veertig jaar won, behaalde de partij veel minder stemmen dan zij had verwacht. De nationalisten kregen 61.6 procent van de stemmen.

Colofon AMIGOE
Curaçao: tel. 672000, fax. 674524
Aruba: tel. 24333, fax. 22368

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Joël Labadie, Marjo Nederlof, Dennis Pikero, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Eef Hermers, Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde,
Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondent:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp:
Radio Nederland Wereldomroep
(tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AFP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabant Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626

Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333

Bonaire: Shon Ma Carolina, Blvd. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur, tel.: 8342)

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen Naf 16,=, op Aruba Naf 17,=.

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 81,15 per maand (luchtpost) of NAf. 28,– per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

BEKENDMAKING

Aan alle medische instanties

De Direkteur van het Departement van Financiën maakt hierbij bekend dat de thans in gebruik zijnde garantiekaarten (groene kleur) komen te vervallen.
De nieuwe garantiekaarten voor het jaar 1993 zullen "GRIJS" van kleur zijn.

De Direkteur a.i.

GOBIERNU DI KORSOU

Servisio di Limpiesa Kòrsou
Selikòr

Hefe di Servisio di Limpiesa Kòrsou (Selikòr) ta partisipá ku, relashoná ku dianan di fiesta benidero, tin siguiente kambio den kohementu di sushi:

SUSHI DI KAS TANTU DEN DIA KOMO ANOCHI

1. Trùk ta pasa:
Djadumingu dia 27 di desèmber tantu den dia komo anochi pa kohe sushi di kas den barionan ku segun e skema nòrmal mester kohe djaluna dia 28 di desèmber.
Djaluna dia 28 di desèmber enbes di djamars dia 29 di desèmber.
Djamars dia 29 di desèmber enbes di djárason dia 30 di desèmber.
Djárason dia 30 di desèmber enbes di djaweps dia 31 di desèmber.
Djaweps dia 31 di desèmber enbes di djabièrnè (Aña Nobo) dia 1 di yanüari 1993.
2. Sushi di negoshi (Bedrijfsvuil) ta ser kohé riba e dianan ku trùk sa pasa nòrmalmente.
Selikòr ta pidi pa tene kuenta ku e kambio temporal akí i ta deseá Pueblo di Kòrsou un:

UN FELIS I PROSPERO AÑA 1993

Selikòr ta sigui hasi esfuerso pa duna Pueblo di Kòrsou mas i miyó servisio.

E Hefe menshoná,
R.J. Francisca, M.B.A.

Dept. R.P.

Sindikato di Trahadó den Edukashon na Kòrsou
SITEK

Direktiva i konseho sindikal di Sitek ta kumpli ku e tristu deber di anunsia morto di

Sra. Soraida Ciprian Corasol Raphaela

na bida mama di nos kolaboradónan
Airi i Harold Corasol

Akto di entiero ta tuma lugá mañan djamars 22 di desèmber pa 4'or di atardi saliendo for di Misa di Janwé pa Santana Katóliko na Seru di Pietermaai. Direktiva ta pidi tur su miembronan pa kompañá **Airi i Harold** den e momentunan difisil aki.

Soraida sosegá na pas.

"STICHTING ZIEKENVERPLEGING & BEJAARDENZORG - BONAIRE"

Ku honda pena nos ta partisipá fayesimentu fecha 20 di desèmber 1992 di nos trahador ehemplar

señor Juan Valero Mercera

nasí fecha 10 di yanüari 1936.

Nos ta roga Todopoderoso pa duna forsa na su famianan den e momento difisil aki.

Jantji sosegá na pas.

Na nòmber di Directiva, staf i personal di "Stichting Ziekenverpleging en Bejaardenzorg - Bonaire".

AGENCIA FUNERARIA EL SEÑORIAL
v. Brakellaan no. 3 Tel.: 373648 - 369422 Page: 027 - 866

A fayese:

ARNULFO THEODOR TRAPENBERG

(Mihó konosí komo Noppi)

Na nomber di
su sra. Vda. : Evelina Trapenberg-Valbuena
Su yunan : Randolph Trapenberg i fam.
Leslie Trapenberg i fam.
Rivo Trapenberg i fam.
Edsel Trapenberg i fam.
Edgar Trapenberg i fam.
Harold Trapenberg
Su rumannan: Carlos Trapenberg i fam.
Lelia Veen i fam.
Anna Trapenberg
Willem Trapenberg i fam.
Angel Ruben Trapenberg i fam.
Selma Posner i fam.
Laura i Henry Themen i fam.
Su kuñánan : Lope J. Beaujon Valbuena i fam.
Arturo Valbuena Longarte i fam.
Emanuel Valbuena Oduber i fam.
Gerard De Veer Valbuena i fam.
Quillermo Valbuena Salazar i fam.
Liliana Valbuena Oduber
Consuelo Trapenberg i fam.
Dolores Trapenberg i fam.
Fresia Trapenberg i fam.
Demas famia: Trapenberg, Rodriguez, Johanes, de Jezus.

Akto di entiero lo tuma lugar Djarason 23 di December 1992 pa 4'or di atardi saliendo for di Misa di Janwe pa santana na Janwe.

Ta risibí bishita di kondolensia for di 1'or di merdia. Promé ku entiero lo tin un sacrifisio di misa na misa di Janwe.
Despues di entiero no ta risibi bishita di kondolensia na kas.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.
Overmatigend matige, af en toe vrij krachtige wind, hoofdzakelijk uit noordoostelijke richting (tussen acht en achttien knopen)

WEEROVERZICHT:
Door aanhoudende aanvoer van vochtige en onstabiele licht zal ook in de komende 24 uur de bewolking tijdelijk kunnen toenemen, waardoor er een plaatselijk bui boven Aruba, Bonaire en Curaçao tot ontwikkeling kan komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	**Het weer**	**Max**	**Min**	**Neerslag mm**
Aruba	half bewolkt	31	25	sp
Bonaire	zwaar bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	31	26	2.3
St Eustatius	licht bewolkt	29	24	0.0
St Maarten	licht bewolkt	29	24	0.0
Amsterdam	geheel bewolkt	+3	+2	sp
Atlanta	nevel	11	04	3.8
Caracas	zwaar bewolkt	27	18	1.0
Kingston	licht bewolkt	32	24	0.0
Miami	licht bewolkt	27	8	0.0
New York	geheel bewolkt	03	-1	sp
Paramaribo	half bewolkt	32	--	0.0
Port-of-Spain	nevel	32	21	sp
San Juan	regenbui	29	23	0.5

A IGOE KERSTKRANT

Eindredactie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

De steelband haalt mensen uit hun capsule

Kerstmis in Rustoord

EIND NOVEMBER 1974 kwamen we op Curaçao aan, met een vrachtschip van de KNSM, een schip met een bescheiden passagiers-accommodatie. De reis had zestien dagen geduurd, lang genoeg om geleidelijk aan aan de hogere temperaturen van tropische sferen te wennen. We deden St.Thomas aan, ons eerste werkelijke kontakt met de tropen en vervolgens St. Maarten. Met een gevoel van weemoed namen we in de haven van Curaçao afscheid van onze mede opvarenden en de bemanning. Voor de tweede keer in korte tijd moesten we afscheid nemen van mensen die iets waren gaan betekenen voor ons. We stapten van boord en deden ons intrede in een voor ons onbekende en nieuwe maatschappij.

= door Irene Braakman =

Wel hadden we, vóór we uit Nederland vertrokken, door gesprekken met Antillianen en anderen die een tijd op Curaçao hadden gewoond en door ons te verdiepen in de cultuur van de Antillen, een beeld proberen te vormen van het land waar we heen gingen, maar dat is natuurlijk toch maar een benadering van de werkelijkheid. Eén van de eerste gebeurtenissen die we mee maakten, was kerstmis. Niet alleen kerstmis in de warmte, zonder de haast obligate sneeuw, maar vooral ook een kerstviering die zich in een heel andere sfeer en omgeving voltrok dan we tot dan toe gewend waren. Is kerstmis in Nederland meer een feest dat ingetogen in de beschutting van de huiselijke sfeer wordt gevierd, hier ervoeren we dat de hele kerstsfeer veel meer naar buiten gericht was. Uitbundige verlichting en kerstversiering, flikkerende lichtjes in de bomen en struiken in de tuinen, kerstmuziek die luid door de ruimte schalde en de hele atmosfeer vulde.

Meer Amerikaanse kerstliederen dan de liederen die in Europa te horen waren. Anders, maar heel sfeervol. Ik miste de sneeuw niet eens zo, realiseerde ik me. Wat een geweldige indruk op me gemaakt heeft, was de kerstviering die we die eerste kerst mee maakten in Rustoord, het Lands Psychiatrisch Ziekenhuis, waar we de komende drie jaar zouden gaan werken.

Het is 24 december 1974, twaalf uur 's nachts in de kapel van het Lands Psychiatrisch Ziekenhuis Rustoord. Zo meteen gaat de nachtmis beginnen. Pater Brenneker zal de mis opdragen. De zaal zit vol aandachtige en afwachtende gezichten. Er heerst een prettige, warme en serene sfeer. De helft van de aanwezigen werkt in het ziekenhuis, de andere helft is patiënt. De patiënten zijn feestelijk gekleed. De steelband staat al klaar, voor straks, als de dienst is afgelopen. Zie je normaliter weinig beweging in de houding en de gelaatstrekken van de bewoners van de kliniek, verstard als ze zijn door de vaak jaren lange medikatie en de rol die ze al jaren geleden op zich hebben genomen, nu begint hier en daar een twinkeltje, een trekkinkje, een grijns of scheve lach door te breken.

MUZIEK

Als de dienst voorbij is, nemen de spelers plaats achter de pannen en het duurt niet lang of de machtige geëmotioneerde warme, soms weemoedige klanken rollen uit de drums, vulle de kapel. De muziek plant zich voort, dringt door de spleten van de shutters, de deuropening, de gaten en kieren in het dak naar buiten en baant zich een weg door de duisternis, tot in de verste hoeken van het terrein de vibraties te horen en te voelen zijn. De patiënten die eerst als marionetten stonden opgesteld, komen in beweging. Aarzelend worden stapjes gezet, worden armen los gegooid en breekt een lachje door. Aandoenlijk staan de soms te grote schoenen die onwennig aan de voeten zitten. De broek wat te los, het jasje slobberig, te breed in de schouders. Maar het staat feestelijk.

Kijk ze bewegen, je gelooft je ogen niet. Hoe kan het dat ze anders zo verstard, zich nu zo vol plezier en voluit lachend overgeven aan de muziek? Zie de vrouwen met hun schitterende kostuums en blossen op de tot leven gekomen wangen. Kijk ze dansen. De rest van de groep komt ook los. De steelbandspelers slaan er lustig op los en brengen de pannen in beroering. Ze zijn gevangen in hun spel. Kijk die grote man met die immense handen en enorme voeten, wat heeft hij een plezier in de muziek die hij voortbrengt. Ik weet niet wie hier het meest geniet. Mannen die door het jaar over het terrein sjokken, ogenschijnlijk niet wetend waarheen ze gaan, met uitdrukkingloze gezichten, hebben nu al hun remmen los gegooid. Dan zwijgt plots de muziek en terwijl de laatste klanken wegebben door de avondlucht, wordt eenieder weer tot marionet en lijkt alles als was het een droom. Het duurt weer een tijd tot het volgende feest, voor ze weer in beweging zullen komen.

"Vreugde boodschap voor heel het volk"

De blijdschap van het Kerstfeest

HET IS ZINVOL om af en toe eens na te denken over welke dingen een mens zich kan verheugen. Wat kan een reden tot blijdschap zijn. En wat voor soorten van blijdschap kennen wij? Ze staan niet allemaal op dezelfde hoogte: vreugde, blijdschap, vrolijkheid, opgewektheid, uitgelatenheid, lol, gein. Dit is een afdalende reeks, waarbij de eerste twee — vreugde en blijdschap — samen aan de top staan. Als er sprake is van vreugde of blijdschap, dan is er een serieuze ondergrond. Er is een geluksgevoel en dat moet een basis hebben in een concreet gegeven. En dat geeft continuïteit aan dat gevoel. Het is er niet zo maar even.

= door Wim Baart =

Dat is wel het geval bij vrolijkheid, opgewektheid, uitgelatenheid, enz. Als iemand in onze omgeving een goede grap vertelt, kan er een daverend gelach losbarsten. Dat is dan even een felle uiting van vrolijkheid. En die kan zo weer verdwenen zijn.

Maar vreugde of blijdschap zijn gefundeerd in een geluksgevoel dat b.v. kan ontstaan na het vernemen van een voor ons goede tijding. Wij ontvangen een goed bericht — en dan kan het gebeuren dat wij doorstroomd worden door een krachtig geluksgevoel. Maar dan moet het wel een belangrijk bericht zijn. De boodschap dat er voor ons definitief iets ten goede gekeerd is, dat is zo'n goed bericht, waardoor een blijvende vreugde door ons heen gaat.

VOORBEELDEN

Enkele voorbeelden uit het dagelijks leven kunnen het voorgaande verduidelijken. Wij ontvangen een telefoontje van een zaak of bedrijf waar wij iets besteld hadden dat wij altijd al graag hadden willen hebben, met de mededeling dat het bestelde artikel is aangekomen en dat het door ons kan worden afgehaald. We laten in het midden of het gaat om het nieuwste model auto, of om een diamanten sieraad, of om een prachtig kledingstuk naar de laatste mode.

Natuurlijk zijn we blij met dit bericht en we maken ons zo gauw mogelijk vrij om het lang begeerde artikel te gaan halen. Maar hoe lang duurt de blijdschap? Vierentwintig uur? Of een paar dagen? Dan is het nieuwtje er wel af. Zo'n bericht veroorzaakt geen blijvende vreugde. Maar wie na lang wachten eindelijk van de geliefde het bericht krijgt dat de liefde wordt beantwoord en dat er een definitieve band is, beleeft een blijvende vreugde. Er is iets definitief ten goede veranderd.

Of neem een ander voorbeeld: een land is lange tijd in een gruwelijke oorlog verwikkeld geweest. Het heeft duizenden mensenlevens gekost, er is gemarteld en verminkt, er zijn barbaarsheden bedreven. Zoals in Joegoslavië.

Als dan eindelijk het bericht komt dat er definitief een einde aan de oorlog is gekomen, dat het nu werkelijk vrede is en dat de mensen niet meer in panische angst hoeven te leven, dan is dat reden tot grote blijdschap voor heel het volk. Aan de grote blijdschap is iets vooraf gegaan: spanning, angst, zorg, een levensbedreigende crisis. Pas wanneer die ellende uit de weg geruimd is, kan er sprake zijn van blijvende blijdschap.

Het Kerstfeest is wel genoemd het feest van de grote blijdschap. Dat gaat terug op het Evangelie: "grote blijdschap die heel het volk ten deel zal vallen". Of zoals in een andere Bijbelvertaling staat: "vreugdevolle boodschap die bestemd is voor heel het volk."

Als een feest van blijdschap, zó hebben de... vigen het Kerstfeest steeds ervaren.

ZELF ERVAREN

De vraag komt tot: Kunnen wij die grote ...schap ook in ons eigen ... ervaren? Ja, dat kan. Er is sprake geweest van een be...rijk keerpunt in het be... van de mensheid. Daardoor alles anders geworden.

Door het optreden van J... van Nazareth is aan he... wereld duidelijk gemaakt ieder die in Zijn weg v... gaat niet gedoemd is om leven te zien mislukken. ... in de navolging van J... komt ons leven tot zijn ... bestemming. In plaats ... mislukking, dood en ... gang komt dan het be... van het doel, wat aan ... leven eeuwigheidswa... geeft.

Mislukking èn aanko... op zijn bestemming, die ... liggen in ons leven heel ... bij elkaar. Voordat je het ... zit je van het ene spoor op ... andere: terwijl je denkt ... werken aan je geluk, me... plotseling dat je nooit a... gedaan hebt dan aanst... op je ongeluk. Het is goed ... voortdurend de woorden ... Jezus in gedachten te hou... die Hij sprak tot zijn ... lingen:

"Ieder, die zijn leven ... willen behouden, die z... het verliezen; maar ieder ... die zijn leven verlo... heeft om Mijnentwil, d... zal het behouden. Want wat baat het een ... mens, als hij de gehe... wereld wint, maar zic... zelf verliest of ... schade lijdt?"

Architecten Koch en Van der Woude

Modern bouwen kan goed op Curaçao

[illegible] van de Amigoe Kerstkrant '92 dat vandaag wordt verspreid, bevat weer een groot aantal zeer lezenswaardige artikelen. Aan dit katern werkten de volgende redactionele medewerkers mee: Irene Braakman, Wim Baart, Nel Casimiri, Marius Bremmer, Eva Breukink, Bart de Boer, Wim Rutgers, Carel de Haseth, Rudolf de Wit en Eef Hermers. Nel de Jong zorgde voor de Kerstpuzzel. De tekening op de voorpagina is gemaakt door George Lichtveld.

"HET IS EEN ratjetoe op Curaçao. Je kunt op dit moment niet echt zeggen welke bouwstijl we hebben", verzucht Anko van der Woude tijdens een gesprek met hem en collega-architect Mike Koch over bouwen op Curaçao. "Kijk bij voorbeeld maar naar Kas Grandi, daar staan een Fins huis, een Amerikaans huis en een huis uit Zwitserland broederlijk naast elkaar. De eenheid ontbreekt". Die eenheid is volgens de beide architecten wel op Scharloo te vinden. Ook nu er gebouwen uit deze tijd tussen de bouwsels uit het einde van de vorige eeuw zijn gevoegd. Gebouwen zoals de openbare bibliotheek (ontwerp: Tom Janga) en het onlangs geopende Curoil-kantoor (ontwerp: Koch en Van der Woude). Een juweeltje van een gebouw, dat geheel in de stijl van Scharloo past maar toch duidelijk van deze tijd is. Niemand zal over vijftig jaar denken dat het Curoil-kantoor aan het eind van de vorige eeuw is gebouwd.

= door Elisabeth de Montsouris =

"Dat was ook onze opdracht", vertelt Mike Koch. "Het moest een modern gebouw zijn dat past in de omgeving. Het destijds nog open terrein aan het Waaigat werd links geflankeerd door de moderne twintigste-eeuwse bibliotheek en rechts door Pachi de Sola dat in de achttiende eeuw is gebouwd. Een enorme uitdaging".

Anko Van der Woude herinnert zich nog goed hoe hij en Mike weekenden lang aan het ontwerp bezig waren. Hij laat de eerste schets zien, resultaat van bloed, zweet en tranen. "We hebben er keihard aan gewerkt. Er waren namelijk ook andere architecten uitgenodigd voor het maken van een ontwerp; een ondankbare taak, dat wel. Maar juist die concurrentie is een goede manier om het uiterste uit een architect te halen".

NO CURE NO PAY

Koch noemt het de *no cure, no pay*-methode. "De meeste architecten willen het liever niet", zegt hij, "maar zo nu en dan is het goed voor Curaçao om zo te werken. Bij voorbeeld bij een prijsvraag, zoals onlangs door FKP in Otrobanda is gedaan".

Ze weten precies hoe ze begonnen. Met in hun achterhoofd de rijke buitenlandse oliemaatschappijen projecteerden zij in eerste instantie een enorme vide in het kantoor. "Die hebben we later toch wel wat kleiner moeten maken. We waren duidelijk te ver gegaan", aldus Koch.

Volgens Van der Woude is het allerbelangrijkste geweest dat hun gebouw al een historie had, nog voordat het werd gebouwd. "De raad van commissarissen begreep dat", zegt hij. "Nadat we drie maanden aan het ontwerp hadden gewerkt, gaven we een presentatie voor de opdrachtgevers; met dia's en al. Daarbij vertelden we het hele architectuurverhaal dat bij het ontwerp hoort".

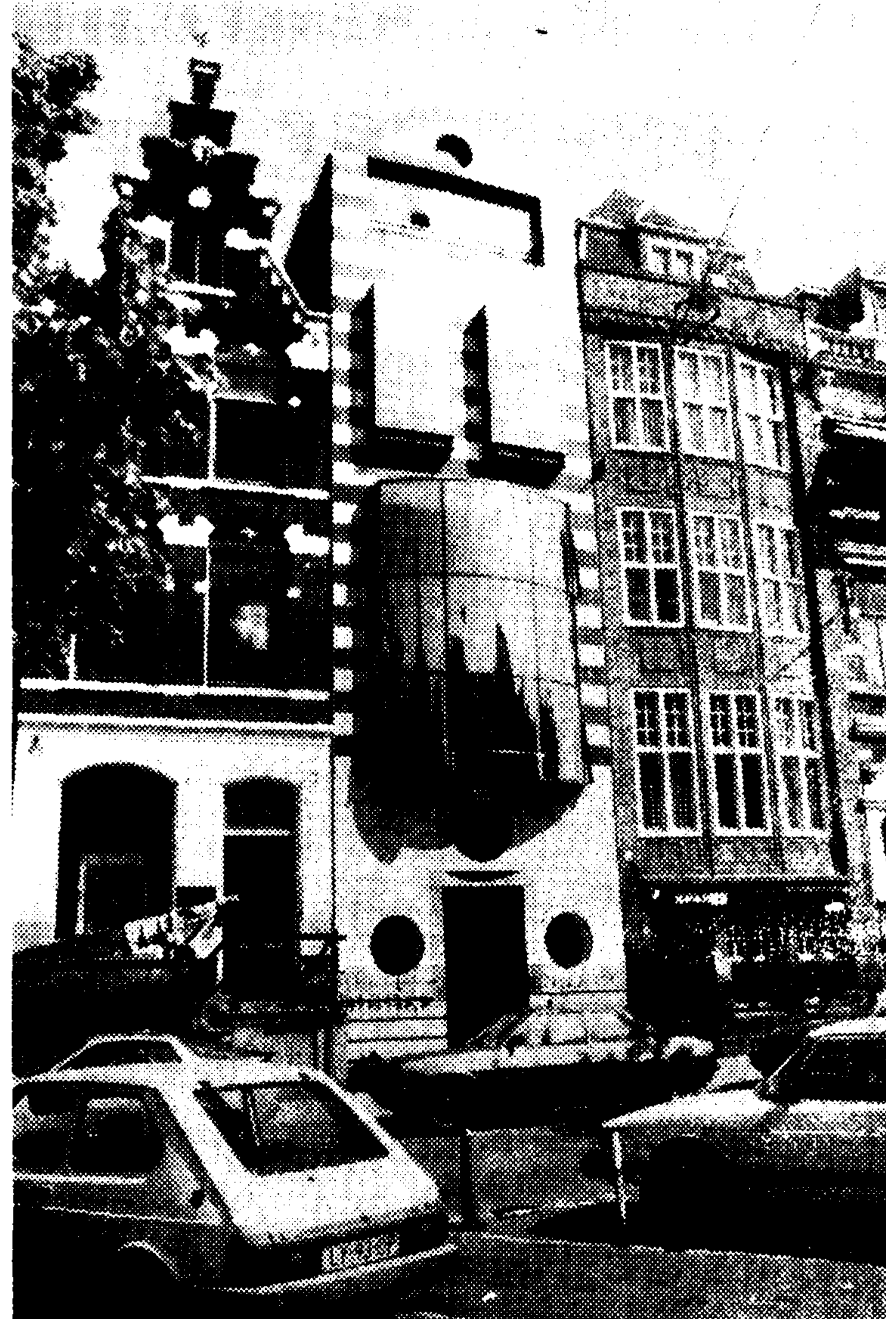
"Dat verhaal gaf de doorslag", vervolgt de architect. "Je kunt hetzelfde gebouw niet ergens anders neerzetten, het hoort op Scharloo, daar heeft het zijn geschiedenis".

Die geschiedenis is door de beide architecten zorgvuldig bij elkaar geschreven. Omdat het gebouw op Scharloo moest passen, baseerden zij zich op de stijlelementen uit de stichtingstijd van Scharloo. "Die elementen vertaalden we vervolgens naar het heden", zegt Koch. "Dat woord 'vertalen' is erg belangrijk: we hebben Scharloo niet gekopieerd, maar wel gekeken naar onze *eigen*, Curaçaose elementen en die hebben we vervolgens omgezet naar deze tijd". "Die stijl wordt ook wel postmodernisme genoemd", vertelt Van der Woude.

Trots vertelt Koch dat sommigen binnen de dienst Ruimtelijke Ordening en Volksontwikkeling (DROV) heel tevreden zijn met het pastelkleurige kantoor van de Curoil. "Ze zouden het als voorbeeld willen aandragen voor mensen die in het centrum gaan bouwen".

"Nou, daar ben ik het maar gedeeltelijk mee eens", zegt Van der Woude direct. "Er hoeft niet uitsluitend op deze manier gebouwd te worden. Het gat in de Handelskade bij voorbeeld kan heel goed met een puur modern gebouw worden gevuld".

Onmiddellijk diept hij uit een bureaulade een foto op van een Amsterdamse huizenrij aan het Rokin, waartussen een modern kantoor prijkt. "Op de Handelskade heb je net als in een Amsterdamse straat een aaneengesloten lintbebouwing. De panden aan de Handelskade zijn oud, maar historisch gezien stammen ze uit verschillende perioden. Je hebt het bekende Penha-gebouw (begin achttiende eeuw) en daarnaast staat het kantoor waar vroeger de Hollandse Bank Unie was gevestigd, dat stamt uit 1936. Evenals het oude KNSM-kantoor, waar nu Korpodeko zit, ook uit die tijd. Daar kun je best een nieuw bouwwerk tussen zetten".

Huizen uit verschillende perioden aan het Rokin te Amsterdam.

RITME

"Als het ritme maar behouden blijft", vult Koch aan. "In Amsterdam en aan de Handelskade staan woonhuizen uit alle tijden, daar komt nu nieuwbouw bij. Dat maakt het zo boeiend".

Die aaneengesloten huizenrij ontbreekt op Scharloo. In de voormalige voorstad van Willemstad staan losse objecten met tuinen erom heen. Daarmee moet je volgens de beide architecten terdege rekening houden. "Het gebied is te delicaat om het te doorbreken met een glazen doos", zegt Van der Woude.

Dus sloegen de heren aan het werk. Alle Scharloohuizen werden aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen en zelfs opgemeten. Dat meten gebeurde omdat de architecten de afmetingen van het gebouw wilden laten aansluiten op zowel het historische als het moderne Scharloo. Veel ramen van het nieuwe object hebben bij voorbeeld dezelfde maat als die van de omliggende panden, maar zijn wel van aluminium. Vanuit Van der Woude's kantoor - aan de andere kant van het Waaigat - is dat goed te zien.

Bij het ontwerpen van het nieuwe Curoil-onderkomen hadden Koch en Van der Woude problemen met de massa. "Het is eigenlijk een enorm kantoor, dat desondanks qua schaal en afmetingen niet mag detoneren tussen de bestaande Scharloo-panden. Daarom besloten we het totale gebouw in kleinere eenheden op te delen en deze vervolgens achter elkaar te schakelen. Stapje voor stapje zijn we zo van het Waaigat naar Scharloo gegaan; het grootste deel hebben we in het midden gelegd.", vertelt een van de architecten.

Foto Ken Wong

Het ronde balkon van Scharlooweg 102.

De meeste 'dooshuizen' - naar het Papiaments kas di kaha - op Scharloo werden in de negentiende eeuw voorzien van schilddaken. Aaneengesloten achter elkaar zorgde deze kapvorm voor de waterdichting. In de moderne vertaling van dit stijlelement werd bij Curoil het schilddak afgewisseld met platte daken, iets dat technisch niet haalbaar was in de vorige eeuw. De zogenoemde scandering, de breedte van de 'dozen', is weer in overeenstemming met die van het oorspronkelijke *kas di kaha*, ook wel *kas di rek* genoemd..

Een van de voorwaarden waaraan het kantoor moest voldoen was de aanwezigheid van een kelder. "Dat was gemakkelijk te realiseren", vertelt Van der Woude. "Veel Scharloohuizen hebben zo'n grote voorname trap, die naar de hoger gelegen overdekte entree leidt. Door dat idee van een trappartij over te nemen, konden we het gebouw zo'n anderhalve meter boven het maaiveld laten uitkomen. Daaronder zit nu het gewenste souterrain".

"Let wel", zegt hij met nadruk, "de trap is geen kopie van een bestaande trap, alleen het stijlelement is overgenomen en vertaald naar anno 1992. Zo hebben we ook voor de voorgevel naar een bestaand pand gekeken, Scharlooweg 102. Maar als je de foto's goed bestudeert zie je dat we daar niets klakkeloos van hebben overgenomen. De ronde vorm van de gevel is vertaald in het timpaan, dat bij het Curoilgebouw nu eens niet driehoekig is. De bocht van het voorbalkon is terug te vinden in de gebogen schijf aan de voorzijde van het Curoil-kantoor".

Kas di Kaha vertaald naar deze tijd.

TOEVAL

Al pratende blijkt dat niets aan het toeval is overgelaten. Over elke vierkante centimeter is nagedacht. De donkere kleur van de dakpannen bij voorbeeld is volgens architect Koch heel bewust gekozen. "Die zwarte pannen tegen de donkere achtergrond van de berg Ararat drukken het grote gebouw. Bovendien ben je daardoor in de keuze van de kleur van de buitenmuren minder beperkt".

Zelfs de bouwmaterialen passen, voor zover dat mogelijk was, in de laat negentiende-eeuwse omgeving. Geen kunststoffen of *prefab*-elementen, doch gepleisterde betonwanden. Geschilderd en wel misstaan ze absoluut niet op Scharloo, integendeel, ze voelen zich er prima thuis.

Maar ook de twintigste eeuw is in het gebouw terug te vinden. Een modern kantoor stelt immers zijn eigen eisen. Om die reden zijn aluminium ramen met zonreflecterende dubbele beglazing toegepast. Een praktisch snufje uit deze tijd.

Terugkijkend zien de beide architecten een enkel schoonheidsfoutje in hun ontwerp: de achterkant. Daar zijn ze iets minder tevreden over. "Die klassieke 'Scharloogevel' aan de achterzijde hadden we meer als symbool moeten laten; dus los van het gebouw, zodat het meer de status van een abstract element zou hebben gekregen", legt Van der Woude uit. "Dat dat ook de bedoeling was blijkt wel uit het feit dat we het wat kleur betreft al abstract hebben gelaten: een egale kleur zonder achtergrond. Het profiel gaat daar als het ware in over".

MONUMENT

Eigenlijk is het nieuwe gebouw een monument, een monument voor de toekomst, gefundeerd op het heden, zoals ze het zelf noemen. "Natuurlijk heeft dat monument veel geld gekost", zegt Koch, "maar het moest toch gebouwd worden, en nu staat er tenminste iets moois dat past in Scharloo en tevens een voorbeeldfunctie zou kunnen hebben.".

Van der Woude voegt daar nog aan toe dat de vierkante meter-prijs inclusief infrastructuur helemaal niet zo exorbitant hoog is. "Bouwkundig, dus zonder interieur maar met honorarium, heeft het gebouw per vierkante meter evenveel gekost als je op dit moment voor een vierkante meter restauratie moet betalen. En bij een restauratie staan de muren en het fundament er al. Dus zo duur is het gebouw niet, als je naar de bouwkosten kijkt".

De samenwerking Koch-Van der Woude is zo goed bevallen dat de heren vanaf 1 januari gaan fuseren. Samen hopen ze op nieuwe opdrachtgevers, die hen de kans bieden om verder op dit thema voort te borduren. Maar dat hoeft niet per se. "We doen ook volledig eigentijdse dingen", zegt Van der Woude en werpt nog een verlekkerde blik op de foto met het moderne gebouw in Amsterdam.

Pinksterengroepen in De West veroveren terrein

Tirzo Kolfin: Bekering en carrière in een Arubaans hotel

DE PROTESTANTSE KERKEN groeien gestaag in Latijns-Amerika, terwijl de roomskatholieke kerk steeds meer gelovigen verliest. Dat bleek nog weer eens duidelijk op het derde Latijnsamerikaanse evangelisatiecongres dat onlangs in de Ecuadoriaanse hoofdstad Quito werd gehouden. Op dit moment — zo werd gezegd — hebben de verschillende evangelische werken in dit deel van de wereld veertig miljoen leden, wat staat voor ongeveer tien procent van de bevolking. Deze ontwikkeling gaat ook aan Aruba en de Nederlandse Antillen niet voorbij. Een van de drijvende personen op Aruba is in dit opzicht Tirzo Kolfin. Hij is in het dagelijkse leven general manager van het Bushiri Beach Resort. Hotelmanager en 'wedergeboren christen', dat is een combinatie die in de ogen van veel protestanten niet zo vanzelfsprekend is.

= door Marius Bremmer =

Hoe kun je als evangelische christen tevens leiding geven aan een groot vakantiehotel, waar ook op zondag wordt gewerkt, waar gedronken en gerookt wordt en waar banden zijn met casino's?

Kolfin aarzelt geen moment: "Ik verklaar mijn positie als christen in het hotelwezen als volgt: net als Mattheüs sta ik met mijn voeten in de wereld, maar heb ik mijn ogen gericht op Jezus. Lucas gaf als volgeling van Christus zijn beroep als arts ook niet op. Ik blijf mijn talenten ook na mijn bekering aanwenden als algemeen directeur van dit hotel." Hij vertelt graag over het succes van de Caribische 'opwekking' en hoe bekering en carrière in de hotellerie samen op kunnen gaan...

Tirzo Rafael Kolfin (1953) is *general manager* van het Bushiri Beach Resort op Aruba. Een middelgroot vakantiehotel (155 kamers), dat geheel door Arubaanse management wordt gedreven. Vooral Amerikanen, Canadezen, Venezolanen en af en toe ook Nederlanders brengen er hun vakantie door. Het hotel heeft als enige op Aruba de zogenoemde *all inclusive*-formule: je betaalt één prijs (vanaf US$ 100 per persoon per dag) en krijgt daarvoor een kamer, onbeperkt eten en drinken, excursies, amusement enzovoort. Een succesvolle marketingformule die op Aruba tot nu toe alleen Kolfin aandurfde. Op efficiënte wijze geeft Kolfin leiding aan de dagelijkse gang van zaken in zijn toeristische bedrijf, naast bij voorbeeld promotionele activiteiten naar buiten toe. Het hotel is veelal vol, en dat moet vooral zo blijven ook, vindt hij.

Waar veel hotels in het Caribisch gebied draaien op buitenlands management staat de Arubaan Kolfin in Bushiri onbetwist aan de top. Met gemak doet hij meerdere dingen tegelijk: deelnemen aan een gesprek, de telefoon beantwoorden en intussen het concept voor een brief opstellen. Werkdagen van meer dan acht uur zijn de laatste jaren een zelfzaamheid geweest, al zijn die delaatste tijd weer meer aan de orde. Tussen de middag haalt hij de kinderen van school en eet hij met zijn gezin. "Voor mijn bekering maakte ik krankzinnig lange dagen. Toen heb ik in mijn werk veel tijd geïnvesteerd in de toekomst. Nu pluk ik daar de vruchten van en houd ik tijd over voor andere dingen."

KERKELIJK ACTIEF

Kolfin is charmant, onderlegd, snel en sociaal ingesteld: een aanwinst voor zijn kerkelijke gemeente. Hij vertaalt tijdens de beide zondagse samenkomsten (driehonderd à vierhonderd kerkgangers) vanaf het podium de Nederlandse preken van de Surinaamse predikant in het Papiamentu. Het moderne kerkgebouw te Rooi Afó van de

—zeg maar — Volle Evangelie Gemeente heeft bovendien tolkcabines voor Spaans- en Engelstalige kerkgangers: het internationale karakter van Aruba gaat aan de gemeente niet voorbij. Ook door de week is er een dienst. Het volle evangelie, dus ook gebedsgenezingen, spreken in 'tongen' en handopleggingen. Kolfin is tevens een hulpprediker en op dit moment derdejaars student aan een bijbelschool. Verder houdt hij zich bezig met kerkelijk commissiewerk; daar waar nodig is Kolfin te vinden. Op weg naar de kerk meldt de altijd oproepbare hotelmanager per radio aan zijn staf waar hij zich straks zal bevinden en waar hij dus even niet te storen is.

Tirzo Kolfin: "De zondag vind ik belangrijk voor de gemeente en voor mijn gezin. Elke dag heb ik thuis een ontmoeting met de Heer, maar de zondag is wel heel belangrijk. De gemeente is het lichaam van Christus, daar wil ik Hem ook loven en prijzen."

Dat zijn personeel op zondag moet werken en dat hij ook kan worden opgeroepen deert hem niet. "Dat ik in geval van nood toch opgeroepen zou worden door het hotel vind ik niet erg; Jezus zegt immers dat de sabbath er is voor de mens en niet andersom. Door de verlossing van Jezus Christus zijn wij Gods kinderen geworden; niet door de wet en door de lichamelijke besnijdenis, maar door de geestelijke besnijdenis. Jezus zei: de wet is goed, maar de wet is alleen nodig als Jezus actief ontbreekt. Toch heb ik respect voor het andere vanuit Nederland komende protestantse standpunt, dat er op zondag niet gewerkt moet worden. Maar er is zegen mèt en zonder werken op zondag."

Kolfin voelt zich in het hotel nog steeds op zijn plaats. "Eerst was ik assistent-manager, maar ik kreeg promotie van de Heer. Hieruit zie ik Zijn bedoeling: ik blijf op mijn post zo lang het de Heer schikt. Ik kan mijn talenten aanwenden in mijn werk, het leiding geven, het omgaan met mensen. Door mijn werk kom ik veel mensen tegen die ik kan vertellen van de Heer, hoe zouden die anders met Hem in contact zijn gekomen?"

MEDITATIE

"Op het werk (het hotel heeft 188 werknemers) kan ik mij ook inzetten als christen. Als er werkzoekenden zijn in mijn gemeente — er wijken nogal wat Surinamers en andere Zuidamerikanen uit naar het welvarender Aruba —dan ik hen helpen aan een baan. Vandaar dat er de laatste tijd hier steeds meer nieuwbekeerde christenen werken. Uiteraard laat ik mijn mensen vrij in hun keuze van hun kerk of gemeente."

De uitstraling van Kolfin heeft ook wat gekregen op het bestaande personeel: het aantal werknemers uit het hotel in de gemeente neemt toe. Soms houdt de manager met liefhebbers aan het einde van de werkdag in zijn directiekamer een korte meditatie.

Kolfin: "Ik begrijp van mijn personeel dat ze zien dat ik christen ben geworden. Mensen die me kennen van voor mijn bekering zien dat Jezus in me leeft; mijn leven, mijn gedrag is anders geworden. Ook zoeken ze me steeds meer op voor raad op geestelijk gebied, ook zonder dat ze zelf daarna tot bekering komen. Ik heb wel te maken met dreigende zelfmoord, huwelijksproblemen, alcoholisme of andere crises. Ik hoop dat ik mijn geestelijke visie hou op het zaken doen. Ik stap niet meer over lijken om zaken te beklinken. Ik ken mijn personeel, ik hou van mijn vak en ik ken ook de geestelijke conditie van mijn personeel."

Wekt zijn houding niet ook weerstand op onder het personeel bij voorbeeld omdat hij mede-christenen zou voortrekken of zelf te 'vroom' overkomt? Kolfin kan dat zich wel voorstellen: "Het is me nooit direct onder de neus gewreven. In een losbandige omgeving als een hotel is natuurlijk niet ieder personeelslid het met mijn strikte opvattingen eens."

LOSBANDIG

Na zijn HBS-B volgde Tirzo drie jaar tevergeefs de HTS op Curaçao, om uiteindelijk in 1979 in Nederland zijn HEAO-diploma te behalen. Direct daarna vertrok hij weer naar zijn geboorte-eiland om een carrière in het hotelwezen te starten. Bij zijn eerste werkgever — waar hij een flitsende start maakte — gebeurden nogal onoirbare dingen; het werd tijd voor bezinning en hij nam ontslag. Een oude vriend bezorgde hem een baan als adjunct-directeur van het Bushiri Hotel, dat toen nog slechts vijftig kamers had, maar ook een hotelschool.

Kolfin blikt terug: "Gelukkig bleef dat eerste huwelijk kinderloos, God zij geprezen! In het hotel hing ik de 'gezellige' jongen uit en leidde ik na mijn echtscheiding in 1984 een bandeloos leven. Ik rookte drie pakjes per dag. Ik kende God toen helemaal nog niet. Hij had geen plaats in mijn lijstje van prioriteiten. In feite werd ik geestelijk steeds zieker. Na een relatie van dertien jaar leed ik toch onder die scheiding. Ik dreef puur op een lichamelijk hoog energieniveau en een redelijk stel hersens. Ik werkte zestien uur per dag in de week. In 1985 werd mijn eerste kind geboren, ik was nog niet gehuwd omdat ik huiverig was geworden na mijn eerste huwelijk. Een jaar later begon ik mij af te vragen wat er van mijn leven was geworden: ik woonde ongehuwd samen, had een kind, het druiste toch allemaal in tegen mijn streng katholieke opvoeding."

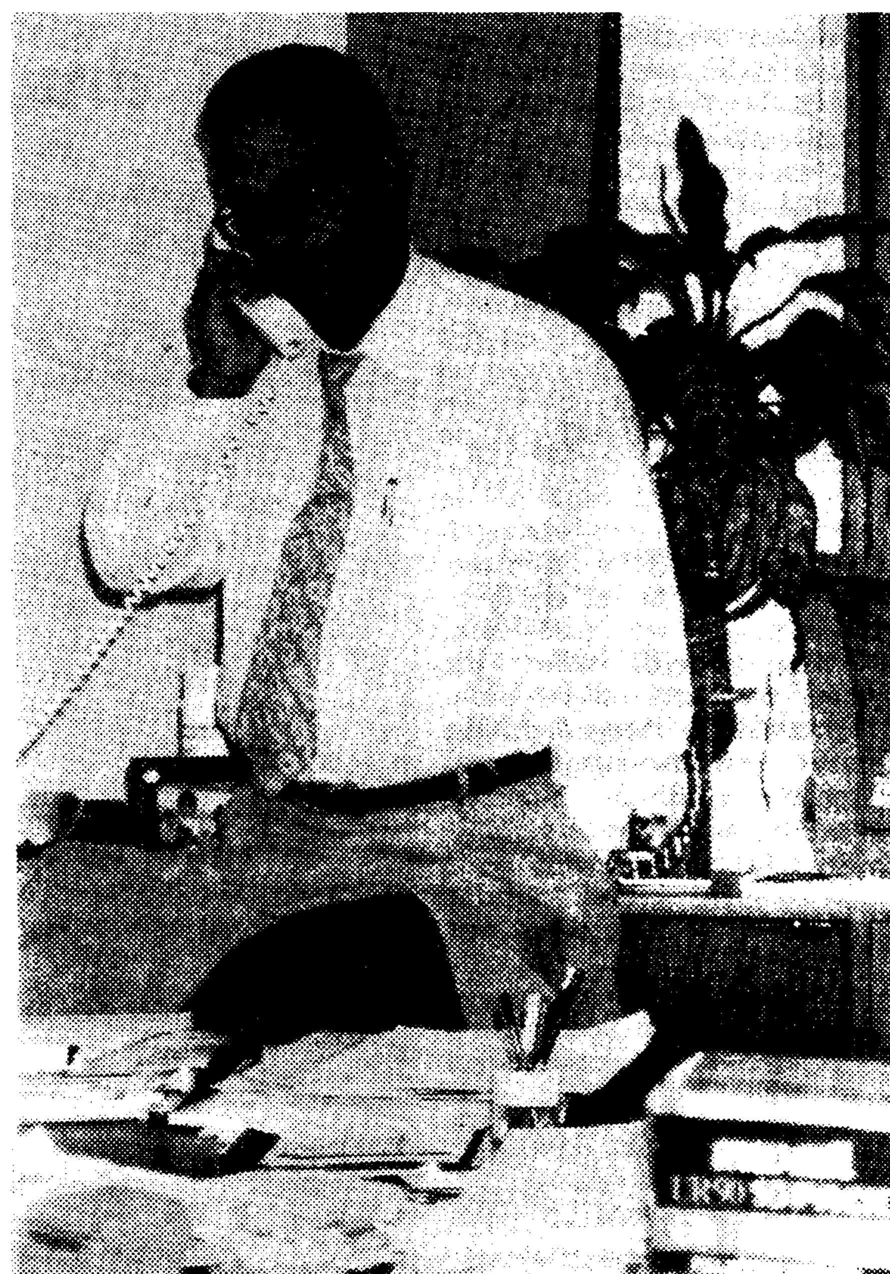
"Ik kreeg een bijbel cadeau van mijn zwager, die pas tot geloof was gekomen in een Pinkstergemeente. Ik liep een jaar rond met die bijbel, af en toe las ik wat. Ik ging me dingen afvragen, zoals hoe mijn relatie met God was. Die roomskatholieke opvoeding lag me zwaar. Ik was misdienaar geweest, ging op Aruba en in Nederland altijd trouw naar de kerk: toch bleek het geen basis om mijn persoonlijke crisis aan te kunnen", aldus Kolfin.

Hij herinnert zich zijn moment van bekering nog als de dag van gisteren: "Het was 21 maart 1987. Ik liep 'via via' de dienst van de Surinaamse predikant drs. Erik Alberga binnen, hoewel ik de man niet kende, en nam achterin plaats. Na een preek over koning Josefat, 'Vertrouw op de Heer in alles', gaf ik gehoor aan een altaaroproep en kwam tot bekering. Ik stopte met roken, want de Geest kan niet samen met drie pakjes per dag in een lichaam wonen: ik smeet alles weg, want overal in huis lagen sigaretten en aanstekers. Ik wist het helemaal zeker: dit is de Weg. In juli kwam mijn vrouw ook tot bekering en in augustus zijn we getrouwd. Sinds die tijd is alles mee gaan zitten, mijn persoonlijke leven, mijn werk. Als je maar op de Heer vertrouwt!"

Net als in heel Latijns-Amerika winnen ook op de Benedenwindse eilanden Pinksterachtige groepen steeds meer terrein op de roomskatholieke kerk; niet voor niets deed de paus een aantal jaren geleden Curaçao aan, een eiland waar een veelheid aan Pinksterachtige groepen samen met de ontkerkelijking knaagt aan de katholieke kerk. Curaçao is tevens het eiland waar de Gereformeerde kerk vanuit Nederland actief zending bedrijft; vanuit Suriname of vanuit de Verenigde Staten overgewaaide kerken en groepen brengen er eveneens meer en meer ex-katholieke gelovigen op de been. Ook op Bonaire en op de Bovenwinden moet je vandaag de dag niet vreemd staan te kijken als je opeens een doopplechtigheid in zee meemaakt. De mensen lijken er toe aan nieuwe religieuze inspiratie.

Het verhaal van Tirzo Kolfin geeft iets aan van de ontwikkelingen op Aruba, maar daar niet alleen. De beweging keert ook weer terug naar Suriname. Kolfin: "Ik ben net een week met onze voorganger naar Suriname geweest. Daar was ook een grote 'opwekking': een publiek van wel tienduizend mensen samen in het stadion. Ook daar werkt de Geest." Maar vandaag rinkelt de telefoon op zijn bureau al weer en de dagelijkse plicht in het hotel roept...

Tijdens het eerdergenoemde congres in Quito gaf Guillermo Cook (secretaris-generaal van de Latijnsamerikaanse Theologische Broederschap FTL) zijn verklaringen voor de kerkelijke veranderingen in Zuid-Amerika: "De roomskatholieke kerk heeft een achteruitgang meegemaakt onder de huidige paus. De [illegible] crisis in veel landen binnen deze regio en de maatregelen die de rk-instituties namen om zichzelf in stand te houden, hebben de [illegible] productief gewerkt. De mensen zoeken in het protestantisme naar een omgeving waarin ze meer kunnen participeren." Cook meldde op het CLADE III-congres in Quito dat de rk-kerk geen kant meer op kan: "Als de kerk zich openstelt, verliest ze leden, maar ook als ze zich afsluit. De protestantse kerken bieden veel meer een schuilplaats. Ze liften meer in de veranderingen die zich voltrokken in de rk-kerk, zoals de bevrijdingstheologie en de bewuste keuze voor de armen."

■ *Tirzo Kolfin is zelfs in zijn Arubaanse hotel ook tijdens werkuren bereikbaar voor noodgevallen in de gemeente...*

■ *Pinkerstergroepen kiezen het heerlijke water van de Caribische Zee uit voor hun doop door onderdompeling. Op de foto gaat een grote groep Bonaireanen te water om zich over te geven aan Jezus...*

MER draagt slechts bouwstenen aan voor besluitvorming

Wettelijke basis essentieel bij invoering van milieubescherming

IN DE DISCUSSIE over milieuvraagstukken, een discussie die hier op de Antillen nog maar nauwelijks is begonnen, duikt steeds weer het begrip Milieu Effect Rapportage op. Insiders, of degenen die ervoor aangezien wilen worden, spreken dan van de MER. De context waarin dit begrip opduikt is op ons eiland bijna steeds dezelfde: de overheid in zijn streven de Antillen op te stoten in de vaart der volkeren, kondigt het zoveelste Groot Project aan. Dat betekent niet dat er een voorstel wordt gedaan om de voor-en nadelen van een bepaalde ontwikkeling na te gaan. Nee, als zo'n Groot Project wordt aangekondigd, betekent dat meestal dat de overheid in haar Grote Wijsheid alle beslissingen al heeft genomen. De gemeenschap wordt voor een voldongen feit gesteld. Een mooi voorbeeld is het windmolenproject dat op de vlakte van Hato is gepland. Hoewel er van alle kanten (en niet alleen door milieu-activisten) tegen geprotesteerd werd, hoewel andere plaatsen tenminste zo geschikt bleken te zijn, hoewel aangetoond kon worden dat op andere manieren veel meer energie bespaard kon worden (en dus ergens anders voor kon worden gebruikt), waren er kennelijk al zulke bindende afspraken gemaakt dat het project door moest gaan. Inspraak wordt niet toegestaan, suggesties voor alternatieven worden niet op prijs gesteld en voor kritiek is de overheid helemaal allergisch. De overheid stelt zich op als de grote shon van een paar eeuwen geleden: zij beschouwt zich als eigenaar van het land en van alles wat er op leeft en daarover kan naar eigen goeddunken worden beschikt.

= door Bart A de Boer =

Geen wonder dat dit weerstanden oproept bij de groep mensen die probeert het natuurlijk milieu zo weinig mogelijk aan te tasten. Er wordt door deze groep, voor het grootste deel verenigd in de verschillende natuurbeschermings- en milieubewegingen, dan ook vaak en met reden geprotesteerd tegen het optreden van de overheid. En dat is het moment dat de term MER valt. De milieubeweging heeft al vaak bij de overheid erop aangedrongen om een MERR te laten uitvoeren voordat tot een bepaald project wordt besloten. Onveranderlijk wordt dit door de overheid besloten. Onveranderlijk wordt dit door de overheid geïnterpreteerd als totale oppositie tegen de voorgestelde ontwikkelingen. Hiermee geeft de overheid er blijk van dat ze absoluut niet weet wat een MER inhoudt. Aan de andere kant moet gezegd worden dat de voorstelling van de milieubeweging alsof de MER het redmiddel is voor het milieu ook niet bijdraagt aan een juist begrip van wat een MER precies betekent.

WAT IS MER?

Er blijken nog veel misverstanden te bestaan over wat nu precies een MER is. Zelfs de heer Verfaille sprak in zijn colleges zijn verbazing erover uit dat hij nog nooit een MER had gezien met duidelijke conclusies. Ook hij had het dus kennelijk niet helemaal goed begrepen.

Het is namelijk helemaal niet de bedoeling van een MER dat er bepaalde conclusies uit komen. De MER wil alleen een aantal alternatieven bieden voor een bepaalde ontwikkeling, waarbij de belangen van alle bij deze ontwikkeling betrokken groepen tegen elkaar worden afgewogen. In het gunstigste geval kan de MER een aantal scenario's bieden die een overzicht geven van de gevolgen van verschillende mogelijke uitvoeringswijzen van een bepaald project. Daarmee dient de MER alleen als een adviesinstrument op grond waarvan de bevoegde instanties uiteindelijk hun beslissingen kunnen nemen. En die uiteindelijke beslissing zal blijven afhangen van welke belangen het zwaarste wegen. Er moet dus niet bij voorbaat een milieu-gunstige beslissing uit te rollen. Het voordeel van de MER is echter dat brede bevolkingsgroepen inspraak krijgen in het hele besluitvormingsproces. De overheid zal op haar beurt meestal wel gevoelig blijken te zijn voor de mening van grote bevolkingsgroepen en zij zal een dergelijke mening niet gemakkelijk naast zich kunnen neerleggen.

DE PRAKTIJK

Hoe komt zo'n MER nu eigenlijk tot stand? We gaan uit van de situatie in Nederland waar het MER-proces bij de wet is vastgelegd. Bij het MER-proces zijn verschillende instanties betrokken. De rol die ze

spelen bij het tot stand komen van een MER ligt vrij vast. Daar is allereerst de initiatiefnemer die een bepaald project wil entameren. Deze initiatiefnemer, of dat nu een projectontwikkelaar, een bedrijf of de overheid is, is verantwoordelijk voor het opstellen van de MER. Dat wil niet zeggen

Demonstreren helpt soms, maar bij een MER die rechtskracht heeft gekregen, is men voor de milieubescherming op Curaçao meer gebaat.

dat de initiatiefnemer zelf de onderzoeken etc., moet uitvoeren, maar dat hij de opdracht moet geven voor de MER en dat hij er verantwoordelijk voor is dat er een MER wordt opgesteld.

De overheid is degene die uiteindelijk over het voorgenomen project een besluit zal nemen. Ze kan daarvoor adviezen inwinnen bij ter zake kundige instanties, ze moet de inspraak regelen en ze stelt de richtlijnen op waaraan de MER moet voldoen. Dit laatste kan ook als de overheid zelf de initiatiefnemer is, omdat als bv. het departement van Handel de initiatiefnemer is, het departement van Milieuzaken de richtlijnen zal opstellen. Juist omdat er in een dergelijke situatie verstrengeling van belangen zou kunnen optreden, is er in Nederland een onafhankelijke MER-commissie aangesteld. Deze bestaat uit een groot aantal deskundigen. Voor elke MER wordt daaruit een kleine commissie gevormd, die advies uitbrengt aan de overheid, zowel vooraf over de inhoud van de uit te voeren MER als achteraf over de kwaliteit van de uitgebrachte MER. Er is natuurlijk ook een aantal wettelijke adviseurs, die de overheid bestaan. En dan is er de bevolking. Zoals al gezegd, biedt de MER het grote voordeel dat de bevolking een rol speelt in de besluitvorming doordat er op allerlei tijdstippen tijdens het MER-proces inspraak mogelijk is.

INSPRAAK

Het eerste moment waarop dit mogelijk is, is al tijdens het vooroverleg. De initiatiefnemer heeft dan al aangegeven welke activiteit hij wenst te ondernemen. Hij heeft aangegeven welke alternatieven in de MER zullen worden onderzocht, welke besluiten er genomen moeten worden en natuurlijk welke wettelijke voorwaarden en beperkingen er al bestaan. In het vooroverleg krijgt dan de bevolking de kans om eventueel andere alternatieven aan te dragen en om aan te geven naar elke milieugevolgen gekeken zal moeten worden. Als woordvoerders voor de bevolking zullen vaak milieugroeperingen fungeren. Er kunnen in dit stadium echter ook hoorzittingen plaats vinden. In Nederland wordt in dit stadiunm ook de MER-commissie om advies gevraagd.

Dit vooroverleg is uiterst belangrijk, omdat hieruit de richtlijnen moeten komen voor de op te stellen MER. Alternatieven of milieu-aspecten die in dit stadium niet worden aangedragen, zullen in de toekomstige MER niet meer meegenomen worden. Die richtlijnen moeten trouwens flexibel worden opgesteld, juist omdat soms niet alle milieueffecten aan het begin van een project zijn te overzien. Heeft de initiatiefnemer de richtlijnen ontvangen, dan kan hij de MER laten uitvoeren.

UITVOERING

Het uitvoeren van een MER is bepaald niet 'even een rapportje in elkaar flansen en klaar is Kees'. Afhankelijk van de oorspronkelijke probleemstelling kan de duur van zo'n MER variëren van twee maanden tot zelfs twee jaar. Om zekerheid te hebben dat er niet een of ander pro forma rapport wordt opgesteld, moet de uiteindelijke MER wettelijk voldoen aan de volgende eisen:

De MER moet:

- De doelstelling van de activiteit aangevèn;
- een beschrijving geven van de activiteit en van de mogelijke, redelijke alternatieven;
- een overzicht geven van de overheidsbesluiten die al genomen zijn t.a.v. deze activiteit en van eventuele nog te nemen besluiten;
- aangeven wat de bestaande milieusituatie is en wat de te verwachten ontwikkeling zal zijn als de geplande activiteit niet plaats vind;
- aangeven wat de milieugevolgen zullen zijn als die activiteit wel doorgaat en bovendien de milieugevolgen van elk der aangevoerde alternatieven bespreken. Al deze milieugevolgen moeten met elkaar vergeleken worden;
- aangeven welke onzekerheden er nog bestaan, voora! omdat natuurlijk niet alle milieugevolgen precies te voorspellen zijn door gebrek aan kennis of gebrek aan informatie;
- een samenvatting geven die voor een breed, niet ter zake kundig publiek te begrijpen is.

BEOORDELING

In de praktijk wordt elk alternatief op verschillende criteria beoordeeld, zoals sociaal-economische, financieel-economische, sociale, milieu-hygiënische, natuur-conserverende en milieu-beschermende aspecten. Het is duidelijk dat het opstellen van een MER dan ook niet gedaan kan worden door een groepje biologen of milieu-deskundigen. Ook uit andere disciplines (economie, sociologie) zullen deskundigen aan zo'n rapportage moeten meewerken.

De samenvatting van een uitgebachte MER ziet er dan ook vaak uit als een rastertabel waar op de horizontale as de alternatieven zijn uitgezet en op de verticale as de beoordelings-aspecten. In elk vakje dat zo ontstaat, kan dan een cijfer gezet worden dat de aanvaardbaarheid van dat alternatief op grond van het desbetreffende beoordelingsaspect aangeeft. Op zo'n manier wordt er snel overzicht verkregen over de aanvaardbaarheid van de verschillende alternatieven en die kunnen natuurlijk voor elke erbij betrokken groepering weer anders liggen.

Hieruit blijkt al dat de MER geen duidelijke conclusies geeft over het initiatief zelf. De MER draagt slechts bouwstenen aan waarop de uiteindelijke besluitvoering gebaseerd kan worden. Als de MER wordt aanvaard door de overheid (en de overheid kan de MER rustig terugsturen als ze het onvoldoende vindt) dan kan er opnieuw inspraak plaats vinden. Die inspraak kan de vorm hebben van kritiek op de MER, maar het kan zich ook richten op welke van de aangeboden alternatieven uiteindelijk in de besluitvorming een rol mag spelen. In Nederland wordt de MER dan ook nog beoordeeld door de MER-commissie op juistheid en volledigheid. Dat dit nodig is, blijkt wel uit het feit dat in een aantal gevallen de commissie tot de conclusie kwam dat het meest milieu-vriendelijke alternatief niet voldoende was uitgewerkt, waarschijnlijk omdat de oorspronkelijke initiatiefnemer daar het minste belang bij had.

Op advies van de commissie werd zo'n MER dan niet aanvaard en mocht de initiatiefnemer het huiswerk overdoen. Zijn uiteindelijk al deze horden en hindernissen genomen, dan zal de overheid tot een besluit kunnen komen over de voorgenomen activiteit. Ook dan is het echter nog niet afgelopen. Er komt nog een fase van evaluatie achteraf, waardoor tijdens de uitvoering van het initiatief de milieu-effecten worden nagegaan, zodat er eventueel toch nog mogelijkheden zijn om in te grijpen.

EFFECT

Het zal uit het voorgaande duidelijk zijn dat de MER een belangrijke stap vooruit is op de weg naar een evenredige evaluatie van milieu-aspecten binnen de besluitvorming. Vroeger werd bij een project alleen maar gekeken naar de financieel-economische kant. Met de MEER worden de milieu-effecten meegewogen en dat is een grote vooruitgang. Het zal echter ook duidelijk zijn dat dit niet inhoudt, dat altijd het meest milieu-vriendelijke alternatief wordt gekozen. In de uiteindelijke besluitvorming worden de verschillende belangen wel degelijk tegen elkaar afgewogen. Het grote voordeel van de MER is dat de mogelijkheid tot insp[raak] wordt geboden en dat [...] lijke argumenten niet [...] zonder meer ter zijde [...] hoven kunnen worden. [...] schien wordt niet het me[est] milieu-vriendelijke altern[atief] gekozen, maar er zal al[...] een milieu-vriendelijker [...] luit uit de bus komen [...] wanneer deze inspraak er [niet] was geweest.

Er is nog een ander vo[or]deel. In Nederland zijn bij [de] wet een groot aantal acti[vi]teiten MER-plichtig gema[akt]. Dit zijn vooral activitei[ten] waarvan aangenomen [...] worden dat ze schade[lijk] zullen zijn voor het mil[ieu]. Wil een bedrijf een derge[lijke] activiteit ontwikkelen, [dan] wacht er een langdurige [pro]cedure. Om dit te vermijd[en] zal zo'n bedrijf al op vo[or]hand proberen een altern[atief] te vinden, dat niet M[ER]-plichtig is en dat is dan w[inst] voor het milieu. Instelling [van] MER-plichtigheid kan dus [...] preventief werken.

ANTILLEN

Zal de MER op de Antil[len] kunnen functioneren? De h[eer] Verfaille twijfelde daaraan [en] wie dit artikel goed h[eeft] gelezen, zal het op het oge[n]blik met hem eens moete[n] zijn. In Nederland is de h[ele] MER-procedure niet voor n[iets] met zoveel wettelijke waar[borgen] omgeven. Het uitein[de]lijke besluit moet no[g] steeds door de overheid worden genomen en al d[ie] waarborgen dienen ervoor [om] te zorgen dat de MER gee[n] wassen neus wordt. Zolan[g] die waarborgen op [de] Antillen niet bestaan, moete[n] we vrezen dat het uiteinde[lijke] besluit door onze over[heid] genomen zal worde[n] zoals dat altijd gebeurt: ni[et] gebaseerd op relvante argu[menten], maar op veel belang[rijker] zaken. Is de initiatie[f]nemer van de goede politie[ke] kleur? Wordt het imago va[n] de minister of de gedep[u]teerde door het project opge[poetst]? En last but not least hoeveel geld brengt het in het laatje, waarbij we even in het midden laat welk laatje hier bedoeld wordt.

Zolang er op de An[tillen] geen waarborgen zijn [...] de MER wordt ingevoerd [...] uiten ook inde[...] genomen zullen worde[n] grond van deze MER, za[l] de weg gaan van alle [...] porten: ongelezen de [...] Dat betekent niet dat er [...] moet worden geijverd o[m] MER hier in te voeren, m[et] aanhangende wetge[ving] natuurlijk, Hiervoor is e[...] veel politieke wil nodig en [...] is niet te verwachten [...] bestuurders die het w[...] milieu nauwelijks weten te spellen. Er bestaat bovendien op de Antillen nog geen MER-verplichting voor uit te voeren peojecten.

Tenminste, bijna niet. De Antilliaanse regering heeft namelijk in 1983 het Carthagena Verdrag ondertekend. Dit verdrag probeert het mariene milieu te beschermen. De ondertekenaars hebben zich verplicht om voor elke activiteit die het mariene milieu aantast, een MER te laten maken tot uitvoering van het project wordt overgegaan. Onder activiteiten die het mariene milieu aantasten, wordt ook strandaanleg verstaan.

Door het ondertekenen van dit verdrag heeft de Antilliaanse regering zich verplicht om voor de aanleg van o.a. het Marichi-strandje, de geplande CITCO-stranden op Santa Barbara en de andere stranden die gepland zijn, een MER te laten maken. Dat zelfde geldt voor aantasting van de mangrove-begroeiing. Mochten onze bestuurders hun verplichtingen vergeten (met het naleven van internationale verdragen schijnt deze regering enige moeite te hebben), dan zullen ongetwijfeld organisaties als Stinapa of Carmabi die de bescherming van onze koraalriffen immers hoog in het vaandal dragen, hen er zeker aan herinneren. En anders is er nog altijd de Milieudienst, die zich niet aan zijn verantwoordelijkheid in deze zal kunnen onttrekken,

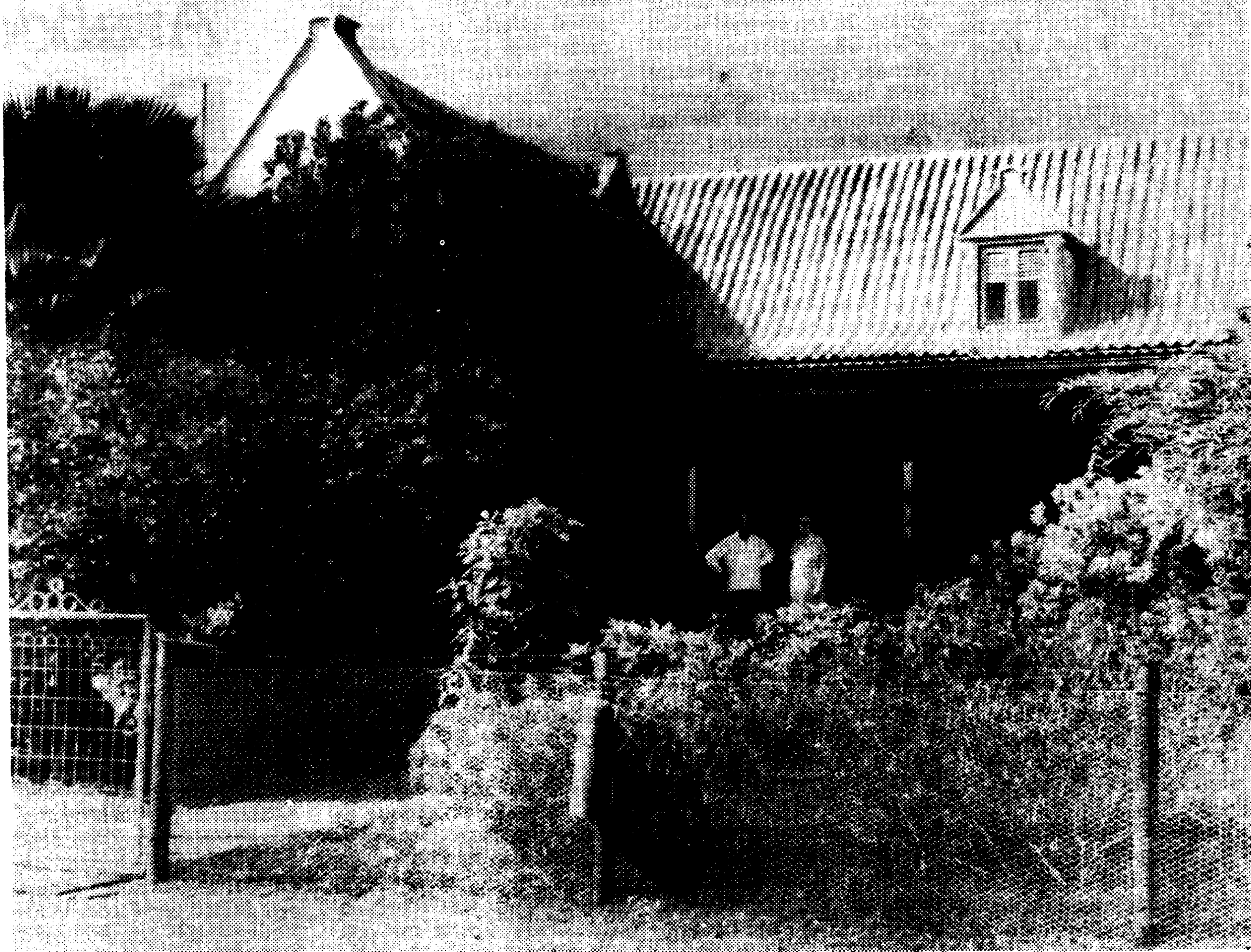
Een gang naar de rechter is hopelijk deze keer niet nodig, maar mocht het ervan komen, dan zal de uitkomst ongetwijfeld de milieuhbeweging in het gelijk stellen. We kunnen de ontwikkelingen aangaande deze eerste Antilliaaanse MER met belangstelling tegemoet zien.

Vorige beheerders 'Shon Lena' en 'Shon Betty'

"Wij vinden het prachtig wat er gebeurt op Plantage Blaauw"

SINDS 1988 ZETELT Curasol Resort Developments in Landhuis Blaauw. Het management liet Blaauw - meer dan 200 jaar oud - opknappen en verbouwen en voorkwam daarmee dat het Landhuis hetzelfde lot onderging als zovele andere, het verval. Curasol kocht de plantage met het landhuis van een oude familie N.V. Ruim twee jaar wordt er al hard gewerkt aan de realisering van het Curasol Resort bij Blaauwbaai. Inmiddels is de infrastructuur van de oostelijke helft van het Resort - met onder andere uitzicht op zee en Blaauwbaai - nagenoeg aangelegd. Er zijn geasfalteerde wegen, trottoirs en tuinmuren. De bouw van de eerste woningen start begin 1993. Dan wordt ook begonnen met de aanleg van de golfcourse en de groenvoorzieningen. Het is geen mooie droom meer, tijdens de kerstdagen van 1993 genieten de eerste bewoners van de rust bij Blaauwbaai.

= door Eva Breukink -

Shon Betty en Shon Lena voor het huis op de plantage Blaauw waar ze de mooiste tijd van hun leven hebben doorgebracht.

Een woordvoerster van de oude familie N.V. komt nog regelmatig bij Curasol Resort om oude vrienden uit Nederland te laten zien hoe mooi je hier kunt wonen. "Ik vind het prachtig wat er nu gebeurt met de ontwikkelingen op Curasol Resort. Mijn grootste zorgen waren het behoud van het Landhuis en een goed tehuis voor de 300 schapen die er nog waren. Alle schapen zijn verkocht aan een particulier, zodat ze zeker goed worden verzorgd. Het personeel dat nog in dienst was, is overgenomen door de nieuwe eigenaar, Curasol Resort Developments".

In 1917 trok 'Shon Lena' in Landhuis Blaauw. Als een stadsmeisje kwam ze hier in de rimboe terecht. Je had er niets: geen water, geen elektriciteit. Het was helemaal vervallen. Na hun trouwen kochten 'Shon Lena' en 'Shon Betty' Blaauw van de heer Joubert. De kinderen hadden de ruimte maar ze zaten ook overal erg ver vandaan. Een keer per maand gingen ze naar de stad en dan werd alles ingekocht.' Vruchtbomen "Shon Betty' heeft Blaauw helemaal bebouwd. Er waren vele duizenden vruchtbomen

met mango's, zuurzak, guyaba's en veel meer. De mango-bomen kwamen uit Trinidad. De pitten van de mango's 'zonder haartjes' werden goed schoon gemaakt en in de zon gelegd. Die werden gebruikt om nieuwe mango-bomen te planten. De vruchten en groenten werden verbouwd in hofjes die namen hadden zoals *bani* en *makori* en *laraha China*. *Den bani* zeiden ze dan. De vruchten werden opgeslagen in huisjes, de *magazinas*. Kruiwagens vol vruchten werden naar de *magazinas* gebracht".

Curasol Resort maakt met name bij de aanleg van de golfcourse gebruik van de natuurlijke kwaliteiten van het gebied. Zo wordt het water van het waterzuiveringsproject Klein Hofje gebruikt voor de irrigatie van de golfcourse en de overige groenvoorzieningen. Het water wordt opgevangen in meren, verspreid over het hele Curasol Resort. In de tijd dat 'Shon Betty' en zijn gezin er woonde was er in de regentijd veel water op de Plantage. "Ik kan me herinneren dat er altijd wel een paar meren waren op Blaauw, ze noemden ze *tankis*. Het vele water werd opgevangen in dammen, die allemaal door 'Shon Betty' waren aangelegd".

"Het gezin bestond uit vier jongens en één meisje. Er was ontzettend veel te doen op de Plantage. Soms vraag ik me wel eens af hoe 'Shon Betty' het vol heeft kunnen houden. Je hebt geen vrije tijd. Het gaat continu door of het nu zaterdag is of zondag. Je kan tegen dieren niet zeggen: wacht tot maandag. En dan de baai. Iedere dag om zes uur 's middags moest de baai dicht om hem de volgende dag weer schoon te hebben. Dus om zes uur ging een sirene en moest iedereen eruit. Dan ging het personeel het strand schoonmaken voor dat het donker werd".

"Ze hebben het met veel plezier gedaan maar het was een sobere tijd. De kinderen moesten vissen of vogeltjes vangen, anders kregen ze geen eten. Ze gingen graag vissen. Dat deden ze bij *Pieda di Wewe*, een grote rots bij de zee. In 1956 hebben ze er een fundering laten aanleggen. Er moest een dak boven komen om het vissen wat aangenamer te maken".

Op de plantenkwekerij in het Curasolproject op Blaauw worden allerlei Curaçaose planten gekweekt die straks het landschap moeten gaan verfraaien.

KOEIENSTANK EN ROZEGEUR

"Al in de dertiger jaren hadden ze koeien, echt Fries Stamboekvee. Later werd een Amerikaanse stier naar Curaçao gehaald om een sterker soort te krijgen. Uiteindelijk waren er 100 koeien en werd er melk, karnemelk en kaas verkocht. De grootste klant was het St. Elisabeth Hospitaal voor de melk. Behalve koeien waren er ook varkens, een grote kippenfokkerij - Leghorns uit Amerika - en bijen voor de honing". In de plantenkwekerij van Curasol Resort groeien nu meer dan 30.000 planten en bomen. Deze worden gebruikt voor de groenvoorzieningen langs de wegen. Ook kunnen toekomstige bewoners planten afnemen voor de tuinen bij hun woning. Curasol Resort moet de groene oase worden die het in de tijd dat de familie er woonde ook was. De woordvoerster: "Waar nu de plantenkwekerij is, was vroeger de schapenkooi. Er waren schapen uit Zuid-Afrika, Blackheads-ras, vanwege hun enkel zwarte koppen. Er werden heel wat lammetjes die door de moeder waren afgestoten de fles gegeven". "Het was een toer om al die beesten te houden, hoor. Naast andere groenten werd er maïs verbouwd voor de dieren, maar in de droge tijd moest er voer worden geïmporteerd. Het hooi kwam uit Canada. Aan de weg naar zee staat nog de oude hooischuur. Vooral in de wintermaanden moesten ze er rekening mee houden dat de boten niet konden uitvaren wanneer de Noord-Amerikaanse meren waren dichtgevroren". Al voordat ze trouwde teelde 'Shon Lena' planten. "De rozen waren prachtig, vooral de 'American Beauty' met lange stelen en heerlijk ruikende, grote bloemen. Het waren echt enorme velden met rozen, orchideeën en zelfs gladiolen. Met al die kleuren leek het hier wel op de bollenvelden van Nederland".

PORTUGEZEN

Om de 'boerderij' draaiende te houden werden Portugezen aangetrokken. "Er waren 75 mensen in dienst om de hofjes te onderhouden, de dieren te verzorgen en in de steenbrekerij te werken. In die tijd had je geen werkloosheid en het was dus moeilijk om werknemers op het eiland zelf te vinden. De Shell legde beslag op alle arbeiders en de Curaçaoënaar is nu eenmaal geen grote liefhebber van tuin- en landbouw. De Antillianen die in dienst waren, bedienden in het algemeen de machines, zoals de steenbreker en Caterpillar loaders. Voor de stenen zelf en het verzorgen van de koeien en planten waren er de Portugezen".

"De Portugezen woonden op het Landgoed. Ze kwamen hier en hadden niets. Ze moesten toch ergens wonen? Eigenlijk zijn ze hier terecht gekomen door de Shell. De oliemaatschappij haalde vreemdelingen uit landen waar wel werkloosheid was en bracht hen onder in kampen bij Suffisant. Er waren kampementen voor Venezolanen, voor Colombianen en uiteindelijk ook voor de Portugezen. Ook heeft 'Shon Betty' op verzoek van het Gouvernement twintig Portugezen in dienst genomen toen de Aloëmaatschappij op Aruba dicht ging".

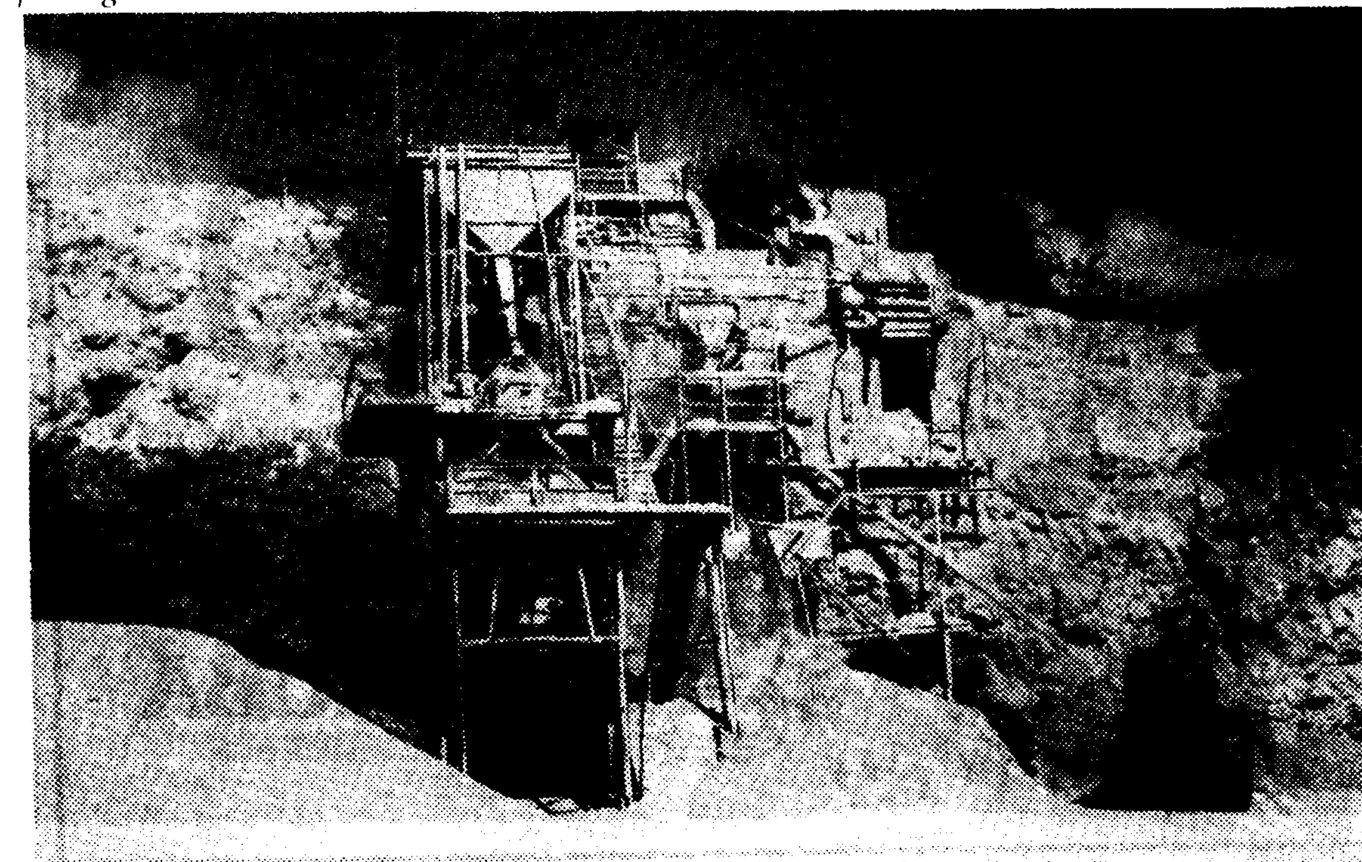
Boven op de rotsen die grenzen aan Boca Sami liggen nog de resten van de Tweede Wereldoorlog, toen de Amerikanen hier waren gelegerd. "Het was voor de militairen een prima plek, uit het zicht en veilig achter de rotsen. Je kunt nog de fundering zien waar de kanonnen stonden. De resten van de Spaanse kanonnen liggen er ook nog, daarom wordt dit punt *Punta Kañón* genoemd. Er was ook een uitkijktoren en in de rotsen waren kelders gemaakt voor munitie. Die kelders werden later gebruikt om het dynamiet op te slaan dat werd gebruikt voor de steenbreker".

ZWEMMENDE NONNEN

Jarenlang kwamen nonnetjes naar Blaauwbaai om daar te zwemmen. "Dat begon tijdens de oorlogsjaren. In die tijd werd de Moeder-Overste ernstig ziek. De bisschop en pater De Bruin hebben toen gevraagd of ze daar een huisje voor haar mochten neerzetten. Nu is het afgebroken maar de fundering ligt er nog. Later mochten de nonnetjes er zwemmen, maar niet met andere mensen. Elke maand was er een lijst met de dagen en tijden waarop ze wilden komen en dan ging de baai dicht voor het publiek. Echt onvoorstelbaar! 'Shon Betty' nam ze soms mee in zijn jeep. Dan zag je niets anders dan wapperende kappen. Later veranderde dat natuurlijk allemaal en mochten ze gewoon in het openbaar zwemmen".

Toen Landhuis Blaauw eigendom werd van de familie - in 1917 - was de slaventijd al lang voorbij. "Er moeten wel slavenhutten hebben gestaan, maar die waren allemaal verdwenen toen de familie op Blaauw ging wonen. Waarschijnlijk woonden de slaven in hutten op een deel van de Plantage waar ook skeletten zijn gevonden. Dat gebeurde toen 'Shon Betty' -hij had net zijn eerste graafmachine aangeschaft - een dam ging aanleggen. Er kwamen allemaal skeletten tevoorschijn. De bestuurder van de machine stapte af, holde weg en ze hebben hem nooit meer terug gezien! De machine heeft veel kapot gemaakt van de botten, maar een schedel was nog intakt. Na onderzoek door dokter Maal bleek het van een jonge vrouw te zijn en op de plek van de *Dam di Karpachi* moet vroeger een soort begraafplaats voor de slaven zijn geweest.' Momenteel worden de wegen naar de ingang aangelegd en dan kan worden begonnen met het aanbrengen van de eerste groenvoorzieningen. Begin 1993 - als met de bouw van de eerste woningen is gestart - wordt ook begonnen met de aanleg van het nieuwe strand en de Beach Hut. Geen dieren en fruitbomenteelt meer op de voormalige Plantage Blaauw. Nu: bouwactiviteiten die zeven dagen per week doorgaan om het grootste en meest luxueuze woongebied van Curaçao te scheppen - het Curasol Resort.

De oude steenbrekerij komt goed van pas bij de realisatie van het 20Curasol project op de plantage Blaauw.

Arubaanse auteur richt

Dennis Henriquez

''Ik beschouw me

IN TRADITIONELE KERSTVERHALEN wil het nog wel eens gebeuren dat een verdwaalde zoon onder klokgebeier terug in het vaderhuis met open armen ontvangen wordt.

Zo' verhaal is er voorlopig niet te schrijven over de van Aruba afkomstige en in Nederland wonende auteur Denis Henriquez, die begin 1992 zijn romandebuut 'Zuidstraat' bij de Amsterdamse Bezige Bij publiceerde. Op Aruba zelf

= door

Zo lijkt Denis Henriquez in Nederland de aandacht te krijgen die hem op zijn geboorte-eiland altijd onthouden werd. Toneelstukken als 'Mañan Dalia lo ta mi Dalia' en 'Fenchi a gana e premio mayó' werden opgevoerd en gunstig gerecenseerd, en nauwelijks verkocht of gelezen. Op de televisiefilm 'Dera Gai' reageerden enkelingen verontwaardigd afwijzend, de massa zweeg. Onverschilligheid en gebrek aan respons van het Arubaanse publiek waren Henriquez' deel. Hij keert zich nu af van het Papiamentu en de Arubaanse lezer en wendt zich voortaan in het Nederlands tot de Nederlandse lezer, die wel reageert.

Een gesprek over schrijven en literatuur, in een winderig en koud Rotterdam, waar Henriquez sinds einde jaren zeventig leraar natuurkunde op een gymnasium is. Een interview als een verteld verhaal, dat rondcirkelt, uitweidt en weer bij zijn uitgangspunten terechtkomt. Zoals zovele door de orale vertelkunst beïnvloede Caraibische auteurs, zoals de verhalen in Denis Henriquez' roman.

Hoe is het schrijven begonnen?

"Hoewel ik tijdens mijn middelbare schooltijd wel een poos redactielid van de schoolkrant geweest ben, kan ik me niet herinneren, dat ik daarin ook publiceerde. Ik was meer op de tennisbaan, ik hield me liever bezig met sport en meisjes dan met schrijven en redactievergaderingen. Ik schreef wel veel dagboeken, maar dat soort zaken was natuurlijk niet publicabel."

Daar moet de invloed op een zich later ontwikkeld schrijverschap dus niet gezocht worden. Waar dan wel?

"Mijn oom Djo Wijk (Uncle Djo, Djowiwi in 'Zuidstraat') was een echte sterke-verhalenverteller. Hij dikte de gebeurtenissen aan en vertelde zo komisch dat kinderen uit de hele buurt naar hem kwamen luisteren. Hij woonde in een klein houten huisje naast ons. Toen ik de afgelopen grote vakantie op Aruba was, heb ik nog meer over hem gehoord. Hij was een gezien persoon in de gemeenschap. Veel mensen kenden hem goed, ze wisten me nog weer nieuwe verhalen die mijn oom vertelde te herinneren. Je kunt niet van zijn directe invloed op mijn schrijven spreken. Het was meer de fascinatie van zijn levensstijl, een zekere ruigheid, het plezier van het vertellen en naar hem luisteren. Die verhalen gaf je dan weer door."

"In mijn familie kwamen trouwens veel vertellers voor. Van echte invloed is mijn tante geweest, die ook veel vertelde. Verhalen die ik van haar gehoord heb, zijn in mijn toneelstukken en in 'Zuidstraat' verwerkt. In mijn jeugd was het vertellen nog algemeen in Oranjestad. Als je 's avonds buiten zat, kwamen kennissen langs en gingen bij je zitten. En dan werd er verteld. Dat was het tijdverdrijf toen er nog geen televisie was. Al die vertelde verhalen hebben mijn fantasie geprikkeld, het was niet zo dat ze van directe invloed op mijn schrijven zijn. Ik beschouw me zelf ook als een verteller."

ORALE

De Nederlandse kritiek pakte dat orale element goed op en schreef over 'de zwierige stijl', die volgens sommigen van hen typerend zou zijn voor 'romans uit de West' en het 'opentrekken van alle laden van de metaforenkast'. Frans de Rover ging zich in Vrij Nederland te buiten aan zinnen als 'de schrijver presenteert een kleurrijk beeld van het wervelende leven op het subtropische Aruba... Nederland op zijn Zuidamerikaans... een zomers boek... kleurrijk en idyllisch...' Nagenoeg iedere criticus viel echter over de compositie van de 'Zuidstraat', dat eerder uit negen los van elkaar staande verhalen zou bestaan dan een echte romanstructuur zou bezitten, zoals de aanduiding op het kaft dat wel degelijk suggereerde. Jos de Roo vergeleek het werk met de Caribische auteur V.S. Naipaul: 'Miguel street' (1959), al viel die vergelijking in het nadeel van jouw werk uit.

"De aanduiding 'roman' werd door de uitgever voorgesteld en ik heb daarin toegestemd. Het boek is gegroeid vanuit schetsen en de beschrijving van situaties. Die waren in die vorm niet geschikt voor publicatie, maar ze vormden belangrijk materiaal. Ik kan de reactie van de critici begrijpen, want ik beschouwde het boek ook meer als een bundeling van verhalen. Maar er is wel degelijk coherentie. Elk hoofdstuk heeft een thematische kern, waarbij een of enkele personages centraal staan. De andere personen die in zo'n hoofdstuk worden genoemd en op dat moment niet meer dan een bijrolletje spelen, komen later als centrale figuren terug. Ze worden in een volgend of nog later hoofdstuk wel degelijk verder uitgewerkt, ontwikkeld en afgerond. Eigenlijk is 'Zuidstraat' één groot verhaal over die straat van mijn jeugd."

Jos de Roo vond dat de samenhang in de verhalen zélf ontbrak en schreef over 'compositorisch onvermogen'.

"Er zijn maar twee elementen in het verhaal waarover niet werd uitgeweid en dat zijn Scaramouche en het huis van de zeven zusters. Alle andere personen zijn wel degelijk uitgewerkt. Steeds is er een rode verbindende draad. Misschien is daar dan toch van invloed van mijn vertellende familie sprake. In een verhaal wordt er van alles bij gehaald, het verhaal cirkelt als het ware rond, maar komt steeds weer bij uitgangspunten en het centrale thema terecht."

AUTOBIOGRAFISCH

Er waren nogal wat critici die 'Zuidstraat' als biografisch bestempelden.

"Ik heb eens een uitvoerige auto-biografie voor mezelf geschreven, niet om die te publiceren, maar ze werd belangrijk als basis voor mijn schrijven. Elementen die ik daarin beschreef, kon ik later gebruiken. In zekere zin ben ik zelf Scaramouche, want die ging natuurkunde studeren. Maar ik ben natuurlijk zo'n beetje iedereen. Je kunt niet van een afzonderlijke figuur zeggen dat hij auto-biografisch is. Alles wat je vroeger gehoord hebt, wat je beleefd hebt, je herinneringen — je verwerkt het en je smeert het over de personages uit. Er zit een stukje van mij in Binchi, in Alejandro, in Scaramouche... in allerlei figuren zit natuurlijk iets van de schrijver, maar nooit exact. Ik ga van een auto-biografisch moment uit als startpunt, daarna laat ik de uitwerking aan mijn fantasie over."

Critici schreven over je debuut. 'Zuidstraat' is je Nederlandse romandebuut. Maar je had natuurlijk al veel eerder gepubliceerd.

"Toen ik nog leraar natuurkunde op het Colegio Arubano was, schreef ik cabaretteksten voor de Vereniging van Leerkrachten op Aruba (het latere Simar). Met Nieuwjaar speelden wij 'Bon Aña', een half jaar later 'Aruba'. Ik schreef teksten en liederen, met een politiek-kritische inhoud uit onvrede met de toenmalige situatie. Maar op een moment stel je je niet meer met een dergelijk lichtspottende liedjes tevreden en wil je wat anders. Cabaret was een stimulans en een begin. Daarna kreeg ik de behoefte aan wat stevigers, iets wat substantiëler was. En dat wás er op een gegeven moment, woorden en zinnen rolden als vanzelf op papier. Schrijven ging me goed af."

Zo ontstond 'Mañan Dalia lo ta mi Dalia', waarover E. Boerstra in de Beurs van 1 november 1978 een lovende recensie schreef: IJzersterke tekst, schitterende regie, indrukwekkend spel en dat alles van eigen Arubaanse bodem. Overigens begon Boerstra's recensie met een uitvoerige aanklacht tegen het gebrek aan belangstelling van de toenmalige Arubaanse cultuurbonzen.

"Dalia heb ik afgemaakt toen ik al in Nederland woonde en werkte. Burny Every regisseerde het stuk en speelde het samen met Maureen Berkel. Het was een zwaar, maar heel Caraïbisch stuk. Twee personen zitten letterlijk in de rotzooi onder een oude boom. Ze vertegenwoordigen twee levenshoudingen: de één wil zijn omgeving leefbaar maken, hij staat met beide benen op de grond; de ander denkt alleen maar aan vluchten, raakte geheel los van zijn omgeving en fantaseert zich een eigen realiteit waarin hij gaat geloven. De in de irrationaliteit verkerende vermoordt ten slotte degene die zich een eigen werkgelegenheid wilde scheppen. Zoiets is natuurlijk een heel symbolisch stuk. Het was zo nieuw dat het moeilijk was voor het publiek; het werkte vervreemdend."

Begin 1981 speelde opnieuw onder regie van Burny Every de toneelcombinatie Grupo Teatral Arubano, Ban Hari en Teatro Experimental Arubano het blijspel 'Fenchi a gana e premio mayó'.

"Van geen van beide stukken heb ik de opvoering zelf gezien; ik woonde in Nederland. Ik schreef het stuk toen ik op vakantie in Spanje was. Ik deed er ongeveer één maand over om de tweede en definitieve versie af te maken. Het schrijven van 'Dalia' kostte me ook een maand, maar daarvan maakte ik wel zeven versies voor ik tevreden was. 'Fenchi' is een klucht met een dubbele bodem. Het gaat over een dag roddelen. Wat er gebeurd is, verandert in de mond van iedere volgende persoon. Op die manier verwerkte ik kritiek op het sociale leven, op de politiek en op de dubbele moraal in de man/vrouwverhouding. Het was een veel luchtiger stuk dan 'Dalia'."

Waarom publiceer je 'Dalia' niet, het is toch een belangrijk stuk voor onze toneelliteratuur?

"Ik heb het wel eens ter hand genomen en zou het ook wel willen. Maar misschien ben ik toch te lui om dat voornemen echt uit te voeren. Ik heb geen zin om het weer helemaal te bekijken en uit te typen. Bovendien zit je dan met die spellingproblemen."

ALICE IN WONDERLAND

eenneelstukken zijn opgevoerd die nooit in druk verschenen, is het met jouw 'E soño di Alicia' net andersom gegaan: het is door Charuba uitgegeven, maar het werd tot nu toe nooit opgevoerd. 'Er werden trouwens in het eerste jaar nog geen dertig exemplaren van verkocht. Dat is ronduit een schande voor z'n goed en geestig geschreven stuk.

"In Nederland vroeg Chris Comvalius me om voor 'Groep 13' een stuk te schrijven. Dat werd opgevoerd als 'The mad T-party', de scène van de gekke hoedenmaker uit Alice in Wonderland. Ik moest het in twee weken tijds schrijven en dat was veel te vlug. Bovendien moest het in Nederlands geschreven worden. Achteraf is dat toch belangrijk geweest, want het deed me van mijn schroom om die taal te gebruiken afstappen. Ik had wel eerder in het Nederlands gepubliceerd, maar dat betrof dan artikelen. In 1979 schreef ik in de Amigoe bij voorbeeld een stuk 'Het trieste der tropen' over de Arubaanse politiek. Maar zoiets is een analytisch stuk en dat is wat anders dan toneeldialogen of verhalen."

"E soño di Alicia gaat over een jong meisje dat opgroeit tot volwassenheid. In de eerste akte verkeert ze nog in een kinderlijke fantasiewereld, waarin ze allerlei (sprookjesachtige) dieren ontmoet. Ze is op zoek naar een deur die haar naar de volwassenheid moet leiden. Die vindt ze aan het einde van het eerste bedrijf met behulp van de gids Araña, een soort Compa Nanzi-figuur. Ze stapt door die deur. In het tweede bedrijf maakt ze in de wereld van de volwassenen kennis met de krankzinnige en wrede koningin die spelletjes speelt op een feest. De beroemde zevenslaper vertelt de waarheid omtrent dat feest, wat de koningin niet accepteert. Ze laat hem onthoofden, maar de stem praat door: de waarheid kan niet gestopt worden. Zo maakt Alicia kennis met de harde realiteit in de wereld van de volwassenen. Aan het einde ontwaakt ze."

Je verwerkt nogal wat traditionele elementen van Arubaanse volkscultuur in je werk. Zo wordt in 'Alicia' de dori opgevoerd die het bekende rijmpje 'Dori Marco, si mi muri, ken ta derami?' reciteert, zo komt een paar bekende liederen voor. Hoe sta je tegenover folklore?

"Aan folklore zonder meer heb ik geen enkele behoefte. Voor mijn toneelwerk gebruikte ik de lokale Arubaanse setting. Maar als je goed schrijft, moet je iets vertellen wat meer is dan wat je direct ziet. De achtergrond, de oppervlakte van het verhaal was wel plaatsgebonden, maar ik hoopte hieraan een algemeen thema te koppelen. Ik zal nooit de traditionele elementen uit de volkscultuur als uitsluitend folklore gebruiken."

In 1991 werd in een coproduktie van TeleAruba en NOS de film 'Dera Gai' gebracht, de eerste Arubaanse produktie in die zin dat zowel de auteur, de regisseur Burny Every als alle spelers Arubaan waren en alle opnamen op het eiland zelf tot stand kwamen. Het verhaal kwam als hoofdstuk in 'Zuidstraat' terug en geeft een schril beeld van een ander dan het toeristische Aruba.

"Op het feest van San Juan wordt volgens de volkstraditie, de kop van een haan afgeslagen. Maar ik geef zo'n oud gebruik een nieuwe betekenis in die zin dat Lionel als hanige machista gedood wordt en verliest. Ik maak van het oude 'dera gai' een nieuwe metafoor. Het concrete beeld dient om iets wat universeel

op Nederlands publiek

ls een verteller"

waren de reacties miniem, maar in Nederland sloeg de roman aan en van de oplage van 2500 exemplaren zijn er inmiddels ruim zestienhonderd verkocht. Ook de Nederlandse kritiek had er over het algemeen vrij wat redelijk positieve aandacht voor. Tussen maart en augustus werd het romandebuut in niet minder dan zeventien kranten en bladen gerecenseerd, zowel in diverse grote landelijke als in een aantal regionale bladen.

te verduidelijken. Samuel Beckets 'Wachten op Godot' heeft in dit verband altijd grote indruk op me gemaakt. Twee mannen wachten bij een boom op Godot die nooit komt. Dat is concreet, maar dieper is dat wachten natuurlijk een metafoor betreffende verlossing en genade. Je moet een concreet beeld vinden en gebruiken voor een menselijk probleem dat aan dat beeld ontstijgt. Als dat niet kan, hoeft voor mij de folklore niet."

TAAL

In 1988 publiceerde je gelijk met 'Alicia' een klein dichtbundeltje 'Kas Pabow', dat een heel andere sfeer ademt. De vierde afdeling 'Poesia di inbierno' gaat over heimwee vanuit het koude Nederland. Het geboorte-eiland en jeugdherinneringen in de eerste en vijfde afdeling omsluiten compositorisch de klacht over het verblijf in Nederland en 'tristesa'.

"In 'Kas Pabow' staan gedichten waarvan ik sommige in een eerdere versie al in de tijd van de caberetteksten geschreven had. Ik zocht er twintig uit, die ik al schavend bewerkte. De gedichten gaan over weemoed en verlangen naar Aruba, maar ook over het ouder worden. Ik schrijf nu geen gedichten meer, dat is iets van vroeger."

Met uitzondering van deze poëzie is je Papiamentstalige werk nogal hard, vergeleken met de veel 'zachtere' enigszins weemoedige sfeer in het Nederlandstalige 'Zuidstraat'. Heeft dat met het verschil tussen die twee talen en jouw houding ten aanzien van het schrijven in die twee talen te maken?

"Het verschil is er wel, maar het is geen verschil tussen die twee talen. Het heeft met een verschil in levensfase te maken. In het cabaret en het toneel had ik een kritische houding ten opzichte van mijn eigen gemeenschap, de ergernissen betreffende de politiek kwamen aan de orde, ook in de film. Ik kritiseerde de Arubaanse maatschappij. Die behoefte heb ik nu niet meer. Die fase van het me afzetten tegen de eigen gemeenschap heb ik gehad, dat heb ik nu niet meer nodig. In 'Zuidstraat' schrijf ik niet over de maatschappij, maar over mensen hoe die omgaan met hun lot. Ik heb die mensen met liefde beschreven. Zij hebben mijn jeugd begeleid. Ik heb een hele fijne jeugd gehad. Die mensen verschaften mij inspiratie door hun onmiddellijke omgang. Ik denk met plezier aan hen terug."

"Ik heb de spanning gezocht in hoe die mensen met hun lot weten om te gaan, wat ze weten te maken van hun leven, hun beperkingen van innerlijk aard of door maatschappelijke omstandigheden. Het laatste is het geval met Susana en de Portugees Joao, omdat hun relatie op maatschappelijke conventies stukloopt. Uncle Djo wordt ongelukkig door innerlijke factoren, door zijn karakter omdat hij nergens rust kan vinden, Johannes Biermans wordt het slachtoffer van zichzelf. Hij wil opgaan in de gemeenschap, hij kan zakenman worden als iedereen, maar hij mist de kracht, glijdt uit en wordt daardoor eenzaam. Dan zijn nogal wat mislukkingen, ja. Ik heb de neiging om te denken dat het niet lukt in het leven."

"Het einde van de 'Zuidstraat' is zowel positief, de hoofdpersonages gaan een nieuw leven tegemoet, als negatief, want de weemoed om het weggaan blijft hangen. Je woont op een klein eiland en waarom moet je tienduizend kilometer verderop gaan studeren?"

AFSTAND

Jos de Roo en ik hebben in onze recensies je roman met V.S. Naipaul's 'Miguel street' vergeleken. Wat vind je daarvan?

"De situatie is anders. In 'Miguel street' wil de ik-figuur, het jongetje dat de hoofdpersoon is, alleen maar weg. Hij heeft een hekel aan zijn straat die hij als tweederangs beschouwt. Hij minacht de straat waarin hij woont. De "Zuidstraat" heb ik daarentegen positief beschreven, het veroorzaakt pijn om daaruit weg te gaan. Naipaul zet zich af tegen zijn jeugd, die behoefte heb ik niet. Ik ben eerder geneigd om met heimwee terug te kijken naar die straat. Je moest weg om te studeren, maar ik voel geen enkel moment verbittering."

"Ook heb ik geen behoefte om het onderwijs dat we kregen te kritiseren. Dat is zo Hollands om meteen te leten op wat de Hollandse fraters deden. Ze straften wel, maar ze brachten ook discipline. Ik heb uitstekend onderwijs genoten. Ik zit niet met het kolonialisme, ik hoef niets te verwerken of van mij af te schudden. Ik zet me niet, ik kan met plezier terugkijken. Al is het met een beetje weemoed, zoals in het motto, dat ik niet vertaald heb en waaraan de kritiek voorbijging omdat ze het waarschijnlijk niet begreep."

Er wordt ten aanzien van dit soort romans over de jeugd nog wel eens gesproken over een dubbele afstand die een auteur moet overbruggen: die naar het verleden, maar ook geografisch, omdat hij heel vaak schrijft vanuit een ander land dan waar hij de jeugd doorbracht. Schrijven zou dan vanuit een situatie van ballingschap en weemoed plaatsvinden.

"Zo'n dubbele afstand is niet erg, want zo krijgt de fantasie de vrije teugel. Belangrijker dan de afstand van leeftijd of een geografische afstand was voor mij de afstand in de taal. In een vreemde taal over je eigen jeugd schrijven — die afstand is veel belangrijker dan een geografische. Maar schrijven in het Nederlands biedt mij voordelen, ik ervaar het niet als knellend, het geeft me juist vrijheid om met mijn beelden te doen wat ik wil. Voor mij heeft het Nederlands veel voordeel boven het Papiamentu. Ik schrijf niet uit patriottische redenen, ik hoef niet te bewijzen dat iets ook in het Papiamentu kan. Ik ben geen nationalist. Als je in het Papiamentu schrijft, moet je dubbel creatief zijn, want je moet ook je eigen taal scheppen en dat is voor mij een grote handicap. Met het nonverbale en de dialogen van het toneel is dat heel wat anders dan met proza. Poëzie schept sfeer, maar proza is descriptief en dat is het probleem. Ik denk niet dat Tip Marugg en Frank Martinus Arion hun romans in het Papiamentu hadden kunnen schrijven; Boeli van Leeuwen met zijn enorm beeldend taalgebruik zeker niet."

"Geef mij maar een kant en klaar instrument, dan zorg ik wel dat de beelden erbij komen. Ik weet niet of ik de moeite zou willen nemen om het Papiamentu zo diepgaand te exploreren. Je zit een jaar achter je computer te schrijven en wie gaat het dan lezen? Bovendien speelt dan voor Aruba de spellingkwestie nog mee. Ik wil ook schrijven voor een markt en met mijn publicatie een belangstellend leespubliek bereiken. Je stopt veel energie in zo'n werk en je wilt respons en wisselwerking; die krijg je op Aruba niet. 'Ik ben niet meer van plan om toneel te schrijven dat toch niet wordt opgevoerd en waar geen publiek voor is. Ik schrijf niet meer in het Papiamentu, maar beperk me tot proza in het Nederlands nu ik een uitgever gevonden heb. In het Nederlands schrijven is voor mij een uitdaging van de kritiek. Je schrijft in een context waarin er een literaire wereld bestaat en waar de kritiek leeft. Schrijven voor niet-autochtonen, voor de lezers in Nederland, werkt bevrijdend. 'Samuel Beckett schreef in zijn moedertaal Engels en in het Frans. In die laatste taal moest hij heel bewust een stijl in een hem vreemde taal scheppen. Schrijven in het Nederlands geeft nij de literaire afstand die ik nodig heb."

Was het moeilijk om een Nederlandse uitgever voor je roman te interesseren? Heeft het je veel tijd gekost om gepubliceerd te worden?

"Het manuscript van "Zuidstraat" werd door Querido als 'niet acceptabel' geweigerd. In de Knipscheer liet aanvankelijk niets van zich horen, pas toen ik het manuscript terugvroeg, kreeg ik een aantal kritische kanttekeningen. Toen stuurde ik het manuscript naar de Bezige Bij, waar men direct positief was: ik kreeg een heel enthousiaste reactie. Er werden nagegoeg geen redactionele wijzigingen voorgesteld: alleen wat idiomatische zaken, sommige beelden werden aangescherpt en een halve pagina van het manuscript verdween. In één middag hadden we alles doorgenomen. Ik ben blij met de Bezige Bij als grote Nederlandse uitgever. Ik wil niet gestigmatiseerd worden met dat minderhedengezeik van hier in Nederland."

Een verteller uit de West is in Nederland dubbel gehandicapt: de Nederlandse lezer heeft geen boodschap aan vertellen, en er is weinig belangstelling voor literatuur uit de West. Je zit natuurlijk met de handicap van het Nederlands als kleine taal. Kijk, Engels is een wereldtaal. Als een lezer in Engeland je niet leest, is er misschien wel een lezer in India of Afrika. Wij zijn gebonden aan de Nederlander; als die ons afwijst zijn we weg."

KRITIEK

Recensies worden geschreven voor lezers, niet in de eerste plaats voor de auteurs. Wat vond je van de Nederlandse kritiek op je roman? Heb je er iets van geleerd?

"Die kritiek was redelijk evenwichtig, er was niet echt negatieve kritiek. De Volkskrant schreef onder de maat, die recensie vond ik een misplaatst beschermend en minzaam toontje hebben. Dat ergert mij, maar daarover ga ik niet zitten piekeren. Jos de Roo had in Trouw al van te voren een mening wat Caraïbische literatuur moet zijn. Het is niet een gebied waar je met liefde over schrijft. Men zoekt een negatief beeld. Je wordt pas serieus genomen als je tekorten signaleert; acceptatie wordt niet serieus genomen."

"De kritiek heeft me geattendeerd op mijn nonchalance om de aanduiding 'roman' op de omslag te accepteren. Voortaan zal ik scherper op dit soort dingen letten. Wel ben ik er gevoelig voor dat lezers me zeggen dat ze genoten hebben. Maar ik laat me niet door kritiek beïnvloeden in die zin dat ik daardoor anders zou gaan schrijven. De wisseling van perspectief die ik toepaste, werd door de kritiek niet geaccepteerd. Naipaul schreef vanuit een coherente ik-persoon. Voor mij was er niets aan de hand, voor mijn lezers ook niet, maar voor de critici kennelijk wel. Ik zal in het vervolg proberen veelzijdigheid te bereiken met behulp van een grotere mate van concentratie. Een boek dat inhoudelijk kaleidoscopisch is, maar stilistisch geconcentreerd. Om de nodige afstand te scheppen gebruikte ik de hij-vorm in "Zuidstraat". In een volgend boek zal ik de ik-vorm toepassen. Dat kan omdat het minder auto-biografisch wordt. Bij schrijven blijft het altijd een barrière om je ego opzij te zetten."

Wat is volgens jou de functie van literatuur?

"Die interesseert me niet. Ik ben niet geïnteresseerd in een maatschappelijke functie, of in eigen gelijk. Dat laat me koud. Als leraar natuurkunde heb ik de behoefte om iets te doen met primair materiaal. 'Zoals je de natuur beschrijft en theorieën ontwerpt, dat moet je ook met mensen kunnen. Je ziet vormen van leven, beelden. Die kun je opvangen en observeren. Schrijven is eigenlijk jezelf een tweede leven scheppen naast het gewone, alsof je eigenlijke leven niet genoeg, niet voldoende is"

"Conglomeraten van beelden komen op je af, die verwerkt je en daarna komen ze niet terug. Zo gezien is schrijven een vorm van afrekening met steeds nieuwe onderwerpen. Misschien zal ik daarom ook over Europa gaan schrijven. Maar dan wel vanuit mijn beperking dat ik in een andere situatie dan de Nederlander verkeer. Ik zal dan schrijven vanuit de optiek van de buitenstaander."

DE LITERATUUR

Tot slot praten we over de auteur als lezer. Welke boeken en schrijvers hebben jouw voorkeur, waar reken je jezelf toe? Nederlandse critici vergeleken je 'Zuidstraat' met Louis Paul Boon, Ina Boudier Bakker, M. Nijhoff, Jacques Bloem en Ab Visser die ook boeken over straten publiceerden.

"Ik wil bewust een eenling zijn. Ik ben niet iemand die zich met 'de' literatuur bezighoud. Ik interesseer me niet voor literaire traditie. Ik heb geen behoefte om te behoren bij een groep. Dat is niet belangrijk voor mij. De laatste tijd lees ik gericht dat waar ik voor mijn schrijven wat aan heb, maar vroeger heb ik veel gelezen. De drama's van Shakespeare zijn daarbij ene heel stabiele factor; daarvan heb ik tapes die ik geregeld beluister. Ik las de 'essais' van Montaigne over de eenzaamheid bij voorbeeld, ik genoot van Laurence Sterne, ik voelde affiniteit met Joyce wegens het poëtische, Het r.k. en het individualistische in zijn werk. Samuel Beckett 'Wachten op Godot' heeft altijd diepe indruk op me gemaakt, ik las de verhalen van V.S. Naipaul, ik houd van Somerset Maugham's lichte en cynische toon, ik lees van Camus hoewel ik zijn taalgebruik wat gezwollen vind, om het mediterrane, de zon, zee en levensvreugde. Gabriel García Marquez vind ik wel wat zwaar, maar ik lees zijn verhalen graag. Ik houd van Boeli van Leeuwen's taalgebruik, niet het inhoudelijke van zijn romans. Ik lees geen Nederlandse boeken, want ik voel geen affiniteit met die Calvinistische literatuur. Alleen Harry Mulisch maar die is kosmopoliet. Ik vind zijn taalgebruik, droge humor positief, maar hij is te intellectualistisch, er zitten te weinig emoties in zijn werk."

De Heer verlaten

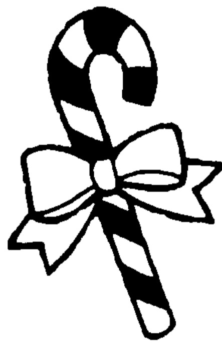
SEVILLA — Onder veel trouwe apostelen is er altijd een die de Heer verlaat. Met deze woorden reageerde de tweede man van het Vaticaan, kardinaal-staatssecretaris Angelo Sodano, op het besluit van Leonardo Boff

Elk jaar verlaten ongeveer duizend geestelijken het ambt, terwijl zeven- tot achtduizend priesters worden gewijd. Sodano zei dit tijdens een persconferentie te Sevilla waar op Expo '92 de dag van de Heilige Stoel werd gevierd.

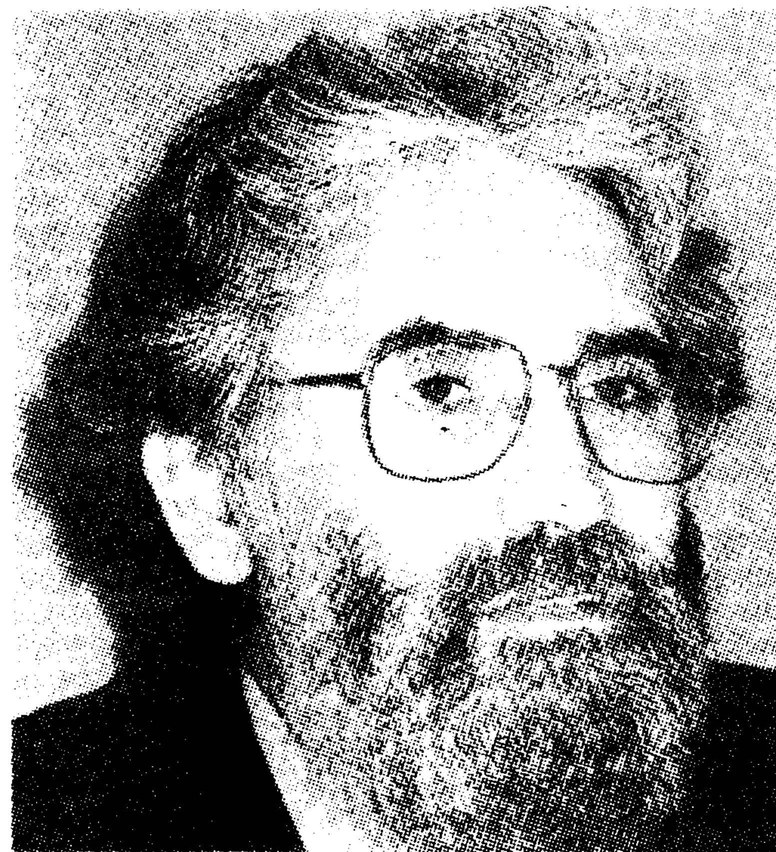
Instituut Kerk altijd bang voor vernieuwing

Boff: twintig jaar lang door Vaticaan hinderlijk gevolgd

'DE MODERNE samenleving moet de kerk evangeliseren, want de samenleving heeft geleerd de mensenrechten te respecteren.' Deze stelling poneerde de Braziliaanse bevrijdingstheoloog Leonardo Boff eens in een gesprek met de KRO-tv in Nederland. Boff die niet wars was van uitspraken die dwars staan op de visie van het Vaticaan

heeft het jarenlang aan de stok gehad met de Vaticaanse autoriteiten. Vandaar deze uitspraak. Dit is nu voorbij voor hem omdat hij ontslag heeft gevraagd uit de Franciscaner orde en ook de bediening van het priesterambt heeft neergelegd. Voor velen was dit een verdrietig feit.

LEONARDO BOFF

De kritische theoloog zette met zijn soms harde uitspraken aan het denken en trapte daarbij soms ook tegen schenen aan en ontliep verder geen lange tenen. Hierbij enige citaten van Leonardo Boff welke iets duidelijk maken van zijn strijd met de autoriteiten in het Vaticaan en ook over het denken van deze pater Fransciscaan die onder meer een zeer boeiend boek heeft geschreven over de stichter van zijn orde, de algemeen als heilig erkende Franciscus van Assisi.

In een door milieuvervuiling bedreigde wereld gaat het niet om de toekomst van het christendom, maar om een bijdrage van christenen aan het "waarborgen van het leven". Aldus Leonardo Boff in Hamburg tijdens een spreekbeurt over het thema '500 Jaar evangelie en anti-evangelie in Latijns-Amerika'. Verwijzend naar de milieuconferentie in Rio de Janeiro bestempelde Boff de armoede als het grootste ecologische probleem. De meest bedreigde wezens zijn niet de pandaberen, maar de armen.

Als het christendom een concrete bijdrage levert aan het leven, zal het altijd een toekomst hebben, zo vervolgde de 53-jarige Boff. Hij stelde voor om als "gebod van gerechtigheid" bij gelegenheid van de vijfhonderdste verjaardag van de aankomst van Columbus in Amerika het perspectief van de slachtoffers als uitgangspunt te nemen. "Naar de indianen en de Afroamerikanen is nooit geluisterd", aldus Boff. "Het is hoog tijd om eens naar de keerzijde van het veroveringsverhaal te luisteren."

INCULTURATIE

Het Vaticaan wil een inculturatie, aanpassing aan de cultuur, maar aan welke cultuur? Niet die van de indianen en de zwarte Latijnsamerikanen, maar die van het moderne, technologisch-wetenschappelijke Westen. De cultuur van het zwijgen, van de symbolen en van de menselijke betrekkingen telt voor het Vaticaan niet mee. Om christen te worden, moeten deze mensen ophouden indiaan of Afro-Amerikaan te zijn en moeten zij cultureel gesproken Europeaan worden.

Voorafgaande aan zijn bezoek aan Bahia in het midden van Brazilie, waar tachtig procent van de bevolking zwart is, werd paus Johannes Paulus II in 1980 gevraagd zich in positieve zin over de waarde van de Afro-Amerikaanse religie uit te laten. Voor de slaven en hun nakomelingen was deze religie van grote betekenis geweest in hun pogingen hun menselijke waardigheid te behouden. Dat was onmogelijk, aldus Boff. De (Romeinse) kerk heeft volgens de paus als enige het heil. Die Afro-Amerikaanse religies waren voor het heil van geen enkel belang.

Het Vaticaan verhindert de Latijnsamerikaanse bevolking om God in hun eigen taal en cultuur te aanbidden. Waarom zouden de culturen van de indianen en de Afro-Amerikanen geen eigen bijdrage voor de christenen in de hele wereld kunnen hebben, zo vroeg Boff zich af. "Wij willen ook een inculturatie, maar dan vanuit het perspectief van de armen. Technologie en wetenschap moeten de mensen niet onderdrukken, maar hen helpen bij hun bevrijding."

KLERIKALE KERK

Belangrijke sectoren in het Vaticaan willen volgens Boff de kerk van de armen elimineren. In hun dogmatische woestijn zien zij in de basisgemeenschappen een gevaar dat gecontroleerd en vernietigd moet worden. Zij demoraliseren de vertegenwoordigers, bestrijden de theologie en bestraffen bisschoppen en priesters die deze volkskerk steunen. Volgens Boff heeft de paus altijd achter de basisgemeenschappen gestaan, maar hij voegt eraan toe dat de paus niet begrijpt hoe je gemeente kunt zijn zonder de Eucharistie te vieren. Voor ons is het centrum de bijbel die we vanuit het perspectief van de armen lezen. De paus gaat daarentegen uit van een klerikale visie op de kerk, waarin de priester het centrum is. Volgens de paus is de basisgemeenschap geen kerk, maar slechts een instrument van de kerk voor de evangelisatie van de armen.

De strategie van Rome is er volgens Boff op gericht de basisgemeenschappen in het klerikale kader in te passen. Dan gaat het niet meer om de gemeente, maar om de priester. Het Vaticaan wil een krachtig Latijnsamerikaans katholicisme, maar dan wel naar Romeins model. Sprekend over het ingrijpen van het Vaticaan bij de Conferentie van Latijnsamerikaanse religieuzen (CLAR), zegt Boff dat alles onder het gezag van bisschoppen en paus moet komen. Het Stalinisme als politiek model leeft nog in verschillende sectoren van de rooms-katholieke kerk voort, die een reservaat in de Westerse maatschappij vormen. Maar de solidariteit met de armen, de basisgemeenschappen en de bevrijdingstheologie verdwijnt jammergenoeg onder de tafel.

Over de situatie in Olinda en Recife merkte Boff op dat Dom Helder Camara, een van de grootste profeten van de Derde wereld, daar als bisschop is opgevolgd door 'een verschrikkelijke kerkjurist'. In dit bisdom voltrekt zich echt het einde van de kerk van de armen, van de basisgemeenschappen, de groepen die strijden voor de mensenrechten en voor de rechten van degenen die van hun land zijn verdreven. Terwijl Helder Camara felle kritiek op de politie had omdat die meer dan eens onschuldige mensen martelde, roept zijn opvolger de politie te hulp om de mensen voor het bisschopshuis uiteen te jagen die niets anders willen dan met hun eigen bisschop praten.

KAPITALISME

De armen in de Derde wereld zien geen enkel heil in het kapitalisme, aldus Boff. Zij worden er alleen maar armer door. Zij willen een alternatief, een soort democratie van het volk, inclusief democratische besluitvorming, politieke partijen en vrije vakbonden.

De val van het "commando-socialisme" in Oost-Europa is volgens Boff een goede zaak. Socialisme waar geen vrijheid en geen democratie mogelijk is, noemt hij onmenselijk. De basisgemeenschappen vormen een volksbeweging voor vrijheid en democratie.

Hij ontkent dat de bevrijdingstheologie, die gebruik heeft gemaakt van de Marxistische maatschappij-analyse, het communisme als uitgangspunt had. Voor ons vormden en vormen de armen het centrum. Het socialisme was slechts een referentiepunt, een alternatief voor het kapitalisme.

Het meest bedreigd zijn in de Derde wereld niet de apen of de panda's, maar de armen. In dit verband betreurt Boff het dat er op dit moment geen alternatief voor het kapitalisme bestaat. "Wie hoort na de val van het communisme nog de schreeuw van de armen? De kerk zou een forum moeten zijn waar deze schreeuw wordt gehoord."

EEN DROOM

De sekten in Latijns-Amerika zijn daar wel attent op, aldus Boff, die deze groepen een humaniserende betekenis toeschrijft. Van mij zul je niet horen dat de sekten als opium voor het volk fungeren. De voordeur van de sekten staat wijd open, iedereen kan er naar binnen, weet Boff. Maar ook de achterdeur staat helemaal open, de mensen verdwijnen ook weer. De sekten doen veel te weinig aan gemeenteopbouw en houden zich bijna niet met sociale problemen bezig. Ze hebben alleen een individuele boodschap voor de vertwijfelde armen in Latijns-Amerika.

Dat onderscheidt hen van de basisgemeenschappen die wel een utopische visie hebben en die ook trachten hieraan gestalte te geven. Weliswaar duurt de winter in de kerk lang, maar we weigeren aan te nemen dat wat uit het geloof van de armen is geboren en hen bevrijding heeft gebracht, gedoemd is te verdwijnen."

Boff citeerde in dit verband een Braziliaans gedicht: "Een droom die men alleen droomt, kan een illusie zijn. Een droom die men gezamenlijk droomt, kan een teken van de oplossing zijn. Laten we daarom gemeenschappelijk dromen, zusters en broeders, en nooit alleen."

CONTROLE

Boff werd sinds 1972 door het Vaticaan gecontroleerd. Ik kan geen enkel boek of artikel schrijven zonder toestemming van mijn bisschop of overste, zo zei Boff. Dat is volgens hem een onrechtvaardige situatie. Een christen moet dezelfde vrijheid hebben als een heiden. Onze Heer Jezus Christus is toch de Heer van de bevrijding en niet van de onderdrukking?"

Enige jaren eerder werd Boff gedwongen als hoofdredacteur af te treden van Revista Eclesiastica Brasileira, het belangrijkste theologisch tijdschrift in Brazilië. Toen het Vaticaan in 1981 Boff een jaar lang het zwijgen oplegde, riep dit veel kritiek op. Nu gebeurt het op een veel subtieler en ongrijpbaarder manier, aldus mevrouw Klein Goldewijk, die in maart op Boff promoveerde. De gevolgen zijn echter veel ernstiger. Boff wordt langzamerhand van alles en iedereen geisoleerd. Zo mocht hij ook niet meewerken aan het projekt 'Woord en leven' van de Latijnsamerikaanse religieuzen in het kader van vijf eeuwen christendom in dit continent. Later werd dit hele project door het Vaticaan 'in de ban gedaan'

ATHEISTISCH

Na druk van het Vaticaan ook werd Boff gedwongen af te treden als hoofdredacteur van het tijdschrift Vozes, uitgegeven door de Franciscaanse orde. Het Vaticaan wilde toen dat de gelijknamige uitgeverij Vozes, een van de grootste in Brazilië, haar beleid zou wijzigen. Vozes heeft bijna alle boeken van Boff en van andere bevrijdingstheologen uitgegeven. Reeds in 1985 had de conservatieve bisschop van Anapolis, mgr. Manuel Pestana Filho, er bij de uitgeverij op aangedrongen te stoppen met het uitgeven van "atheïstische en immorele boeken".

Het laatste nummer van Vozes bevat het verslag van een door Leonardo Boff georganiseerde conferentie over de uitoefening van de macht in de RK kerk. Dit was voor de rooms-katholieke hiërarchie blijkbaar de druppel die de emmer deed overlopen.

KERK ALS JUNTA

Leonardo Boff besloot een jaar lang zijn werkzaamheden als hoogleraar aan het theologisch instituut in Petropolis te laten rusten. Hij nam dit besluit nadat de provinciale overste van de Franciscanen in Brazilië, pater Joao Waughn, hem had afgezet als hoofdredacteur van Vozes. Volgens Franciscaanse bronnen in Brazilië hebben in deze zaak zowel kardinaal Joseph Ratzinger, hoofd van de Vaticaanse congregatie voor de geloofsleer, als bisschop Jose Fernandes Veloso van Petropolis een rol gespeeld.

Directeur Neilor Jose Tonin, directeur van het tijdschrift, gaf als toelichting "dat wij voor autoriteiten onze hoed afnemen om niet ons hoofd te verliezen. Gedurende twintig jaar hebben wij tegen militaire onderdrukking en voor vrijheid gestreden. Onze uitgeverij publiceerde 'Brasil: nunca mas' (Brazilië: nooit weer), waarin de verschrikkingen van de dictatuur zijn beschreven. Nu gedraagt de kerk zich als de junta door onze vrijheid in te perken."

HINDERLIJK GEVOLGD

Boff is in 1992 uit de Franciscaanse orde gestapt. Ook vroeg hij het Vaticaan hem terug te zetten in de lekenstand. Twintig jaar lang was hij hinderlijk gevolgd door de Vaticaanse congregatie voor de Geloofsleer. In een brief waarin hij zijn beslissing uiteenzet schreef hij: "Voor mij is de uiterste limiet bereikt. Het Vaticaan is wreed en zonder genade. Het vergeet niets en vraagt alles. Ik wil mijn vrijheid behouden om als katholiek en oecumenisch theoloog te kunnen werken ten dienste van de bevrijding van de armen. Wij moeten de bevrijdende krachten van het evangelie redden. De methoden die Rome hanteert zijn Middeleeuws. Dezelfde instantie leest, beoordeelt en veroordeelt teksten en deelt straffen uit. Dat gebeurde zelfs niet in de communistische staten."

Het Vaticaan had hem in 1985 een spreek- en schrijfverbod opgelegd van een jaar omdat zijn boek 'Kerk: Charisma en macht' leerstellige afwijkingen zou bevatten. In 1991 werd Boff onder druk van het Vaticaan door de provinciaal overste van de Franciscanen afgezet als hoofdredacteur van het RK tijdschrift Vozes. Daarop besloot Boff een sabbatsjaar te nemen. In mei 1992 maakte Boff bekend dat zijn boek over de evangelisatie en kolonisatie van Latijns-Amerika bij een niet-katholieke uitgeverij zou verschijnen.

TELEURGESTELD

Priesters uit zijn omgeving zeiden dat Boff ook teleurgesteld is door gebrek aan steun uit zijn orde. De progressieve aartsbisschoppen van Sao Paulo en Fortaleza, kardinaal Paulo Evaristo Arns en kardinaal Aloisio Lorscheider, beiden eveneens Franciscaan, hebben geweigerd commentaar op het besluit van Boff te leveren. Zij lieten weten zijn besluit te respecteren.

Kardinaal-staatssecretaris A. Sodano reageerde op de beslissing van Boff het ambt te verlaten door te zeggen dat er onder de apostelen altijd één is die Jezus verloochent. "Ik betreur het ten zeerste dat de tweede man in de kerk zich zo kan uitdrukken. Ik denk niet dat dit in de geest van het evangelie is", aldus Boff, die meent dat Jezus nooit zo zou oordelen. "Ik zou de kardinaal niet willen bekritiseren, maar in de sfeer van het evangelie willen blijven en hem van harte willen vergeven omdat deze uitspraak bij vele christenen ergernnis heeft gewekt." De voorzitter van de Vaticaanse congregatie voor de Geloofsleer, kardinaal Joseph Ratzinger, vindt hij een goed theoloog, "maar niet zo creatief. Als hoogleraar heeft hij mij destijds daadwerkelijk geholpen, maar als kardinaal is zijn macht hem in de bol geslagen. Hij neemt die macht al te ernstig alsof er in de kerk geen Heilige Geest is."

Boff gelooft niet dat paus Johannes Paulus II er dezelfde opvattingen op na houdt als Ratzinger. "De paus heeft mij zelfs twee maal gered. Op het moment dat Ratzinger de paus voorstelde mij de titel van katholiek theoloog te ontnemen, zei deze tegen Ratzinger: Hebt U met Boff gesproken? Nee? Roept U hem dan en praat met hem."

De Braziliaanse bevrijdingstheoloog ontkent geruchten dat hij zou gaan trouwen. "Daar ben ik te oud voor", is zijn commentaar. Volgens hem "gebruikt het instituut altijd deze argumenten. Het instituut wil altijd gelijk hebben en de slachtoffers zijn er altijd de schuld van dat ze er uitgetreden zijn."

Boff ziet overeenkomsten tussen de manier waarop de kerk met de theologen Eugen Drewermann en Hans Kung omgaat en zijn eigen positie binnen de kerk. Het gaat de kerk in de discussie met hun critici ten diepste niet om de waarheid, maar om veiligheid, meende Boff in gesprek met het Duitse persbureau KNA. "Het instituut kerk is altijd bang voor vernieuwing", aldus Boff. "En wie bang is, heeft weinig geloof." Drewermann en Kung is de kerkelijke leerbevoegdheid afgenomen. Boff werd er in 1985 door zijn meerderen toe gedwongen een jaar te zwijgen bij wijze van boetedoening.

Opnieuw slachtoffer moderne inquisitie

BERN — Opnieuw is een hoopgevend figuur in de rooms-katholieke kerk het slachtoffer van de inquisitie geworden. Met deze woorden reageerde de Zwitserse theoloog Hans Kung, zelf een slachtoffer van de Vaticaanse congregatie voor de Geloofsleer, op het besluit van Leonardo Boff zich in de lekenstand te laten terugzetten.

Rome verbrandt zijn tegenstanders weliswaar niet meer fysiek op de brandstapel, maar wel psychisch door jarenlange, afmattende leerprocedures en door voortdurende pressie. "Ik begrijp Boff als hij zegt het gevoel te hebben tegen een muur op te lopen en niet verder te kunnen. De macht van het leergezag is inderdaad genadeloos en kan een mens volledig tot berusting brengen."

"Het is absurd," aldus Kung, "dezelfde krachten in Rome, die omwille van het ongeboren leven tot een geloofsstrijd in Duitsland oproepen, hebben niet de minste moeite om de ene na de andere theoloog over de kling van de inquisitie te jagen."

Meer dan anderen heeft Leonardo Boff de kerk in Latijns-Amerika een ander gezicht gegeven. Ook in Europa heeft hij volgens Kung miljoenen gelovigen gewezen op de keuze van delen van de Latijnsamerikaanse kerk voor de allerarmsten. Klaarblijkelijk wil het Vaticaan in Latijns-Amerika in plaats van de bevrijdingstheologie het Opus Dei, aldus Kung.

Verzwakking positie bevrijdingstheologie

BUENOS AIRES — De protestantse Argentijnse theoloog Jose Miguez Bonino vreest voor een verzwakking van de positie van de bevrijdingstheologie binnen de kerken, nu Leonardo Boff heeft besloten het priesterambt neer te leggen.

Zonder de aanwezigheid van een bekende theoloog als Boff zal de bevrijdingstheologie aan invloed verliezen, ook al zal de sterke positie die ze in de basisgemeenschappen, het pastoraat onder de armen, de landlozen en de inheemse volkeren en de Latijnsamerikaanse theologie heeft verworven, niet snel ongedaan kunnen worden gemaakt.

Bonino, oud-president van de Wereldraad van Kerken (1975-1983), meent dat Boffs besluit laat zien aan welke beperkingen theologen binnen de rooms-katholieke kerk zijn gebonden. Deze kerk laat krachtige kritiek op sociale wantoestanden en een keuze voor de armen toe, maar treedt hard op, als theologen hun kritiek richten op de hiërarchische inrichting van de kerk.

Veel mensen geholpen

MARIANA — De voorzitter van de Braziliaanse bisschoppenconferentie CNBB "betreurt" het besluit van Leonardo Boff het priesterambt neer te leggen. "Boff heeft met zijn boeken veel christenen en vooral jongeren geholpen," aldus aartsbisschop Luciano Pedro Mendes de Almeida van Mariana.

In Brazilië wordt bedroefd en met liefde op het besluit gereageerd, aldus mgr. Mendes de Almeida. "Bedroefd over het besluit, met liefde voor een broeder. Wij moeten nu God bidden Boff te beschermen. Het is niet de tijd om oordelen uit te spreken."

MILJOENEN mensen hebben de afgelopen dertig jaar met succes het Weight Watchers Programma gevolgd. Uit diverse tijdschriften kennen we de foto's van vóór en na het volgen van een dieet. En veel mensen die te kampen hebben met overgewicht zullen die plaatjes met jaloezie hebben bekeken. Ze beginnen ook telkens wel aan een dieet, maar ja... het is zo moeilijk vol te houden. En trouwens, de buurvrouw, of een nicht, of die meneer gisteren op de televisie, is nog veel dikker, dus zo erg is het nog niet bij mij. Tot het echt te gek wordt en zelfs de dokter aandringt op afvallen. Alleen afvallen is moeilijk, maar samen met een groep mensen die hetzelfde probleem hebben, lukt het vaak wel. Je wilt voor elkaar niet onderdoen. Daarbij heb je voor de lessen betaald en je wilt je geld niet over de balk gooien. En je schaamt je als het de anderen wel lukt en jou niet. Je zet dus door.

= door Nel Casimiri =

Barry Reuben: "Overgewicht is beschavingsziekte"

Weight Watchers: Meer dan alleen wat pondjes kwijtraken

Van dat idee uit is de Weight Watchers Organisatie opgezet, met eigen dieetprogramma's, boekjes met aanwijzingen, menu's, streefgewichten en vervangingsmiddelen. Alle vorderingen worden opgeschreven in een paspoort waarin voorin een foto staat van de cursist voor hij of zij begint en achterin een foto van dezelfde cursist nadat het streefgewicht bereikt is. In dat paspoort worden ook belangrijke gebeurtenissen opgeschreven die het nodig maken dat het streefgewicht op een bepaalde datum bereikt is, zoals een bruiloft of een andere gedenkwaardige dag.

Onlangs brachten Barry Reuben en zijn vrouw ...cky een bezoek aan Curaçao. De achtergrond van het bezoek vormt de wereldwijde verkiezing van de Weight Watchers kampioen op zaterdag 6 juni in het ...rque Royale in Brussel. De verkiezing wordt georganiseerd omdat de Weight Watchers Organisatie het volgend jaar 30 jaar bestaat. De Weight Watchers Organisatie is begonnen in 1963 door ...n Nidetch in de Verenigde Staten. Zij was een veel te dikke huisvrouw. Het lukte haar maar niet gewicht te verliezen en daarom vroeg ze een vriendin om haar regelmatig thuis te komen opzoeken en zo elkaar moed in te spreken. Dat hoorde ...er een andere gemeenschappelijke vriend en nog ..., enz. Nu bestaat er een Weight Watchers Organisatie in 22 landen verspreid over de hele wereld, waar meer dan 1 miljoen mensen elke week samenkomen in meer dan 22000 groepen.

JUBILEUM

...gend jaar bestaan de Weight Watchers dus 30 jaar ...om dat te vieren en ook ... de formatie van een nieuw verenigd Europa te ...a besloten de Weight Watchers om vanuit de hele ... samen te komen in Brussel, de stad die wordt ...nd als de hoofdstad van Europa, wat betreft het Europarlement. Tijdens die samenkomst in juni wordt er onder... gestreden in drie verschillende wedstrijden.

...erste competitie krijgt ...el mee: *Slim for success.* ...rin wordt de beste Weight Watcher van de hele wereld gekozen. Het criterium voor de beste Weight Watcher is niet alleen de hoeveelheid gewichtsverlies. ...spelen meer elementen een rol, zoals regelmatig ...ek aan de avonden, in ...erre en hoe precies je de programma's van de Weight Watchers volgt, het doorzettingsvermogen. Allemaal onderdelen die meespelen ... inspanningen die je je ...ost om af te vallen. Elk ... houdt eerst een nationale wedstrijd en de winnaar van die landelijke wedstrijd wordt uitgekozen om ... internationale com... mee te doen. Dat ...ook voor de andere wedstrijden.

...weede wedstrijd gaat ...et ontwerpen van kle... *Fashion for success.* Het ...bedoeling een ontwerp ...ken voor gala-avond...g die door alle deelne... in Brussel kan worden ...gen.

...erde wedstrijd tenslotte, ...t in het schrijven en ...oneren van een lied ... dat gaat over een ...de levensstijl of over ...training o.i.d. onder ...otto: *Song of succes.*

...y Reuben kwam naar ...ao om de afdelingen ...Curaçao uit te leggen wat ... bedoeling is en om hen ...ousiast te maken voor ... evenement. De voorzit... op Curaçao, Jenny Daal, ...ft hem kennis laten ...en met al de leiders van ...groepen op Curaçao en ... autoriteiten.

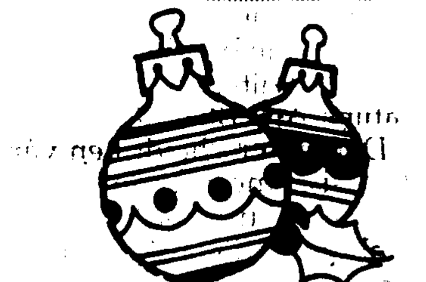
GOED DOEL

...y Reuben: "Het zijn wed...en waar iedere Weight ...chergroep ter wereld aan ...l zal nemen. Curaçao ...t dus een 'beste Weight ...her' uitzenden, en daarbij ook meedingen voor het gala ontwerp en de song. Daarnaast vragen we al onze leden zo veel mogelijk geld in te zamelen voor een goed doel. Dat kan bijvoorbeeld door het gewichtsverlies per kilo te laten sponsoren. We hebben gekozen voor hulp aan kinderen met leukemie, voor diabetische kinderen en voor het Rode Kruis, dat door middel van het geld kinderen in hongerlijdende landen kan helpen. Wel willen we dat wat ingezameld wordt in een land ook in dat land blijft. Wat in Duitsland wordt ingezameld, blijft dus in Duitsland enz. Zo zal het geld dat op Curaçao wordt ingezameld worden aangewend voor leukemiepatiëntjes en diabetische kinderen op Curaçao en voor het Rode Kruis, afdeling Curaçao.

BARRY REUBEN

"Ik ben naar Curaçao en Aruba gekomen tijdens een lange promotie-reis om dit alles uit te leggen aan alle medewerkers van de Weight Watchers. Het is onze grootste promotiecampagne tot nu toe. Veel mensen denken dat de Weight Watchers een multinational zijn maar dat is niet waar. Het is een franchise organisatie. Weight Watchers Curaçao is Curaçao. Analoog daaraan denken ook veel mensen dat het een zuiver Amerikaanse organisatie is. Het programma waarmee ik nu kom, komt inderdaad uit de Verenigde Staten, maar het gewone programma van de Weight Watchers past elk land zelf aan aan de culturele tradities. Ook wordt het programma gecontroleerd en zo nodig veranderd door de lokale artsen. Alles wat we uitgeven en doen in Nederland en op de Nederlandse Antillen en Aruba wordt gecontroleerd door het Voorlichtingsbureau voor de voeding".

Maar het oorspronkelijke programma komt wel uit de Verenigde Staten?

"Dat oorspronkelijke programma werd gemaakt door 17 specialisten. Er is in de loop der jaren heel wat aan veranderd. Er is een veel flexibere lijst van voedingsmiddelen gekomen. Iedereen kan uit die lijst kiezen wat te eten. Als iemand begint mee te doen met de Weight Watchers krijgt hij de eerste zeven weken telkens een boekje met leefregels en menu's. Bij die menu's zitten steeds lijsten met vervangende producten. Na die zeven weken krijgen de deelnemers elke week een folder met een programma. We hebben speciale programma's voor vegetarische mensen. Er zijn zelfs speciale programma's voor vrouwen die in verwachting zijn, maar die mogen alleen mee doen als ze toestemming van de huisarts hebben. In januari beginnen we met een heel nieuw programma".

Is er op Curaçao ook een aanpassing aan het lokale eten?

Jenny Daal: "Er is een lijst met lokale producten. Zo kun je ook stoba en *yambo* eten, maar met beperkingen natuurlijk. Alle garnalen en vis kunnen erin, maar met *rabu* wordt het oppassen. Een heel klein stukje op een grote pan. Eigenlijk kun je alles eten, maar van sommige dingen maar een klein beetje, zoals bijvoorbeeld *funchi*'.

Weight Watchers werkt wereldwijd merkte u op, maar overgewicht is natuurlijk vaak een 'beschavingsziekte'. In welke landen zijn de Weight Watchers actief?

Barry Reuben: "Allereerst in de Verenigde Staten, dan in Australië, in Nieuw-Zeeland, in Canada, Mexico, België, Nederland, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland, Zweden, Zwitserland, Finland, Groot-Brittannië, Ierland, Oostenrijk, Aruba en Curaçao".

Jenny Daal: "Op Curaçao zijn de programmaboekjes naast het Nederlands ook in het Engels te krijgen. Niet in het Papiaments. De lessen worden gegeven in het Papiaments, maar op twee locaties in drie talen: Nederlands, Engels en Spaans".

Op hoeveel plaatsen komen de Weight Watchers op Curaçao dan bij elkaar?

Jenny Daal: "Er zijn acht lokaties: Op de St. Antoniusschool te Santa Maria op maandagavond van 18.45-20.00 uur. Op dezelfde avond, zelfde tijd, ook op het Radulphus College in lokaal 13. Dinsdags van 18.45-20.00 uur in de Flamboyant te Rio Canario, in de Ancela Domini Huishoudschool en op Terra Cora in de Elis Juliana School. Woensdags is er een groep op de Margaretha School en donderdag op het San Martin de Porres College te Santa Rosa. Tenslotte is er vrijdag van 8.45 tot 10.00 uur een groep die samenkomt in het SDK.

Iedereen die meedoet krijgt een ledenkaart. We raden elke nieuwe cursist aan eerst contact op te nemen met de huisarts. De artsen werken graag met ons mee. Vaak sturen zij patiënten naar ons door".

En hoe zit het met de prijs. Ik hoorde dat het lidmaatschap van de Weight Watchers nogal prijzig is?

"Het inschrijfgeld is 17 gulden en elke week 12 gulden lesgeld. De eerste week betaal je dus 29 gulden, daarna elke week 12 gulden".

Barry Reuben: "Drie keer per jaar hebben we een reclamecampagne in de kranten in Nederland. We zijn in Nederland in september gestart met ons nieuwe programma. Hier doen we dat noodgedwongen in januari pas. Ik heb een speciale plaats in mijn hart voor dit eiland. Ik kom hier nu al tien jaar. Dit is een enorme mogelijkheid voor Curaçao om meer bekendheid te krijgen. We houden bijvoorbeeld een internationaal perscongres. Als een klein land als Curaçao aan dit grote spektakel meedoet, kan dat van grote betekenis zijn: het is een unieke kans voor Curaçao".

Hoe bent u zelf bij de Weight Watchers in dienst gekomen?

"Zoals elke andere werknemer van de Weight Watchers. Ik had behoorlijk last van overgewicht en 22 jaar geleden heb ik me aangesloten bij de Weight Watchers. Ik verloor mijn overgewicht, werd receptionist, later helper in de groep, toen groepsleider, supervisor, manager, enz. Iedereen die voor de Weight Watchers werkt moet eerst gewoon lid zijn geweest en meegemaakt hebben wat het wil zeggen te zwaar te zijn. Als ik een broek moet kopen en ik zeg dat ik maat 36 moet hebben terwijl ik eigenlijk maat 40 moet hebben, pas ik en zeg ik dat die maat op de broek niet klopt... Of opstaan midden in de nacht om te eten. Slechts een (1) koekje. Je opent de ijskast en de koekjes vallen eruit. Dan eet je eerst de stukken van de kapotgevallen koekjes op want die stukken tellen niet mee...." "Ik was een keer in New York en ging ergens heen met een helikopter. Voor we instapten werd eerst onze bagage gewogen en daarna de passagiers. Dat was een vreselijke ervaring. Het was nodig, ze konden niet anders, want het precieze gewicht was belangrijk".

Ook de echtgenote van Barry Reuben is meegekomen naar Curaçao. Is zij ook lid van de Weight Watchers geweest?

"Neen, maar ik volgde het programma toen ik zwanger was. Ik ben drie keer in verwachting geweest en telkens ben ik tijdens de zwangerschap alleen het gewicht van de baby aangekomen. Na de bevalling was ik meteen weer terug op mijn oude gewicht. Alle drie mijn kinderen zijn op de Weight Watchers manier grootgebracht. Ik denk niet dat mijn jongste dochter ooit boter gegeten heeft. Ik heb nooit boter in huis gehad".

Hoe wordt het 'Slim for success' Programma op Curaçao opgezet?

Barry Reuben: "In de meeste landen werken de Weight Watchers samen met de krant. We drukken bijvoorbeeld de deelnemersformulieren af in de kranten. Alle leden van de Weight Watchers die mee willen doen vullen zo'n formulier in en geven dat aan Jenny Daal. Er worden ook deelnemersformulieren uitgereikt op de cursussen. Dan kan zij regelen dat van de beste zes, foto's van voor en foto's van na het lijnen worden gepubliceerd en dan vraag je de krantenlezers te stemmen, welke van de zes het best uitgezonden kan worden. Als de krant tenminste mee wil doen." "De winnaar van Curaçao wint een reis naar Brussel om daar aan de internationale wedstrijd mee te doen. De winnaar in Brussel wint een reis om de wereld voor twee personen. De winnaar, de Weight Watcher van het Jaar 1992, zal de prijs in Brussel in ontvangst nemen in de modecreatie van de winnaar van Fashion for Succes onder de muzikale klanken van de winnaar van Music for Succes". Waar lijnen al niet goed voor kan zijn..."

Magneetschool: Amerikaans fenomeen in Amsterdam

EEN NIEUW wapen is in de strijd geworpen tegen de opkomst van witte en zwarte scholen. De magneetschool. Een uit Amerika overgewaaid fenomeen, dat ruim een jaar geleden zijn intrede deed in Amsterdam. De resultaten zijn bemoedigend. Zowel op de witte als de zwarte jeugd oefenen deze scholen aantrekkingskracht uit. En dat is de bedoeling. Speciale onderwijsprogramma's houden de kinderen binnen de poorten en voorkomen de scheiding tussen kinderen van verschillende rassen.

De Amsterdamse wijk Oud-West vergrijst, maar basisschool Leonardo da Vinci, in het hart van de buurt, groeit. Na de zomervakantie is de school met zo'n dertig kinderen meer begonnen dan de honderdtien van het vorige seizoen. De schoolbevolking is gemêleerd. De helft is afkomstig van etnische groepen, veelal woonachtig in de wijk. De andere helft heeft blanke ouders. De school is geïnspireerd door de Amerikaanse *magnetschools*, waarmee geprobeerd wordt blanke ouders over te halen om hun kinderen weer op de openbare scholen in zwarte wijken te doen. Kennelijk een doeltreffend wapen tegen de segregatie van witte en zwarte bevolkingsgroepen.

In de Verenigde Staten lijkt het erop dat blanke ouders hun kinderen minder vaak naar dure particuliere scholen sturen en de *magnetschools* een goed alternatief vinden. Na anderhalf jaar lijkt ook in ons land deze Amerikaanse formule aan te slaan. De Leonaro da Vinci profileert zich met kwaliteit en specialisatie om ook witte kinderen binnen te houden.

Waar de school zich optisch onderscheidt van andere scholen is de balie in de hal bij de ingang. Alsof je een bedrijfskantoor binnen stapt zetelt daar een personeelslid, als een receptionist, voor alle vragen. Daarnaast zijn kosten noch moeite gespaard om het oude schoolgebouw zo fraai mogelijk op te knappen. Alles ziet eruit alsof de aannemer zijn spullen net heeft opgehaald. Het zijn twee uiterlijkheden, die van wezenlijk belang zijn voor het concept van de magneetschool: een aantrekkelijk gebouw, dat bij binnenkomst een bedrijfsmatige manier van werken toont. Volgens schooldirecteur Ton Cornips en Gerard van de Burgwal, projectleider van de magneetateliers in Amsterdam, ligt de sleutel van het tegengaan van de segregatie vooral in effectief onderwijs.

Dat is volgens het magneetconcept het bieden van kwalitatief zo hoog mogelijk ondewijs om zoveel mogelijk basisvaardigheden te ontwikkelen en als school een herkenbaar thema aan te bieden. In de alledaagse schoolpraktijk houdt dat een bedrijfsmatige schoolorganisatie in, waar het leerlingvolgsysteem, het scholen van de leerkrachten, het vernieuwen van leermiddelen en een professioneel management wezenlijke onderdelen van zijn.

ATELIERS

Wat echter het meest in het oog springt op de Leonardo da Vinci zijn de ateliers, die kinderen na schooltijd kunnen bezoeken en die nu dit schooljaar voor het eerst ook in de schooluren zijn geïntegreerd. Om de school voor alle groepen aantrekkelijk te maken is de culturele component van het onderwijs op de Leonardo da Vinci verbeterd. Als magneetthema is gekozen voor ateliers kunst (tekenen) en techniek (computers). Tot 's middags vijf uur en dit seizoen ook binnen de schooluren kunnen kinderen in het computerlokaal aan de slag. Daar worden hun technische en kunstzinnige talenten geprikkeld en hun vaardigheden ontwikkeld. "We besteden niet meer tijd dan andere scholen aan kunst, maar we gaan er wel dieper en inhoudelijker op in. Ons thema is voortgekomen uit het tekenondwerwijs, dat hier al veel aandacht kreeg en waarvoor we ook deskundige leerkrachten in huis hebben. En tekenen kan ook prima op de computer. Nu willen we in elke klas een vakgebied koppelen aan het vak informatica", vertellen de directeur en de projectleider.

"Uit de ervaringen in Amerika blijkt, dat de thema's in de schoolgebonden uren de aantrekkelijkheid van de school versterken. Vandaar, dat we de thema's in dit schoolseizoen ook in de schooluren inbouwen', vertellen Cornips en Van de Burgwal, die zelf met een aantal collega's in de Verenigde Staten persoonlijk hun licht hebben opgestoken op een aantal *magnetschools*. Een voor hen unieke ervaring.

EFFICIËNT

Het versterken van de kwaliteit van de school heeft op alle gebieden consequenties. "Als je als school kiest voor magneetschool kan het zijn, dat je een team hebt, dat daar problemen mee kan hebben. Je moet dan de magneet afstellen op de sterktepunten in je team", vertellen Cornips en Van de Burgwal. Daarom is in de Leonardo da Vinci gekozen voor kunst en techniek. Werkgroepen van voornamelijk ouders en leerkrachten bereiden de thema's voor.

Naast het vernieuwen van de methodes en scholing van teamleden daarvoor en het invoeren van een geautomatiseerd leerlingvolgsysteem speelt een efficiënte schoolorganisatie een belangrijke rol in het opschroeven van de aantrekkelijkheid. Een betere differentiatie van functies en taken in het management, het afscheiden van administratieve taken en het creëren van een aparte functie voor zorgverbreding zijn de inmiddels zichtbare resultaten en de kwaliteitseisen. Kortom, Amsterdam Oud-West lijkt een voortrekkersrol te spelen in het tegengaan van de segregatie zwart en wit door de versterking van het onderwijs.

Maar een storende factor in de succesformule zijn demografische ontwikkelingen, die ook de projectleiders, de directie en het team niet in de hand hebben. De witte kinderen komen ook uit andere wijken. De schoolbevolking is op vijftig-vijftig basis gemêleerd. Daarmee staat of valt de succesformule grotendeels. Als de aanmelding van allochtone kinderen die van de autochtone overtreft, bestaat het gevaar van quotering. "Dat doen wij niet, nog niet", zegt Cornips. "De aanmelding moet een natuurlijk proces zijn, maar bij grote onevenwichtigheid sluiten we quotering niet uit."

Is het leerlingenbestand een gemengd gezelschap, het team is geen afspiegeling van de schoolbevolking. Van de in totaal zeventien leerkrachten is er één van Surinaamse afkomst. Maar dat vindt de school niet het belangrijkste, het is vooral de deskundigheid van de teamleden om de magneetthema's gestalte te geven, die hoger scoort. "Je zou met schoolbesturen kunnen overleggen of mensen die op een bepaalde school werken, maar daar geen belangstelling meer in hebben, kunnen worden geruild tegen deskundigen, die wel in het concept zijn geïnteresseerd en deskundig zijn."

Hun grootste zorg is momenteel echter om kinderen die in een stad niet in elkaars buurt opgroeien, toch bij elkaar te brengen in een pedagogische omgeving. "We proberen ze tot hun achttiende geïnteresseerd te houden. Wat ze dan gaan doen heb je niet meer in de hand. Het probleem is ook, dat het beleid grotendeels door witte mensen wordt gemaakt. Tussen acht en half negen 's ochtends kun je een prachtige film in de stad maken van mensen, die hun kinderen naar een witte school in een andere wijk brengen en vervolgens zelf naar hun werk fietsen waar ze in een of andere situatie met allochtonen bezig houden", zegt Van de Burgwal, de situatie schetsend als voorbeeld van het grote verschil in denken en doen.

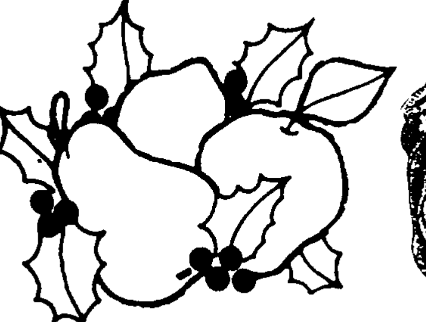
Aansluiting met het voortgezet onderwijs is een andere zorg, die de uitvoerders van de Amsterdamse magneetscholen zorgen baart. "In het voortgezet onderwijs zou voortzetting op een of andere wijze van onze thema' gewaarborgd moeten zijn. Veel scholen van voortgezet onderwijs zouden kunnen profiteren van onze ervaringen, hoe kort ze ook nog maar bezig zijn', zeggen ze. "Het zou interessant zijn om een conglomeraat van basis- en voortgezet onderwijsscholen te vormen waar je de kinderen door de jaren heen een doorlopende vorm van thematisch onderwijs aanbiedt. In de informaticasector staan ze te springen om mensen met een afgeronde informaticastudie. De opleiding kun je dan prima koppelen aan een beroepsperspectief".

Voor het magneetthema is gedurende twee jaar vier ton beschikbaar uit de projectenpot van de gemeente. Voor een zogeheten buurtcomponent van voorschoolse ontwikkeling is geld beschikbaar uit de sociale vernieuwingskas.

BEDRAGEN

In de Verenigde Staten worden dagelijks nog magneetscholen opgericht. In Amsterdam zijn er nu twee. Naast de Leonardo da Vinci draait de Annie M.G. Schmidtschool in dezelfde wijk mee in het project. Een derde magneetschool is in aantocht. In eerste instantie hebben deze scholen het betrekkelijk gemakkelijk met zoveel beschikbaar geld. "Maar als alle scholen magneetscholen willen worden, heb je een groot probleem", zeggen Cornips en Van de Burgwal. Hoewel ze vinden, dat veel geld niet hèt antwoord is, vinden ze wel, dat er prioriteiten moeten worden gesteld als er weinig geld beschikbaar is. Als in de loop der jaren zou blijken, dat de magneetscholen een effectief wapen zijn in de strijd tegen segregatie, moet volgens hen eens grondig worden nagedacht over het al of niet verleggen van geldstromen, die nu onderwijs en bij voorbeeld aspecten in de sociale vernieuwing voeden. In de Verenigde Staten zijn naast staatsgeld ook federale fondsen beschikbaar. Gigantische bedragen, waar ze met enige jaloezie naar kijken.

Niettemin kent hun enthousiasme weinig grenzen. De magneetshool zien ze als een mogelijk antwoord op de scheiding tussen zwart en wit. "Honderd procent van de kinderen doet vrijwillig mee aan de verlengde schooldag tot vijf uur. Een teken, dat het absoluut geen vrijblijvende zaak is. We hebben niet voor niets deze activiteit uitgebouwd om de inhoudelijke kwaliteit en de aantrekkelijkheid van de school nog meer te vergroten."

BIJ FEESTEN HOORT ETEN, MAAR DOE HET DAN GEZOND

TRADITIEGEBONDEN als wij zijn, zal er ook dit jaar weer met de kerst voldoende te eten zijn bij menigeen. Weken van tevoren worden er driftig plannen gemaakt, wat er allemaal op he tmenu voor de kerst en nieuwjaar zal staan. Het wordt weer een feest van eten, drinken en weinig slapen. We zullen drinken op de gezondheid van elkander, we zullen elkaar het beste wensen en we zullen weer een lijst van goede voornemens maken voor 1993. Is dat wel allemaal zo? Zijn die goede wensen wel inderdaad zo goed gemeend? Had u niet al een onafgwerkte lijst van goede voornemens van het afgelopen jaar.... en het jaar daarvoor.... en daarvoor?

= door Rudolf de Wit =

Waarom kiest u niet dit komend jaar voor een gezond 1993? U kunt hiermee beginnen door nu al met de kerstdagen rekening te houden met hetgeen u eet. Soms lijkt de verandering zo moeilijk als je het niet hebt geprobeerd. En vaak als je het eenmaal hebt geprobeerd, valt het reuze mee.

Laten we eens bekijken wat er nu zo fout is aan ons 'Antilliaans' kerstfeest. Het klassieke menu bevat nog steeds overheersend veel varkensvlees. De *ham di pasku* oftewel 'kerstham' zal zeker niet ontbreken. *Ayaka* met als specialiteit een stukje varkensham erin of ernaast, en sult (varkensoortjes en varkenssnuitjes in reepjes gesneden op zuur).

Van varkensvlees is al geruime tijd bekend dat deze vele problemen (ziekten) veroorzaakt, door de ongezonde manier van leven van de varken, het voedsel, de inspuitingen van hormonen, antibiotica, sulfra-preparaten, tranquilizers, pesticiden (in het voer) en de vele chemische toevoegingen na de slacht. (In het boek voedsel in Nederland, Gezondheid bedrog en vergif, kunt u hierover alles lezen).

Varkensvlees is het vlees dat het meeste de Cholesterol verhoogt! U heeft al ongetwijfeld gehoord van de gezegde: 'Je bent wat je eet'. Vaak heb ik mij hiertegen afgezet, omdat ik het toch een eng gevoel vond dat ik mezelf moest vergelijken met een kip (zonder kop) of een garnaal.

Toch moest ik toegeven dat indien je het iets ruimer bekijkt, je toch de vergelijking duidelijk zult zien. Mensen die veel vlees eten, worden vaak vergeleken met het agressieve van de siter of paard. Mensen die veel varkensvlees hebben gegeten, zien er vaak dik uit met die hele dunne onderbenen. De huid ziet er smerig en geïrriteerd uit en vaak loom en lui.

In de Oosterse geneeswijze met name de acupunctuur wordt varkensvlees ten strengste afgeraden. Ook hier speelt dit produkt een grote rol bij ziekten.

Varkensvlees tast als allereerste de nierenergie aan. Deze energie is verantwoordelijk voor vele functies in het lichaam. Het verzorgt de oren, de botten, de bloeddruk, de voorkant van de borst, de onderbuik (baarmoeder), de hormoonhuishouding, de potentie en de circulatie van de binnenzijde van de onderbenen. De klachten die de acupuncturist dan ook het meeste ziet (en ik kan u garanderen dat dit zo is, want ik werk al 10 'kerst'-jaren met de acupunctuur op ons eiland) zijn dan klachten van sterke verzwakking van de weerstand, pijnlijke botten, zweren aan de onderbenen, menstruatieklachten, en niet te vrgeten de potentieklachten bij de mannen.

Waarom zaopu u zch zo moten aftakelen met de feestdagen, terwijl er een alternatief is!

Sinds enkele jaren is er op ons eiland (en gelukkig hebben het ook op Sint Maarten, Aruba en Bonaire bespeurd) een goede vervanging te verkrijgen voor varkensvlees, nl. KALKOEN! Kalkoenvlees is lekker en gezond. Kunt u zich voorstellen dat u weer worstjes kunt eten, ham, bologna, spek, salami en zelfs knakworst allemaal van de kalkoen. Het produkt is verkrijgbaar bij de meeste supermarkets en smaakt voortreffelijk.

KALKOEN

Mensen die last hebben van een hoge cholesterol, hoeven zich niet meer 'anders' of 'ziek' te voelen, maar kunnen gerust gebruik maken van de verschillende kalkoen-produkten, waaronder: Turkey Ham, Turkey Bologna, Turkey Salami, Turkey Pastrami, Turkey Breast, Turkey Bacon, Turkey Sausage en nog veel meer. De kerstdagen kunt u heel speciaal maken met een Turkey Ham op tafel. Net zo lekker (eigenlijk durf ik te wedden dat het lekkerder is) en VEEL GEZONDER!

Om u maar een voorbeeld te geven: de Turkey Breast is 98% VET VRIJ, de Turkey Ham is 96% VET VRIJ, de Turkey Bologna is 82% VET VRIJ en de Turkey Salami is maar liefst 86% VET VRIJ. Behalve gezond, is dat geen goede voornemen?

Geef je lichaam het allerbeste: gezonde voeding en je zult versteld staan hoeveel klachten als sneeuw voor de zon verdwijnen. Hoe vaak hoort u niet iemand klagen over allerlei soorten pijnen. Soms lijtkt het alsof men wel trots is dat men een ziekte heeft en liefst met een vreemde naam,. Mensen: het is vaak allemaal je eigen schuld!

Het blijft vreemd, dat in deze moderne tijd, met zoveel voorlichting over de gezondheid, er toch nog mensen zijn die koppig blijven volhouden aan de slechte gewoontes. Neem als voorbeeld het roken, drugs, koffie, enz.

Een nieuw jaar... vol met nieuwe mogelijkheden, alle kansen om uw lijst met goede voornemens werkelijk te vervullen. De mogelijkheid is in uw handen...

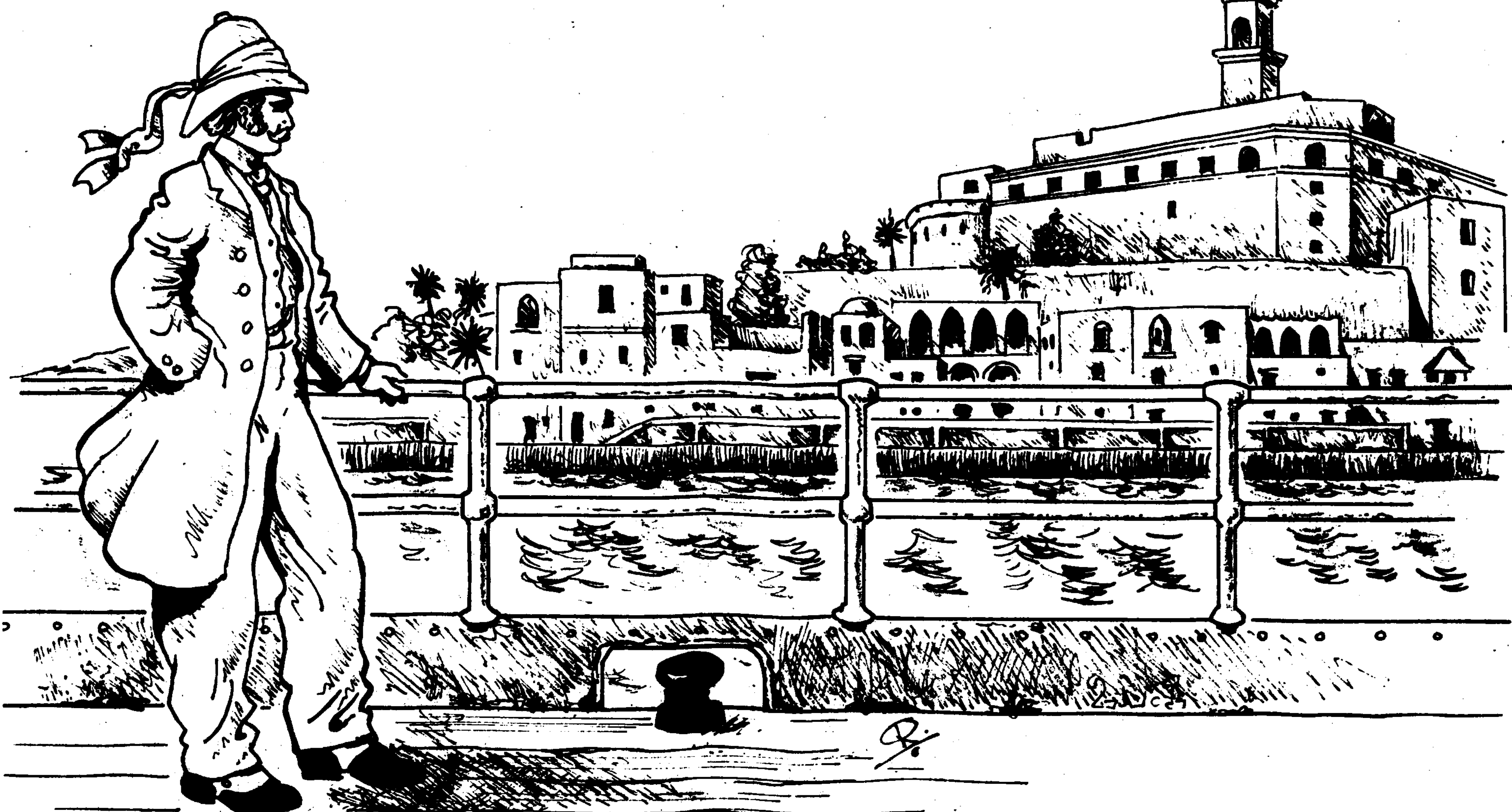
Veel succes, kracht en gezondheid in 1993.

CORNELIS Gorsira was een ondernemend man. In het begin van deze eeuw maakte hij al verre reizen, bij voorkeur naar het Midden Oosten, waarvan hij in een dagboek nauwkeurig verslag deed. Carel de Haseth bewerkte voor deze Kerstseditie van de Amigoe het verslag van zo'n reis naar Egypte. Dit reisverhaal is geschreven in het Engels en terwille van de authenticiteit wordt de onvertaalde bewerkte versie in de Amigoe gepubliceerd.

From a dairy written by Cornelis Gorsira

' A journey to the coast of Egypt '

ON THE 12th of April we left Alexandria at noon, in a Russian steamer for Jaffa. The voyage from Egypt to Palestine is hardly ever at present performed by land by way of El- Arish and Gaza. We travel quickly and our object is not so much to see the country itself, as the sights in it. In our own case it was necessary to make haste to reach Jerusalem before the ceremonies of the Greek celebration of Easter in the Holy City. The passports of the servants having been scrutinized, which caused them a little trepidation, we embarked in the boat that was waiting for us and we soon found ourselves on board the steamer that was anchored in the bay not far from the shore. All the servants had their baggage and provisions and these together with tents, luggage, and a multitude of boxes and bundles formed a good heap on the deck, which perhaps conferred some dignity and pomp to our party commanded as it was by such a personage as our dragoman, a figure arrayed from head to foot in the most beautiful scarlet.

We sat with our servants ongst the tents and lug- happy to avoid the g of loneliness, that is isagreeable when a pas- ger arrives on board a el amongst total stran- . We looked with inte- upon those objects which going to form a portion wandering home. The especially, rolled and p in a large heap, with ated lining showing and there, and its poles, excited our affec- tent is the symbol of hat brings our nearest ure, and its idea sug- all the most touching ndiose incidents in the y of the land that we bout to visit.

ellers leave Alexandria the Old Port, the anc- rbour of Eunostos, or ppy Return. It is to est of the Great Har- which was used by the nt vessels of the Gre- nd Phoenicians. It is deserted except by a ab fishing boats with and awkward rig- he two promontories the sea and curve s one another like ms to form a harbour ed from the North At the eastern point of tern promontory was nd on which stood ros, dedicated to the Gods, for those who by sea. It formed a nearly in the middle ay.

BEACHES

hore of the bay alter- between sandy bea- nd low rocks projec- nto the water, covered hining green algae. our of the sea, passes d shades from the white of the sand e shore to the soft d intense purple in asing steepness and When the sea-breeze across the wide bay it s a charming view, l the shades of the mpid blue playing surface. The Arab rom Baltim and glide then towards e driving a foaming ave before them, not ferent, we think, from enician ships that nto the harbour of . As soon as we ll out of the harbour mer changed her nd we sailed east he low coast disap- fast in the distance n the light-house owed the situation ndria. The traveller roaches Egypt for time by sea, only w coast of barren above which a few of palm-trees raise ng branches. When is blowing the sky covered with a haze h dust, and the merged and con- h the yellow sur- e sea, for all along except in the neigh- of Alexandria, the d with the waters Nile discharges.

tain of dust and ers from view the pastures and the where Apis was s day we had a nd a clear horizon evening we could h the light of the f Bourlos, being nearly half-way to port Said. Most of the passengers on board were deck passengers, without any sheltered accommodation, and before the fall of the evening each had chosen a place protected from the wind and had spread his carpet and blankets, keeping watchfully near his property. One had made a sort of barricades against the gunwale, with saddle-bags and large bundles rolled in old carpets and tied up in straw-mats, and in this kind of nest some women and children had crept together.

DECORUM

The man remained outside and was sleeping with his head leaning against that barrier, which Oriental decorum forbade him to transgress. There was a young and handsome Syrian lady on board, who was going to be married in her native land, on whose face the motion of the ship soon spread the paleness of the moon, and on whom our dragoman bestowed unbounded sympathy and lemon juice. The muslim women kept their faces closely covered with their veils, and the mohametans on their side did not look at them, but by retiring, gave them the ease that the difficulty of their position required, a point of generosity and delicacy that gives proof of inborn good- breeding.

One or two Turks were looking silently at the sea. A few swarthy Bedouins who had fraternized on board, were standing apart, their long guns still slung on their shoulders, wrapped in their striped abbas, their eyes glimmering under the black kufiahs, and appearing to derive some silent amusement from the scenes around them. They were the best sailors among the passengers and so upheld the reputation, legendary or historical, of their Arab ancestors. When the hour of prayer came the Faithful spread their small carpets on the deck, after such ablutions as the occasion permitted, and undisturbed by the work and noise on board, absorbed in the spirit of worship, they turned towards Mecca where the setting sun was suffusing the eastern sky with violet and carmine, and prayed fervently and silently to Allah the Compassionate, the Merciful, the God of the star-guided Ishmaelite. At Port Said our picturesque Bedouins left the steamer, but we received a great reinforcement of other passengers. Apparently all were pilgrims. There were Wallachians, Greeks, a few Muslims and Jews, and two or three Abyssinians, but the majority were members of the Greek Church and seemed to come from the Russian provinces of the Black Sea. They had the high boots, fur cap and long furlined coat of the Russian peasant. They were small men, with long fair hair and steel-grey eyes, turning to green, The women were of florid complexion, resembling Germans, but of smaller build and totally devoid of attractions.

BUNDLE

All the luggage of these pilgrims consisted of a small bundle that could be tossed on the shoulders. It was equipped in that way that the Crusaders started for the Holy Land, except that they carried at their side a sword that supplied all as occasion required. They made excellent tea on the deck in large copper samovars; in fact they were constantly boiling and distributing tea with great liberality. They were all a quiet and orderly people, extremely exact in their devotion, making of their pilgrimage a work of prayer almost mechanical; regardless of the splendid panorama of Jerusalem and the Mount of Olives, but bestowing tears and kisses on the stone of St.Stephen and the flowers of Gethsemane. Soon after leaving Port Said the coast of Egypt disappears out of sight. The sea is tinted yellowish red to a great distance from the shore. On a clear day a few low sandhills of the desert near Lake Sirbonis may be seen. The steamer steered straight for Jaffa, and we traversed the bay of ancient Pelusium. A light west wind was blowing, but the sea was smooth and we had no fear of being unable to land early the next morning.

Troops of birds were passing from time to time overhead bent northwards. It was the migrating season from all parts of Egypt, and the rich marshes of the Delta and the reedy lakes were drying up and becoming lonely and silent. Rosy flamingoes were flying steadily overhead, looking like volleys of fiery darts shot northwards through the blue sky. Then came clouds of Egyptian geese at an immense altitude, of those whose portraits are depicted and preserved in all their freshness in the tombs of Beni Hassan, among rural and sporting scenes of the days of the Pharaohs. Other birds that could not be distinguished passed in whirling, noisy clouds, all bent to the Danube and the Russian steppes, to return when the young grass covers again the black soil of Egypt.

Long before we reached Jaffa, when we could merely distinguish through a thin haze the outlines of the hills of Judaea, the morning air was filled with the scent of flowers. The wind had been blowing from the west, but it became calm during the night, and a light land breeze was carrying the fragrance from the plains and gardens of Jaffa on the bosom of the sea. The town of Jaffa stands on an eminence, with the sides sloping to the sea and forming a depressed triangle. On both sides to the North and South the coast is a low sandy beach. The white terraced houses of the town are grouped closely together and the streets from a distance look like deep crevasses running down to the sea, filled with dark purple shadows, which the white angles of the houses cut sharply.

The view of Jaffa is neither striking nor picturesque for the mountains beyond are too distant and not high enough to throw it into relief. It is perhaps well for the traveller that the first sight of Palestine does not make him expect great beauties of nature, and so lead his thoughts in a direction that they ought not to take in a land that is chiefly interesting for its associations. There is nothing here that absorbs the attention to one spot. The eye wanders over the pleasing panorama of distant bluish hills and the sea-shore without resting on any particular object, and the mind is free to evoke its own recollections. Before the steamer had cast her anchor, an eastern day in all its splendour had broken over the land. The sun rose beyond the grey mountains and suddenly the land became radiant in a flood of light and colour. The pilgrims thronged the deck to have a view of the Holy Land that they had come from so far to see. Some were crossing themselves repeatedly in their prayers, and some were weeping with deep emotion.

BAD LANDINGC The landing place of Jaffa is known to be very bad. With the wind and sea coming from the West landing is impossible. But some cliffs and rocks, run for a short distance along the coast and form a small breakwater just opposite the town, into which boats manage to enter from the North through the boiling surf. We are told that to those seaweed covered rocks Andromeda was chained, and it is a little distressing to find oneself here face to face with a pagan recollection, as Mr. Pecksniff would say. That sensation is promptly alloyed for we are told that Jonah sailed form Jaffa on his voyage to Niniveh. Small coasting vessels, mostly Greek, painted in lively colours, were anchored inside the break-water, waiting for their cargoes of oranges, and tossed gently by the waves that broke over the reefs, and arrived in long, broad limpid undulations to the stones of the quay, covered with long drooping sea-weeds. What does one feel on touching the holy soil of Palestine? As in all countries whose interest is in their history, recollections pass rapidly before the mind. The descriptions that one has read come to the memory, that tries to reconstruct its impressions. The scenery with which fancy surrounds the personages of the Bible, are now soon to be viewed and touched and we wonder for how far the vision will correspond with the reality, bathed in the light of the day. Pictures seen long ago and now half forgotten, present themselves again: some old painting of the uncritical age with its background of deep blue mountains, its few trees grouped with so much simplicity, with straight stems and silvery blue foliage; its sheep that thread so lightly on the grass as smooth as emerald, its round wells, its

Vervolg op pag. 14

Ada Aroh van InterCollege: "Voor mensen met weinig zitvlees"

Haagse school werft studenten in Antillen en op Aruba

OP HET MOMENT houdt Olaf Klein zowel op Aruba als Curaçao informatie-bijeenkomsten over InterCollege. Dit is een particulier instituut in Den Haag voor managementopleidingen dat studenten in 2,5 jaar klaarstoomt op HBO-niveau. Gezien het bloeiende toerisme op de ABC-eilanden, leek het Amigoe interessant om eens wat uitgebreider in te gaan op de doelstellingen van dit instituut. Zo leidt het onder meer op voor verantwoordelijke functies in het toerisme, de hotellerie, public relations of congres- en evenementenorganisatie. Goedkoop is deze opleiding niet: de leerlingen (of beter gezegd: ouders) betalen maar liefst 15.000 gulden voor 30 maanden onderwijs.

= door Eef Hermers =

ADA AROH

Een opleidingsinstituut als InterCollege heeft een grote aantrekkingskracht op studenten die op de middelbare school het studeren al niet zo zagen zitten, maar wel over een flinke dosis ambitie beschikken. "Echte studiehoofden zoeken we niet. We willen mensen die de juiste mentaliteit hebben en in de sfeer van de school passen", zegt adjunct-directeur Teuntje Vos. "We willen uiteindelijk tevreden klanten. Een groot deel van de studenten, één op de drie, heeft overigens eerst de HEAO of een andere opleiding geprobeerd". Veertig procent van de studieduur wordt besteed aan stages, bedrijfsbezoeken en simulatie-trainingen. De relatief korte tijd en het hoge percentage praktijkervaring in de opleiding betekent dat de studenten over veel doorzettingsvermogen en zelfdiscipline moeten beschikken.

Maar de tijd dat je met een HBO- of universitair diploma zeker was van een goede baan is verleden tijd. De sterke groei van het particulier onderwijs op HBO-niveau is dan ook niet verwonderlijk. De relatief korte en praktijkgerichte opleidingen zijn aantrekkelijk voor studenten met weinig zitvlees en vooral HEAO-ers maken de overstap. De klassen zijn kleiner, het onderwijs is schoolser en de begeleiding intensiever. De hoge kosten nemen de studenten voor lief want "dat heb je zo terugverdiend".

DOENERS

"Deze opleiding is niet voor iemand die topmanager bij een multinational wil worden", zegt Oscar Nijman, stagebegeleider van InterCollege, eerlijk. "Onze studenten zijn harde werkers, maar geen studiebollen. Dat is ook het verschil met de HEAO of de hogere hotelschool: zij zijn theoretischer, wij praktischer. Maar in een bedrijf blijken de afgestudeerden prima samen te kunnen werken en vullen ze elkaar goed aan". Ook projectcoördinator Hank Kune van InterCollege deelt de mening van zijn collega: "Onze studenten hebben geen zitvlees. Het zijn doeners". Het is een typering die voor een groot deel van het particulier onderwijs op lijkt te gaan. "Waar de reguliere HBO's beginnen met een introductieweek met gezellig kamperen, gaan wij de Ardennen in voor een natuurmanagement-training". Kune is alle jaren zelf meegeweest. "Doelen stellen en bereiken. Samenwerken en vooral uitdagingen aangaan waarin je je eigen grenzen verlegt, vormen een wezenlijk onderdeel van een goede management-opleiding", zo vindt hij.

Er bestaat een groeiende belangstelling voor het particulier onderwijs op HBO-niveau. Enerzijds komt dit door de goede naam die de instellingen bij het bedrijfsleven hebben verworven, anderzijds houdt het verband met een algemene tendens in het hoger onderwijs. De afgelopen jaren proberen zowel de reguliere HBO's als de universiteiten meer mogelijkheden te scheppen om studenten al tijdens hun studie met hun toekomstige werkterrein in contact te brengen. Toch blijkt de uitval bij het reguliere onderwijs hoog te zijn. Met name ex-HEAO-ers zijn terug te vinden bij de particuliere management-opleidingen. De ervaringen van een ex-HEAO-er: "Ze hebben daar helemaal geen belangstelling voor je. Zestig tot zeventig procent haalt het eerste jaar niet eens". De particuliere opleidingen profiteren van deze ontwikkelingen, omdat zij van oudsher hun bestaansgrond hebben in een nauw contact met het beroepsveld waarvoor zij opleiden en de intensieve begeleiding die zij geven. De cijfers van de Informatiseringsbank in Groningen illustreren deze ontwikkeling: waren er in 1988 nog 420 studenten in de particuliere sector die studiefinanciering kregen, dit jaar zijn het er zo'n tienduizend, verdeeld over veertig particuliere instituten.

VARIANTEN

InterCollege in Den Haag is één van de grotere particuliere scholen voor dagonderwijs. In het statige Haagse pand volgen ruim vierhonderd studenten één van de twee varianten. De eerste variant is een algemene opleiding voor een marketing- of managementfunctie. Naast bedrijfskundige vakken wordt les gegeven in internationale betrekkingen, recht, informatica, communicatieve vaardigheden en twee moderne talen. De tweede variant is een opleiding voor een carrière in de zogenaamde 'hospitality business'. Studenten worden opgeleid voor verantwoordelijke functies in het toerisme, de hotellerie, public relations of congres- en evenementenorganisatie. Naast de vele beroepsgerichte vakken, worden lessen moderne talen en praktische communicatietrainingen gegeven.

Goedkoop is de opleiding niet: hij kost ongeveer 15.000 gulden. "Maar u moet niet denken dat u bij ons een diploma kunt kopen", voegt mevrouw Vos daaraan toe. Het is blijkbaar een vooroordeel dat ze regelmatig hoort. "Het is een heel bedrag", zegt ook Kune, "Maar als je 5 jaar over een andere HBO- of universitaire opleiding doet, kom je ook een heel eind in die richting". De studenten zitten er niet zo mee: "Als je 2 jaar eerder een baan hebt, heb je het zo terugverdiend". InterCollege zet tegenover de kosten eenvoudig de cijfers: ruim 80 procent haalt het diploma, wat een veel hoger percentage is dan bij het reguliere hoger onderwijs. Bovendien heeft 70 procent van de studenten al een baan voordat ze afstuderen. "Wat we vragen van onze studenten is mentaliteit", geeft directeur Peter Kesteloo als de belangrijkste eigenschap die een student moet bezitten. "Iemand die nog niet aan zijn plafond zit, kan extra projecten draaien. De studenten moeten presteren naar vermogen, hun grenzen zoeken. Dat hoort allemaal bij het ondernemend zijn. Daarom willen we ook dat ze voor de 3 maanden lange stage aan het eind van het eerste jaar zelf hun plaatsen zoeken. Daar zien ze vreselijk tegenop, maar als het ze is gelukt met een minimum aan actie van onze kant, hebben ze iets waar ze trots op kunnen zijn. Elke opdracht moet ze een stap verder brengen".

Wat het leren betreft heeft de opleiding twee gezichten. In het gebouw heerst de gemoedelijke sfeer van een ouderwetse middelbare school. Er wordt in de lokalen hard aan de leervakken gewerkt. Om de druk op de ketel te houden, krijgen de studenten niet al te veel herkansingen en zelfs de absenten worden gecontroleerd. Dat levert wel eens gemor op, maar de meesten hebben er vrede mee: het hoort er allemaal bij als je in 2,5 jaar een diploma op HBO-niveau wilt halen. Het andere gezicht is dat van het 'leren door doen'. Dat begint al vroeg in het eerste jaar, als de studenten in groepjes een zogenoemde 'starters case' krijgen. De bedoeling is om in theorie een bedrijfje op te zetten en gezamenlijk de problemen op te lossen die zich daarbij voordoen. De opleiding wordt afgesloten met een half jaar stage.

De aandacht die er aan de praktijk gegeven wordt, is ook bij de docenten terug te vinden. De meesten hebben naast hun onderwijsactiviteiten een eigen bedrijfje in de organisatie- of adviessfeer. Nijman, naast stagebegeleider ook docent Duits: "Omdat ik een vertaalbureau Duits heb, weet ik wat er zich afspeelt in het bedrijfsleven. In mijn lessen leg ik dan ook vaak verband met de praktijk. Als je wilt opleiden tot een functie in het bedrijfsleven, moet je daar zelf iets van weten".

InterCollege laat niet iedereen toe die wil betalen. De school hanteert de geldende vooropleidingseisen, een HAVO-, VWO- of MBO-diploma. Daarnaast wordt met iedere belangstellende een aantal gesprekken gevoerd en er wordt een psychologische test afgenomen. Op basis van de gesprekken en de test valt ongeveer 30 procent af. Wie overblijft zal hard moeten werken. Mevrouw Vos: "Wie meer aandacht heeft voor de kroeg dan voor de studie, of wie er gewoon met de pet naar gooit, die wordt achter de broek aangezeten. Als dat niet helpt, volgt er een telefoontje naar de ouders. Per slot van rekening financieren zij de studie". Voor de studenten is dat een extra stimulans. "Ik kan moeilijk thuis komen met de mededeling dat die 15.000 gulden zijn weggegooid", aldus een leerling. Als het niet gaat moet de student van school. "Het heeft weinig zin om iemand die weinig kans maakt op het afronden van de studie te laten voortmodderen", zegt Vos. "Daarom bepalen wij ook wie het eerste jaar mag overdoen".

UITVALLERS

Toch is het aantal uitvallers gering, gemiddeld tussen de 10 en 15 procent. De meesten halen hun diploma en zijn vrijwel zeker van een baan. Bovendien heeft InterCollege een extra service voor de goede studenten. Directeur Kesteloo vertelt het met een zichtbaar genoegen. Wie hoog scoort op een lijst met selectie-criteria, kan sinds dit jaar gebruik maken van de activiteiten van een psychologisch adviesbureau. Dat bureau doet 'actieve uitplaatsing'; het helpt afstuderende studenten bij het zoeken van alternatieve wegen en begeleidt hen naar leidinggevende functies bij de grotere bedrijven.

Het HBO-diploma dat de studenten krijgen is door het ministerie van Onderwijs en Wetenschappen erkend. "Dat betekent dat je een goed leerplan moet kunnen laten zien en dat je docenten bevoegd moeten zijn", verklaart mevrouw Vos. "Het betekent ook dat de examens bepaald niet simpel zijn. De studenten moeten bij voorbeeld een zakelijk en inhoudelijk verantwoord gesprek kunnen voeren in het Spaans. Maar uiteindelijk leiden we niet op voor een diploma, maar voor een carrière", voegt ze daaraan toe.

Dat het particuliere onderwijs carrière-gericht is, blijkt ook uit de voorliefde voor public relations- en management opleidingen bij deze onderwijsinstellingen. De afgelopen 10 jaar zijn de beroepsperspectieven in deze sectoren rooskleurig geweest, zowel in het particuliere als in het reguliere onderwijs. Pas "als de vraag afneemt en de bedrijven hogere eisen kunnen stellen, zal blijken hoe 'hard' de waarde van de verschillende opleidingen is.

Voor meer informatie over studiefinancierings-mogelijkheden kun je je wenden tot één van de studiefinancieringsinstanties op Aruba of Curaçao. Het adres van InterCollege is: Van de Spiegelstraat 12, 2518 ET Den Haag Telefoon: 0031-70-3652945.

Vervolg van pag. 13

' A journey to the coast of Egypt '

flat houses on the mountainsides, all those accessories that harmonize so charmingly with the ideality of the subject. A multitude of such thoughts invade the mind. Visions that are soon to be driven away irrevocably. One is hurried along by shouting Arabs to the custom-house, where the crowd becomes more noisy and troublesome; thence along narrow, unpaved streets and houses with dark, damp vaults into which one takes refuge to avoid camels laden with heavy bales; through a market-place full of bedouins in striped abbas, black kufiahs and barefooted, noisily disputing with each other; Syrian women from the hills dressed in light blue and scarlet, with long open sleeves and necklaces of silver coins; small tents made of old brown cloth under whose shade are spread heaps of dates, oranges and vegetables; shops not larger that sideboards containing bits, stirrups and other saddlery. We are a little bewildered and dazzled by the light, the noise, and the life.

We shall now seek in vain for the scenery dreamt by the Italian painters; but one shall recognize the powerful reality of Munkacsy, and the modern historical school.

DREAM

The view from my room in a house situated a little way out of the town, was calculated to confirm my dream of what an eastern landscape and the eastern climate were. It overlooked a garden carefully thrift by a Syrian from Damascus, with a *sakiuch* in the middle turned in a white mule, blindfolded in order to conceal from him the monotony of his work. Whenever he stood still hesitatingly the voice of the gardener, that knew he had stopped through the ceasing of the screaching noise of the satiych, admonished him to resume his round journey. The garden contained only a few species of flowers, chiefly roses of the most exquisite perfume, and jissamine, the white and the pink, called here jasmeen or ward, and geraniums with sweet scented leaves. The garden appeared to be kept for pleasure. Beyond the garden there was a grove of orange and lemon trees whose delightful odour filled the room. Orange blossoms have been with justice chosen to decorate the young bride. Their unsullied white and their soft perfume are a touching emblem of purity, and no blossoms so beautiful and sweet give more assurance of cherished promises. The view extended over our nearly the whole plain of Sharon, to the hills of Judaea. The plain and the last undulations of the hills that terminated in it, were dotted here and there with white domes and flat-roofed houses, though some were covered with red tiles, probably an importation from foreign lands. Roads white with dust, which a passing breeze sometimes raised like a thin smoke, ran in several directions through the green undulated plain, animated by figures of women wrapped completely in their white swelling Syrian robes, and swarthy bedouins armed with spears of enormous length, conducting their camels and troops of goats. From the top of the hill on which Jaffa is situated one obtains a wider view of the plain of Sharon. The range of hills, of greyish blue when the sun is in its meridian, stretch all along the horizon. On both sides of the spectator yellow sand hills, covered with patches of light green tamarisks, intervene between the sea and the dark fragrant groves of lemon and orange trees.

PALM TREES

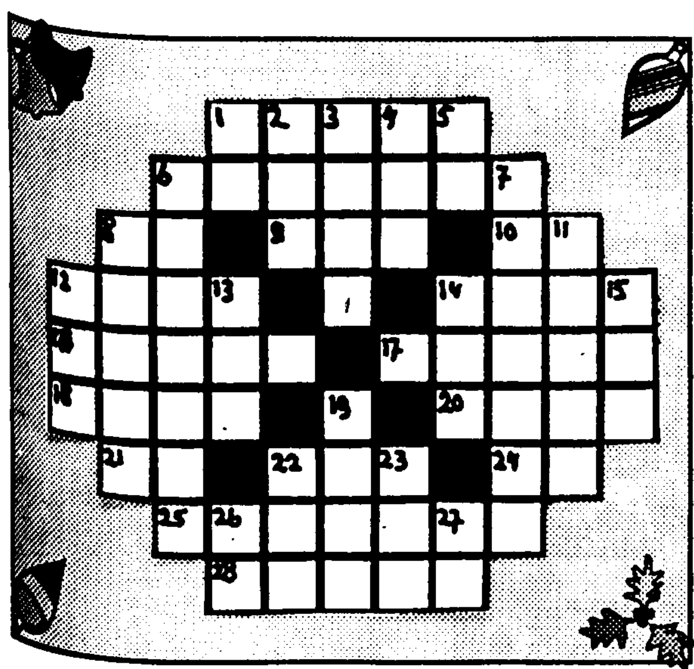
A few palmtrees, now rare in Palestine, raise their gently waiving branches above the pale green of the olive trees. The fields are separated by hedges of prickly pear. In the distance, on the hillsides one can distinguish fields of corn, and grass of brilliant green on which cattle is feeding, and white flatroofed houses, in the shadow of large sycamore-trees, with dark green foliage. During our first walk we found a cool and agreeable resting place under an arched tomb, near a Greek church overlooking the sea. From the sky, nearly white at that time of the day, descended a flood of light that was nearly dazzling. A light breeze floated on the sea and brought to the land the most delightful coolness, while the eye rested with pleasure on the deep blue of the ocean unbroken by a single wave or shadow. While we were sitting there somebody remarked that a saint was burried in the tomb, which had over the arched door the sculptured image of St.George killing the dragon. On hearing that our mahometan dragoman turned immediately to the tomb and addressed his prayers reverently to the saint, who evidently was a Christian, a prayer in which we might have joined for it was to the effect that we might all be granted a happy journey and a safe return to our homes. This facility of our dragoman to pray to any saint of whatever creed, has often struck us, both in Egypt and Palestine. He used to murmur his prayers to every wely along the bank of the Nile while the breeze or the current was carrying us past. Riding in Palestine we have often heard him muttering to himself, and on looking round we discovered the resting place of some saint, sometimes miles away on the summit of some lonely hill. When Omar had finished his supplication a discussion began between him and our Coptic cook and the others present to know whether the dead could smell the perfume of the flowers with which some of the graves near us were decked.

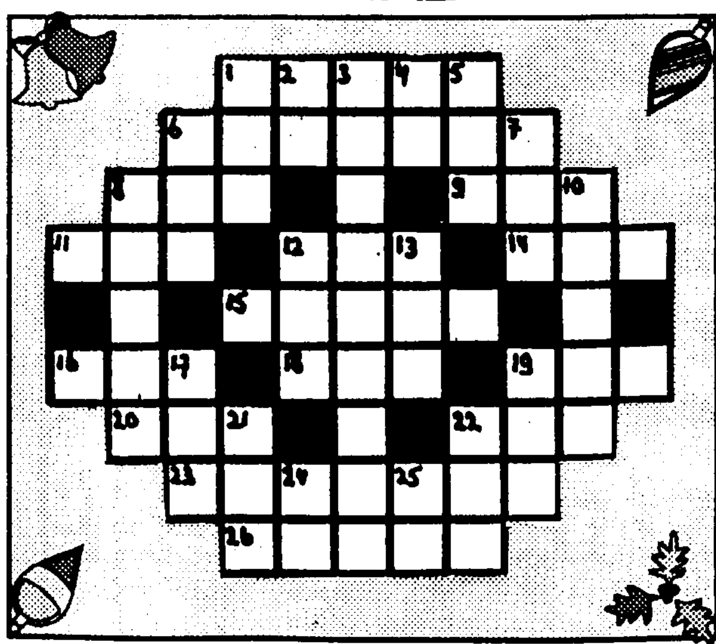
It was carried on with considerable seriousness, and some total strangers that were sitting near took a part in it and showed great interest in the investigation. It was perhaps the only sad thing in all that surrounded us. We were appealed to, and our answer was that if the dead are permitted to enjoy the scent of flowers, they have such in the regions they inhabit that they do not need such as we can offer. Machiavellian answer which gave satisfaction, but on which we now look back with regret and pain. We descended the height on which we were sitting and walked home along the seashore, covered with minute yellow and brown shells which the ocean triturates slowly form the golden sand of its shores, and which the school girls of Jaffa put into little bags which they give as a souvenir to their visitors. In the evening we were invited to visit the countryhouse of the owner of the horses and mules which we were going to hire for our journey. A large and very solid door let us into a courtyard, well paved with large flat stones an very clean,in which stood an enormous sycamore on whose branches grew clusters of young fruit.

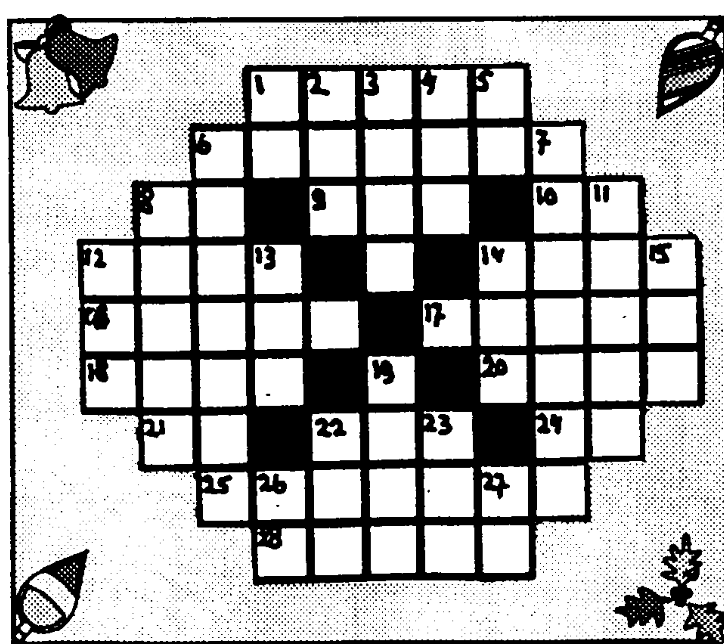
In the middle of the yard was a well about twenty feet deep, with a *sakyah* of very solid construction, which turned by a mule, raised the water in wooden boxes about ten feet from the ground and emptied it into a large reservoir from which it was conveyed by several channels to an orange grove near the house. The greatest care and attention seemed to be bestowed on the trees. Young trees are procured by planting in the garden branches of the sweet lemon of Syria and allowing them to shoot firm roots. The young tree is then cut about eight inches from the ground and into the stump a piece of an orange tree is grafted, and shoots from this piece only are allowed to grow. The young plants begin to give a few fruits when about eight years old, and their height then is about five or six feet. The trees at this season presented a delightful sight. They were all in blossoms and with the ripe fruit of the preceding year on them, with which the ground was also strewn. The soil was carefully turned and no weeds were permitted to grow. In the yard, enclosed by high walls, horses and mules were tied, feeding from a long stone manger. A wooden gallery ran along one side of the house, and overlooked the garden. On our approach some young children ran into the house and peeped curiously at the strangers from behind the blinds. Our host and his brother brought chairs into the garden, and we were treated with coffee under the fragrant trees. In spite of the Arabi want of information his conversation always flows with polished ease, the legacy perhaps of the high civilization to which his ancestors had once attained, and which one notes also amongst the people of the South of Spain, where the Moors have remained longest. A young cousin of our host coming home from Jaffa saluted his uncles by kissing their hands with Eastern reverence and courtesy. His demeanour removed us farther from Europe, then even the sight of camel and palm-trees. Delighted with the evening and he little agreeable insight we had obtained of those domestic manners, we returned on horseback with our host to Jaffa, by a road thronged with pilgrims going to Jerusalem.

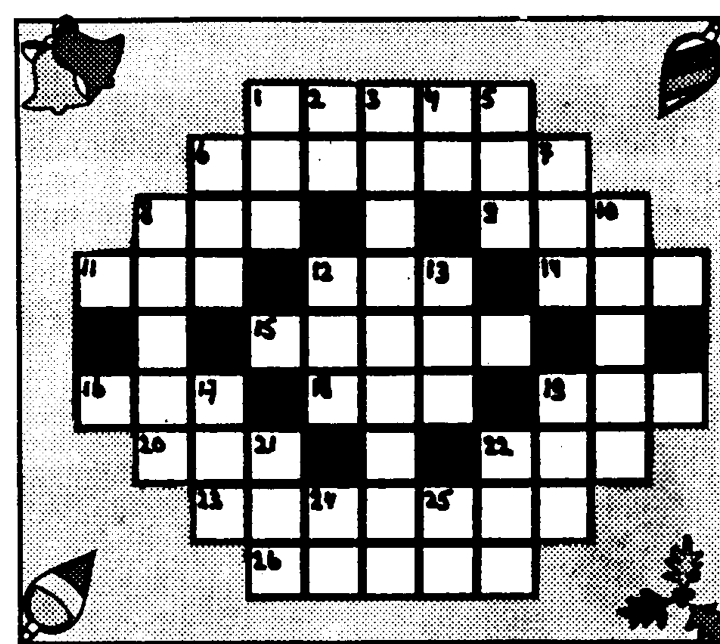
Transcription of a manuscript written around 1887 by Cornelis Gorsira (Curaçao January 22, 1848 - August 10, 1924).

KERSTPUZZEL

1.
HORIZONTAAL: 1. stuk hout; 6. opschik; 8. heilige; 9. sportterm; 10. persoonlijk voornaamwoord; 12. halsjuk van trekpaarden; 14. tijding; 16. viseter; 17. deel van een fiets; 18. tocht; 20. niet ingewijde; 21. muzieknoot; 22. boom; 24. maanstand; 25. droombeeld; 28. weersgesteldheid.

VERTICAAL: 1. meetkundig getal; 2. onderricht; 3. suikerpalm; 4. vochtig; 5. bazige vrouw; 6. driepoot; 7. kostbare hoofdband; 8. bosgod; 11. smalle inham; 12. raamscherm; 13. wapen; 14. dwaas; 15. voornaamwoord; 19. hetzelfde; 22. loot; 23. visnet; 26. spil; 27. voorzetsel.

2.
HORIZONTAAL: 1. mohammedaanse boetende monnik; 6. trouweloze daad; 8. bitter vocht; 9. weg; 11. huisdier; 12. loot; 14. kledingstuk; 15. cijfer; 16. moment; 18. landtong; 19. insect; 20. deel van het lichaam; 22. duw; 23 voorstelling; 26. muziekinstrument.

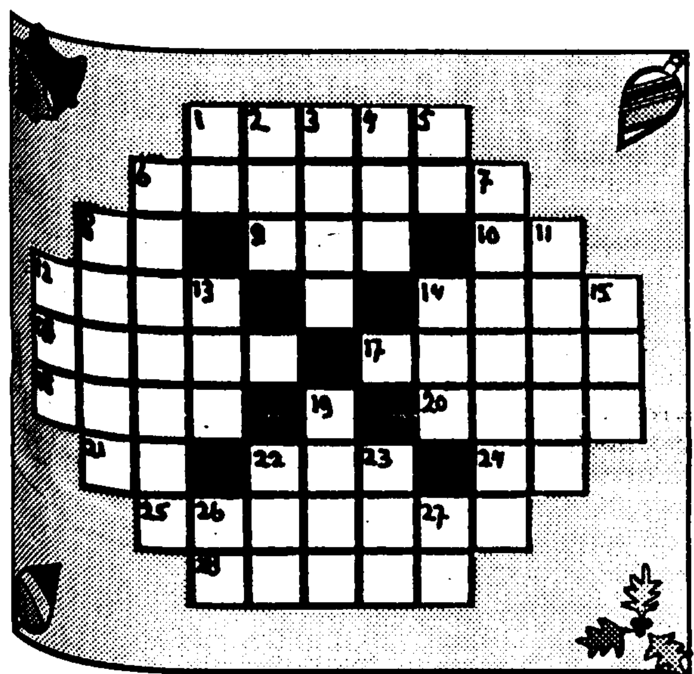
VERTICAAL: 1. heftig; 2. slee; 3. gierig; 4. dierengeluid; 5. snel; 6. ton; 7. kledingstuk; 8. naaigerei; 10. bloedgever; 12. lidwoord; 13. stapel; 17. vreemde munt; 19. vermoeid; 21. graanafval; 22. Nederlandse Posterijen; 24. rondhout; 25. Nederlandse Omroep.

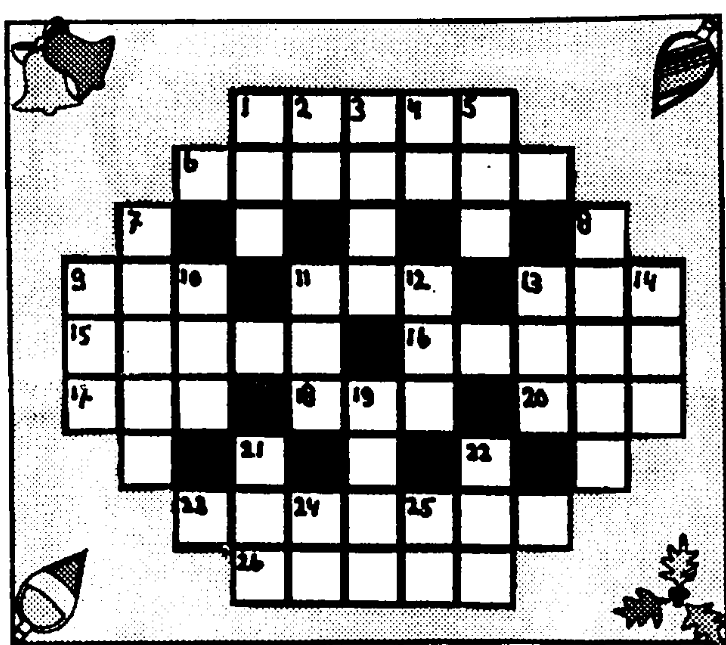
3.
HORIZONTAAL: 1. zuurdeeg; 6. groep wielrenners; 8. wallekant; 9. noodsein; 10. voorzetsel; 12. jong dier; 14. goed; 16. dicht op elkaar; 17. rivier in Duitsland; 18. plaats in Frankrijk; 20. jeugdig; 21. soort onderwijs; 22. familielid; 24. persoonlijk voornaamwoord; 25. Nederlandse dichter; 28. viering.

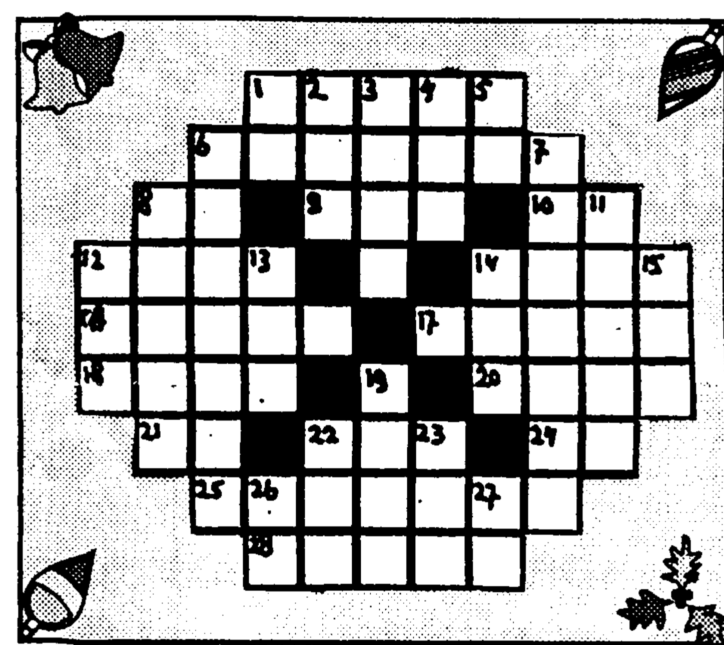
VERTICAAL: 1. lidwoord; 2. priem; 3. sociëteit; 4. kunstwerk; 5. soort onderwijs; 6. korte overjas; 7. beroep; 8. bedehuisje; 11. vogelschrik; 12. drinkgerei; 13. Turks hoofddeksel; 14. vruchtenat; 15. heftig; 19. golfkuiltje; 22. Spaanse uitroep; 23. bestek; 26. voegwoord; 27. deel van de bijbel.

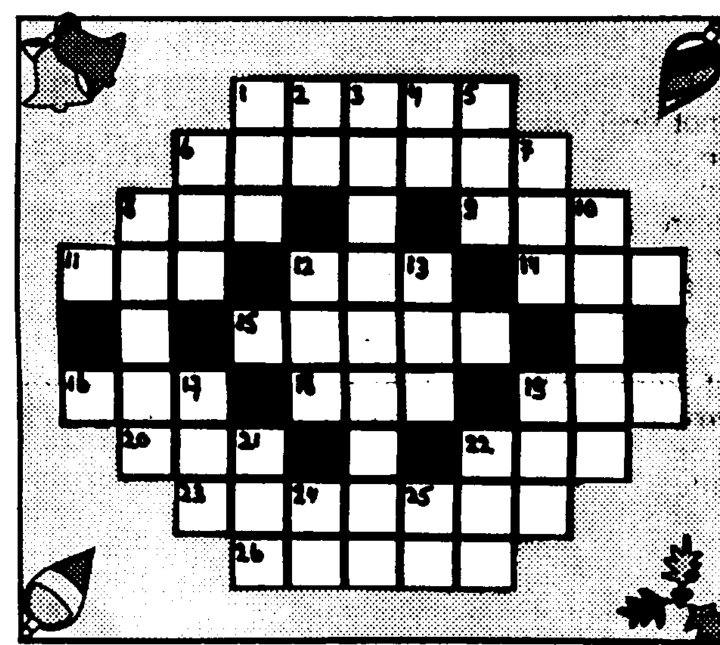
4.
HORIZONTAAL: 1. soort stof; 6. zangwijze; 8. kansbriefje; 9. muzieknoot; 11. kleintje; 12. gezet; 14. Engelse titel; 15. bloedgever; 16. duinvallei; 18. sluitpin; 19. moment; 20. dierenverblijf; 22. roeipen; 23. beroep; 26. barst.

VERTICAAL: 1. garnituur; 2. bijwoord; 3. voordracht; 4. uitgave; 5. waterplant; 6. drinkgerei; 7. godin; 8. ronde vorm; 10. insect; 12. pel; 13. heks; 17. deel van de vinger; 19. gesloten; 21. boogbal; 22. deel van een schip; 24. titel; 25. thans.

5.
HORIZONTAAL: 1. snedig; 6. demonstrant; 8. rivier in Europa; 9. groente; 10. bijwoord; 12. soort hond; 14. clown; 16. wijnmaat; 17. kneedbaar mengsel; 18. pasvorm; 20. hemellichaam; 21. voegwoord; 22. tijdperk; 24. bijwoord; 25. bijbelboek; 28. neerslag.

VERTICAAL: 1. persoonlijk voornaamwoord; 2. kunstwerk; 3. natie; 4. Turkse bevelhebber; 5. voorzetsel; 6. vis; 7. valies; 8. autopech; 11. klepper; 12. stapel; 13. sportterm; 14. stap; 15. plaaggeest; 19. werpanker; 22. een zekere; 23. Noorse god; 26. bijwoord; 27. voorzetsel.

6.
HORIZONTAAL: 1. toneelstuk; 6. legerafdeling; 9. kleur; 11. roofdier; 13. jongensnaam; 15. Europees gebergte; 16. plant; 17. gesteente; 18. voegwoord; 20. wig; 23. soort hond; 26. tendens.

VERTICAAL: 1. spoedig; 2. het Romeinse Rijk; 3. opgeld; 4. familielid; 5. jongere broer of zus; 7. leefregel; 8. voormuur; 9. zacht haar; 10. vlekkenwater; 11. desert; 12. schik; 13. gevangenis; 14. zelfkant; 19. sportterm; 21. stomp; 22. gelofte; 24. bijbelse stad; 25. voorzetsel.

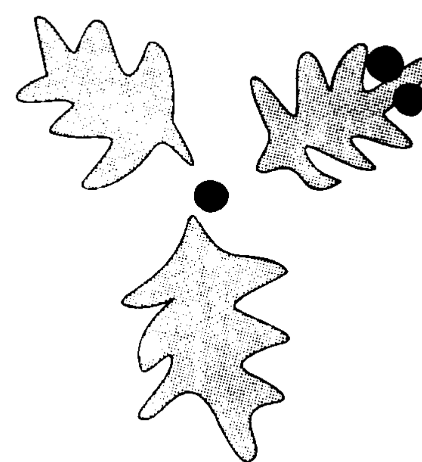
7.
HORIZONTAAL: 1. bijwoord; 6. bedevaartganger; 8. Japans spel; 9. papegaai; 10. landbouwwerktuig; 12. suikerpalm; 14. titel; 16. gevaarte; 17. half ronde vorm; 18. teken; 20. doorzichtig lichaam met gebogen vlakken; 21. voorzetsel; 22. dwaas; 24. boom; 25. verplaatsbaar; 28. soort beer.

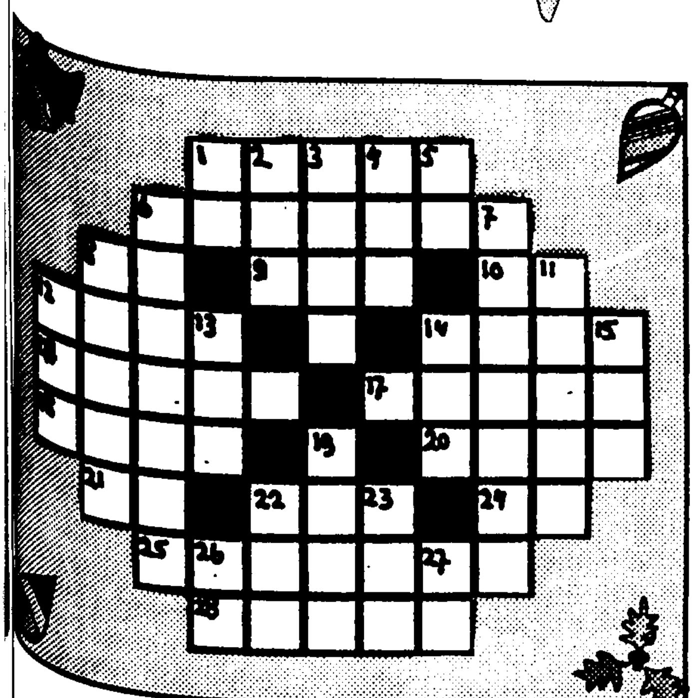
VERTICAAL: 1. muzieknoot; 2. voornaamwoord; 3. insecteneter; 4. spoedig; 5. muzieknoot; 6. beroep; 7. valse gelofte; 8. gedagzegging; 11. scheidingslijn; 12. bijl; 13. geestelijke; 14. goedbloed; 15. kunstwerk; 19. middelpunt; 22. godin; 23. paardje; 26. voorzetsel; 27. voorzetsel.

8.
HORIZONTAAL: 1. hijswerktuig; 6. adellijke dame; 8. bitter vocht; 9. hengelsnoer; 11. beroep; 12. kunstwerk; 14. toiletgerei; 15. vervoermiddel; 16. deel van het hoofd; 18. berg; 19. metaal; 20. schicht; 22. garde; 23. militair; 26. muskus.

VERTICAAL: 1. hoeveelheid; 2. slee; 3. gratis; 4. voegwoord; 5. onderricht; 6. gevangenis; 7. haargroei; 8. springloop; 10. toverkunst; 12. tijdperk; 13. beteuterd; 17. welgesteld; 19. speelgoed; 21. boogbal; 22. belemmering; 24. vreemde munt; 25. voorzetsel.

OOK DIT jaar in de Amigoe kerstkrant een uitgebreide kerstpuzzel om de stille uurtjes tussen de kerstviering, het tafelen en de familiebezoeken mee door te brengen. De puzzel van dit jaar, ontworpen door Nel de Jong, bestaat uit tien vierkantjes. Als u ze allemaal keurig horizontaal en vertikaal hebt ingevuld maakt u kans op de prijs van 150 gulden.
Oplossingen dienen vóór maandag 11 januari te zijn ingeleverd bij de Amigoe op Curaçao, Aruba of Bonaire. Succes en veel puzzelgenot.

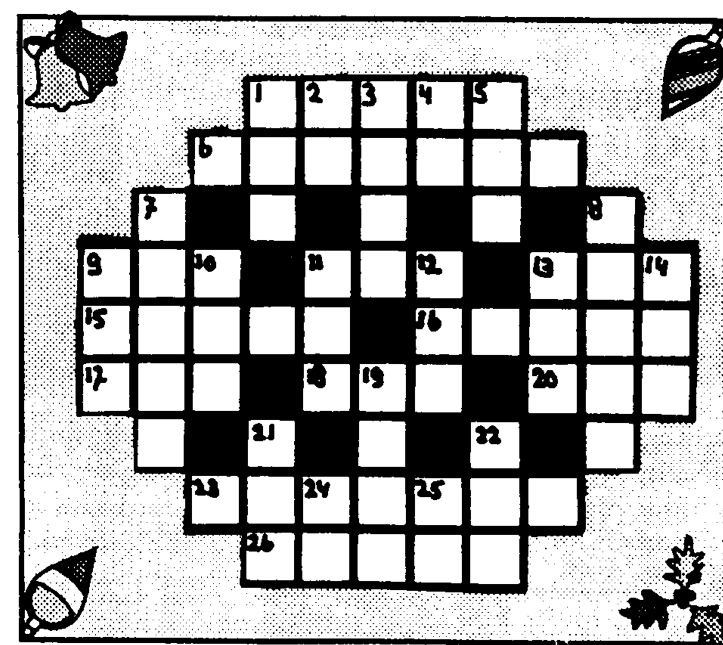

9.
HORIZONTAAL: 1. strandmeer; 6. soort stof; 8. dierengeluid; 9. hoofddeksel; 10. voorzetsel; 12. windrichting; 14. insnijding; 16. kaartenboek; 17. spelleiding; 18. aardig; 20. sportterm; 21. vreemde munt; 22. dieren; 24. voorzetsel; 25. getal; 28. werpstrik.

VERTICAAL: 1. bijwoord; 2. hoogste punt; 3. emmertje; 4. vochtig; 5. bevel; 6. slotsom; 7. entree; 8. slingerplant; 11. uitstekend; 12. oever; 13. deel van een boom; 14. wig; 15. sprookjesfiguur; 19. spie; 22. per; 23. kunststuk; 26. persoonlijk voornaamwoord; 27. in oprichting.

10.
HORIZONTAAL: 1. zeemacht; 6. toneelstuk; 9. mannetjesdier; 11. wolpluisje; 13. projectieplaatje; 15. zangspel; 16. gelijkmatig; 17. schrijfgerei; 18. knaagdier; 20. ooghoIte; 23. aap; 26. hoefdier.

VERTICAAL: 1. desert; 2. zijde van een schip; 3. Europese hoofdstad; 4. voorzetsel; 5. moment; 7. vrouwenmuts; 8. slingerplant; 9. pel; 10. dierenverblijf; 11. dwaas; 12. hoofddeksel; 13. deel van een gebouw; 14. voegwoord; 19. solozang; 21. zoogdier; 22. amfibie; 24. familielid; 22. slede.